

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Rendészettudományi Doktori Iskola

Mátés Gábor:

**A rendőri állomány intézkedéstaktikai oktatásának és
továbbképzésének fejlesztési lehetőségei**

Doktori (PhD) értekezés

Témavezető:
Prof. Dr. Fórizs Sándor ny. r. dandártábornok

Budapest, 2024.

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETŐ	4
1.1 Az intézkedéstaktika szerepéről és jelentőségéről	4
1.2 A tudományos probléma megfogalmazása	7
1.3 Fogalomtisztázás	13
1.4 Hipotézisek	19
1.5 A kutatás céljai	20
1.6 Kutatási módszereim	20
2. AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKA FOGALMA ÉS KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE	25
2.1 Az intézkedéstaktika fogalmának elemzése	25
2.2 A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulása	33
2.3 Véggövetkeztetés.....	46
3. A MAGYAR RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK VIZSGÁLATA	47
3.1 A rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségei.....	47
3.2 A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök megfigyelése.....	54
3.3 A megfigyelés vizsgálat eredményeinek összefoglalása	57
3.4 Instruktorokkal készített interjúk 2020-ban.....	58
3.5 Az interjúk eredményeinek összefoglalása	65
3.6 Kérdőíves felmérés a közterületen szolgáló rendőrök körében.....	65
3.7 Kérdőíves felmérés eredményeinek összefoglalása	76
3.8 Rendőrök egyéb gondolatai az intézkedéstaktikai képességekről.....	77
3.9 Véggövetkeztetés.....	79
4. A MAGYAR RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK HÁROM ALAPPILLÉRE	80
4.1 Első pillér: A rendőri alkalmasságvizsgálatok vizsgálata	80
4.2 Második pillér: Az intézkedéstaktika oktatásának vizsgálata	94
4.3 Harmadik pillér: A továbbképzések vizsgálata	106
4.4 Véggövetkeztetés.....	114
5. AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKA OKTATÁS, TOVÁBBKÉPZÉS ÉS LŐKIKÉPZÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI	116
5.1 Az intézkedéstaktika oktatás hatékonyságáról	116

5.2 Elmélet az intézkedéstaktika oktatás hatékonyságáról.....	132
5.3 Oktatói hatékonyság összegzése.....	146
5.4 A kreatív tanulási program felhasználási lehetőségei az intézkedéstaktikában	147
5.5 A lökiképzéssel kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek	151
5.6 Az önismeret szerepe a rendőrök képzésében	168
5.7 Küzdősportok, harcművészetek szerepe az intézkedéstaktikában, avagy a Krav Maga önvédelmi rendszer bemutatása.....	178
5.8 Véggövetkeztetés.....	189
6. KÜLFÖLDI KITEKINTÉS.....	190
6.1 Jó gyakorlatok néhány európai ország rendőrképzésében.....	190
6.2 A finn rendőrök képzésének bemutatása	198
6.3 A finn oktatási módszerek adaptálásának lehetőségei.....	208
6.4 Véggövetkeztetés.....	210
7. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK.....	212
7.1 Új tudományos eredmények	215
7.2 A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	217
7.3 Javaslatok	218
TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE:.....	223
ÁBRÁK JEGYZÉKE:	224
DIAGRAMOK JEGYZÉKE:.....	225
FELHASZNÁLT IRODALOM	226
MELLÉKLETEK.....	240
PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK:	261

1. BEVEZETŐ

„Egy felébredt társadalomban a legjobbjaink lennének tanárok, míg a többieknek kevesebb kellene beérniük.”

Lee Iacocca

1.1 Az intézkedéstaktika szerepéről és jelentőségéről

Az intézkedéstaktikát mindig is izgalmas területnek tartottam. A rendőrség – és egyéb rendészeti szervek tevékenységében – megjelenik, és sok változatosságot rejt magában. Ez által lehet megtanulni a testi kényszer, a bilincs, a lőfegyver és más kényszerítő eszközök használatát, bátorságra és rátermettségre nevel, határozott fellépésre tanít, számtalan tekintetben érdekes és színes tevékenység. A rendőri képzésre jelentkezők számára elsősorban az intézkedéstaktika világa az, ami a szakmát vonzóvá teszi, mert itt találkozhatnak a médiában látott akciókkal, és itt manifesztálódik a rendőri lét gyakorlati jellege.¹ A rendészek jelentős hányada nap mint nap alkalmazza az intézkedéstaktikát munkája során, és mivel ez magában foglalja a másokkal szembeni viselkedést és szolgálati fellépést is, a lakosok elsősorban ezen képességeik alapján ítélik meg őket. Az intézkedéstaktika rendkívül összetett tevékenység. Amennyiben egy rendésznek megvan a kellő fizikuma, van némi küzdősport, vagy önvédelmi rendszer gyakorlata, hiánytalanul ismeri a munkájához szükséges jogszabályokat, pontosan ismeri, és készség szinten használja a rendelkezésére álló eszközöket, ismeri az egyes szituációkban alkalmazandó intézkedési taktikákat, azokat bármely helyzetben készség szinten alkalmazni is tudja, kiváló kommunikációs képességekkel rendelkezik, és képes az általa végrehajtott intézkedés hiánytalan dokumentálására, elmondható, hogy az intézkedéstaktikai képességei igen sokoldalúak, és fejlettek. Ám ezeknek a képességeknek a hiánytalan elsajátítása és szinten tartása jelentős mennyiségű időt és energiát igényel. A rendőri munka a megfelelő felkészítéssel kezdődik. A képességek kialakításának folyamatában először mindenkinél ismeret szinten jelenik meg a tudás, majd jártassággá, végül készséggé válik. Készség színtről akkor beszélhetünk, ha már automatikussá válnak a mozdulatok, és egy komplex feladat közben sem gondolkodik az

¹ Hegedűs Judit: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. 2023. május 18-19. Szimpózium, absztrakt, 41.o.

rendész azon, hogy mit is csinál.² Ehhez több évnyi gyakorlásra van szükség. Schneider és Schiffrin kutatásai szerint a mozdulatok 2100 számú ismétlése után kezdenek láthatóvá válni az automatizmusok.³ Mivel az intézkedéstaktika tudásanyaga igen nagy, minden taktikai elemet az iskolai képzések ideje alatt nem lehetséges ennyiszor begyakorolni, de ennek még a töredékét is nehezen. Ebből következően az intézkedéstaktikai mozdulatok és az eszközök használatára irányuló mozgásokat még az iskolai képzés elvégzése után is évekig kellene gyakorolni ahhoz, hogy készség szintűvé váljon. Minden intézkedésnél más eszközt, más taktikát, más kommunikációt kell alkalmazni, ezért az intézkedéstaktikának számtalan eleme és változata létezik, ami tovább bővíti az elsajátítandó ismeretek mennyiségét. A szinten tartáshoz a már megtanult elemek, mozdulatok rendszeres ismétlésére is szükség van. Az intézkedéstaktika magas szintű elsajátítása igen nehéz, küzdelmes és időigényes feladatnak, tehát a rendészek ilyen irányú felkészítésének kiemelt szerepe kell, hogy legyen.

Az állam lehetőséget biztosít a rendészek számára, hogy bizonyos esetekben korlátozhatják mások Alaptörvényben foglalt⁴ szabadsághoz fűződő jogait, valamint, hogy az állampolgárokkal szemben legitim erőszakot alkalmazzanak. Az intézkedéstaktika feladata megfelelően felkészíteni a rendészt arra, hogy az erre irányuló jogait az emberi jogokkal összhangban tudja alkalmazni, ami igen nehéz és összetett folyamat. Ahogyan a Magyar Helsinki Bizottság írásában olvashatjuk: „*A rendőrséget, mint az állam erőszak szervezetét jogállamban számos törvényi szabály korlátozza, hogy mit tehet a polgárokkal. Ha ezeket a szabályokat áthágja, akkor megsérti a polgárok alapjogait, emberi jogait.*”⁵ A rendőrök birtokában vannak a legitim erőszak alkalmazási lehetőségének, mellyel hatósági kényszerrel gyakorolhatnak a társadalom bizonyos tagjaival szemben. Az intézkedéstaktika tulajdonképpen ennek a hatósági kényszernek a megfelelő alkalmazása. Lényege a fizikai erőszakkal való fenyegetés.⁶ Az állam ennek a kényszernek az alkalmazását az emberek egy olyan csoportjára bízta, akik külön erre vannak felkészítve,⁷ és azáltal lesz szakszerű, hogy ők ennek a tevékenységnek specialistái.⁸ A kényszerítő hatalom bevetése profizmust feltételez, és csak akkor képes a társadalom értékeinek megvédésére, ha megfelelő hozzáértéssel

² Peter A. Hancock and James L. Szalma: Performance under stress. University of Central Florida, USA, Ashgate Publishing Company, 2008., 11.o.

³ Walter Schneider and Richard M. Schiffrin: Controlled and automatic human information processing: I. Detection, search, and attention. Psychological Review, 84(1), 1977., 17.o.

⁴ Alaptörvény, Szabadság és felelősség, IV. cikk

⁵ Magyar Helsinki Bizottság: Mik a rendőri intézkedés szabályai? Hogyan intézkedhet a rendőr? www.helsinki.hu

⁶ Moór Gyula: A jogbölcsélet problémái. Hatágú Síp Alapítvány, Budapest, 1992.

⁷ Max Weber: Gazdaság és társadalom I. KJK Budapest, 1987.

⁸ Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, 2018., 149.o.

alkalmazzák.⁹ Fenti mondatokból kiolvasható, hogy az intézkedéstaktikai tudásnak más szakemberek is nagy jelentőséget tulajdonítanak.

A rendész egyenruhát viselő állampolgár is egyben. Rendelkezik ugyanazokkal az emberi jogokkal, amelyekkel mindenki más, ezért törekednie kell arra, hogy intézkedéstaktikai képességeivel elkerülje az erőszak alkalmazását. Amennyiben ez nem lehetséges, abban az esetben igyekeznie kell arányosan és szakszerűen lefolytatni az intézkedést. Az intézkedéstaktika alkalmazásának vannak bizonyos szakmai útmutatói, melyek akár jogszabályok, akár könyvek vagy jegyzetek formájában születtek meg. Ezek körülhatárolják, hogy a rendőröknek mit és hogyan kell tenniük intézkedések közben, meghatároznak alapelveket, melyekhez igazítani kell az intézkedéseket, azonban minden szituációhoz igazítható pontos leírásokkal nem találkozhatunk, hiszen minden alkalommal különböző képességű rendőrök intézkednek, különböző helyszíneken, különböző személyekkel szemben, különböző körülmények között. Az alapelvek és ajánlások konkrét szituációhoz igazítása rendkívül bonyolult feladat. Ez indokolja, hogy az intézkedéstaktika rendszeres gyakorlására, és elsajátításának színvonalára kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az intézkedések a közterületi rendészeti tevékenység leglényegesebb elemei, hiszen a rendészek az intézkedéseik által kerülnek kapcsolatba az állampolgárokkal, akik ez alapján alakítják ki véleményüket az adott szervezetről. Az intézkedéstaktika megfelelő alkalmazásáról különböző elképzelések születhetnek. Eltérő véleménye lehet róla az egyes állampolgároknak, az államnak, a jogászoknak, a rendészeti vezetésnek és annak a rendésznek is, aki alkalmazza, hiszen mindenki más helyzetből, más szemüvegen át szemléli. Az intézkedéstaktika feladatai közé tartozik az is, hogy a rendész intézkedése bármely szemszögből, bárkinek a szemüvegén át nézve megfeleljen a követelményeknek, ami szintén nyomatékot ad a rendészek megfelelő felkészítésének.

Az intézkedéstaktika alkalmazása nem akkor kezdődik, amikor a rendész a tanult fogásokat alkalmazza az intézkedés alá vont személlyel szemben, nem is a szolgálati fellépés megkezdésénél. Az intézkedéstaktika már az egyenruha felöltésénél és a szolgálati fegyver felvételénél kezdetét veszi. A rendész megfelelő öltözete, ápoltsága, felszerelésének karbantartottsága, azok taktikai övön való elhelyezése, a rendész hangulata és állampolgárokkal való kommunikációjának minősége mind az intézkedéstaktika részét képezik. Nem túlzás azt állítani, hogy az intézkedéstaktika a közterületen szolgálatot teljesítő rendész szinte bármely tevékenységében megjelenik.

⁹ Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, 2018., 149.o.

Az intézkedéstaktika tananyaga gyakorlati tantárgy keretében kerül oktatásra az egyes rendőrök képző iskolákban, melyek a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara, a Körmenyi és Miskolci Rendvédelmi Technikumok, valamint a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Rendőrképző Akadémia Adyligeti és Szegedi Járőrképző Tagozata. 1997-ben - amikor a tantárgy Magyarországon megszületett – közrendvédelmi ismereteket, büntetőjogi ismereteket, szabálysértési ismereteket, rendőri önvédelmet és testnevelést, valamint lökiképzést sűrített magába.¹⁰ Az elmúlt ötven évben az intézkedéstaktika sokat fejlődött. Az oktatása eleinte csak néhány mozdulattól és a jogszabályi háttér figyelembevételéből állt, azonban az évek során bővült közelharcfogásokkal, speciális lőfegyverkezelési technikákkal, gépjármű vezetéstechnikával, pszichikai felkészítéssel, kommunikációval, pszichológiával és számtalan taktikai elemmel. Mára olyan szélesre nőtt az intézkedéstaktikai elemek palettája, hogy azokat egyetlen szakember hiánytalanul leoktatni nem képes, a tananyag már differenciálásra szorul.

1.2 A tudományos probléma megfogalmazása

Amikor a magyar rendőrök intézkedéstaktika képességeiről beszélek, akkor elsősorban az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerven belül, a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrökre gondolok. Az ő intézkedéstaktika tudásukkal kapcsolatban több problémát véltem felfedezni, miszerint képességeik rendkívül hiányosak és ezáltal veszélyt rejtenek magukra, vagy az állampolgárokra nézve. Eszközeiket és a taktikai elemeket nem ismerik a szükséges mértékben, és nem tudják megfelelő szinten használni. A biztonságosság, a szakszerűség és más intézkedési alapelvek mentén is jelentős fejlesztésre szorulnak.

Határrendészeti tanulmányaim, majd bevetési, közrendvédelmi és bűnügyi munkáim, során sokat foglalkoztam intézkedéstaktikával, és nagyon megszerettem a tevékenységet. Részt vettem bevetési tanfolyamon, rendőri Krav Maga (önvédelmi rendszer) képzésen és elvégeztem az intézkedéstaktikai instruktorképző szaktanfolyamot. Intenzív lőfegyverkezelő és lövészet képzésekben részesültem. Szabadidőmben is rendszeresen fejlesztettem lökészségemet, valamint folyamatosan gyakoroltam különböző küzdősportokat. A sok tréning alkalmával egyre jobban megértettem az intézkedéstaktikához szükséges technikák és taktikák jelentőségét, melyek befolyásolhatják az intézkedések eredményességét, vagy segíthetnek az

¹⁰ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Doktori (PhD) értekezés. Rendészettudományi Doktori Iskola, 2023., 4.o.

életem és testi épségem megóvásában is. Minél több információt sajátítottam el, annál inkább rádöbbsentem arra, hogy ezt a tevékenységet nem lehet eleget gyakorolni, hisz mindig lesz olyan szituáció, amely újdonságként fog hatni, mindig lesznek fejlesztésre szoruló mozzdulatok vagy új megtanulandó elemek. Megfigyeléseim szerint a rendőrök jelentős részének képzettsége gyakran nem elegendő ahhoz, hogy biztonságosan hajtsák végre az általuk kezdeményezett intézkedéseket.

Magyarországon napjainkban, a 2020-as évek elején a rendőri pálya népszerűsége csökken. Egyre többször fordulhat elő, hogy egy adott helyszínen kevesebb rendőr fog tudni intézkedni, a létszámfőlény nem mindig lesz adott a részükre. Számtalan esetben ittas vagy kábítószer hatása alatti bódult állapotban lévő személyekkel szemben kell intézkedést kezdeményezni, akik nincsenek tudatában cselekedeteik következményeinek, gyakran még azzal sincsenek tisztában, hogy egy rendőr áll velük szemben, és viselkedésük ellenszegülő vagy akár támadó is lehet. Az eddig csak a tengerentúlról hallott erőszakos bűncselekmények egyre közelebb kerülnek hazánkhoz. Az Amerikai Egyesült Államokból rendszeresen értesülünk iskolai lövöldözésekről. Kanadában napi rendszerességgel történnek késelések.¹¹ Mexikóban évente körülbelül 800 rendőrt lőnek le.¹² Brazíliában ha a lakosság tagjai közt vita alakul ki, gyakran előkerülnek a macheték, kések és tűzfegyverek, mely esetekhez a rendőrök már nem szívesen mennek ki.¹³ Mindezek hazánktól távol, egy másik kontinensen történtek, azonban 2023 májusában egy velünk határos országban, Szerbiában is megjelent az iskolai lövöldözés, amikor egy általános iskolában egy diák nyolc társa és egy biztonsági őr életét vette el.¹⁴ Az ilyen esetek mostanáig Magyarország közelében nem voltak elterjedtek, ám hazánkat is kezdik elérni azok az új, számunkra eddig kevésbé ismert bűncselekmények, melyek egyre nagyobb veszélyt jelentenek a rendőrökre nézve, és amelyekre nincsenek megfelelően felkészítve. Végh József kriminálpszichológus így fogalmaz: „*A rendőrség az állampolgárok szemében az államot képviseli. Összes dühét, haragját a rendőrön fogja leverni.*”¹⁵ Hazánkban egyre több a külföldi, az illegális bevándorló, akik más kultúrából érkeztek, más szabályokkal, normákkal, törvényekkel szocializálódtak, és más élethelyzetben vannak, mint a már régóta itt élő magyarok. Ebből adódóan a rendőrökkel szembeni

¹¹ Christian László: A komplementer rendészet perspektívái. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

¹² Fenyvesi Csaba: Világjárás bűnügyekkel. 33 ország az utazó kriminalista szemszögéből. Kódex Kiadó, Pécs, 2022., 189.o.

¹³ Fenyvesi Csaba: Világjárás bűnügyekkel. 63.o.

¹⁴ Origo honlapja: <https://www.origo.hu/nagyvilag/20230503-szerbiai-iskolai-lovoldozes.html>

¹⁵ A fegyveres erők megítélése a társadalomban:

https://www.youtube.com/watch?v=18Pw5P2TZ74&ab_channel=M5, (26.10 min.).

viselkedésük is eltérő lehet az eddig megszokottól. Rendőreink nincsenek felkészülve az ilyen magatartásra. Alatrach Mohamed Fuad szír származású magyar rendőr 2023 júniusában tartott előadásában arról számolt be, hogy a különböző országokból érkező bevándorlók kultúrájának megismerésével mennyiben lehetne csökkenteni a rendőrök és a bevándorló közti incidenseket.¹⁶ Gondolatai igen hasznosak, azonban ez is jelzi, hogy a magyar rendőrök egyelőre nincsenek felkészülve a beáramló külföldiek hatékony kezelésére. A fent felsorolt veszélyeket szem előtt tartva a legkisebb intézkedéstaktikai hiba is végzetes lehet. Ahogy Finszter Géza megfogalmazza: „A közbiztonsági terület legfontosabb kontrollja a szakmai tudás.”¹⁷ A gyenge intézkedéstaktikai tudás komoly veszélyeket rejthet magában. Míg a büntetőjog vagy bármely más tananyag hiányos tudása esetén lehetőség van fellapozni a tankönyveket, jogszabályokat, az intézkedéstaktika azonnali és talán visszavonhatatlan döntések meghozatalát igényli.

A Központi Statisztikai Hivatal honlapján¹⁸ évekre lebontva megtalálhatók a Magyarországon elkövetett bűncselekmények számai. Megvizsgáltam, hogy az elmúlt 15 évben hogyan változott az erőszakos bűncselekmények elkövetése.

1. táblázat: Egyes bűncselekmények számának változása az elmúlt 15 évben.

Bűncselekmények:	emberölés	emberölés kísérlete	testi sértés	hivatalos személy elleni erőszak	garázdaság	rablás	kábítószeres bűncselekmények
2009-ben	140	136	12828	1040	10384	3159	4828
2023-ban	70	83	6607	755	8709	536	7030

Forrás: Saját szerkesztés.

Fenti táblázatból kiolvasható, hogy kivétel nélkül minden erőszakos bűncselekmény száma az elmúlt 15 évben folyamatosan és jelentősen csökkent. Ez a tény első hallásra ellentmond annak a feltételezésnek, miszerint a rendőröknek egyre veszélyesebb intézkedéseket kell majd végrehajtaniuk, azonban figyelembe kell venni, hogy a statisztika csak azokat a bűncselekményeket tartalmazza, amelyekben a rendőrség eljárást indított. Az egyéb, látenciában maradt bűncselekményeket nem. Nincs okunk azt feltételezni, hogy ilyen jelentős mértékben és minden bűncselekmény kategóriában egyaránt csökkent a

¹⁶ Alatrach Mohamed Fuad: Integráció és biztonság. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

¹⁷ Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018., 185.o.

¹⁸ Központi Statisztikai Hivatal honlapja: https://www.ksh.hu/stadat_files/iga/hu/iga0003.html

bűnelkövetések száma Magyarországon, valójában tehát a regisztrált bűncselekmények számának csökkenése azt jelzi, hogy a látenciában maradt bűncselekmények száma növekedett. Ez alátámasztja azt a feltételezést, miszerint egyre kevesebb rendőr intézkedik az utcákon. A táblázat utolsó oszlopából kiolvasható, hogy (a látencia növekedésétől függetlenül is) a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények száma a másfélszeresére nőtt. Ebből következik, hogy a rendőrök egyre többször intézkednek olyan személyekkel szemben, akik nincsenek tudatában cselekedeteikkel, vagy azok következményeivel.

2012-ben az állam jogosultságokkal ruházott fel bizonyos rendészeti feladatokat ellátó személyeket (közterület-felügyelő, mezőőr, halőr, stb.), akik nem hivatásosok ugyan, de a hivatásosok munkáját segíteni hivatottak.¹⁹ Sajnos ez a kezdeményezés az elmúlt években nem mozdult előre, és egyelőre úgy tűnik, a politikának sincs változtatási szándéka.²⁰ Ezek a személyek azóta sem lettek megfelelően kiképezve és a feladataikra felkészítve, a hivatásos szervekkel való együttműködésük nincs kiépítve. Ebben a tekintetben a rendőrség továbbra is magára maradt az egyes feladatai megoldásában.

Tapasztalatom, hogy a rendőrök, és a rendőri vezetők jelentős hányada elégedett a saját illetve az állománya intézkedéstaktikai tudásával. Ha globálisan tekintünk a szervezet működésére, láthatjuk, hogy a legtöbb intézkedésnél a rendőr pusztán jelenléte, az egyenruha látványa már elég visszatartó erő az intézkedés alá vont személy számára, és magatartása együttműködővé válik. Abban a kevés esetben viszont, amikor a rendőrnek ténylegesen szüksége lenne magasabb szintű intézkedéstaktikai tudásra, már számtalan hibával találkozhatunk. Ezeket a hibákat a civilek valószínűleg észre sem veszik, és tény, hogy intézkedési hibákból adódó tragédiák is viszonylag ritkán történnek Magyarországon. Ha csak ezeket vennénk figyelembe, mondhatnánk, hogy a rendőrök intézkedési képességei megfelelnek a követelményeknek, hiszen biztonságot generálnak az állampolgároknak, azonban ez a megállapítás nem lenne helyénvaló. 2023 júniusában, a „*Biztonság Védelme a Rendészetben*” című konferencián Finszter Géza úgy fogalmazott, hogy a kommunizmus és a fasizmus is magas szintre tudták emelni a biztonságot, azonban az értékteremtésben mind a kettő elmaradt. Hozzátette, hogy szerinte nagyon rossz úton jár jelenleg a magyar rendészet, és komoly aggodalmát fejezte ki emiatt.²¹ Ezt közvetlenül megelőzve a miniszterelnök

¹⁹ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény.

²⁰ Balla Zoltán: A rendészettudomány, mint még nem rendészettudomány, különös tekintettel a biztonságra. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

²¹ Finszter Géza: Vállalható és nem vállalható biztonság. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

belbiztonsági tanácsadója tartott előadást, melyben éppen arról számolt be, hogy szerinte a rendészet jó úton halad, a lakosok biztonságérzete pedig egyre nő.²² Érdeemes megfigyelni a különbséget egy rendészeti szakember és egy politikus szavai közt. Fenti esetből számomra az következik, hogy az állam sem tervezi a rendőrök kiképzési színvonalának fejlesztését. A hiányos felkészültséget véleményem szerint nem etikus, sőt veszélyes hiánytalannak mutatni, és arra építeni a társadalom biztonságát. Hamvas Béla így fogalmaz 1943-as írásában: „*Miért kell érdekből a valóságot a kollektívum előtt elhallgatni? Vajon tényleg érdeke a kollektívumnak az, hogy illúzióban éljen?*”²³

A rendőrök intézkedéstaktikai hiányosságai visszavezethetők mind az iskolákban történő intézkedéstaktika oktatásra, mind az iskola elvégzése utáni továbbképzésekre. A Rendőrtiszti Főiskola elvégzését követően diplomát szereztem testnevelő tanár szakon is, melynek köszönhetően megértettem a pedagógia jelentőségét az oktatásban. Több évig tanítottam, és jelenleg is oktatok intézkedéstaktikát a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen. Korábban azt tapasztaltam az oktatók körében, hogy a pedagógiai képességek teljesen háttérbe szorultak a rendőr szakmai tudáshoz képest, de még napjainkban sem kap megfelelő figyelmet, ez pedig sok lehetőségtől fosztja meg a hallgatókat. Ezen kívül az intézkedéstaktikának az oktatása a többi tantárgytól (például testnevelés, konfliktuskezelés, rendészet pszichológiája, közrendvédelmi intézkedések stb.) elszigetelten, nem pedig azokkal összhangban történik, ami tovább nehezíti a hallgatók számára az információk befogadását.

Az intézkedéstaktikai felkészítésnek kiemelt szerepe kell, hogy legyen a rendőrök képzésében. A tananyag, az oktatói módszerek és a tantárgyról való gondolkodás gyökeres megújulást, paradigmaváltást igényel. Pedagógusként szívemen viselem az oktatási rendszer állapotát, és azon belül elsősorban a rendőrök képzését. Ahol eddig rendőri képzésben részesültem, ahol figyelemmel kísértem a képzés folyamatát vagy ahol részt is vettem az oktatás folyamatában, mindenhol láttam és tapasztaltam az ezen a területen mutatkozó hiányosságokat. A rendőröket képző iskolák az intézkedéstaktika jelenlegi teljes tudásanyagának csupán egy részét képesek átadni a tanulóknak, és azt sem maradéktalanul minden hallgatónak. Így a pályakezdő rendőrök nem rendelkeznek stabil alapokkal, amelyekre a továbbképzéseken vagy szolgálatellátás közben építeni lehetne. Kiemelt problémának tartom, hogy az oktatások megtartásához még mindig nem követelmény a pedagógiai, vagy akár andragógiai képességek megléte, de még megszerzésének szándéka

²² Bakondi György: A határbiztonság aktuális kérdései. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

²³ Hamvas Béla: Az ősök útja és az istenek útja. Medio Kiadói Kft., 1943., 18.o.

sem, így az oktatók és instruktorok munkájukat az információ átadására vonatkozó szaktudás teljes hiányával végzik. Számos tudományterület tudásanyaga gyűlt össze, amihez nem elegendő csupán instruktornak vagy kiképzőnek lenni, pedagógiai ismeretekre is szükség van. Krauzer Ernő dolgozatában hangsúlyozza a moduláris oktatásra való átállás szükségességét²⁴, mellyel egyetértek, és ami feltehetőleg megkönnyítené az egyes oktatók munkáját is, azonban önmagában nem lenne elegendő a megfelelő színvonalú oktatás eléréséhez. Ehhez mindenképpen az oktatók pedagógiai képességeinek fejlesztésére van szükség. Túlzásnak tartom célul kitűzni, hogy minden oktató rendelkezzen pedagógiai végzettséggel, ugyanakkor reális célnak tartom, hogy az oktatók felvételekor legyen vizsgálandó szempont a pedagógiai képességek megléte, illetve munkájuk során kötelező legyen a pedagógiai képességek folyamatos fejlesztése.

A XX. és XXIII. kerületi Rendőrkapitányság készenlétes nyomozójaként közvetlen közletről betekintést nyertem az intézkedéstaktikai továbbképzések megtartásába. Instruktori szemmel figyelve tapasztaltam, hogy annak megszervezése és lebonyolítása is komoly aggodalomra ad okot. Vizsgálataim szerint az intézkedéstaktikai továbbképzések részben kevés eredménnyel, részben eredménytelenül valósulnak meg. Fő problémának azt látom, hogy a továbbképzésekről rendelkező ORFK utasítás²⁵, melynek fő célja az lenne, hogy az iskola elvégzése után szinten tartsa, illetve továbbfejlessze a rendőrök intézkedéstaktikai tudását, önmagában nem alkalmas ennek megvalósítására. A gyakorlati tapasztalatok és a kutatásaim azt mutatják továbbá, hogy az utasításban leírtak sem valósulnak meg maradéktalanul. A továbbképzések megtartása az instruktorok részéről az oktatóknál valamivel kevesebb - de semmiképp sem nulla - pedagógiai képességet igényel, amely szintén hiányzik. 2008-ban hirtelen nagy figyelem irányult a magyar rendőrök intézkedéstaktikai képzésére, melynek az volt az oka, hogy egy rendőr részben hiányos intézkedéstaktikai képzettsége miatt szolgálat közben elhunyt. Amikor újabb és újabb tragédiák történnek Magyarországon, az intézkedéstaktikai továbbképzések egy rövid időre mindig újra a figyelem középpontjába kerülnek, azonban érdemi változások, melyek érdemben javítanák a rendőr állomány intézkedéstaktikai képességeit, egyetlen alkalommal sem történtek.

Közel 15 éve intenzíven foglalkozom az önismeretem, vagy más szóval tudatosságom fejlesztésével. Az önfejlesztést nem mindenki tartja egzakt tudománynak, pedig már a fizika, az orvostudomány, a pszichológia és a filozófia is komoly eredményeket mutatott fel ezen a

²⁴ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Doktori (PhD) értekezés. Rendészettudományi Doktori Iskola, 2023., 11.o.

²⁵ 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról.

területen. A Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán a Rendészeti Magatartástudományi Tanszék is igen komolyan foglalkozik a hallgatók önismeretének fejlesztésével. Tapasztalom, hogy az önfejlesztés az élet bármely területéhez, így a rendőri munkához is hatalmas segítséget nyújt. Ezáltal fejlődik az ember empatikus képessége, türelme, stressztűrő képessége, kommunikációs képessége, mások megértésére irányuló hajlama, önbizalma és sok más dolog, amelyek az intézkedéstaktika megfelelő alkalmazásához hatalmas támogatást jelentenek. A rendészekkel szemben a fegyveres szervek szervezeti kultúrájából fakadóan elvárás a férfias, domináns viselkedés, ami azt a célt szolgálja, hogy a rendet fenn tudja tartani. Mindez az érzelmi reakciók blokkolásával jár, ami hosszú távon a személyiség tartós torzulásához, és így akár pszichoszomatikus megbetegedésekhez, korai elhalálózashoz is vezethet²⁶, ami további nyomatékot ad a személyiség tudatos és állandó fejlesztésének. Tapasztalataim szerint az önismeret vagy tudatossági szint növelése jelenleg igen kis szerepet kap a rendőrök képzésében annak ellenére, hogy fejlesztésükkel nagyobb eredmények érhetők el szinte bármely területen, mint azt legtöbbször gondolni vélik.

1.3 Fogalomtisztaázás

Dolgozatomban gyakran említem az intézkedéstaktika oktató, instruktor, lökiképző és egyéb ehhez a témához köthető kifejezéseket. Mivel ezek a fogalmak több féle képpen is értelmezhetők, az alábbiakban tisztázom, hogy mit értek alattuk. Továbbá szeretném elkülöníteni egymástól az intézkedéstaktikával szorosan összefüggésbe hozható küzdősport, harcművészet és egyéb ezzel kapcsolatos kifejezéseket is.

Intézkedéstaktika:

Az intézkedéstaktika a rendésznek azon szerológati tevékenysége, melynek során más személyekkel szemben intézkednek, és közben különböző technikákat és taktikákat alkalmaznak. Az intézkedéstaktika pontos fogalmával és annak elemzésével a 2. fejezetben foglalkozom részletesen. Dolgozatomban kizárólag az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervben belül dolgozó, közterületen rendszeresen szerológatot teljesítő magyar rendőrök intézkedéstaktikai képességeit vizsgálom, azaz jellemzően a járőri és a körzeti megbízotti szerológati formákban tevékenykedőket.

²⁶ Lehóczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, 2023., 16.o

A kifejezés nem csak magát a tevékenységet, hanem egy tantárgyat is jelöl, melyet a Miskolci, a Körmen di Rendvédelmi Technikumban, a Rendészeti Oktatási és Kiképző Központ Rendőr képző Akadémiáján az Ady ligeti és a Szegedi Járőr képző Tagozaton, valamint a Nemzeti Közszol gálati Egyetem Rendészettudományi Karán oktatnak a rendőr hallgatóknak.

Intézkedéstaktika oktatás:

Az intézkedéstaktika oktatása alatt azt a tevékenységet értem, melyet a fent felsorolt intézményekben az intézkedéstaktika oktatók végeznek. A tiszthelyetteseket különböző képzési formákban oktatják, ez alapján megkülönböztethető technikum i vagy akadémiai képzés, tisztek oktatása pedig a Nemzeti Közszol gálati Egyetemen történik.

Intézkedéstaktika továbbképzés:

Az intézkedéstaktikai továbbképzések azok a foglalkozások, melyeket intézkedéstaktikai instruktórok végeznek a szol gálati helyeiken, és amely a rendőrség állományában lévő rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek iskola elvégzése utáni szinten tartását és további fejlesztését célozzák. A továbbképzések részletes szabályait a 18/2008 ORFK utasítás²⁷ fogalmazza meg. Ezek a foglalkozások elsősorban a tiszthelyettesi állományt érintik, de bármely rendőr részt vehet rajtuk az adott szervezeti egységen belül.

Lőkiképzés:

A lőkiképzés az intézkedéstaktika oktatásának része, mégis meg kell különböztetni a kettőt egymástól, mivel az oktatásuk is teljesen elkülönül. A lőkiképzés az a folyamat, melynek keretein belül a szol gálati lőfegyver kezelésének oktatása és lövészetek lebonyolítása történik a rendőr iskolákban, valamint a rendőr állomány részére egyaránt. A rendőrség külön képzés keretein belül készít fel intézkedéstaktikai instruktórokat és lőkiképzőket. Lőkiképzés foglalkozást csak lőkiképző végzettséggel rendelkező rendőr tarthat.

Intézkedéstaktika oktató:

Kizárólag a fent említett iskolákban oktatóként tevékenykedő, intézkedéstaktika tantárgyat oktató rendőr.

²⁷ 18/2008-as ORFK utasítás.

Intézkedéstaktika instruktora:

Az az intézkedéstaktikai instruktora szaktanfolyam végzettséggel rendelkező rendőr, aki a szolgálati helyén az adott szervezeti egység állományának részére intézkedéstaktika továbbképzés foglalkozásokat tart.

Lőkiképző:

Az a lökiképzői szaktanfolyam végzettséggel rendelkező rendőr, aki a fent említett iskolákban és a rendőrség állománya részére egyaránt lökiképzés foglalkozásokat tart.

Küzdősport

Ide sorolandó bármelyik stílus sportcélú gyakorlása, a technikák versenyszerű alkalmazása. Minden olyan sportág, ahol az ellenfelek pusztán kézzel, vagy valamilyen eszközzel a győzelem elérése érdekében viaskodnak. Előre megállapított szabályok között működik. A küzdő felek testi épségét bírók felügyelik, a sérülésveszély csökkentése érdekében védőfelszereléseket alkalmaznak a versenyzők. A sportolókat egymás tiszteletére, sportszerű küzdelemre nevelik. Egy népes mezőnyben második helyezést elérni kimagasló teljesítménynek számít.²⁸ Pontosan szabályozott formában, sportszerű keretek között folyik. Tiltott és engedélyezett fogásokat ismernek, a lehetséges támadások célját és módját jó előre meghatározzák. A küzdők aránya egy az egy ellen, és ezt még súlycsoportok támasztják alá. Ebben a kategóriában ezüstérem nyerni is tiszteletreméltó dolog.²⁹

Harcművészet

A küzdőmódszereket gyakorló személy elérkezik egyszer ahhoz a ponthoz, ahol a versenyszerű mérkőzéseket – koránál fogva - nem vállalja, mégis tovább gyakorolja kedvenc küzdősportját. Harcművészetről abban az esetben lehet beszélni, ha a cél már nem a versenyeken való győzelem elérése, hanem a testi-lelki harmónia elérése, fizikai erőnlét megőrzése és a hagyományok ápolása. A harcművészet gyakorlása is alkalmassá tehet egy személyt arra, hogy önvédelmi, vagy közelharc képességeit fejlessze, szinten tartsa, viszont a célja távol áll ezektől. A harcművészet a jellem fejlesztésére, a gyakorlatok tökéletesítésére törekszik. Olyan harci rendszer, melyet művelői művészi szintre fejlesztettek.³⁰ A harcművészet az emberi személyiség komplex fejlesztését célzó, azt egy egységes módszer és hatáseggyüttes révén elősegítő, a testi-lelki egészséget megvalósító aktív tevékenységforma.

²⁸ Rostás Tibor: Rendőri Közelharc. Tökéletes Másolat Kiadó, 2008.

²⁹ Kocsis István – Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc. Szakanyag rendőr iskolák részére, ORFK Oktatási és Kiképző Központ, 1992.

³⁰ Rostás Tibor: Rendőri Közelharc.

Gyűjtőneve az önuralom, önfejlesztés nevelési céljait és a személyiség erkölcsi fejlődését segítő metódusoknak. Mindezt a testi képességek fejlesztésének külső formáiból indulva kívánja elérni, melyre a gyakorlási motivációt a fizikai önvédelemre való képesség elérése adja. Tartalmi bővítéssel, illetve konkrétabb megfogalmazásban a harcművészet az egyén számára kialakított pusztakezes vagy hideg fegyveres küzdelmi módszer, ahol a fizikális elsajátítás (értsd: technikai elemek megtanulása) folyamatába vannak beépítve a szellem és lélek fejlesztésére szolgáló gyakorlatok, melyek az önismereten keresztül vezetnek el a személy külső és belső harmóniájának megteremtésére és fejlesztésére.³¹

Önvédelem

Passzív, reagáló magatartásra utal. Védekezés egy személyünket ért támadással szemben. A kifejezés jogi tartalmakat is hordoz. Utal a jogosság és arányosság kérdésére. Nincsenek előre megállapított szabályok, nincs tiltás, nincsenek bírók, akik a sportszerűtlenséget figyelik. A támadás irányulhat akár a védekező fél életére is, így a második helyezés ebben a kategóriában halálos kimenetelű is lehet. Rendőrként az önvédelem valamilyen intézkedéstaktikai hibára utal, hiszen a rendőr lehetőséget adott az intézkedés alá vont félnek, hogy megtámadja őt, amire ő csak reagálni tud. Nem uralta az intézkedést, nem ő kezdeményezett.³² Ebben a kategóriában a küzdelem nem ismeri a szabályokat. Ez a harc nem felel meg a sportszerűség elveinek. A megtámadott részéről feltételezünk egyfajta defenzív viselkedést, tehát a védekező akciók egy támadásra, vagy azzal közvetlenül fenyegető magatartásra válaszolnak. Az önvédelem olyan kategória, ahol senkinek sem célszerű ezüstéremre pályáznia.³³

Önvédelmi fogás

A kifejezés gyenge pontja a „fogás” szó, amely a magyar nyelvben megragadást jelent, azaz nem érthetünk alatta ütést, rúgást, dobást stb. Mint már korábban említettük, az önvédelem szó passzivitásra, reagáló magatartásra utal a rendőr részéről, így ennek oktatása – nyelvtani szempontból – elfogadhatatlan. Ennek ellenére az önvédelmi fogás magában foglalja mindazokat a küzdősport és harcművészeti elemeket, amelyek önvédelemre, közelharcra alkalmasak.³⁴

³¹ Pavlicsek Zsolt: Zsolnai József professzor és a harcművészetek pedagógiája. Iskolakultúra: pedagógusok szakmai-tudományos folyóirata, 21.évf., 10-11.sz., 2011., 25.o.

³² Rostás Tibor: Rendőri Közelharc.

³³ Kocsis István – Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc. Szakanyag rendőr iskolák részére, ORFK Oktatási és Kiképző Központ, 1992.

³⁴ Rostás Tibor: Rendőri Közelharc.

Közelharc

A rendőri és katonai kiképzés területén alkalmazott fogások, eljárások sorolhatók ebbe a kategóriába. A tanult technikák támadó alkalmazásáról van szó. Az eljárás magában foglalja kényszerítő eszközök használatát. Közelharcban az önvédelem passzív, reagáló állapota nem engedhető meg, továbbá a küzdősportok sportszerűsége sem javasolt. Célja az előny megszerzése, akár sportszerűtlenül is. A közelharc ugyanakkor tág kategória. A szóbeli irányítástól egészen a fizikai megsemmisítésre irányuló támadásig terjed.³⁵ A rendőr vagy katona részéről ebben a kategóriában offenzív viselkedés várható el. Velük gyakran megeshet, hogy nem választhatják az önvédelem leghatékonyabb módját, a helyszín gyors elhagyását, hanem hivatalból fel kell vállalniuk a küzdelmet. Ebbe a kategóriába sorolandó a rendőri intézkedés, a kényszerítő eszközök használata és a lőfegyverhasználat.³⁶

Katonai közelharc

A kézigránát hatótávolságán belül a pusztakezes, hideg és tűzfegyverekkel megvívott harc, melynek célja az ellenség elűzése, elfogása, megsemmisítése. A történelmi időkben az ellenség teljes megsemmisítésének egyetlen módja volt. A szembenálló felek döntő összecsapásának legjelentősebb mozzanata, a küzdő felek szűk térben, rövid idő alatt végbemenő, hideg fegyverekkel vívott kézitusája.³⁷

Kézitusa

A kézitusa a közelharc olyan speciális fajtája, amelynek során változó közegben, gyakran szélsőséges körülmények közötti test-test elleni pusztakezes vagy hideg fegyverrel végrehajtott küzdelem folyik, melynek célja az ellenség legyőzése és a túlélés. Szükséges elkülöníteni egymástól a gyalogsági fegyverek alkalmazásán alapuló közelharc, valamint a pusztakezes és eszközös (az úgynevezett hideg fegyverek) önvédelmi, harcművészeti technikáira épülő katonai kézitusa fogalmát.³⁸

Rendőri közelharc

Bármely küzdősportnak, harcművészetnek, önvédelmi fogásnak azon elemei, melyek alkalmasak a rendőri kiképzésre, figyelembe veszi a rendőri intézkedéssel szemben támasztott követelményeket és a rendőri intézkedés alapelveit. Míg a katonai közelharcban az ellenfél

³⁵ Rostás Tibor: Rendőri Közelharc.

³⁶ Kocsis István – Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc.

³⁷ Zöllei Zoltán: A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére. Doktori (PhD) értekezés, 2003.

³⁸ Zöllei Zoltán: A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére.

megsemmisítése a cél, itt törekedni kell az intézkedés alá vont személy testi épségének megóvására is, amennyiben ez lehetséges.³⁹

Testi kényszer

Az intézkedéstaktika része a testi kényszer, ami a sikertelen kommunikáció utáni fokozat, amelyet további kényszerítő eszközök és a fegyverhasználat követhet. A rendőrségről szóló törvény megfogalmazása alapján a rendőr – intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.⁴⁰ Testi kényszer a megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés, amely akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. Testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.⁴¹

Belügyi szervek testnevelési és sportkiképzése

„Speciális eszközei segítségével elő kell segítenie a fegyveres testületek harckészültségének fokozását. Biztosítani kell a szolgálat és az egyes harci feladatok eredményes ellátásához szükséges önvédelmi és közelharc, valamint terepen és vízben való előre mozgás alapvető mozgásanyag ismereteit. Fejleszteni kell az alapvető testi képességeket (erőt, állóképességet, ügyességet, gyorsaságot) abból a célból, hogy a személyi állomány felkészültsége megfeleljen a szolgálat-harcászat fokozott fizikai követelményeinek. Elő kell segítenie a fegyveres testületek személyi állománya erkölcsi, akaratni nevelését különös tekintettel az állhatatosság, szilárdság, az öntudatos fegyelem normáinak kialakítására, a fizikai nehézségek, fáradalmak elviselésének készségére. A testnevelési és sportfoglalkozásoknak hozzá kell járulnia a személyi állomány egészségének fenntartásához és megszilárdításához. Biztosítani kell – a fokozatosság és rendszeresség elvének figyelembevételével – a szervezet edzését, ellenálló és alkalmazkodó képességének fokozását az időjárási, hőmérsékleti ingadozásokkal szemben.”⁴²

³⁹ Rostás Tibor: Rendőri Közelharc.

⁴⁰ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, 47.§.

⁴¹ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. BM rendelet, 40.§.

⁴² Jámbor János: Az önvédelem-közelharc szerepe a fegyveres testületek szolgálati és harci feladatai végrehajtásában. Belügyi Szemle, 12.évf., 4.sz., 1966., 72.o.

Fenti fogalmak tisztázása után megállapítható, hogy a rendőri intézkedéstaktikában előnyt jelenthet az, ha valakinek van némi küzdősport, harcművészeti, önvédelmi vagy közelharc tapasztalata, ám az intézkedéstaktika nem csupán ezekre épül. A küzdősportok fontos szerepet játszanak ennek a rendőri tevékenységnek a kialakulásában, mégsem felcserélhető egyik a másikkal. Jelenleg nem része a rendőrök képzésének egyetlen küzdősport vagy önvédelmi rendszer sem, annak ellenére, hogy mindenképpen szükség lenne rá.

1.4 Hipotézisek

1. hipotézis:

Feltételezem, hogy a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervén belül a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrök túlnyomó többségének intézkedéstaktikai képességei olyan mértékű hiányosságokat rejtenek, melyek rendszeres veszélyt jelentenek a saját és mások testi épségére és biztonságára nézve.

2. hipotézis:

Feltételezem, hogy a 18/2008-as ORFK utasításban foglaltak szerint megvalósuló továbbképzések csak kis részben képesek elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését vagy szinten tartását.

3. hipotézis:

Feltételezem, hogy az új rendőri alkalmasságvizsgálatok a korábbiakhoz képest kevésbé segítik elő az alkalmatlan jelentkezők kiszűrését és a rendőrök fittségének fenntartását, és ezáltal kevésbé járulnak hozzá a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődéséhez.

4. hipotézis:

Feltételezem, hogy a rendőr hallgatók és a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztéséhez elengedhetetlen az intézkedéstaktika oktatók és instruktorok pedagógiai képességeinek fejlesztése.

5. hipotézis:

Feltételezem, hogy Magyarországon az intézkedéstaktika oktatásához szükséges feltételek közül az oktatók pedagógiai képességeiben mutatkozik a legjelentősebb hiány, és minden egyéb feltétel ennél kisebb mértékű hiányosságot mutat, vagy elfogadható mértékben rendelkezésre áll.

6. hipotézis:

Feltételezem, hogy a rendőrök önismeretének tudatosabb fejlesztése jelentős mértékben elősegítené az intézkedéstaktikai képességeik fejlődését.

1.5 A kutatás céljai

- Célom a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedési képességeinek felmérése és a vezetők figyelmének a hiányosságokra történő felhívása. Intézkedési képességek alatt az elsajátítandó intézkedési taktikák és technikák alkalmazását, az eszközeik ismeretét és használatának színvonalát, a fizikumot, a kommunikációt, a fellépés határozottságát és egyéb olyan tényezőket értek, melyek szükségesek a hatékony rendőri intézkedéshez.

- Célom a rendőröket képző iskolákba történő felvételi eljárás, az iskolákban történő intézkedéstaktika oktatás és az iskola elvégzése utáni továbbképzések vizsgálata, hiányosságainak feltárása és fejlesztési lehetőségeinek bemutatása.

- Kiemelt célom az intézkedéstaktika oktatás és továbbképzés színvonalának növelése, ezen a téren paradigmaváltás elősegítése.

- Gyakorlati céljaim a magyar rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztése, ennek elősegítése, valamint egy egységes önvédelem, közelharc képzés bevezetésének elősegítése.

- Személyes célom a pedagógia és az önismeret oktatásban való jelentőségének hangsúlyozása.

- További célom a 18/2008-as ORFK utasítás helyett egy új továbbképzéseket szabályozó dokumentum létrejövetelének elősegítése.

1.6 Kutatási módszereim

Kutatásaimhoz részben kvalitatív (interjúk, beszélgetések, megfigyeléses vizsgálat), részben kvantitatív (kérdőíves vizsgálatok) módszereket alkalmaztam. Idődimenzió szempontjából elsősorban keresztmetszeti kutatást végeztem, vagyis egy adott időpillanatban történt mintavétel és adatgyűjtés, amelyet nem ismételt meg bizonyos időközönként. Munkámat a célját tekintve részben felderítő, részben magyarázó kutatásnak tekintem. Először információkat gyűjtök, melyekből egy adott helyzetet – jelen esetben a rendőrök

intézkedéstaktikai képességeit, valamint az oktatás és továbbképzés minőségét – mutatom be, majd a megszerzett információk közti ok-okozati összefüggések feltárására törekszem. Az indítékaimat tekintve alkalmazott kutatást végeztem, mert az eredményeimet felhasználás céljából hoztam létre.

Dolgozatom második fejezetében az intézkedéstaktika fogalmát és a fogalmi elemeket vizsgálom. Felkutattam az intézkedéstaktika fogalmával foglalkozó szakirodalmakat. A fogalmat részleteiben és összességében is elemzem, és javaslatot tettem egy új fogalom megalkotására. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktikának néhány idegen nyelvű kifejezését, melyeket összehasonlítok a magyar megfelelőjével. Ugyanebben a fejezetben bemutatom az intézkedéstaktika magyarországi kialakulásának és fejlődésének történetét. Ehhez felkutattam az erről szóló hazai szakirodalmat, valamint mélyinterjút készítettem Kocsis Istvánnal, akinek a 90-es években kiemelkedő szerepe volt a rendőrségen belül az intézkedéstaktika fejlesztésében. Ezen túl anyagokat gyűjtöttem az egykori Rendőrtiszti Főiskola archívumából, valamint információ gyűjtés céljából felvettem a kapcsolatot korábbi és jelenlegi oktatókkal is.

A harmadik fejezetben a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök intézkedési képességeit vizsgálom. A megfelelő magyar és külföldi szakirodalmakból felkutattam és bemutattam a rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeit. Ezt követően a rendőrök képességeit vizsgáltam három különböző kutatási módszerrel. Először megfigyelést végeztem egy hónap időtartamban egy budapesti rendőrkapitányság közrendvédelmi állományának körében. Járőrökkel és körzeti megbízottakkal együtt láttam el járőrszolgálatot és vettem részt az intézkedésekben, közben pedig figyeltem munkájukat az intézkedéstaktikai alapelvek megvalósulása, a kommunikációjuk és az egyes taktikák és technikák alkalmazása tekintetében. Ezt követően interjút készítettem három különböző szolgálati helyen dolgozó intézkedéstaktika instruktornal, akiket az állományuk intézkedéstaktikai tudásáról kérdeztem. Az interjúkat különböző helyeken és különböző időpontokban készítettem, az alanyok nem ismerték egymást, és nem ismerték a másik kettő által elmondottakat. Ők instruktorként az intézkedéstaktika szakértőinek tekinthetők, és mivel naponta találkoznak az állományukban szolgáló rendőrökkel, ismerik intézkedéstaktikai képességeiket. Végül országos kérdőíves felmérést végeztem a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök körében, melyben a saját és társaik képességeiről kérdeztem őket. A három kutatás eredményeit összevettem és együttes eredményeikből vontam le a következtetéseimet.

Dolgozatom negyedik fejezetében

- a rendőr iskolákba történő felvételi eljárás szabályait,
- a rendőr iskolákban történő intézkedéstaktika oktatás körülményeit és
- az iskola elvégzése után a továbbképzések gyakorlati megvalósulását

vizsgáltam, ugyanis a rendőrök intézkedéstaktika képességeire az állam vagy a rendőrség csupán ezen a három ponton lehet hatással. Dolgozatomban úgy fogalmazok, hogy ez az intézkedéstaktikai képességek három alappillére. Feldolgoztam a rendőr iskolákba történő felvételi eljárásról - kimondottan a fizikai állapotfelmérésről - szóló régi és új jogszabályokat, majd ezeket összehasonlítottam egymással. Telefonon keresztül készítettem interjút a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával, akinek jelentős szerepe volt a jogszabályváltozások kialakításában, és őt kérdeztem a változtatások okairól és körülményeiről. Megvizsgáltam az intézkedéstaktika oktatás körülményeit és lebonyolítási folyamatát az országban található rendőröket képző iskolákban. Ehhez először kérdőíves felmérést végeztem a körmendi, szegedi, adyligeti és miskolci iskolák intézkedéstaktika oktatói körében, majd két év elteltével a mélyebb vizsgálódás érdekében interjút készítettem a fenti iskolák egy-egy oktatójával. Mivel a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán oktattam intézkedéstaktikát 2018 és 2020 között, így ott ehhez hasonló vizsgálódásra nem volt szükség. Információimat az addig tett megfigyeléseimből szereztem. A továbbképzések vizsgálatához felhasználtam az előző fejezetben bemutatott három interjút, melyeket 2020-ban készítettem. Ezek után 2023 januárjában újabb interjúkat készítettem egy budapesti rendőrkapitányság instruktórával és a továbbképzések tervezéséért felelős Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével, melynek célja az volt, hogy megtudjam, történtek-e érdemi változások a továbbképzésekben a 2020-as vizsgálataim eredményeihez képest. A korábbi és későbbi megállapításaimat összevettem és levontam a megfelelő következtetéseket.

Az ötödik fejezetben az intézkedéstaktika oktatásának, a továbbképzéseknek és a lőkiképzésnek a fejlesztési lehetőségeit keresem. Ehhez felkutattam és feldolgoztam számos magyar és külföldi szakirodalmat. Feldolgoztam a Nemzeti Közszolgálati Egyetem fejlesztési tervét, a kreatív tanulási programot, melynek néhány jó gyakorlatát, és azok intézkedéstaktika foglalkozásokon történő alkalmazásának lehetőségeit részletezem. Kifejtem és részletesen magyarázom a magyar rendőrök intézkedéstaktika oktatásának hatékonyságáról alkotott elméletemet. Felkutattam és bemutattam számos az intézkedéstaktika oktatásához felhasználható szakirodalmat. Bemutatom a pedagógia jelentőségét ennek a tantárgynak az

oktatásában és az egyes pedagógiai módszerek erre gyakorolt pozitív hatásait. Kifejtem a rendőrök lökiképzésével kapcsolatos aggályaimat és annak fejlesztésével kapcsolatos gondolataimat. Megvizsgáltam a Krav Maga önvédelmi rendszert, annak fejlődését és jelenlegi helyzetét. Ehhez feldolgoztam a rendszer megalkotója által írt könyvet, valamint felvettem a kapcsolatot három magyar Krav Maga oktatóval, akik információkkal segítettek munkámat. Feldolgoztam egy amerikai veterán nevelőtiszt, Rory Miller konfliktusról és erőszakról szóló könyvét. Abból kigyűjtöttem azokat a jó gyakorlatokat, melyek a magyar rendőrök intézkedéstaktika oktatásához és lélektani felkészüléséhez segítséget nyújthatnak.

Dolgozatom hatodik fejezetében külföldi kitekintést végeztem. Ennek során összegyűjtöttem és feldolgoztam számos magyar és külföldi szakirodalmat, melyek alapján megvizsgáltam néhány európai ország rendőr iskoláinak működését. Különös figyelmet fordítottam a finn rendőrképzés feltérképezésére.

A 2. számú táblázatban összefoglalva is bemutatom az elvégzett kutatásaimat.

2. táblázat: Az elvégzett kutatások összefoglalása.

Kutatómunka	
1.fejezet	KSH adatok vizsgálata a bűncselekmények számának változásáról az elmúlt 15 évben.
2.fejezet	Hazai szakirodalom áttekintése.
	Intézkedéstaktika fogalom magyar és idegen nyelvű fordításainak elemzése, új fogalom megalkotása.
	Küzdősport, harcművészet és más rokon kifejezések összegyűjtése, fogalmi elkülönítése.
	Mélyinterjú Kocsis István intézkedéstaktika szakemberrel.
3.fejezet	A rendőri intézkedéstaktika hazai fejlődésének és legfőbb állomásainak bemutatása.
	Rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeinek összegyűjtése elemzése.
	Egyhónapos megfigyelő kutatás egy budapesti rendőrkapitányság közrendvédelmi állományán belül járőrszolgálat ellátása közben.
	3 db interjú egy-egy fő intézkedéstaktika instruktoralal.
4.fejezet	Országos kérdőíves felmérés a rendőrség közrendvédelmi állománya körében.
	Korábbi és új alkalmasságvizsgálatokról szóló jogszabályok összehasonlító elemzése.
	Interjú a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával.
	A 2020-as és a 2023-as éves fizikai alkalmasságvizsgálatról szóló jelentések tanulmányozása.
	Kérdőíves felmérés az adyligeti, körmendi, miskolci és szegedi iskolák intézkedéstaktika oktatói körében.
	4 db interjú az adyligeti, körmendi, miskolci és szegedi iskolák egy-egy intézkedéstaktika oktatójával.
	2 db interjú egy budapesti rendőrkapitányság instruktoralal és a Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével.
5.fejezet	A 18/2008 ORFK utasítás feldolgozása, elemzése, átdolgozási lehetőségeinek bemutatása.
	Kreatív Tanulási Program feldolgozása, intézkedéstaktika oktatásában való alkalmazási lehetőségeinek bemutatása.
	Néhány jó oktatói módszer intézkedéstaktika oktatásba való átültetési lehetőségeinek bemutatása.
	Intézkedéstaktika hazai oktatásának hatékonyságáról kialakított elmélet kidolgozása.
	Konkrét pedagógiai módszerek intézkedéstaktika oktatásban való alkalmazási lehetőségeinek kidolgozása.
	Éves lövészetű továbbképzés és az Intézkedéstaktika Alosztály tevékenységének egy-egynapos megfigyelése, elemzése.
	Az intézkedéstaktika oktatásához felhasználható szakirodalmak összegyűjtése.
	Lőkiképzés fejlesztési lehetőségeinek összegyűjtése, elemzése.
	A löfegyverkezelés mozgástani vizsgálata.
	Interjú Szikszai Tamás lökiképzővel.
6.fejezet	Az önismeret rendőri munkában való jelentőségének elemzése, ezzel összefüggésben Ken Wilber integrál elméletének bemutatása.
	A Krav Maga önvédelmi rendszer elemzése és intézkedéstaktikában való felhasználási lehetőségeinek bemutatása.
	Rory Miller, amerikai kiképző könyvének feldolgozása és az abban foglalt jó gyakorlatok intézkedéstaktikában történő alkalmazási lehetőségeinek bemutatása.
	Más országokban működő rendőrségek hazai és külföldi szakirodalmának feldolgozása.
	Európa legtöbb országában a lakossággal arányos rendőri létszámok összegyűjtése, összehasonlítása.
6.fejezet	Egyes külföldi rendőrségek felvételi eljárásának, és képzésének, jó gyakorlatainak bemutatása.
	A német és a magyar fegyveres biztonsági őrök összehasonlítása.
	A finn rendőrök képzési alapelvei és néhány jó gyakorlat adaptálási lehetőségeinek bemutatása.

Forrás: Saját szerkesztés.

2. AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKA FOGALMA ÉS KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

2.1 Az intézkedéstaktika fogalmának elemzése

Az intézkedéstaktika olyan technikák és taktikák összessége, amit különböző rendvédelmi szervek tagjai különböző korokban alkalmaztak és alkalmaznak másokkal szembeni intézkedéseik során, melyekkel annak hatékonyságát, eredményességét, biztonságát igyekeztek és igyekeznek növelni. Az emberiség történetében már az első államokban létezett intézkedéstaktika, hiszen voltak hivatalos személyek, akik intézkedtek másokkal szemben felruházva bizonyos állami jogosultságokkal. Ha csak a közelmúltra tekintünk vissza, az ispánok, csőszök, vagy csendőrök munkájának szerves része volt az intézkedéstaktika, csak éppen nem ezt a kifejezést használták tevékenységükre. Az ezzel foglalkozó hivatalos személyek felkészítése folyamatosan fejlődött és a mindennapos gyakorlással kialakult egyfajta rutin. Szolgálatról szolgálatra finomították módszereiket, tanultak a hibáikból, újabb módszereket fejlesztettek ki, majd az így megszerzett tudásukat továbbadták, megtanították az újabb kollégáknak, és az így felgyülemlett tudásanyagból megszületett a mai intézkedéstaktika tudásanyaga, amely jelenleg is folyamatosan bővül és átalakul.

Annak ellenére, hogy számos szervezet tagjainak van intézkedési joga, én most dolgozatomban intézkedéstaktika alatt kizárólag a rendőrség általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv állományának közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó tagjainak a tevékenységét értem és azt vizsgálom. Az állomány közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó tagjainak pedig elsősorban a járőröket és a körzeti megbízottakat tekintem. Az ő intézkedéstaktikai képességeiket, gondolataikat, és az őket felkészítő oktatókat, instruktórokat és intézményeket vizsgálom.

A rendőrségről szóló törvény⁴³ a rendőrök feladatköreit négy csoportba sorolja:

- bűnmegelőzési feladatok,
- bűnüldözési feladatok,
- államigazgatási feladatok és
- rendészeti feladatok.

⁴³ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. évi törvény.

Az intézkedéstaktika ezek közül a bűnüldözési és a rendészeti feladatkörökben jelenik meg elsősorban, de a legjellemzőbb a rendészeti feladatkörön belül a rendőrnek az a feladata, miszerint „*ellátja a közterület rendjének fenntartásával kapcsolatos rendészeti feladatokat*”.⁴⁴ Az említett két feladatkörben dolgozik a rendőrök jelentős hányada, ráadásul bármely rendőr, munkájának bármely szakaszában szembe kerülhet intézkedés alá vont személlyel, előállított személlyel, esetleg gyanúsítottal, melynek során alkalmaznia kell bizonyos taktikai elemeket, esetleg kommunikációs elemeket vagy kényszerítő eszközt.

Az intézkedéstaktikával kapcsolatos gondolatok közel sem biztos, hogy mindenki fejében egységesek. Még ha két hivatásosnak hasonló is az elképzelése róla, akkor is feltehetően másképpen írnák azt körül vagy magyaráznák el, ezért mindenképpen fontosnak tartom a fogalom tisztázását.

Az intézkedéstaktika egy tudásanyag összefoglaló neve, de az ennek oktatására létrehozott tantárgyat - amit rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai és tanulói részére oktatnak erre kialakított intézményekben - is ugyanígy nevezik. Az elnevezés Krauzer Ernőtől származik, aki 1997 szeptemberében a Budapesti Rendőr Szakközépiskola oktatójaként ezt a nevet adta annak a tantárgynak, melynek a kialakítására felkérték.⁴⁵

Napjainkban Magyarországon alkalmaznak intézkedéstaktikát a rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Országgyűlési Őrség, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos tagjai, a polgárőrök és a magánbiztonsági cégek alkalmazottai. Ezek a szervek működési eltéréseikből adódóan más és más intézkedéseket gyakorolnak, tudásanyagukban mégis rengeteg az átfedés. A felsorolásból talán a katasztrófavédelem a legkevésbé ide illő. Egészen más eszközökkel dolgoznak, munkájuknak csak igen csekély részében alkalmaznak intézkedéstaktikát, és akkor is a teljes tudásanyaguknak csak egy apró szeletét. Intézkedéstaktikai felkészítésük is rendkívül rövid. Az önkormányzati rendészet, a közterület-felügyelet és polgárőrség tagjainak intézkedéstaktikai képzése szintén csekély, vagy egyáltalán nincs is, azonban intézkedést kezdeményezhetnek, vagy abban segédkezhetnek. Bizonyos részük kényszerítőeszközökkel is rendelkezik. Rendszeresen közterületen látnak el szolgálatot. Nem mondhatjuk tehát, hogy ők nem alkalmaznak intézkedéstaktikát. 2000 után a rendőrségen belül is erős differenciálódás indult be az egyes szolgálatok, szolgálati ágak intézkedéstaktikájában. Más eszközökkel és

⁴⁴ Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, 2018., 121.o.

⁴⁵ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Doktori (PhD) értekezés. Rendészettudományi Doktori Iskola, 2023., 4.o.

módszerekkel dolgozik egy terrorelhárító, egy készenléti rendőr vagy egy járőr. Krauzer Ernő 2019-ben megjelent publikációjából⁴⁶ kiderül, hogy az intézkedéstaktika képzés időtartama a képzési rendszertől függően változó lehet és az oktatását szolgálati áganként is el lehet különíteni. Ezt figyelembe véve tehát az intézkedéstaktika oktatása nem egységesen történik az alkalmazói számára, de még a rendőrségen belül sem.

Az intézkedéstaktika szóval a hétköznapi életben aligha találkozhatunk, mivel ez elsősorban a katonai, illetve a rendészeti terminológiához tartozik. Ebből kifolyólag hagyományos lexikonokban, értelmező szótárakban, szinonima szótárakban nem találni. Az intézkedéstaktika kifejezést az 1997-nél (a kifejezés megszületésénél) korábban íródott szótárakban, lexikonokban keresni felesleges. A Hadtudományi Lexikon⁴⁷ és a Rendészeti Kommunikációs Lexikon⁴⁸ sem rejti magában a fogalmat. Egyedül a Magyar Rendészettudományi Társaság Rendészettudományi Szószedetében találkoztam vele:

„Meghatározott cél elérése érdekében kezdeményezett, az adott helyzethez legjobban igazodó szükségszerű magatartások, eljárások, fogások olyan összessége, melyeket a vonatkozó szabályok, előírások betartásával teljesítenek.”⁴⁹

Fenti fogalom kissé általánosan fogalmaz, ugyanis ezek az állítások igazak lehetnek szinte minden szakterület minden tevékenységére. Nem tudjuk meg belőle, kik és mely tevékenységük során alkalmazzák az intézkedéstaktikát, mik lehetnek azok a meghatározott célok, mitől szükségszerű és milyen helyzethez igazodnak a magatartások.

Az intézkedéstaktika kifejezés a rendőrök képzésében jelent meg először, de ahogy már említettem, más rendvédelmi szervek is alkalmazzák. A rendőri intézkedéstaktika, sőt azon belül a közterületi szolgálatot ellátó rendőrök által alkalmazott intézkedéstaktika konkrétabb megfogalmazást igényelne. A továbbiakban a szószedetben található fogalom egyes elemeit elemzem.

Az intézkedéstaktika alkalmazói

Elsősorban természetesen azok, akik a 2015. évi XLII. törvény (2015) szerint hivatásosnak minősülnek, tehát a rendőrség, büntetés-végrehajtás, katasztrófavédelem, Országgyűlési

⁴⁶ Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika, mint oktatásmódszertan, a korszerű és gyakorlatorientált képzés alapja. Belügyi Szemle, 67.évf., 7-8.sz., 2019., 79-115.o.

⁴⁷ Szabó József (főszerk.): Hadtudományi Lexikon A-L. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995.

⁴⁸ Garamvölgyi László (szerk.): Rendészeti Kommunikációs Lexikon, Pallas Antikvárium Kft., 2010.

⁴⁹ Magyar Rendészettudományi Társaság: Rendészettudományi Szószedet. Budapest, 2008.

Őrség és a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok hivatásos tagjai. Ezen túl természetesen a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos tagjai is.

Felmerül a kérdés, vajon egy civil lehet-e alkalmazója intézkedéstaktikának. Az intézkedéstaktika a rendészeti terminológia része, így alkalmazása is rendészeti keretek közé szorul. Azok alkalmaznak intézkedéstaktikát, akiket az állam legitim erőszak alkalmazásának jogával ruház fel bizonyos célok elérése érdekében.

Az intézkedéstaktika alkalmazásának célja

Minden rendészeti szervnek megvan a maga szabályzója, amely tartalmazza feladatait. A cél tehát ez esetben nem lehet más, mint az abban megszabott feladatok teljesítése. A rendőrségről szóló törvény V. fejezetében⁵⁰ megtalálhatók a rendőri intézkedések, azonban nem csak rendőrök alkalmaznak intézkedéstaktikát.

A rendőrségről szóló törvény 24.§-a⁵¹ úgy fogalmazza meg a segítségnyújtási kötelezettséget, hogy a rendőr köteles a feladatkörébe tartozó segítséget megadni. Vitatkozni lehetne azon, vajon egy eltévedt turista útbaigazítása, vagy egy defektes autó kerékcseréjében való segédkezés a feladatkörébe tartozik-e. A már említett törvényben, vagy akár a szolgálati szabályzatban⁵² a rendőr feladatai között ilyennel egyértelműen nem találkozunk. Tehát a rendőr alkalmazhatja az intézkedéstaktika elemeit akkor is, ha éppen nem a számára előírt feladatát látja el. Természetesen a „*Szolgálunk és védünk!*” jelmondatot követve a rendőrnek illik segíteni a rászorulókon, legyen az akár egy turista útbaigazítása, de szigorúan a jogszabály szövegét figyelembe véve ez nem a feladatkörébe tartozó munka. Így tehát a cél – amely érdekében meghatározott magatartásokat, eljárásokat és fogásokat alkalmazunk – nem korlátozható csupán a hivatásosok jogszabályban leírt feladataira.

Az intézkedéstaktikai magatartások, eljárások, fogások szükségszerűsége

Vizsgálatra szorul a kérdés, hogy az intézkedéstaktika alkalmazásának céljai minden esetben szükségszerűek-e.

A szükség szó jelentése: „*Az a tény, hogy valakinek, valaminek hiányzik az, aki, ami nélkül nem tudja létét fenntartani vagy célját megvalósítani.*”

⁵⁰ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, V. fejezet.

⁵¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, 24.§.

⁵² A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. BM rendelet.

Szükségszerű: „A dolgok, körülmények, események összefüggéséből elkerülhetetlenül következő.”⁵³

Kijelenthető, hogy amit a jogszabályokban leírt feladatok ellátása érdekében végez a hivatásos, az minden esetben szükségszerű. A kérdés az, akadnak-e olyan feladatok, melyek végrehajtása nem szükségszerű, mégis alkalmazható esetükben az intézkedéstaktika. A válasz egyértelműen igen. Egy eltévedt turista útbaigazítása közben – ami egyértelműen nem lenne szükségszerű - közben is figyel az elhelyezkedésére, a megfelelő távolság megtartására, a turista viselkedésére, a környezetére, a forgalomra, a társa közben biztosítja őt stb. Tehát az intézkedéstaktikai magatartások a legtöbb esetben szükségszerűek, de mégsem mindig.

A magatartások, eljárások, fogások megfelelő helyzethez igazítása

A megfelelő magatartás, eljárás kiválasztásához számtalan szempontot figyelembe lehet venni. Ilyen az intézkedés helyszíne, annak jellege, az intézkedés alá vont személy neme, magatartása, alkata, szándéka, kinézete, felszerelése, ápoltsága, a fényerősség, időjárás, hőmérséklet, forgalom stb. Az intézkedéstaktika oktatásakor lehetetlen az összes szóba jöhető körülményt és azok kombinációit modellezni, hiszen ezek száma a végtelenhez közelít. A fogalomban szereplő „adott helyzetek” száma tehát olyan nagy, ami lehetetlenné teszi azok pontos meghatározását, „adott helyzetnek” bármi tekinthető.

Az intézkedéstaktika szó elemzése:

Mivel összetett szóról beszélünk, érdemes lehet megvizsgálni külön az előtagot (intézkedés) és az utótagot (taktika), ezek jelentését, eredetét.

Intézkedés szó jelentése:

- Az intézkedik igével kifejezett cselekvés, eljárás, tevékenység.
- Valaminek a megtételére, elvégzésére, végrehajtására, megindítására, valamely ügyre vonatkozó utasítás, rendelkezés.⁵⁴
- Alakszerűséget nem igénylő hatósági akaratnyilvánítás. A szolgálati fellépés (hatósági eljárás) során realizálandó tevékenységek, megnyilvánulások, eljárások bizonyos köre. Azon tevékenységek összessége, amelyeket a rendőrség hatásköréből és illetékességéből adódóan bizonyos szituációkban megtenni köteles.⁵⁵

⁵³ Juhász József, Szóke István, O. Nagy Gábor, Kovalovszky Miklós (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár, Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.

⁵⁴ Juhász József, Szóke István, O. Nagy Gábor, Kovalovszky Miklós (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár, Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.

⁵⁵ Boda József (főszerk.): Rendészettudományi Szaklexikon. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2019.

Intézkedik: ügyintéző, ügyet lerendez, nyilvántartásba vesz, könyvel, adminisztrál.⁵⁶

Intézkedés jelentése a büntetőjogban: A Büntető Törvénykönyv VIII. fejezete⁵⁷ sorolja fel a büntetések mellett az intézkedéseket, mint jogkövetkezményeket. Az intézkedés szó ezen jelentése kevésbé használható fel az intézkedéstaktika fogalmának meghatározásához.

Az intézkedés szó szinonimái: utasítás, rendelkezés, határozat, parancs, rendelet, ukáz, dekrétum, diktátum.⁵⁸

A fenti értelmezésekből arra a következtethetünk, hogy amikor a hivatásos intézkedik, akkor valaminek a megtételére utasítja az intézkedés alá vont személyt, parancsot ad neki, nyilvántartásba veszi, illetve elkönyveli a cselekményt.

Taktika szó jelentése:

- A görög tekhné (hadászat, „az elrendezés művészete”) szóból ered. Taktikosz (rendezett), tasszo (elrendez).⁵⁹
- Egy cél elérésére alkalmazott módszer. Harcászat, harcmód, haditerv, eljárás, a kijelölt cél elérésére alkalmazandó eszközök és módszerek összessége, ügyeskedés, mesterkedés, fortély.
- A taktika a csapatok vezetését és alkalmazását tanítja. A hadászat a hadvezetésnek irányát és végcéljait tárgyalja, míg a taktika az előbbiből kifolyó intézkedéseket végrehajtja. Ezek: a menetek rendezése, a csapatok elszállásolása és biztosítása, végre a harc vezetése.⁶⁰

A fenti megállapításokból az intézkedéstaktika szónak a következő szinonimáit alkothatjuk: harcászati utasítás, haditerről való rendelkezés, hadászati cél, a cél elérése érdekében adott utasítás, harcászati elrendezés, egy utasítás végrehajtása érdekében tett ügyeskedés, cél elérése érdekében tett ügyintézés.

Más alternatíva intézkedéstaktika helyett

Akadnak rendőrök, akik az intézkedéstaktika elnevezést nem tartják pontosnak, nem szívesen használják. Inkább részesítenék előnyben az intézkedés módszertana kifejezést. Érdeemes lehet megvizsgálni ennek a teóriának a helyességét. Az imént megtörtént a taktika szó elemzése, melyből kiolvashatjuk, hogy a taktikát módszerként, módként is emlegetik, így

⁵⁶ Juhász József, Szőke István, O. Nagy Gábor, Kovalovszky Miklós (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár, Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.

⁵⁷ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény, VIII. fejezet.

⁵⁸ Szinonimaszótár: <http://www.szinonimaszotar.hu>

⁵⁹ Szótár: <http://www.wikiszotar.hu>

⁶⁰ Áldássy Antal, Ábrányi Kornél, Aczél Károly, Ágoston József (szerk.): A Pallas Nagy Lexikona. Magyar Elektronikus Könyvtár, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., 2000.

tehát az intézkedés módszertana ennek csak rokon értelmű kifejezése lenne. Ugyanakkor a taktika szót még eszközként, célként, tervként, fortélyként is említik, ami viszont egyértelműen megmutatja, hogy a taktika több mindent foglal magába, mint a módszertan. Az intézkedéstaktika nem csak azt foglalja össze, milyen módon hajtsuk végre az intézkedést, hanem meghatározza az intézkedésről alkotott tervet, a célját, az alkalmazható eszközöket. Az intézkedéstaktika tehát átfogóbb elnevezés, mint az intézkedés módszertana.

Az intézkedéstaktika más nyelveken:

Német nyelven:

Németül az intézkedéstaktikát úgy mondják: Massnahme Taktik, vagy taktische Massnahmen, esetleg Einsatz Taktik. Ez szinte ugyanaz, mint a magyar elnevezés, hiszen a Massnahme intézkedést jelent, az Einsatz küldetést, a Taktik pedig taktikát. A német rendőr szótár⁶¹ - ami funkcióját tekintve megfelel a magyar Rendészettudományi Szaklexikonnak - tartalmazza a Polizeitaktik kifejezést is, ami magyarul rendőrtaktikát jelent. A fogalmát a következőképpen határozza meg: *„A rendőri erők és erőforrások legjobb felhasználása a rendőrségi célok minél eredményesebb és gazdaságosabb megvalósítása érdekében.”* A Polizeitaktik szó jelentése egy másik megfogalmazásban így hangzik: *„A küldetés/művelet vezetésének/irányításának tana az összes rendelkezésre álló eszköz lehető leghatékonyabb felhasználásával.”*⁶² A szótár harmadik kiadásában⁶³ szintén fellelhető a Polizeitaktik kifejezés, de újabb meghatározás már nem található hozzá. Habár a német rendőr szótár jóval terjedelmesebb, mint a magyar Rendészettudományi Szaklexikon, ráadásul előbbinek már több kötete megjelent, az intézkedéstaktika fogalmi meghatározását a magyarhoz hasonlóan túl általánosnak tartom.

Angol nyelven:

Angol nyelven már bonyolultabb a fordítás. Az amerikaiak többféleképpen is kifejezik ezt a fogalmat.

- Police tactics: rendőri taktika
- Tactics of police measurement: a rendőri intézkedés taktikája
- Officer safety: rendőri biztonság
- Use of force: az erő alkalmazása

⁶¹ Wörterbuch der Polizei. Verlag C. H. Beck, München, 2001.

⁶² Taktisches Verhalten: <https://quizlet.com/ch/421062693/taktisches-verhalten-schiessen-psi-flash-cards/>

⁶³ Wörterbuch der Polizei. 3. Auflage. Verlag C. H. Beck, München, 2018., 1085.o.

Az Amerikai Egyesült Államokban is előszeretettel használják a taktika kifejezést, emellett kiemelt szerepet kap a biztonság szó is. Mint arra már a bevezetőben kitértem, a rendőri intézkedéseknek hat alapelv köré kell épülnie. Ebből ez egyik a biztonságosság. Mindig több megoldás létezik, amivel egy intézkedés eredményesen befejezhető, azonban az összes kialakított taktika mind azt a célt szolgálja, hogy ezt a lehető legbiztonságosabb módon, a sérülés veszélyét minimálisra csökkentve lehessen végrehajtani. Így tehát érthető, ha az Egyesült Államokban rendőri biztonságként is utalnak az intézkedéstaktikára. Az erő alkalmazása kifejezés egy egészen más megközelítés. Erő alatt itt nem csak a pusztán fizikai erőt kell érteni, hanem a rendőrök összes kompetenciáját, a társakkal való együttműködést, az eszközöket, járműveket stb.

Kínai nyelven:

Kínaiul az intézkedéstaktikát a következő jelekkel jelölik: 警察防卫与控制⁶⁴

Szó szerinti fordításban a jelentése: Rendőrségi védelem és ellenőrzés. Jelenként a következő tartalmakat hordozza:

警: Figyelmeztet, veszélyre felhívja a figyelmet. (Egy pálcát tartó kéz veri az "áldozatot" és alatta egy kiáltó fej ami jelez hogy baj van.)

察: Megvizsgál. (A képen a templomtető alatti áldozatbemutató látszik, amihez kell az egy dologra történő elmélyült koncentráció.)

防: Megelőz, megóv valamitől. (Dombsággal tarkított területet ábrázol, ami biztonságosabb, mint a síkság, ahol a támadót messziről észreveszik.)

卫: Védelem. (Egyszerűsített karakter, eredetileg 衛 volt és a város területén való járőrözést ábrázolta a kép.)

与: És. (Eredetileg 與 volt és csontízületet jelöl, ami összekapcsol, de a habarcsnak is ez a jele.)

控: Kontrollál, dominál. (Barlangi munkát rajzol le. Sokféleképp lehet értelmezni.)

制: Visszatart (Kés a marha nyakához szorítva.)

Összeolvasva pedig: 警察: rendőrség 防卫: védelem 与: és 控制: kontroll

⁶⁴ Egy magyar rendőr kollégám által jutottam az információhoz, aki több évig kínai rendőriskolában tanult.

Javaslat új intézkedéstaktika fogalom megalkotására

Retek Amadé munkájában így ír az intézkedéstaktikáról: „Az intézkedéstaktika az intézkedést végrehajtó rendész szakmai ismeretén alapuló olyan döntés, amely az intézkedés körülményeit olyan módon alakítja, hogy az az intézkedés alá vontat a rendész törvényes szándéka szerinti magatartásra – cselekvésre vagy annak abbahagyására – kényszeríti, a védendő értékek biztonságának garantálásával egy időben. A megfelelő taktika alkalmazása azt jelenti, hogy a rendész pontosan értékeli az adott helyzetet, és minden cselekedete összhangban áll a szakszerűség, jogszerűség, arányosság elveivel.”⁶⁵ A szerző a fenti mondatokat nem fogalom meghatározásnak szánta, hanem magyarázatnak, mégis pontosabban lefedi a tevékenységet, mint a szöszedetben található fogalom. Érdekes megközelítés, hogy az intézkedéstaktika az eddigiekkel ellentétben nem tevékenységként van feltüntetve, hanem döntésként, ami pszichológiai kérdéseket vet fel. A döntés ugyanis egy rendkívül bonyolult emberi folyamat, melynek korlátai vannak, úgy, mint a döntéshozó képességei, lehetőségei, értékrendje, a jogrendszer adta lehetőségek stb. A döntést ráadásul megelőzi az ingerek érzékelése és értékelése, amelyeknek további korlátai vannak.⁶⁶ Mindez nyomatékot ad annak, hogy az intézkedéstaktika helyes elsajátítása nehéz és időigényes feladat. Az intézkedéstaktikai döntés folyamatának részletes megismerése, vagy elsajátításának lehetőségei eddig még felderítetlen kutatási terület. Retek Amadé fenti gondolatait felhasználva, és azokon minimálisan változtatva javaslom az intézkedéstaktika fogalmát az alábbiakra módosítani:

Az intézkedéstaktika a rendész rendészeti feladatainak ellátása során hozott azon döntése, vagy döntéseinek sorozata, melynek során az intézkedés körülményeit az állam által meghatározott törvényes cél elérése érdekében, a védendő értékek biztonságának szem előtt tartásával, jogszerűen, szakszerűen és arányosan alakítja.

2.2 A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulása

Az intézkedéstaktika definíciója először 2008-ban volt megtalálható a Magyar Rendészettudományi Társaság Rendészettudományi Szöszedetében, ám maga a kifejezés először 1997-ben került használatba. Egészen addig a kiképzés szó szerepelt a köztudatban. A

⁶⁵ Retek Amadé: Az intézkedéstaktika pszichológiájáról. Nemzeti Kutatási, Fejlesztési És Innovációs Hivatal, Nemzeti Köszolgálati Egyetem, 2023., 14.o.

⁶⁶ Retek Amadé: Az intézkedéstaktika pszichológiájáról. 27.o.

ma használt rendőri intézkedéstaktika kialakulásának folyamata nem olyan régen kezdődött el és gyorsult fel.

A csendőr kiképzés a 19. század végétől

Érdeemes röviden visszatekinteni a múltba, hogy azzal összehasonlítható, és egyben élesen elkülöníthető legyen mai intézkedéstaktika kialakulása. A 19. század végén a betyárvilág felszámolására a Magyar Királyi Csendőrséget hozták létre. Kimagaslóan működő szervezet volt, ugyanis a mai rendőrség létszámának harmadával a mai Magyarország területének háromszorosan volt képes fenntartani a rendet.⁶⁷ Abban a korban a csendőrök, zsandárok, pandúrok mind „*jól megtermett, s az árnyékuktól nem megijedő*” emberek voltak, ettől váltak alkalmassá a rend fenntartására. Ezt alátámasztja Dallos Sándor nagy csendőréről szóló története is, amely bemutatja hogyan üldöz és fog meg egy csendőr egy szökött rabot.⁶⁸ A csendőrlegénységet – vagy, ahogy akkoriban nevezték őket: a kakastollasokat - a honvédség soraiból verbuválták. Elvárták tőlük, hogy a testület lapját, a Csendőrségi Lapokat olvassák, és tovább képezzék magukat a szolgálat ellátásához szükséges ismeretekkel. Ezen túl úgynevezett közismereti képzés keretében történelmi, matematikai, földrajzi és biológiai oktatásban is részesültek. Szigorú napirend szerint éltek, és szolgálaton kívüli idejük nagy részét önképzéssel töltötték. Ez biztosította, hogy bár a járőr legtöbbször nem tudott segítséget kérni intézkedéseihez, azokat mégis eredményesen képes volt befejezni. A járőrszolgálatba vezényelték kiindulását követően az őrsön maradóknak félórás gyakorlati, majd háromórás elméleti képzés kezdődött. A gyakorlati foglalkozás célba lövés vagy kardvívás lehetett, míg az elméleti oktatás keretében a fiatal csendőröket idősebb társaik oktatták. Ebéd után további két óra képzési idő állt rendelkezésre.⁶⁹ A tudásanyagot csendőri kézikönyvekben foglalták össze.

Az első világháború előtt elfogadott volt az a nézet, hogy a magyarokat pofonnal lehet a legkönnyebben irányítani, így a csendőrök részéről elterjedté vált a híres csendőrpofon, mint népnevelési eszköz. Ezt a közrend fenntartása érdekében alkalmazták és alkalmas volt arra, hogy hamar lehűtse a forrófejű renitenseket, habár a kor emberei sokat lázadoztak ellene mondván, ez az erővel való visszaélés.⁷⁰

⁶⁷ Vedó Attila: A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881-1918. Rendvédelem-történeti Füzetek XXV.évf., 43-44-45-46.sz., 2015.

⁶⁸ Dallos Sándor: A nagy csendőr. Napkelet, 4.évf., 6.sz., 1926., 517-533.o.

⁶⁹ Dallos Sándor: A nagy csendőr.

⁷⁰ Csendőrségi Lapok, Erő és erőszak, 27. évfolyam, 18.sz., 1937., 597.o.

A világháborúk után egészen másként alakult a rendészek sorsa. Militarizálás kezdődött, a rendőröket a honvédekkel együtt képezték ki, és a Honvédelmi Minisztérium alá rendelték. A rendőrök funkciója ezekben eltért a békeidők állapotához képest.⁷¹

Rendőrképzés a második világháború végétől az 1980-as évekig

A második világháborút követő években szükségessé vált a rendőri erők újjászervezése, de ez igen nehéz és lassú folyamat volt. Ekkor régről fennmaradt csendőri szakkönyvekből tanulták a rendőrök a szakmát, illetve praktikusán a leggyakrabban előforduló intézkedéseket tanították meg nekik.⁷² A kézikönyvekben olvasni lehetett a házkutatás akkori módjáról, a foglyok őrzéséről, kíséréséről, vagy a vásárokkal kapcsolatos csendőri feladatokról.⁷³ Erre korlátozódott a kor „intézkedéstaktikai” képzése. 1950-től – a nagy fluktuáció miatt - az állomány új tagjainak mihamarabbi kiképzésére volt szükség, melyre az úgynevezett „gyorstanfolyamokat” alkalmazták. Ez azt jelentette, hogy igen rövid időn belül próbálták átadni részükre a legszükségesebb szakmai ismereteket, aminek eredménye képpen a rendőrök szakmai felkészültsége kritikán aluli volt. 1957-től 3-6 hónapos tanfolyamokkal megkezdődött a rendőrök iskola rendszerű képzése, de a még mindig nagyarányú fluktuáció miatt újabb és újabb „gyorstanfolyamokkal” pótolták a hiányt.⁷⁴

Az 1960-as években a rendőri erők hatékonysága még mindig nem érte el a kívánt szintet, amit egy 1969-ben készült felmérés is bizonyít, amelyben a hivatalos személy elleni erőszakot vizsgálták. Eszerint a magyar rendőrökkel szemben elkövetett erőszak 78%-a fegyver nélküli pusztakezes támadással, 22%-a pedig ütő-, szűrő- vagy vágóeszközzel történt, és a rendőrök csupán 35%-ban tudták a támadást önállóan leküzdeni annak ellenére, hogy az intézkedések többségénél adott volt a rendőrök létszámfölénye. A felmérés elemzője írásában rámutat arra, hogy a rendőrnek fegyverzete, kiképzettsége és jogi helyzete alapján segítség nélkül is sikeresen kellene hárítania a hivatalos személy elleni erőszakot, ez azonban mégsem valósult meg, ami a kor rendőri önvédelem-közelharc kiképzésének, vagy mai szóval mondhatjuk, hogy intézkedéstaktikai képességeinek színvonalára enged következtetni. Az írásában e hiányosságokra rámutató szerző szerint a problémák egyik fő oka, „*hogy egyes rendőri szerveknél a parancsnokok egy része ezen kiképzésre nem helyezett kellő súlyt, számos esetben*

⁷¹ Rendőrség a világháborúk idején: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyarorszag-a-masodik-vilaghaboruban-lexikon-a-zs-F062E/r-F0D11/rendorseg-F0D32/>

⁷² Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története I. rész. Hadtudományi Szemle, 3.sz., 2008., 60-71.o.

⁷³ A csendőr kézikönyve. Várnay Könyvkiadó, Szeged, 1894.

⁷⁴ Babus László: Tények és képek az iskola múltjából és jelenéből. Budapesti Rendészeti Szakközépiskola, Budapest, 2002.

*azt nehezítette, fontosságát lebecsülte.*⁷⁵ Felhívta a figyelmet arra, hogy a védekező jellegű mozgásanyagok oktatása mellett nagyobb gondot kell fordítani a megelőző támadási módszerek és az eszközhasználat tanítására.⁷⁶

1970-ig a rendőrök továbbképzésére elsősorban a „szalon-kiképzés” volt jellemző, ami könnyített követelményeket jelentett, a gyakoroltatás időtartama és intenzitása alacsony volt. A BM-iskolákban cselgáncsot, botbirkózást és ökölvívást gyakoroltak, de csak sportszerű és változatosságot nélkülöző körülmények között.⁷⁷

Jámbor János rendőr alezredes 1970-ben megjelent írásában találhatóak ajánlások a rendőri kiképzés korszerűsítésére. Alapelveket és kiképzési módszereket fogalmaz meg, de mivel csak általánosságban és igen röviden beszél róluk, így írása nem tekinthető intézkedéstaktikai, vagy kiképzési segédanyagnak.

Az 1980-as években a Budapesti Rendőr-főkapitányságon, valamint a BM Forradalmi Rendőri Ezrednél (a mai Készenléti Rendőrség elődje) ismét hatalmas létszámhiány mutatkozott, melyet úgy oldottak meg, hogy a határőrségnél teljesített rövidített sorkatonai szolgálat után lehetőség nyílt egy kéthónapos rendőri tanfolyam elvégzésére, és ezáltal a rendőrség hivatásos állományába kerülésre.⁷⁸ Látható, hogy a rendőrség a múltban igen gyakran küzdött létszámhiánnyal - ami napjainkban is megfigyelhető –, és ezt minden alkalommal gyorsított, rövidített és könnyített képzésekkel igyekezett megoldani, melyek további problémákat generáltak.

Küzdősportok Magyarországon az 1970-es évek előtt

A mai, 21. századi intézkedéstaktika kialakulásában hatalmas szerepet játszottak a küzdősportok, ám az 1970-es évek előtt Magyarországon még csak a birkózás, az ökölvívás, a cselgáncs és a vívás küzdősportoknak voltak hagyományai.

A sportszerű vívás a 19. század elején vált népszerűvé. 1824-ben megalakult a Kolozsvári Vívóiskola, majd a Pesti Nemzeti Vívóegylet. 1825-ben létrejött a Pesti Nemzeti Vívóintézet. A sportág 1896 óta szerepel valamennyi olimpián, és Magyarországon a legeredményesebb

⁷⁵ Jámbor János: Az önvédelem-közelharc szerepe a fegyveres testületek szolgálati és harci feladatai végrehajtásában. Belügyi Szemle, 12.évf., 4.sz., 1966., 72-79.o.

⁷⁶ Jámbor János: A BM személyi állományának önvédelmi-közelharc kiképzése és a kényszerítő eszközök alkalmazása. Belügyi Szemle, 8.évf., 8.sz., 1970., 37-42.o.

⁷⁷ Jámbor János: A BM személyi állományának önvédelmi-közelharc kiképzése és a kényszerítő eszközök alkalmazása.

⁷⁸ Babus László: Tények és képek az iskola múltjából és jelenéből. Budapesti Rendészeti Szakközépiskola, Budapest, 2002.

olimpiai sportággá vált. 1908-tól 1964-ig szinte kivétel nélkül magyar versenyző nyerte az egyéni és a csapat kardversenyeket.⁷⁹

Az ökölvívást már 1857-től gyakorolták a Magyar Atlétikai Clubban. 1920-ban megalakult a Magyar Birkózók Szövetsége, ezen belül jött létre a boksoló szakosztály. Azóta napjainkig számos nemzetközi sikert könyvelhetnek el a magyarok a sportágon belül.⁸⁰

A birkózás magyarországi meghonosításában a Magyar Főiskolai Sportszövetségnek jutott úttörő szerep. 1893-ban megalakult a Magyar Atlétikai Club (MAC) birkózó szakosztálya, és a sportág azóta is nagy népszerűségnek örvend hazánkban.⁸¹

A cselgáncs dr. Jigoro Kano alapító nevéhez fűződik. 1907 körül kezdett népszerűsödni Magyarországon. 1931-ben a Nemzeti Torna Egyletben megalakult az első judo club. 1952-ben alakult meg az Országos Cselgáncs Társadalmi Szövetség, majd 1957-ben Magyar Cselgáncs Szövetség néven újjáalakult.⁸² A cselgáncs az egyetlen keleti harcművészet, melynek korábbra visszanyúló gyökerei vannak Magyarországon. A többről ez nem mondható el.

Ezek a küzdősportok csak kis mértékben, vagy egyáltalán nem voltak beépíthetőek a rendőri intézkedéstaktika elemei közé. Talán a cselgáncs, ami némi kivételt képez, ugyanis ennek egyes elemeit a mai napig oktatják a rendőröknek.

A 21. századi intézkedéstaktika kialakulásának kezdete

Amit a mai magyar rendőri intézkedéstaktikáról tudunk, annak kiépítése az 1970-80-as években kezdődött el, ugyanis ekkor kezdtek Magyarországra beáramlani a távol-keleti küzdősportok.⁸³ Ezek lassan integrálódtak a rendőrségbe. A mozdulatokat egyre bővítették, finomították, a magyar jogrenddel összhangba hozták, és végül megszületett a mai modern intézkedéstaktikának az alapja, melyben Kocsis István és Rostás Tibor jelentős szerepet vállaltak. Ők szakítottak először az önvédelem kifejezéssel, amit a közelharc szóval váltottak fel. Sokan nevezték Kocsis-Rostás módszernek az általuk kidolgozott tananyagot.

A Kocsis Istvánnal készített mélyinterjú során hozzájutottam számos információhoz, ami az intézkedéstaktika kialakulásának és fejlődésének megismerését segíti elő. Az interjú során részletekbe menően és kellő objektivitással mutatta be nekem ezt a folyamatot. A beszélgetés

⁷⁹ Vívás sporttörténet: https://sportszertar.wordpress.com/vivas_tortenet/

⁸⁰ Kutassi László: A főiskolai sportmozgalom egyetemes története. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994., 33-43.o.

⁸¹ Kutassi László: A főiskolai sportmozgalom egyetemes története.

⁸² Stadler Béla – Horváth István: Önvédelem. BM Tanulmányi és Képzési Csoportfőnökség, 1966., 9.o.

⁸³ Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok. Dialog Campus Kiadó, 2011.

92 perc időtartamú volt, melynek során hangrögzítést valamint jegyzetelést alkalmaztam. Kocsis István rendőr őrnagyként vonult nyugdíjba a rendőrség állományából, és szolgálati évei alatt komoly eredményeket halmozott fel a rendőrök kiképzésével és a rendőri intézkedéstaktika alapjainak megteremtésével kapcsolatban. Az alábbiakban számos információ az ő visszaemlékezéseiből származik.

Távol-keleti harcművészetek megjelenése Magyarországon

Az 1970-es évek után kezdtek megjelenni a távol-keleti harcművészetek, melyeket három csoportba sorolunk: japán, kínai és egyéb távol-keleti harcművészetek. Ezek rengeteg újítást és lehetőséget hoztak a rendőrség számára. Amit ma a rendőrök testi kényszerként alkalmaznak, azon fogások kialakulása szinte kivétel nélkül ezen harcművészetek elterjedéséhez köthető. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy az intézkedéstaktikai fogások – a hasonlóság ellenére - nem küzdősport elemek.

A japán harcművészetek közé soroljuk a karatét, az aikidot, a jiu jitsut és a nin jutsut. A kínai harcművészetek közé a kempo, kungfu és tai chi tartoznak. Egyéb harcművészetek közé soroljuk a Koreából származó taekwondot, a fülöp-szigeteki escrimát, a thaiföldi thai boksztot és az USA-ból származó kick-bokszt.⁸⁴

Kocsis István visszaemlékezése szerint az 1970-es években a Belügyminisztérium irányítása alatt működött a Testnevelési és Sportbizottság, melynek elnöke gyakran egy aktuális rendőrfőkapitány-helyettes volt. Tagjai testnevelési előadó vagy főelőadó beosztásban voltak, de a köznyelvben csak sporttisztaknak hívták őket. Az ő feladatuk volt a Belügyminisztérium alá tartozó szervek (rendőrség, határőrség, tűzoltóság stb.) állományát országos sportversenyekre felkészíteni. A legnépszerűbb sportágak akkoriban a röplabda, kispályás labdarúgás, a lövészet, a cselgáncs és a vezetők kedvence: a teke voltak.

A rendőr szakközépiskolákban és a Rendőrtiszti Főiskolán a testnevelő tanárok végezték az állomány fizikai felkészítését. Ezek a tanárok a rendőri állományhoz tartoztak és legtöbbször aktív sportoló volt. Ezeken a testnevelés órákon a rendőr tanulók elvértve részesültek gumibot használat, illetve bilincselés képzésben is, amit és ahogyan a testnevelőjük tanította, ám hivatalosan rendőri önvédelem vagy rendőri közelharc oktatás még

⁸⁴ Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok.

nem létezett. A Rendőrtiszti Főiskolán a Testnevelési Tanszék neve is csak az 1980-as évek végén változott Testnevelési és Küzdősportok Tanszékre.⁸⁵

Az 1980-as évektől hazánkban terebélyesedő küzdősport szövetségek részévé váltak a beáramló keleti küzdősportok. Ezen szövetségek szinte mindegyikének célkitűzése volt a rendőrség oktatási programjába való bekerülés. A rendőri vezetés ezeket a törekvéseket szinte minden esetben más módon és mértékben támogatta, aminek oka a küzdősportok és harcművészetek nagyfokú változatossága, ami még a téma iránt érdeklődők számára is megnehezíti a tájékozódást. A rendőri munka természete azonban megköveteli, hogy az önvédelmi fogások szerves részét képezzék a fizikai és intézkedéstaktikai oktatásnak. Ahogyan Rostás Tibor fogalmazott: *„A társadalom egyértelmű elvárása a rendőrrel szemben, hogy az átlagos polgárnál fittebb, magasabb és erősebb legyen. Ha kell, testi erejét alkalmazva fékezze meg a társadalomra veszélyes személyeket, velük szemben olyan szakértő módon járjon el, hogy még nekik se okozzon felesleges sérüléseket.”*⁸⁶

Első lépések az intézkedéstaktika felé

Kocsis Istvántól megtudtam, hogy először a cselgáncssal, majd a karatéval kívánták megoldani a rendőrség és a honvédség mozgásanyagát, ezért ezeket próbálták meg beépíteni a rendőrség rendszerébe. Az első könyvek, amiket használtak a rendőrök önvédelem oktatásához, az Stadler Béla és Horváth István 1966-ból származó „*Önvédelem*” című könyve, valamint Sebestyén László szintén „*Önvédelem*” című könyve 1984-ből, továbbá „*Védd magad!*” című könyvének első és bővített kiadása 1985-ből és 1987-ből.

A karate a pusztakezes harcművészetek összefoglaló elnevezése. Rengeteg ágát ismerhetjük. A kyokushin karate meghonosítása Furkó Kálmán és Adámy István nevéhez fűződik. 1970-ben ez a fogalom Magyarországon még ismeretlen volt. A Testnevelési Főiskolán kezdték gyakorolni dr. Galla Ferenc tanszékvezető irányítása alatt. 1976-ban kibontakozóban volt egy shotokan karate klub is, ez inspirálta az első kyokushin klub megalakulását. 1979-ben rendezték meg az első zárt magyar kyokushin bajnokságot. 1980-ra a karate hivatalos magyar sportággá vált.⁸⁷ Harmat László 1977-ben alapította meg a magyar teakwon-dot, amely szintén gyorsan kezdett terjeszkedni, és egyre népszerűbbé vált.⁸⁸

⁸⁵ Freyer Tamás: Testnevelési és Küzdősportok Tanszéke. In: 40 éves a Rendőrtiszti Főiskola, Jubileumi évkönyv 1971-2011., Budapest, Rendőrtiszti Főiskola, 2011.

⁸⁶ Rostás Tibor: Rendőri közelharc. 9.o.

⁸⁷ Adámy István: Kyokushin karate. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1985., 31.o.

⁸⁸ Harmat László: Taekwon-do. Lapkiadó Vállalat, Budapest, 1984., 21.o.

Furkó Kálmán elsősorban a honvédségen belül népszerűsítette a kyokushin karatét, majd felfigyelt rá a rendőrség is. Komoly versengés kezdődött a judo és a karate között, hogy melyik alkalmasabb a rendőrök kiképzésére, de egyetértés nem született. Emellett egy újabb küzdősport is megjelent. Kelemen István Németországban ismerkedett meg a jiu jitsuval, ezt követően a 80-as évek elején népszerűsíteni kezdte Magyarországon. Ő szerzett először fekete övet ebben a sportágban, jelenleg is a Terrorelhárítási Központ állományában képez rendőröket.

Sebestyén László és Ipacs László - akik mindketten a Rendőrtiszti Főiskolán oktattak testnevelést és önvédelmet⁸⁹ - nevéhez fűzhető a cselgáncs és egyéb önvédelmi elemek oktatásmódszertanának kidolgozása, vagyis az, hogy hogyan lehet leghatékonyabban oktatni egyes mozdulatokat. Mindketten testnevelőtanári végzettséggel rendelkeztek. Taktikával még nem foglalkoztak, csupán a technikák oktatásával.

A 90-es évek elején a belügyminiszter kezdeményezésére fenti két személy vezetésével létrejött a Rendőrtiszti Főiskolán egy egyhetes tanácskozás, ahová meghívták a rendőr iskolák testnevelő tanárait és a rendőrség sporttisztjeit, köztük Kocsis Istvánt. Ő ott ismerkedett meg Rostás Tiborral, aki akkor végzős főiskolai hallgató volt. Rostás Tibor nagy érdeklődést mutatott a rendőrök kiképzése iránt, és mint kiderült, Kocsishoz hasonló elképzelései voltak a témáról. Itt kezdődött kettejük szoros együttműködése.

A főiskolán megrendezett tanácskozásnak a célja tíz különböző olyan közelharc technika létrehozása volt, amiben a szakemberek egyetértenek a hatékonyságát, taníthatóságát és eredményes rendőri munkára való alkalmasságát illetően. A technikák nem csak szabadkezes fogásokra, hanem gumibot- és bilincshasználatra is kiterjedtek. Ekkor alakult ki a testnevelő tanároknak és sporttiszteknek az az egységes véleménye, hogy a rendőr az utcán ne karatézson, ne cselgáncsozzon, ne jitsuzzon, egyáltalán ne sportoljon, hiszen a sportot ellenőrzött körülmények között űzik megfelelő védőfelszereléssel és olyan célrendszerrel, ami a rendőri intézkedésről nem mondható el. A rendőrnek a szakmájához legjobban alkalmazkodó mozdulatokat kell gyakorolnia. Ebből következik, hogy a karatét, a judot és a jitsut csak megfelelő taktikai háttérrel együtt lehet alkalmazni a rendőri munka közben, önmagukban nem. Ezen kívül a fenti küzdősportoknak számos nehezen megtanulható és veszélyes eleme van, amit egy rendőrnek nem érdemes munka közben alkalmaznia. A rendőri intézkedéstaktika mozgásformája ebben a tekintetben tehát teljesen egyedi. Egyes mozdulatai

⁸⁹ Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Testnevelési és Kúzdősportok Tanszék: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/testnevelési-es-kuzdosportok-tanszek/rolunk>

hasonlíthatnak küzdősport elemekre, mégis különbözik azoktól. Természetesen azok, akik küzdősport múlttal rendelkeznek, könnyebben sajátítják el az intézkedéstaktika mozgásformáit is.

Ez a tanácskozás a Rendőrtiszti Főiskolán kizárólag a rendőri mozgásanyagra koncentrált, nem jelentek még meg az intézkedéstaktikának egyéb taktikai elemei, mint például a kommunikáció.

Az intézkedéstaktika rohamos fejlődése 1990 és 2000 között

Kocsis szerint 1990-ben a rendszerváltás olyan nagy átalakulásokat hozott a rendőrség szervezetében, hogy az addigi kiképzésben született eredményeket semmilyen fórumon keresztül sem sikerült népszerűsíteni. Emiatt szükség volt az akkori sporttiszték összefogására, melynek eredményeként megalakult a BM Országos Sportkollégium. Ez a szervezet 10 főből állt, tagjai között Kocsis Istvánnal. Központja Budapest IX. kerületében a Vágóhíd utca 11-13. szám alatt volt az ORFK Rendészeti Szervek Kiképző Központjában (RSzKK), vezetője pedig Simon Géza lett. Ez lett a rendőrök kiképzésnek koordináló szerve, amely összefogta az egész ország rendőreinek kiképzését. A tagjai különböző sportágak népszerűsítésére koncentráltak. A közelharc oktatás két felelőse – immár együttműködve - Kocsis és Rostás volt.

A vezetők ügyeltek rá, hogy a sporttiszték nem csak sportolók és rendőrök voltak, hanem tanárok is egyben. Felismerték, hogy a mozgásokat didaktikai és pedagógiai módszerek ismeretében lehet a leghatékonyabban megtanítani, ezért odafigyeltek rá, hogy a sporttiszték tanári, oktatói, edzői végzettséggel és tapasztalattal rendelkezzenek. Ez az ország többi rendőr oktatójára akkoriban sem és napjainkban, 2024-ben sem jellemző.

A sportkollégium tagjai meglátogatták az ország rendőriskoláit, hogy tapasztalatot cseréljenek az oktatási intézmények kiképzőivel, oktatóival. Ezzel nem csak a kiképzés hatékonyságát és színvonalát növelték, hanem országosan egységessé igyekeztek tenni a rendőrök képzését.

1991-re az önvédelmi foglalkozások helyett egyre gyakrabban használták a közelharc szót, mert felismerték, hogy az önvédelem szó egy rendőri tévedésnek vagy figyelemvesztésnek lehet csak következménye, ezért nem szerencsés a szóhasználat. Márpedig a rendőri intézkedés folyamatos irányító szerepet kíván meg a rendőrtől. A sporttisztéket már kiképzőknek hívták.

1992-ben az Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási és Kiképző Központja megjelentette Kocsis István és Rostás Tibor Rendőri önvédelem-közelharc című munkáját, ami az első hivatalos és országos szinten egységes kiképzési szakanyagként tekinthető. Elsősorban rendőriskolák számára készült. Az ebben foglalt tudást nevezték Kocsis – Rostás módszernek.

Kocsis véleménye szerint az abban az anyagban megfogalmazott alapelvek mind a mai napig érvényesek a rendőri intézkedéstaktikára, ugyanakkor a technikai változások – a kor fejlődésével - szinte kötelezőek. A könyv mellé oktatófilm is készült, amely bemutatja az egyes mozdulatok végrehajtásának technikáit.

A kidolgozott tananyag később egyre bővült, főleg taktikai elemekkel. A mozdulatok mellé már a kommunikáció oktatására is hangsúlyt fektettek. Vizsgálták, hogy az egyes mozdulatok mennyire felelnek meg a rendőri vezetők és az eseteket majdan vizsgáló ügyészek által támasztott követelményeknek. Ekkor kezdett elterjedni a köztudatban az intézkedéstaktika kifejezés, melyet hivatalosan először Krauzer Ernő használt 1997-ben a Budapesti Rendőr Szakközépiskolában az általa oktatott tantárgy elnevezéséhez.

Megkezdődött az instruktorképzés, vagyis az intézkedéstaktikát oktatók oktatása többek között a fent említett könyv két szerzőjének közreműködésével. Az első ilyen képzésre 1992-ben Szegeden került sor. A képzés egy hét időtartamú volt. Kocsis István elmondta, hogy ezalatt nagyon egyszerű, könnyen elsajátítható és könnyen továbbadható technikákat tanítottak meg a jövőbeli instruktoroknak, akiknek jó mozgáskultúrával rendelkező sportolóként nem okozott problémát a megtanulásuk. Ezen túl módszertani, didaktikai ismereteket is kaptak, hiszen a tudás továbbadásához ezt nélkülözhetetlennek tartották. A következő egyhetes instruktorképzésen már a rendőri kényszerítőeszközök használatára és különböző taktikai dolgok oktatására is sor került.

A magyar kiképzést külföldi kitekintéssel korszerűsítették. Német, svájci és osztrák rendőrök mozgásanyagát is megfigyelték. Sor került az ORFK által összegyűjtött rendőrök sérelmére elkövetett támadásos esetek szakmai elemzésére. Ezzel felszínre kerültek a rendőrök által gyakran elkövetett intézkedési hibák, melyeket szimulált körülmények között igyekeztek újra eljátszani és a hibákat kiküszöbölni.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskolában 1997-től integrált tréninget alkalmaztak, ami egy olyan komplex oktatási módszer volt, melynek keretében lehetőség nyílt az intézkedési magatartásformák, a különböző rendőri intézkedések, eljárások, szimulált valóság közeli

környezetben, erős oktatói kontroll mellett történő felügyelt, szabályozott begyakorlására, a konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldásának elsajátítására.⁹⁰

A kiképzők folyamatosan közterületi szolgálatban vettek részt, hogy szinten tartsák tudásukat, és saját bőrükön tapasztalhassák a technikák hatékonyságát. Ezen fejlesztések eredményeképp sok veszélyesnek ítélt mozdulat került ki a tananyagból, egyre biztonságosabbá téve a rendőri intézkedéseket.

A kiképzés az új szolgálati járművek számának bővülése miatt elkezdett kiterjedni a vezetéstechnikai képzésre.

A lökiképzés is egyre nagyobb figyelmet kapott, ami elsősorban vezéralakjának, Simonyi Ottónak köszönhető. Felmerült a kérdés, hogy ha a rendőr intézkedés közben előveszi lőfegyverét, és a tanultak szerint tűzkésszé teszi, de végül nincs szükség a fegyver elsütésére, mit tegyen a kezében lévő tűzkész állapotú fegyverrel. Ekkor ismerték fel, hogy a lökiképzés és az intézkedéstaktikai képzés nem választható el egymástól, ezért szükség van a két terület összehangolására. Így a lökiképzés is beépült az intézkedéstaktikai tananyagba.

1980 és 2000 között a közelharc kiképzés és lökiképzés rohamosan fejlődött. Kocsis István visszaemlékezései szerint több európai országból érkeztek hazánkba rendőrök tapasztalatokat cserélni. Európa és az USA viszonylatában a magyar intézkedéstaktika akkoriban kiemelkedő szinten volt.

A 2000-es évek rendőri intézkedéstaktikája

2000-ben Kocsis István nyugdíjba vonult, és Rostás Tibor sem folytatta már azt a tevékenységet, amit addig együttesen végeztek. Ezzel az intézkedéstaktikai képzés egy korszaka lezárult. A sportkollégium többi tagja kevésbé koncentrált a küzdősportokra, jellemzően más versenysportok népszerűsítéséért feleltek. A megyékben dolgozó kiképzők, instruktorok által végzett munka nem volt egységesen összefogva és irányítva. Nem lehet azt állítani, hogy ezzel megállt az intézkedéstaktika fejlődése, csupán egyfajta differenciálódás kezdődött, melynek során az intézkedéstaktika több irányba kezdett szerte ágazni. Az egyes mozdulatok specializálódni kezdtek attól függően, hogy melyik rendvédelmi szerv melyik egysége alkalmazza munkája során. A rendőrségen belül a járőrök, a bevetési egységek, a Készenléti Rendőrség állománya, a terrorelhárítók mind különböző intézkedéstaktikai képzésben részesültek. A vám- és pénzügyőrségnél (mai Nemzeti Adó- és Vámhivatal), a

⁹⁰ Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története II. rész. *Hadtudományi Szemle*, 1.sz., 2009., 27-39.o.

büntetés-végrehajtásnál szintén megkezdődtek az intézkedéstaktikai képzések. Ezek egységes összefogása és koordinálása már kevésbé volt indokolt. Ugyanakkor érdemes megfigyelni, hogy a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képzése sem egységes. Tankönyv – amit minden kiképző és oktató használna – nem létezik, országsszerte minden szakember a saját értékrendje, tapasztalata és meggyőződése alapján oktat abból a jegyzetből, vagy könyvből, amit a leghasznosabbnak gondol. Történtek kísérletek az egységesítés megvalósítására, azok azonban hasonló akadályokba ütköztek, mint amiket Jámbor János 1970-es rendőri képzésről szóló munkájából említettem.

A 2000-es években az intézkedéstaktikában addig kifejlesztett technikai elemek mögé egyre több és több taktikai elem került. Megkezdődött az intézkedéstaktika pszichés hátterének vizsgálata. Az egyes elemek gyakorlását szituációba ültették, így a rendőrnek lehetősége nyílt stresszhelyzetben alkalmazni a tanultakat. Végh József pszichológus és egyben az első magyar túsztárgyaló amerikai mintára létrehozott egy taktikai házat az Országos Rendőr-főkapitányság Nemzetközi Oktatási Központ területén, amely áttörést jelentett a rendőrök képzésében. Sokan mai napig a taktikai házban való gyakorlást tartják a leghatékonyabb eszköznek a rendőrök felkészítéséhez.

A másik áttörés az oktatás területén történt. Rájöttek, hogy tömegként tekinteni a kiképzendő állományra nem hatékony, ezért megkezdődött a differenciált, vagyis személyre szabott oktatás, melyben figyelembe vették a hallgatók különböző képességeit, testi adottságait és pszichés beállítottságukat egyaránt. Ehhez viszont megfelelő szakértelemre volt szükség, ezért a testi kényszert oktató testnevelői munkakör mindenütt az országban tanári vagy edzői végzettséghez volt kötve. Ezen a területen a Rendőrtiszti Főiskola testnevelői és testi kényszer oktatói: Freyer Tamás, Doroszlai András és Kelemen András bizonyultak úttörőnek. Kelemennek ezen túl rendkívül nagy szerepe volt az intézkedéstaktika technikai és taktikai elemeinek összekapcsolásában. A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja című munkájában szakmaspecifikus ismeretanyagként jelenik meg a testi kényszer.⁹¹

A 2000-es évek elején, a Rendőrtiszti Főiskolán még nem jelent meg az intézkedéstaktika szó. Rendőri alapismeretek néven oktatták azt, a rendőr szakközépiskolákban pedig a közrendvédelem tantárgy része volt. Szebeni Lehel a Rendőrtiszti Főiskolán oktatott rendőri

⁹¹ Nemzeti Közszerológálati Egyetem, Testnevelési és Kúzdóspörtök Tanszék: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/testnevelési-es-kuzdosportok-tanszek/rolunk>

alapismeretek tantárgyat. Ő volt az első, aki az intézkedéstaktikai képzést a tanteremből valós körülmények közé helyezte át, ezzel teljesen új irányt szabva a taktikai rész oktatásának.

Az intézkedéstaktika olyan jelentős fejlődésen ment keresztül, hogy egyetlen szakember már kevésnek bizonyult az oktatásához, a polihisztorok kora elmúlt. Külön szakemberek foglalkoztak a fizikai, a pszichikai és a taktikai felkészítéssel. Ezek közül a taktikai rész volt az, amit nem kötöttek pedagógiai végzettséghez, és ez a mai napig nem változott.

A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola Tudományos Tanácsa 2001. évi megalakulását követően aktívan részt vett a tanintézet tudományos tevékenységével kapcsolatos tervek kidolgozásában, köztük a rendőri intézkedéstaktika oktatási (kiképzési) módszertanának kidolgozásában. 2000-ben minőségirányítási rendszert vezettek be, melynek egyik célja, hogy a rossz rendőri intézkedések és az állampolgári panaszok csökkenjenek.⁹² 2004-ben megjelent Nyakó László „*A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai*”⁹³ című munkája.

A fent leírt fejlődés ellenére úgy tűnt, hogy az intézkedéstaktika nem részesül kellő figyelemben, a járőrök intézkedéstaktikai képességei fejlesztésre szorultak volna. 2008-ban – sajnos egy rendőr szolgálat közbeni elhalálozásának következményeként – Krauzer Ernőnek köszönhetően jelent meg a 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról, amely az addigi intézkedéstaktikai tudást és ajánlásokat próbálta összefoglalni. Ebben az utasításban megszületett a továbbképzési rendszer is, amely kimondja, hogy a közterületi szolgálatot ellátó rendőrök részére minden hónapban 4 óra intézkedéstaktikai továbbképzést kell tartania az instruktornak. 2008-ban könyv formában kiadták Rostás Tibor „*Rendőri Közelharc*” című munkáját, mely hasonló a korábban említett, 1992-ben megjelent ORFK szakanyaghoz.

2008 után a fent említetteken túl számos kiváló szakember készített szakanyagot a rendőrök közelharc kiképzésének és intézkedéseik biztonságosabbá, szakszerűbbé és eredményesebbé tételének céljából, melyek jegyzet, vagy könyv formájában fellelhetők, és amelyeket dolgozatomban ötödik fejezetében bemutatok.

⁹² Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettes-képzés története II. rész. *Hadtudományi Szemle* 1.sz., 2009., 27-39.o.

⁹³ Nyakó László: *A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai*. Sportévkönyv, 2004.

2.3 Végkövetkeztetés

A fejezetben bemutattam az intézkedéstaktika Rendészettudományi Szószedetben található fogalmát. Az egyes fogalmi elemeket részletesen elemeztem. Megállapítottam, hogy a fogalom tartalmaz ugyan olyan nélkülözhetetlen tartalmi elemeket, amelyek szükségesek az adott tevékenység bemutatásához, azonban olyan általánosan fogalmaz, hogy a meghatározásból nem lehet egyértelműen következtetni a tevékenységre. Tapasztalataim és kutatási tevékenységem felhasználásával javaslatot tettem az intézkedéstaktika új fogalmi meghatározására. Bemutattam az intézkedéstaktika szó jelentését néhány idegen nyelven abból a célból, hogy megvizsgáljam, vajon más országokban másképp gondolkodnak-e erről a rendészeti tevékenységről, mint hazánkban. Megállapítottam, hogy az elnevezések minden általam vizsgált nyelven hasonlóak, hiszen vagy a magyarokhoz hasonlóan a taktika szót használják, vagy a biztonság, védelem, kontroll szavakat. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktikával rokon, illetve azzal kapcsolatba hozható kifejezéseket, meghatároztam azok jelentését és összefoglaltam főbb jellemzőit, ezáltal egymástól megkülönböztethetővé tettem őket.

A fellelhető szakirodalmak áttekintésével és Kocsis Istvánnal készített mélyinterjú által megvizsgáltam a magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának történetét, legfontosabb állomásait és alakjait. Rövid visszatekintést végeztem a 19. századi csendőrök intézkedéstaktika képzésére. Megállapítottam, hogy a magyar intézkedéstaktika a távol-keleti harcművészetek beáramlásával kezdődött, majd ezek rendőri munkába történő integrálásának kísérleteivel fejlődött tovább. A küzdősport mozdulatok nem bizonyultak alkalmasnak a rendőri munkára, ahhoz speciálisan kialakított fogásokra, mozdulatokra volt szükség. Az ezzel foglalkozó szakemberek folyamatosan bővítették a technikai és taktikai palettát, melyek jelentős részét külföldi mintára alakították ki. Beindult a rendőr állomány, majd később az instruktorok és lökiképzők országos szintű képzése, melyeknek színvonala az évek alatt egyre nőtt.

3. A MAGYAR RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK VIZSGÁLATA

3.1 A rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségei

Korinek László szerint az a legjobb rendőrség, amelyik nem létezik, mert feleslegessé tette magát.⁹⁴ Amíg ez az elképzelés nem valósul meg, addig igyekeznünk kell javítani a rendőrség teljesítményén. Első hipotézisem szerint a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó magyar rendőrök intézkedéstaktikai képességei olyan mértékű hiányosságokat rejtenek, melyek veszélyt jelentenek a saját testi épségükre nézve. Ennek az állításnak nagy hiányossága, hogy igen nehezen igazolható vagy cáfolható, hiszen az intézkedéstaktikai képességek szubjektívak, mégis igyekszem azokat kutatásaim által objektívan megítélni. Bárki gondolhatja úgy, hogy egy járőr kiválóan intézkedik, míg más valaki gondolhatja ennek ellenkezőjét. A rendőrök az általuk megkezdett intézkedéseket rendszerint eredményesen befejezik, hiszen az intézkedés alá vont személyek legtöbbször együttműködők, vagy csak kisebb mértékben ellenszegülők. Így a tanult technikák és taktikák nagy részét egyáltalán nem kell alkalmazni. Ebből hiba lenne levonni azt a következtetést, hogy a rendőrök tudása elégséges szintű. Abban a kevés esetben, amikor ténylegesen használni kell az intézkedéstaktika elemeit, már számtalan hibával találkozhatunk. Ezeket valószínűleg maguk a rendőrök sem veszik észre mindig, és tény, hogy intézkedési hibákból adódó tragédiák is viszonylag ritkán történnek Magyarországon.

Európa az élen jár ugyan a rendészettudományok eredményeinek felhasználásában, mégis az Amerikai Egyesült Államok volt az első, aki a rendőrségi szociológia által megpróbálta feltárni az egyes testületek eredménytelen működésének okait.⁹⁵ Hogy ezt milyen sikerrel tették, az vitatható, ugyanis egy cikkből kiderül, hogy az USA-ban már 25 éve nem volt olyan magas a gyilkosságok száma, mint 2020-ban.⁹⁶ Egy adatbázis szerint abban az évben 249 fegyveres atrocitást dokumentáltak, ami a korábbi évekhez képest kiemelkedően magas.⁹⁷ A Childre Defens Found adatai szerint az amerikai fiatalokat 15-ször nagyobb valószínűséggel

⁹⁴ Korinek László: Utópia. In: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019., 181.o.

⁹⁵ Boda József: A rendészettudomány helyzete – nemzetközi kitekintés. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019., 51.o.

⁹⁶ Növekedés: <https://novekedes.hu/elemzesek/nagyon-sok-embert-lonek-le-amerikaban-de-nem-csak-azert-mert-sok-a-fegyver>

⁹⁷ CHDC School Shooting Safety Compendium: <https://www.chds.us/sssc/>

lövök le, mint más hasonlóan fejlett országok fiataljait.⁹⁸ Ezen adatokból arra következtethetünk, hogy az Egyesült Államok rendfenntartásáról nem érdemes példát venni. Jóllehet, a rendőrök általában kiválóan felkészített és megfelelő felszereléssel ellátott szakemberek, mégsem képesek kezelni azokat az országon belül kialakult feszültségeket, amik kiváltják a lakosság erőszakos cselekedeteit.

A történelemtudományok szintén hozzájárultak a rendőri szakma megismeréséhez⁹⁹, sőt még a rendészeti vezetés- és szervezéstudomány is fő kérdésként foglalkozik azzal, hogyan növelhető egy rendészeti szervezet hatékonysága, eredményessége, teljesítménye.¹⁰⁰ A rendőrség hatékonyságméréséről az Egyesült Királyság rendelkezik a legbővebb szakirodalommal. Az általuk megalkotott értékelési rendszer három pilléren áll:

1. eredményességet mutató adatok (vagyis statisztikák),
2. pénzügyi hatékonyság és
3. a lakosság bizalma, elégedettsége (legitimitás).¹⁰¹

Ebből a három pillérből a pénzügyi hatékonyságot (2.) figyelmen kívül hagyom, abból ugyanis nem lehet következtetéseket levonni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire vonatkozóan.

Az eredményességet mutató adatokról (1.) Kó József munkájában olvashatunk, aki a regisztrált bűncselekmények számának változásait vette figyelembe. A britek megállapították, hogy az egyes rendőri intézkedésekben a tisztességes és méltányos bánásmód jelentős hatással van a bűncselekmények megelőzésére vagy felderítésére.¹⁰² Ebből az információból le lehet vonni azt a következtetést, hogy a bűncselekmények számának csökkenése jelzi a rendőrmunka hatékonyságának növekedését, de ahogy az első fejezetben is jeleztem, a látenciában maradt bűncselekményeket sem szabad figyelmen kívül hagyni.

A bűnügyi statisztika a kriminológia szerint négy dologtól függ:

- a) a feljelentési hajlandóságtól,
- b) a jogszabályi környezettől,
- c) a nyomozó hatóságok preferenciáitól és

⁹⁸ Childrens Defense Found – The State of Americas Children. 2020.

⁹⁹ Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018., 430.o.

¹⁰⁰ Kovács Gábor: A rendészeti vezetés- és szervezéstudomány elméleti alapjai. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019., 195.o.

¹⁰¹ Vári Vince: A rendőrség hatékonyságmérése. Belügyi Szemle, 67. évf., 6.sz., 2019., 61.o.

¹⁰² Andy Myhill and Paul Quinton: It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction. National Policing Improvement Agency, 2011.

d) a vétőképes korú lakosságtól.¹⁰³

A feljelentési hajlandóságot (a)) csökkentheti az állampolgárok rendőrök iránti bizalmatlansága, vagyis, ha nem hiszik, hogy a rendőrök segíteni tudnak nekik. Lehetnek társadalmi vagy politikai okai is. Például, ha csökken a lakosság államba vetett hite – mint azt napjainkban, és a belpolitikai helyzet alapján feltehetően a következő években is tapasztalni fogjuk Magyarországon – akkor az állami szervek iránti bizalom megint csak csökken. Ha a lakosság elégedettsége nő, abból sem következik az, hogy a feljelentési hajlandóság is nőni fog.¹⁰⁴

Egy hitelességben megkérdőjelezhető hírportál az interneten közzétette a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban KSH) felméréseit, miszerint 2013 óta jelentősen javult a magyar lakosok biztonságérzete.¹⁰⁵ A felmérést egy egyszerű kérdéssel végezték el, amely így hangzott: *„Hogyan érzik magukat a magyarok, ha éjszaka egyedül sétálnak?”* Az eredmények összefoglalva így hangzottak: *„Kis túlzással 2013-ban még a félelem uralta a magyar utcákat sötétedés után”* ám *„a múlt évre (2022-re) a magyarok félelemérzete jelentős mértékben csökkent”* továbbá *„minden második megkérdezett érezte úgy, hogy a közbiztonság mértéke megfelelő.”* A felmérés adatai számomra ellentmondásban vannak a finn tanulmány által megállapított tényekkel, ugyanis évek óta azt lehet tapasztalni, hogy a rendőr tiszthelyettesek egyre kevesebben vannak Magyarországon. Tíz éve Budapesten kerületenként akár három, négy szolgálati autó is portyázott az illetékességi területén, napjainkban pedig egyet is csak nehézségek árán lehet útbaindítani. A rendőrség honlapján magas számban található a betöltetlen járőri beosztások, 2022 májusában pedig leszerelési hullám indult be a rendőr tiszthelyettesek körében. 2022-ben egy járőr a sajtónak tett nyilatkozatában elmondta, hogy hatalmas a rendőrhány, ráadásul ez tovább fog nőni, mert a rendőrképző technikumokba jelentkezők száma is egyre csökken.¹⁰⁶ A rendőri vezetés álláspontja szerint a rendőrségen belül szinte soha nem volt létszámihiány. 2018-as felmérések szerint a rendőrség feltöltöttségi szintje 97.8%.¹⁰⁷ Kovács Marcell főhadnagy, az Országos Rendőr-főkapitányság Személyügyi Főigazgatóság Humánigazgatási Szolgálat Utánpótlás-tervezési Osztályának megbízott vezetője pedig 2021 májusában elmondta, hogy a rendőrség új képzési formákat hozott létre,

¹⁰³ Kó József: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? Belügyi Szemle, 67.évf., 6.sz., 2019., 70.o.

¹⁰⁴ Kó József: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? 72.o.

¹⁰⁵ Mandiner honlapja:

https://makronom.mandiner.hu/cikk/20230130_javult_kozbiztonsag_elmult_kilenc_evben?fbclid=IwAR3Wub7yZhsoS3e8JzoTZpIWvBH35m2doyfdPIpLaPy_QkiYkwmGtNBA3Xw

¹⁰⁶ Index honlapja: <https://index.hu/belfold/2022/05/10/rendorseg-letszamhiany-utanpotlas/>

¹⁰⁷ Rendőrség honlapja: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/nincs-leszerelési-hullam-a-rendorsegnel>

és nagy erővel toborzásba kezdett, így a szervezet feltöltöttsége a hivatásos állományt illetően 92 százalékosra nőtt.¹⁰⁸ A fenti két információ véleményem szerint még egymással is ellentmondásban van. A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ (továbbiakban ROKK) Rendészeti Szabadidő- és Sportcentrum vezetőjének engedélyével megvizsgáltam a 2020-as és a 2023-as évi fizikai állapotfelmérésről szóló éves jelentéseket, melyekből megtudtam, hogy míg 2020-ban a fizikai vizsgálatra kötelezettek száma 33480 fő volt, addig 2023-ban már csak 27496 fő, ami szintén alátámasztja a rendőrök létszámának csökkenését. Egy másik felmérés azt mutatja, hogy 2010 óta folyamatosan nő a rendőrségen foglalkoztatottak száma. 2010-ben 43278 fős, 2017-ben pedig 52760 fős létszámról beszélhettünk.¹⁰⁹ A fenti ellentmondásos adatok számomra azt jelzik, hogy a felmérések megbízhatatlanok, nem lehet belőlük messzemenő következtetéseket levonni, ezért a rendőrök munkáját, azon belül az intézkedéstaktikai tudásukat sem ezen adatok alapján kívánom vizsgálni.

2013-ban – vagyis ugyanabban az évben, amikor a KSH szerint javult a lakosok biztonságérzete – megjelent egy kormányhatározat, amely a közösségi rendészeti modell magyarországi megvalósításán munkálkodott.¹¹⁰ Hogy mit jelent a közösségi rendészet, azt Szabó Henrik r. alezredes fogalmazta meg: „*A közösségi rendészeti tevékenység az adott település rendőrségének olyan működése, amely egy új filozófia alapján törekszik a helyi közösség legszélesebb bevonásával a biztonságérzet megteremtésére, a rendőrség és a lakosság közti bizalom kialakítására és a közbiztonság megteremtésére, és ezáltal az életminőség javítására.*”¹¹¹ Ebből következik, hogy a közösségi rendőrség minden szempontból egyenlővé tehető a bűnmegelőzéssel.¹¹² Az említett kormányhatározat ugyanezt a három célt tűzte ki programjában. Ezeket az eseményeket pedig annak felismerése váltotta ki, hogy a reagáló rendőrségi modell – vagyis amelyik nem megelőzni igyekszik, hanem követi az eseményeket – nem bizonyult elég hatékonynak a korábbi években. Mindezt pedig úgy igyekeztek megvalósítani, hogy nem növelik az erőforrásokat, hanem a meglévő erőket célzottan használják fel. A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégia célkitűzései szintén némi ellentmondásban vannak azzal a ténnyel, hogy 2010 óta csaknem 10000 fővel nőtt a rendőrség létszáma, vagyis nőtt az erőforrások száma, ugyanakkor az ennek dacára mutatkozó

¹⁰⁸ Pénzcentrum honlapja: <https://www.penzcentrum.hu/karrier/20210521/orult-sok-fiatal-jelentkezik-a-rendorseghez-ennyit-fognak-keresni-ez-var-rajuk-1114746>

¹⁰⁹ Kó József: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? 78.o.

¹¹⁰ A Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról szóló 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat (2013-2023) 8.1.1.

¹¹¹ Szabó Henrik: A közösségi rendészet hazai modelljének bemutatása. 2013.

¹¹² Németh Zsolt: A rendőrségi bűnmegelőzés közösségi rendészet. A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés, mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin 70. születésnapja tiszteletére. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014., 380.o.

létszámhiány miatt a budapesti rendőrkapitányságokon nem tapasztalható a lakosság és a szervezet között kiépült bizalom vagy a közbiztonság.

A jogszabályi környezet (b)) változásával együtt változik a bűncselekmények száma is, hiszen a jogszabályok képesek a dekriminalizálásra. Erre a legegyszerűbb példa a kisebb értékre elkövetett lopás. A 2012. évi C. törvény¹¹³ az értékhatárt az addigi 20000 forintról 50000 forintra emelte. Ennek következtében az 50000 forint alatti értékre elkövetett lopások kikerültek a bűnügyi statisztikából. Vagyis a bűncselekmények nyilvántartott száma csökkent, de a tényleges elkövetések száma nem.

A nyomozó hatóságok (c)) a bűnügyi statisztikákat nagyon kifinomult módszerekkel képesek célirányosan összeállítani, melyre számos példát találhatunk akár publikációkban, akár a bűnügyi hírekben, vagy bárki a saját szolgálati helyén, így ezekből sem érdemes következtetéseket levonni a rendőri munka hatékonyságát illetően.

A vétőképes korú lakosság (d)) arra a korosztályra utal, akik képesek bizonyos bűncselekmények elkövetésére. Napjainkban több mint 600000 magyar él külföldön az Európai Unió valamely tagállamában, és ezek jelentős hányada vétőképes korú, ami azt jelenti, hogy az ő távollétük, illetve a magyarok folyamatos kivándorlása is szerepet játszhat a bűncselekmények számának csökkenésében.¹¹⁴

Látható, hogy a fenti tényezők mennyire félrevezetik azokat, akik a bűncselekmények számából próbálnak következtetéseket levonni a rendőrök képességeiről vagy munkájuk hatékonyságáról. Ezek a statisztikák tehát a kutatásomban nem felhasználhatók.

A hipotézisem igazolására vagy cáfolására felmerült bennem, hogy kutatásokat lehetne végezni olyan statisztikák figyelembevételével, melyek a hivatalos személy elleni erőszak gyakoriságát, vagy a rendőrök szolgálat közben szerzett sérüléseinek gyakoriságát tárják fel. Tapasztalatom szerint ezek a statisztikák a valóságról szintén hamis vagy eltorzított képet mutatnak. Ha a rendőrt nem támadják meg, nem sérül meg intézkedés közben, attól még számtalan intézkedési hibát elkövethet, amellyel veszélybe sodorja magát vagy a társát. Munkám során tapasztalom továbbá, hogy ha meg is történik a hivatalos személy elleni erőszak, akkor sem mindig indul eljárás belőle, mert a rendőrök túlterheltek érzik magukat. Ezt a módszert tehát szintén nem tartom célravezetőnek a hipotézisem igazolására.

¹¹³ A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény.

¹¹⁴ Vavró István: A demográfiai-társadalmi tényezők és a bűnözés kapcsolata. Statisztikai Szemle, 1.sz., 1994.

A rendőrök képességeinek vizsgálata témakörben érdemes még megvizsgálni a 26/2013. (VI. 26.) BM rendeletet a fegyveres szervek teljesítményértékeléséről.¹¹⁵ A rendelet tartalmazza a hivatásosok teljesítményértékelésének egyes elemeit és alkalmazásuk szabályait. A 8. számú mellékletben olvashatjuk a szervezeti működés teljesítménymutatóit, melynek III. pontja sorolja fel az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv szakmai tevékenységét értékelő teljesítménymutatókat. A felsorolásból az intézkedéstaktikához szorosan kapcsolódó elemek a következők:

- intézkedések eredményessége;
- intézkedések jogszerűsége és szakszerűsége;
- járőrszolgálat hatékonysága, reagáló képessége;
- közlekedési forgalomellenőrző járőrszolgálat intenzitása és hatékonysága;
- közlekedésrendészeti intézkedések eredményessége;
- járőrszolgálat intenzitása, reagáló képessége, eredményessége;
- járőrszolgálat során tett intézkedések eredményessége;
- a kijelölt létesítmények őrzésével és a védett személy biztosításával kapcsolatos rendkívüli események során alkalmazott intézkedések jogszerűsége, szakszerűsége.

Fenti pontokat figyelembe véve felmerülhet, hogy egyértelmű eredményességi és hatékonysági értékeket kaphatunk a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire vonatkozóan, azonban ezt a kutatási módszert sem tartom célravezetőnek. Ennek oka egyszerűen az, hogy 2013 óta látom, és tapasztalom eddigi vezetőim teljesítményértékelési módszereit, szokásait, attitűdjét, melyet teljesen alkalmatlannak találok arra, hogy a beosztottjaikról reális és objektív képet mutassanak. Ezen felül az előző bekezdésben is említett aggályaim ismétlődnek, miszerint egy teljesen eredményesnek, jogszerűnek és szakszerűnek értékelt intézkedésből sem következik az, hogy az adott rendőr birtokában van az intézkedéstaktikai tudásnak, és minden intézkedése biztonságos.

A lakosság elégedettségének, biztonságérzetének vizsgálatával (3.) a finnek foglalkoztak behatóbban. Az erről szóló tanulmányt a külföldi kitekintésről szóló fejezetben mutatom be részletesebben. A lényege, hogy ha az állampolgárok érzékelik a rendőrök közelségét, akkor nagyobb biztonságban érzik magukat. Ahogyan Bernhard Prestel is megállapítja: a

¹¹⁵ A belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről szóló 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet.

közbiztonság megteremtésének elsőszámú értékelője maga a civil lakosság.¹¹⁶ A rendőrök közelségének érzete megvalósulhat úgy is, hogy több szolgálati gépjármű járőrözik az utcákon, de igazi hatása annak van, ha a rendőrök kiszállnak az autóból, és gyalogosan is mutatják a jelenlétüket. Kozáry Andrea megfogalmazta, hogy a rendőrök és civilek közötti viszony kulcsa a bizalom, hiszen a rendőr is tekinthet a civilekre úgy, mint törvénytörő, problémát okozó személyekre és együttműködő, segítségre szoruló emberekre egyaránt, valamint a civilek is tekinthetnek a rendőrrre úgy, mint az őket sanyargató hatalomra, ugyanakkor a részükre segítséget nyújtó szakemberre.¹¹⁷

A rendőri munka hatékonyságának mérésére tehát több lehetőség is kínálkozik, azonban egyik sem nyújt objektív képet, illetve egyikből sem lehet levonni következtetéseket a rendőrök intézkedéstaktikai képességeire vonatkozóan.

Megoldást jelenthetne egy a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit mérő objektív teszt alkalmazása. Felkerestem Krauzer Ernő r. ezredest, a Belügyminisztérium Rendészeti Vezetőkiválasztási, Vezetőképzési és Továbbképzési Főosztály akkori vezetőjét, mert információim szerint ő munkássága során foglalkozott ehhez hasonló mérésekkel. Megtudtam tőle, hogy korábban az ő közreműködésével született egy ilyen teszt. (1. számú melléklet) Ezt az ország rendőröket képző intézményei közül csupán az egyikben alkalmazták, és csak rövid ideig. Ezáltal az országos szintű elterjedése és egységes felhasználása nem valósult meg. Ennek okai Krauzer úr előtt is ismeretlenek voltak.

Fenti okok miatt első hipotézisem igazolására vagy cáfolására más módszereket választottam, melyek a következők:

- a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök munkájának megfigyelése,
- interjúk készítése intézkedéstaktikai instruktorokkal és
- kérdőíves felmérés a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök körében.

Ezek a kutatások habár szintén szubjektívak, mégis azért tartom őket hatékonyabbnak, mert közvetlen közelről és egyszerre több irányból vizsgálják meg a problémát. E fejezet további részében ezen kutatásaim végrehajtásának módját és eredményeit mutatom be.

¹¹⁶ Bernhard Prestel (magyar rendőrséget átvilágító Team Consult egyik vezetője): *Police et management moderne. Revue internationale de criminologie et de police technique*, Vol.50, No.2. 139-145.o.

¹¹⁷ Kozáry Andrea: *Töprengések a biztonságról és a rendőrségbe vetett bizalomról. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019., 203.o.*

3.2 A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök megfigyelése

2020 nyarán az akkori állományilletékes parancsnokom engedélyével közterületi járőrszolgálatot láttam el Budapest egyik szolgálati egységének állományában. Összesen 13 alkalommal vettem részt 12 órás szolgálatban, vegyesen nappal és éjszaka. A szolgálati egység Közrendvédelmi Osztályának szinte minden tagját alkalmam volt megismerni, legtöbbjükkel közös szolgálatot is elláttam.

A 18/2008. ORFK utasítás melléklete tartalmaz ajánlásokat az intézkedések végrehajtásának taktikáiról. Ebben megtalálhatók azok az alapelvek is, melyeknek minden intézkedésnél teljesülniük kell. Közülük elsősorban a biztonságosság megvalósulásának ellenőrzésére koncentráltam. A 7001/2006. ORFK irányelv¹¹⁸ pedig a gépjárművek megállításának taktikáit foglalja össze. Megfigyelési szempontjaim között szerepelt, hogy a rendőrök felismerik-e az éppen adott feladattal járó veszélyeket, hogy alkalmaznak-e tudatosan bármilyen taktikát a veszély elkerülése vagy csökkentése érdekében, hogy mennyire magabiztosan használják a kényszerítő eszközeiket, illetve hogyan kommunikálnak egymással és az intézkedés alá vont személyekkel. Az alábbiakban az ebből szerzett tapasztalataimat osztom meg.

A járőrállomány rendkívül fiatal volt, az átlagéletkor 25 év. Csupán a szolgálatirányító parancsnokok és a körzeti megbízottak között akadtak idősebb és tapasztaltabb rendőrök. A rendőrnők aránya az állományban 40 százalék volt. A társaságot jókedvűnek, motiváltként és elhivatottnak ismertem meg. A szolgálati egység illetékességi területe bűnügyileg igen fertőzöttnek mondható mind a mai napig. Gyakoriak a garázda magatartások, a testi sértések. A lakosság rendkívül nagy százaléka fogyaszt rendszeresen kábítószerrel és az ebből adódó önkontroll nélküli viselkedések sokszor hivatalos személy elleni erőszakhoz is vezetnek, amit egy alkalommal személyesen is megtapasztaltam.

Intézkedéstaktikai instruktorként figyelemmel kísértem a járőrök intézkedéseit és számos olyan megfigyelést tettem, melyek bemutatása figyelemfelkeltő lehet más instruktorok vagy vezetők számára.

Első észrevételem a fegyverek és lőszer felvételéhez és leadásához köthető. Megfigyeltem, hogy a járőrök szinte kivétel nélkül elmulasztják a fegyvereik töltetlenségének ellenőrzését még a fegyver ürítésekor is. Kérdésekre elmondták, hogy feleslegesnek tartják,

¹¹⁸ 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról.

mert ha a tárból kivett lőszernek száma stimmel, akkor a fegyver már nem lehet töltött. Elmondták továbbá, hogy azért nem végeznek töltetlenség ellenőrzést, mert félnek tőle, hogy „csattogtatás” közben véletlenül lövést idéznek elő, ami arra utal, hogy nem kezelik kellő magabiztossággal a fegyvereiket, sőt kimondottan tartanak a használatától.

Két rendőrő esetében felfigyeltem hosszú műkörmükre. Saját bevallásuk szerint az ujjuk így nem fér be a lőfegyver sátorvasába, vagyis nem tudnák működtetni a lőfegyverüket, ha szükség lenne rá. Elmondták, hogy nem is áll szándékukban használni az eszközt, ami vagy arra utal, hogy pszichikailag nem állnak készen rá, ezért ki is zárják annak lehetőségét, vagy a fegyverkezelési ismereteik nem elég stabilak.

A szolgálatok során gépjárművel közlekedtünk az illetékességi területen belül. Minden esetben azt tapasztaltam, hogy az intézkedések megkezdésekor a járőrök nem egyeztetnek egymással, intézkedéseik nem összehangoltak, nem várják meg egymást, amikor egy másik járműhöz odalépnek. Aki előbb odaér a vezető oldalra, az kezdi meg az intézkedést, a társa nem biztosítja őt, hanem néhány másodperccel később oda áll mellé, vagy marad az autóban. Akadt olyan járőr, aki a szolgálati járművel nem alakított ki biztonsági sávot az intézkedés alá vont jármű bal oldala mellett, így az intézkedés során fokozottabban ki volt téve a forgalom közvetlen veszélyeinek. Megfigyeltem, hogy intézkedés közben szinte végig veszélyzónában állnak a rendőrök. Veszélyzónának nevezem azokat a területeket, amelyekben való tartózkodás az intézkedés ideje alatt fokozott veszéllyel jár a rendőrökre nézve. Ha az intézkedés alá vont személy a járműben maradt, a járőrök a jármű ajtaja mellett álltak. Amikor kiszállt a kocsiból, akkor a két jármű között folytatták az intézkedést, vagy maradtak az úttesten, csak kevés esetben léptek fel a járdára. A forgalmat, a járókelőket vagy a járműben tartózkodó többi utast szinte soha nem tartották szemmel. Megállapítható tehát, hogy a járművekkel kapcsolatos intézkedéseknél a biztonságosság alapelve szinte egyáltalán nem valósult meg.

Egy alkalommal egy fiatal rendőrrel és egy szintén fiatal rendőrővel láttam el szolgálatot, amikor a Tevékenységirányítási Központ garázdasághoz küldött minket. A helyszínre érkezve megpillantottuk a garázda magatartást tanúsító személyeket, azonban kollégám tovább gurult a járművel nagyjából 50 métert. Miután megálltunk, mindketten kérték, hogy ne szálljak ki az autóból, ugyanis egy másik járőrpárosra vártunk a szomszéd kerületből. Nagyon meglepő volt, hiszen azzal sem voltunk tisztában, hogy mi történik a helyszínen. Később, amikor az esetről kérdeztem őket, elmondták, hogy tartottak az agresszív személyek erő- és létszámfölényétől, emiatt nem akartak kiszállni az autóból. Megjegyzem ezzel az esettel

kapcsolatban, hogy az önismeretnek igen nagy szerepe van egy intézkedésnél. Ha valaki tudja magáról, hogy a fizikuma, fellépése, kommunikációja, eszközhasználata vagy szakmai tapasztalata nem éri el azt a szintet, hogy egy ilyen intézkedést biztonságosan le tudjon folytatni, akkor valóban jó megoldásnak tűnik az erősítésre várni. Ebben a tekintetben megvalósult a biztonságosság alapelve. Ugyanakkor azt gondolom, minden esetben elvárható, hogy egy rendőr megfelelő távolságot tartva kommunikációt kezdeményezzen a helyszínen tartózkodó személyekkel és tájékozódjon a történekről, veszély esetén pedig magabiztosan használja a kényszerítő eszközeit. Ebben az esetben tehát elmaradt a szolgálati fellépés, vagyis egyetlen intézkedéssel szemben támasztott alapelv sem tudott megvalósulni.

Másik alkalommal szintén garázdaság elkövetőihez érkeztünk. A helyszínen két társaság szólalkozott össze és igen nagy hangzavart csaptak. Míg én próbáltam egymástól távol tartani a veszekedő feleket, kollégám rádión keresztül kommunikált a szolgálatirányító parancsnokkal. Néhány perc múlva arra lettem figyelmes, hogy a körülöttünk álló báméskodók létszáma egyre nő. Kerestem a társam tekintetét, de ő az eseménytől távolabb, hallótávolságon kívül, nekem háttal állva rádiózott. Mikor felém fordult, már 40 ember tartózkodott a helyszínen fokozottan ingerült állapotban, ekkor jeleztem neki, hogy mindenképpen kérjen erősítést. Úgy gondolom, ilyen esetben kiemelt szerepe van annak, hogy a járőrök között folyamatos vizuális kapcsolat és kommunikáció legyen, sőt biztosítsák egymást, a biztonságosság alapelve tehát ebben az esetben is sérült. Nem lenne szabad sem eltávolodni, sem hátat fordítani egymásnak. Pár perc múlva már kisebb verekedés és dobálózás kezdődött, de addigra több járőrautó érkezett a segítségünkre és az intézkedést sérülésmentesen és eredményesen lefolytattuk.

Szolgálataim során különös figyelmet fordítottam a járőrök kommunikációjára. Több alkalommal előfordult, hogy miközben egy intézkedés alá vont személlyel beszéltem, a társam többször a szavamba vágott, átvette a kérdező szerepét, összezavarva ezzel az állampolgárt, aki nem tudta, hogy melyikünk felé forduljon. Érezhető volt az intézkedés irányítására irányuló vágy, ami a járőrök elhivatottságát és motiváltságát jelzi.

Akadt a társaságban egy fiatal rendőrnő, aki az intézkedései során minden egyes mondatában elrejtett egy trágár kötőszót, illetve minősíthetetlen jelzőkkel illetett állampolgárokat, ami nem tette szabatosá mondanivalóját. Kérdésemre elmondta, hogy nem tart attól, hogy egyszer valaki feljelenti őt emiatt. Ugyanakkor a kolléganő mellett szól az az érv, hogy kiemelkedő határozottsággal lépett fel minden esetben, ami egy intézkedésnél

kulcsfontosságú lehet, habár a kommunikációs stílusát tekintve ez nem számít enyhítő körülménynek.

Akadt a járőrök között egy jó fizikumú, intézkedéstaktikában jártasabb kolléga is, aki legtöbbször egy kisebb termetű hölgygel látta el szolgálatát. Emiatt hozzászólt, hogy a testi kényszerrel járó intézkedéseket egyedül oldja meg, nem kéri hozzá kolléganője segítségét. Egyik szolgálat alkalmával - amikor én is csatlakoztam hozzájuk – ketten egy garázda személyt vittünk le a földre, ami érezhetően szokatlan volt számára, mivel ezeket a műveleteket eddig egyedül hajtotta végre. A földön fekvő személyt a lábánál szorítottam le, miközben ő a felsőtestét kontrollálta. Hirtelen megkezdte a személy erőteljes talpra állítását, melyről nem figyelmeztetett se engem, sem az érintett személyt. Mivel én erős nyomást gyakoroltam közben az érintett személy bokájára, majdnem annak sérülésével végződött a mozdulat. Habár a kolléga kiválóan oldotta meg minden általam látott intézkedését, és minden intézkedési alapelvnek maradéktalanul meg is felelt, a létszámfölényes helyzetek megoldásától és a másokkal való közös munkától szemmel láthatóan elszokott.

3.3 A megfigyelés vizsgálat eredményeinek összefoglalása

Összességében elmondható, hogy az általam ennél az egységnél megismert járőrök helytállnak a szolgálatban. Nagyobb részük még motivált és elhivatott. Az intézkedéstaktikai tudásuk azonban véleményem szerint saját biztonságuk érdekében jelentős fejlesztésre szorulna. A 18/2008-as ORFK utasítás melléklete által említett biztonságosság és szakszerűség alapelvei csekély mértékben valósultak meg szolgálatellátásuk során, ami komoly aggodalomra adhat okot. Eszközeiket egyáltalán nem használják, és szándékukban sem áll ezen változtatni. Kommunikációjuk mind az állampolgárokkal, mind társaikkal fejlesztésre szorul. Ugyanakkor hiányosságait leleményességükkel pótolják, ugyanis amikor bizonytalanok voltak, a nagyobb tapasztalattal bíró szolgálatirányító parancsnoktól kértek segítséget rádión keresztül, akik azonnali támogatást nyújtottak, szükség esetén a helyszínre is siettek fiatalabb kollégáikhoz. Ezen kutatásom tapasztalatai alátámasztják első számú hipotézisem helyességét.

3.4 Instruktorokkal készített interjúk 2020-ban

A rendőr iskolákban történik az intézkedéstaktikai tudás alapjainak lefektetése, melyről az intézkedéstaktikai oktatók feladata gondoskodni. Az intézkedéstaktika tananyaga nagy, viszont az iskolákban az intézkedéstaktika órák száma korlátozott. Ahogy már az első fejezetben említettem, a hallgatóknak nincs lehetőségük az intézkedéstaktikai tudásmennyiség maradéktalan, készség szintű elsajátítására, emiatt az iskola befejezésekor a frissen kinevezett rendőrök intézkedéstaktikai tudása még igen sekélyes, a tanultakat legfeljebb ismereti szintig sajátították el. Ezért az iskolából kikerülve szükség van a megszerzett tudás szinten tartására és továbbfejlesztésére, hogy az jártasság, majd készség szintűvé váljon. Ezt a célt szolgálják a továbbképzések. Ezeket a foglalkozásokat intézkedéstaktikai instruktorok végzik, aminek feltételeit a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008-as ORFK utasítás határozza meg. Az utasítás tartalmazza, hogy az instruktoroknak havonta legalább négy óra időtartamban kell végezniük a közterületi szolgálatot ellátó végrehajtó állomány képzését. Az instruktorok az átlagnál nagyobb közrendvédelmi tapasztalattal és intézkedéstaktikai képességekkel bírnak, valamint elvégeztek egy intézkedéstaktikai instruktor tanfolyamot, melyek időtartama jellemzően két hét. A rendőrség minden szervezeti egységénél – vagyis minden rendőrkapitányságon és határrendészeti kirendeltségen - található legalább egy instruktor, illetve minden vármegyei rendőr-főkapitányság állományában egy fő, a Budapesti Rendőr-főkapitányság állományában pedig két fő vezető instruktor. A vezető instruktorok az illetékességi területükön belül tevékenykedő instruktorok munkáját irányítják.

A 18/2008-as utasítás előírja, hogy az instruktoroknak a vezető instruktorok által kidolgozott részletes kiképzési terv alapján, havonta legalább 4 óra időtartamban kell végezniük a közterületi szolgálatot ellátó végrehajtó állomány képzését. Az utasítás melléklete tartalmazza az intézkedéstaktikai ismeretekről szóló módszertani útmutatót.

Úgy döntöttem, interjút készítek néhány olyan szakemberrel, akik hiteles képet tudnak adni a közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök képességeiről, így esett a választásom egy vezető instruktorra és két instruktorra. Kérésükre mindhármuk anonimitását megőrzöm. Az interjúkat mind 2020 második felében, de különböző időpontokban, különböző helyeken készítettem, közben hangrögzítést és jegyzetelést alkalmaztam. Mindhárom félig strukturált volt előre megírt, de rugalmas sorrendű és átalakítható kérdésekkel, utat engedve a személyes tapasztalatok, élmények elmondásának is. (2. számú melléklet) Az interjúalanyok nem ismerték egymást, gondolataikat nem egyeztették az interjúkat megelőzően. A beszélgetések

során ügyeltem az objektivitás megőrzésére, de a témával kapcsolatos személyes érzelmekre is kíváncsi voltam. Az interjúk oldott légkörben zajlottak, kérdéseimet manipulációmentesen fogalmaztam meg. A beszélgetések átlagosan 60 percig tartottak, mely idő alatt mindegyikükkel 16 kérdést beszéltem át.

Természetesen 3 fő megállapításaiból – még ha egybehangzóak is – nem lehet egyértelműen következtetni a teljes rendőrség továbbképzési rendszerének működésére. Az eredmények általánosítására ebben az esetben nincs lehetőség. A céloom mindössze annyi, hogy különböző szervezeti egységek szakembereinek szemszögéből váljon láthatóvá a továbbképzések kis szelete. Az így szerzett információk a többi kutatásommal együtt vizsgálándók, de önmagukban alkalmasak lehetnek gondolatébresztésre, vagy esetlegesen indokot adhatnak a témával kapcsolatosan további vizsgálódásokra.

Az instruktorok személyesen ismerik azokat a járőröket, akiket oktatnak. Napi rendszerességgel találkoznak velük, figyelik a munkájukat, tisztában vannak a képességeikkel, kompetenciájukkal. Ezen szakemberek véleménye a témában hitelesnek tekinthető. A beszélgetések során nem csupán az általuk képzendő állomány képességeiről kérdeztem őket, hanem a továbbképzési rendszer működéséről, hatékonyságáról is, amit dolgozatom következő fejezetében fogok részletesebben bemutatni. Az interjúkat összevonva elemzem, amihez a kategorizációs módszert választottam. A három személy egyes kérdésekre adott válaszait kisebb csoportokba rendezve foglalom össze. Az alanyokat vezető instruktor, instruktor1 és instruktor2 nevekkel fogom említeni.

Az interjúk bemutatása

Bemutatkozó kérdések:

Az interjúk első részében kértem az alanyokat, hogy mutatkozzanak be, ismertessék röviden feladataikat és beszéljenek instruktori tevékenységükről.

A vezető instruktor főtiszt, instruktor1 és instruktor2 pedig zászlósi rendfokozatban vannak. Mindhármukról elmondható, hogy jelentős közrendvédelmi tapasztalattal rendelkeznek. 2011, 2014 és 2015 óta intézkedéstaktikai instruktorok a rendőrség állományában. Vezető instruktor gyermekkorától foglalkozik küzdősportokkal, és a mai napig oktatja is, instruktor1 a cselgáncsban szerzett jelentős tapasztalatot, instruktor2 pedig több küzdősportban kipróbálta magát és testnevelő tanári végzettséggel is rendelkezik.

Vezető instruktor elmondása szerint vezetői beosztásából adódó feladatai mellett időnként lát el instruktori feladatokat. Instruktor1 instruktori feladatai az előírt havonta 4 órás

időtartamra korlátozódnak, elsősorban ő is beosztásából adódó feladataira koncentrált. Instruktor2 2015 óta szinte teljes munkaidőben az állomány intézkedéstaktikai felkészítésével, lökiképzésével és fizikai felméréseivel foglalkozik, azonban ez a kijelentés megtévesztő lehet, ugyanis elmondta, hogy „*havi négy órás képzés gyakorlatilag évek óta nem létezik*”. Ennek okaként a létszámhiányt jelölte meg, vagyis hogy nincs kinek képzést tartania, mert ellenkező esetben – vagyis ha a kollégái elmennének a képzésre - nem lenne rendőr az utcán. Az ő válasza elsősorban az évekkal 2020 előtt tartott képzésekre és a lökiképzésre vonatkoznak.

Az instruktori foglalkozások körülményeiről:

A következő blokkban az instruktori foglalkozások megtartásának körülményeiről érdeklődtem különösen a rendszerességéről, a létszámáról és a foglalkozások időtartamáról. Mivel a pandémia 2020-ban sehol nem engedte a továbbképzések megtartását, kérdésem elsősorban a vírus megjelenése előtti időkre vonatkozik.

Vezető instruktor elsősorban nem a havi négyórás képzés megtartására koncentrált, hanem 16-20 fős csoportoknak tartott ötnapos képzést, amit az adott megyei főkapitány rendészeti helyettese engedélyezett számára, mert – ahogyan fogalmazott – „*az aktuális vezetés úgy látta, hogy nagy hiányossággal rendelkeznek a rendőrök, akik kint vannak az utcán*”, tehát belátták, hogy szükség van erre. Véleménye szerint a rendőr csak azt a feladatát tudja végrehajtani, amit gyakorol, és azt kell legtöbbet gyakorolnia, amit kevésbé szokott alkalmazni. Egy helyszíni bírság kitöltését minden nap tudja gyakorolni, és ha elrontja, az nem veszélyezteti az életét, de ha a lőfegyverét nem tudja kezelni, abból komolyabb baj lehet. „*Én se vagyok annak a híve, hogy a hibákat a szőnyeg alá söpörjük, mert azzal emberek életét veszélyeztetjük. Ha egy rendőr nincs felkészülve, nincs tisztában saját magával, nem tudja a saját képességeit felmérni, akkor nem jól fog megítélni egy helyzetet. Ott veszélyeztetheti a társa életét, a saját életét, más polgárok életét.*” Instruktor1 és instruktor2 a havi négyórás képzések megtartásával foglalkoznak. Instruktor1 szinte hiánytalanul megtartotta a képzéseket, általában 6-8 fős létszámmal, míg Instruktor2-nek erre évek óta nincs lehetősége. Instruktor1 elmondta, hogy a közrendvédelmi állománynak csupán a fele szokott megjelenni a képzésein - amit szintén a létszámhiánnyal magyaráztak - a bűnügyi állományból pedig senki sem, pedig ők is rendszeresen dolgoznak közterületen. Elmondta még, hogy értesülései szerint más kerületekben évente maximum egy-két képzés volt megtartva, illetve van, ahol egyáltalán nem. Instruktor2 az állomány lökiképzési feladatait rendszeresen ellátja.

A foglalkozások eredményességéről:

Ezután az alanyok szubjektív véleményét kértem ki az instruktori foglalkozások céljáról és az általuk említett célok megvalósulási lehetőségeiről.

A célokat különbözően fogalmazták meg, de a lényegük összefoglalható úgy, hogy az állomány szert tegyen gyakorlati ismeretekre, ami által biztonságosabbá válik az intézkedésük, elérni, hogy az utcán ne legyenek veszélyben és képesek legyenek a túlélésre. Sokatmondó az instruktorok szóhasználata, különös tekintettel a „veszély” és „túlélés” szavakra. Figyelemreméltó, hogy az intézkedéssel szemben támasztott követelmények közül mindhárman elsősorban a biztonságosság fejlesztésére koncentráltak, pedig az intézkedéseknek a 18/2008-as ORFK utasítás szerint további öt alapelvnek is meg kell felelniük. Ahogyan Instruktor1 fogalmazott ezzel kapcsolatban: „...gyakran baj van és szükségük van rá...” Instruktor2 kiemelte, hogy a járőrnek meg kell tapasztalnia a gyakorlás során, milyen egy nem együttműködő személlyel szemben intézkedni. Vezető instruktor elmondta, hogy lökiképzésen a járőrök megtanulják ugyan kezelni a fegyvereiket, de utána, ha azt maguktól nem gyakorolják, nem hajtanak végre szárazgyakorlást a szabadidőben, elfelejtik a használatát. Ugyanez igaz a rendőrbotra, a vegyi eszközre vagy a bilincsre. A kényszerítő eszközök használata gyakorlás nélkül lassan kikopik, és a járőr kézzel-lábbal akar megoldani minden szituációt, nem fog a kényszerítő eszközeihez nyúlni. A továbbképzési célok megvalósulásáról is egybehangzó volt az instruktorok véleménye: nem látják a fejlődést a járőrökön. Elmondták, hogy mire újra megjelennek a kollégáik a foglalkozásokon, kezdenek velük előről a munkát. Amit gyakorolnak, azt folyamatosan erősíteni kellene, különben elfelejtik. Ezt mindhárman arra az okra vezetik vissza, hogy a továbbképzések nem kellő rendszerességgel vannak megtartva, és nem elég rendszeresek. Instruktor1 ezt annyival kiegészítette, hogy egy-egy foglalkozása után – amíg még frissek az élmények - egy-két hétig lát némi pozitív változást a járőrök intézkedéseiben, de tovább nem. Instruktor2 szerint az ötnapos képzések szintén nagyon kevésnek bizonyulnak, de azért ilyen rövidek, hogy egy éven belül a teljes állomány sorra tudjon kerülni. Kérdésemre – hogy ha ezekkel a továbbképzésekkel szerinte soha nem fognak a járőrök egy megfelelő szintet elérni, akkor miért csinálja – azt válaszolta: „*A semminél ez is több.*”

A foglalkozásokhoz szükséges feltételekről:

Kérdéseim következő csoportjában a foglalkozások megtartásához szükséges feltételekről és azok felépítéséről érdeklődtem. Kíváncsi voltam a rendelkezésre álló helyszínekre, eszközökre, az instruktor által meghatározott feladatokra, azok végrehajtási körülményeire.

Vezető instruktor az öt napos képzést egy jól felszerelt, kiképzési célokra alkalmas helyen tartja, melynek során foglalkozik testi kényszer, kényszerítő eszközök használata, gépjárműves intézkedések, épületben történő intézkedések és lőfegyverhasználat oktatásával, valamint egy teljes napot szán a taktikai házban történő gyakorlásra, ami véleménye szerint a leghatásosabb módszer a rendőrök intézkedéstaktikai képzésére. Megfigyelései azt mutatják, hogy a legtöbb rendőrnek intézkedés közben nem jut eszébe a rendőrbot vagy más kényszerítő eszköz használata, helyette mindent testi kényszerrel akar megoldani. Instruktor1 a kapitányság konferenciatermét használja a képzésekhez, melyben elmondása szerint kényelmesen elférnek a kollégáival. A négyórás foglalkozást bemelegítéssel kezdi, majd ütőrúgó feladatok következnek ütőpárnákra. Ezen kívül más felszereléssel nem rendelkeznek, de elmondta, hogy nincs is rá szükségük. Instruktor1 inkább a harcosabb irányvonalat képviseli a képzéseken. Szituációkat talál ki a járőröknek, melyekben legtöbbször ő a jelző és a járőrök feladata az ő földrevitele és megbilincselése. Ragaszkodni szokott hozzá, hogy gyakorlás során legyen a kollégái oldalán töltetlen lőfegyver. Instruktor2 – amikor még lehetősége volt a képzések megtartására – anatómiai oktatással kezdte a foglalkozásokat, hogy a résztvevők tisztában legyenek az emberi test főbb részeinek – izmainak és ízületeinek – működésével. Ezt követően fokozatosan épített fel minden foglalkozást a távolságtartással, intézkedési alakzatokkal, szituációk gyakorlásával, külön hangsúlyt fektetve a rendőrök kommunikációjára. Korábbi hibás intézkedések elemzésével és újrajátszásával is foglalkoztak. Egyik foglalkozása alkalmával fiatal rendőrlányok elleni támadást szimuláltak. A hölgyek olyan stresszt éltek át, hogy csupán a harmadik támadás alkalmával kezdtek el védekezni a támadóikkal szemben.

A résztvevők visszajelzéseiről:

Kérdéseim következő csoportjában kíváncsi voltam, milyen visszajelzések érkeznek a rendőroktól a foglalkozásokat tekintve, illetve milyen lehetőségeket lát az instruktor a foglalkozások minőségének javítására.

Az instruktorok egységesen úgy nyilatkoztak, hogy az állomány egy része eleinte kötelező rossznak tekinti a foglalkozásokat, de többségüktől közben és a végén folyamatosan érkeznek a pozitív visszajelzések, élvezik a feladatokat. Instruktor1 legtöbbször megkérdezi a kollégáit, hogy mit szeretnének gyakorolni, igyekezve ezzel is a kedvükben járni. Elmondása szerint leginkább a „*verekedős*” szituációkat kedvelik, mert annak csapatépítő funkciója is van. Instruktor2 foglalkozásain rendszeresen elhangoznak a „*Mi van akkor, ha...*” kérdések. A résztvevők sikerélményként könyvelik el, amikor rádöbbennek egy-egy szituáció helyes

megoldási lehetőségeire. Összességében elmondható, hogy a képzések jó hangulatban telnek, a rendőrök többsége élvezzi a foglalkozásokat.

Az állomány képességeiről:

A következő részben tettem fel a számomra legfontosabb és leginformatívabb kérdést. Az instruktorok szubjektív véleményére voltam kíváncsi a járőrök intézkedéstaktikai képességeiről. Rákérdeztem, hogy szerintük szükség van-e az általuk oktatott rendőrök fejlesztésére, illetve a meglévő tudásuk elegendő-e ahhoz, hogy ellássák feladataikat. Természetesen mindhárman úgy nyilatkoztak, hogy szükség lenne az állomány fejlesztésére. Rengeteg konkrét példával illusztrálták a kollégáik intézkedéstaktikai hiányosságait, melyeket elég ijesztő volt hallani.

Vezető instruktor úgy fogalmazott, hogy az állomány nagyon heterogén, mindkét szélsőségre találhatunk példát. Elmondása szerint vezetői is belátták, hogy a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit fejleszteni kell, ezért is engedélyezték számára a már említett 5 napos képzéseket. Instruktor1 szerint az állományában a lányok között egy sincs, aki meg tudná magát védeni egy támadással szemben, a fiúknak meg körülbelül az egyharmada lenne rá képes – természetesen a rendelkezésükre álló kényszerítő eszközök használati lehetőségét is figyelembe véve. Instruktor2 az általa oktatott állománynak 10 százalékát tartja alkalmasnak arra, hogy megvédje magát aktív ellenállóval szemben. Véleménye szerint több a kevésbé képzett rendőr, mint a jó rendőr és nagyon kevés a szakember. Instruktor1 és instruktor2 közös véleményen vannak abban a tekintetben, hogy csak addig tud működni a járőrök intézkedése, ameddig az intézkedés alá vont személyek együttműködnek. Viszont mindketten azt jósolják, hogy előbb-utóbb meg fog történni a baj. Instruktor2 ehhez még hozzátette, hogy szerinte a magyar rendőrök nincsenek felkészülve azokra a bevándorlókra, akik az elmúlt években kezdtek beáramlani az országunkba. Számtalanszor tapasztalta, hogy ezek a személyek kevésbé tisztelik a hatóságokat, mint amihez hozzászoktunk.

A továbbképzési rendszer alkalmasságáról:

Megkérdeztem az instruktorokat, hogy a jelenleg működő továbbképzési rendszert alkalmasnak tartják-e arra, hogy a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képességeit fejlessze, vagy szinten tartsa. Egyikük sem adott pozitív választ. Szerintük a jelenlegi képzési rendszer nem alkalmas a fent leírt célok elérésére.

Vezető instruktor elmondta, hogy a 18/2008-as utasítás komoly hiányossága, hogy nem írja elő, hogy egy rendőrnek évente hány foglalkozáson kell részt vennie, vagy egy

foglalkozást milyen létszámmal kell megtartani. Ha azon minden hónapban ugyanaz a két rendőr jelenik meg, akkor is teljesültek a normában leírt követelmények. A harmadik kérdéscsoportban utalt rá, hogy a kényszerítő eszközök használatára vonatkozó tudás gyakorlás nélkül elvész, viszont kiemelte, hogy az ötnapos képzés során a taktikai házban való gyakorlás egy életre szóló tapasztalatot ad, emiatt hasznos lenne az ilyen jellegű képzések gyakoribbá tétele. Instruktor1 szerint egy foglalkozásnak maximum két hétig van valami haszna, aztán kezdenek mindent előlről, illetve mire célt érne a sok gyakorlás, addigra lecserélődik az állomány, mert vagy más beosztást keresnek maguknak, vagy leszerelnek. Instruktor2 szintén nagyon kevesellte az előírt foglalkozások számát. Szerinte minimum havonta 12 óra gyakorlásra lenne szükség, vagyis a mostani norma által előírt idő háromszorosára. Ezen kívül fontosnak tartaná, hogy a vezetés szabjon egy irányvonalat a képzéseknek, legyen egy központi elképzelés az intézkedéstaktikai célokról, illetve szükség lenne egy tankönyvre is.

Az alanyok javaslatai:

Az utolsó kérdésben javaslataikat, ötleteiket kértem arra vonatkozóan, hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a továbbképzéseket, intézkedéstaktikai foglalkozásokat, illetve hogyan fejlődne jobban a rendőr járőrök intézkedéstaktikai képessége.

Mindhárman egységesen kiemelték, hogy a létszámhiány okozza a legtöbb problémát, mert ha lenne elég rendőr, akkor jutna idő a képzésekre is. Vezető instruktor a 18/2008-as ORFK utasítás fentebb már említett okok miatti átdolgozását szorgalmazná. Ezen kívül mindenképp szükségét érezné, hogy a rendőrök minden hónapban vegyenek részt taktikai házas foglalkozásokon, ami szituációk gyakorlásából és azok kiértékeléséből állna. Ezeken túlmenően elmondta még, hogy a megfelelő intézkedéstaktikai képességek kialakításához szükséges lenne a rendőriskolákban egy stabil alaptudást biztosítani, ami jelenleg nem valósul meg. Instruktor1 elsőként a képzetesebb és nagyobb oktatói tapasztalattal rendelkező instruktorkat hiányolta, mert elmondása szerint neki is könnyebb lenne a foglalkozások megtartása, ha lenne pedagógiai képzettsége, tapasztalata. Álláspontja szerint egy instruktornak csak az állomány továbbképzésével kellene foglalkoznia, nem pedig egyéb szolgálati feladatokkal. Vezető instruktorhoz hasonlóan ő is megemlítette a rendőr iskolákban zajló felkészítés jelentőségét, ahol nagyon stabil alapokat kellene szereznük a fiatal rendőröknek. Véleménye szerint az alaki szabályok betartatására jelenleg nagyobb figyelem hárul, mint az intézkedéstaktikai képességek felmérésére. Instruktor2 a havi négyórás képzések helyett egy teljes napos képzést és egy taktikai házas gyakorlást javasolna, mert ő is

ezt tartja a leghatékonyabb kiképzési eszköznek. Ehhez azonban igényt tartana egy olyan taktikai ház megépítésére, melyben 360 fokos szögben lehet lövéseket leadni. Szorgalmazná, hogy a lökiképzéseken ne csak lőlapokra, hanem különböző anyagokra (fémre, fára, műanyagra) adjanak le lövéseket a rendőrök, hogy tisztában legyenek a fegyverek átütő erejével, ezzel hatékonyabbá téve a fedezékhasználatukat is. Emellett hasznosnak tartaná, ha a rendőrök megtapasztalnák azt az extrém stressz élményt, amit egy mellőlük becsapódó lövedék okoz, mert ez olyan tapasztalatot adna számukra, ami akár az életüket is megmentheti, ha valaha ilyen szituációba kerülnek, ugyanakkor tisztában van vele, hogy ez a biztonságosság alapelvét szem előtt tartva nem megoldható.

3.5 Az interjúk eredményeinek összefoglalása

Az instruktorokkal való interjúkból nem csak a közterületi rendőrök képességeire nyílik némi rálátást, hanem a továbbképzések hatékonyságára és működőképességére is, amivel a következő fejezetben foglalkozom majd részletesebben. Fontosnak tartottam, hogy az interjúkat egy egységben mutassam be, és ne bontsam szét több fejezetre, így az instruktorok rendőrök képességéről alkotott véleményei, meglátásai is nagyobb értelmet nyernek. Az interjúalanyok szinte minden kérdésre egybehangzó válaszokat adtak. Hangsúlyozták, hogy az általuk ismert és képzett rendőrök nagy része nem tudná megvédeni magát aktívan ellenszegülő vagy támadó személlyel szemben, illetve eszközeiket nem ismerik, és nem kezelik a kellő hatékonysággal. Megegyezik a véleményük abban, hogy a járőrök intézkedéstaktikai képességeit feltétlenül fejleszteni kell és erre a jelenlegi továbbképzési rendszer kevésnek bizonyul. Ezen kutatásom eredményei – különösen a fejezetben található további kutatási eredményeimmel együtt - alátámasztják mind az első, mind a második számú hipotézisem helyességét.

3.6 Kérdőíves felmérés a közterületen szolgáló rendőrök körében

Kérdőíves kutatást végeztem a magyar rendőr járőrök és körzeti megbízottak körében, melynek során megvizsgáltam, hogy a rendőrök hogyan vélekednek saját intézkedéstaktikai képességeikről, milyen a szakmai önismeretük, gyengének, elfogadhatónak, esetleg kiválónak tartják-e magukat, az énképük mennyire közelít a valósághoz, milyen igényeik vannak, vagy lettek volna az iskolában az intézkedéstaktika elsajátítása terén.

2021 őszén a Google Forms szoftver segítségével összeállítottam egy 21 kérdésből álló kérdőívet. (3. számú melléklet) Elsősorban zárt, illetve félig zárt kérdéseket tettem fel. Ennek egyik oka a válaszadók munkájának leegyszerűsítése és ezáltal a kérdőív vonzóbbá tétele volt, másik oka pedig a válaszok feldolgozásának megkönnyítése. Egy közvetlen kollégám segítségével teszteltem a kérdőívet. Miután rendben találtam, kérelmeztem az országos rendőrfőkapitánytól, hogy engedélyezze részemre a kérdőív felhasználását a kutatásom elvégzéséhez. (4. számú melléklet) Ezt követően minden vármegyei rendőr-főkapitányság illetékességi területén egy kiválasztott városi rendőrkapitányság, illetve a Budapesti Rendőr-főkapitányság minden kerületi rendőrkapitánysága részére elküldtem a kérdőívet egy kísérő levél és a főkapitányi engedély kíséretében. Kértem az ott szolgálatot teljesítő járőröket és körzeti megbízottakat, hogy – amennyiben módjuk van rá – egy kitöltéssel segítsék a kutatásomat. Sajnos ez a módszer kisebb sikert hozott, mint vártam, ugyanis a járőrök és körzeti megbízottak a szolgálatteljesítési helyükön nem rendelkeznek internet elérhetőséggel, így csak szabadidejükben állt módjukban a kérdőív kitöltésével foglalkozni. Úgy döntöttem, hogy a facebook „Zsaruellátó Ground” nevű csoportjában is megosztom a kérdőívet, és kérem a csoport tagjainak segítségét. Ezen kívül néhány városi és kerületi kapitányságot telefonon is megkerestem segítségkérés céljából. Így összesen 70 válasz érkezett vissza. Az egyes kérdésekre adott válaszokat a Google Forms programot használva összesítettem, a kérdések közti összefüggéseket pedig az SPSS programmal tártam fel.

A kutatásom eredményeit kategorizációs módszerrel fogom bemutatni. Az egyes kérdéseket és az azokra kapott válaszokat kisebb csoportokban foglalom össze.

Mivel a rendőrség állománya az 50000 főhöz közelít, és ebből a járőrök és körzeti megbízottak létszáma is igen magas, a 70 fővel végzett kérdőíves kutatás nem tekinthető reprezentatívnak, ugyanakkor a többi kutatásommal együtt már jól használható.

A kérdőíves felmérés bemutatása

Bevezető kérdések:

Kérdőívem bevezető kérdései a válaszadók nemének arányára, életkorukra, a szolgálati helyükre, beosztásukra, az általuk végzett rendőrképző intézmény nevére és a hivatásos szolgálatban eddig eltöltött éveik számára irányultak.

3. táblázat: A kérdőívet kitöltők aránya.

Nem:	Férfi: 83%			Nő: 17%		
Kor:	19-25 éves: 20,3%	26-30 éves: 14,5%	31-35 éves: 10,1%	36-40 éves: 11,6%	41-45 éves: 31,9%	46-48 éves: 11,6%
Beosztás:	Járőr: 50%			Körzeti megbízott: 50%		
Elvégzett iskola:	Adyliget: 18,6%	Körmend: 18,6%	Miskolc: 32,9%	Szeged: 5,7%	Csepel vagy Budapest: 24,2%	
Hivatásos szolgálati évek:	Kevesebb, mint 6 év: 25,7%		6-10 év: 18,6%	11-15 év: 10%	Több, mint 15 év: 45,7%	

Forrás: Saját szerkesztés.

A válaszadók 20,3%-a 19-25 év közötti, 14,5%-a 26-30 év közötti, 10,1%-a 31-35 év közötti, 11,6%-a 36-40 év közötti, 31,9%-a 41-45 év közötti, 11,6%-a 46-48 év közötti. A kitöltők 83%-a férfi, 17%-a nő. A szolgálati helyek nagyon megoszlanak. Szinte az ország minden részéről érkeztek válaszok, kivéve Bács-Kiskun, Heves és Vas vármegye. Budapestről érkezett a válaszok legnagyobb része: 24,3%. A kitöltők beosztása pont fele-fele arányban oszlik el a járőrök és a körzeti megbízottak között. A rendőrök képző iskolák nevei az elmúlt években többször változtak, ezért csak a helységnevé alapján fogok hivatkozni rájuk. A kitöltők 18,6%-a az adyligeti rendőr iskolát, szintén 18,6% a körmendi rendőr iskolát, 32,9% a miskolci rendőr iskolát, 5,7%-a pedig a szegedi rendőr iskolát végezte el. A többi kitöltő – a válaszadók 24,2%-a – a már nem működő Csepeli vagy Budapesti Rendőr Szakközépiskolába járt. A kitöltők 25,7%-a kevesebb, mint 6 éve lát el hivatásos szolgálatot, 18,6%-uk 6-10 éve, 10%-uk 11-15 éve, a legtöbben pedig – 45,7%-uk – több, mint 15 éve.

Figyelemfelkeltő adat, hogy a járőrök átlagéletkora 39,7 év, míg a körzeti megbízottaké 31,2 év, pedig a beosztás jellegét figyelembe véve inkább az az elvárható, hogy a körzeti megbízottak legyenek idősebbek a járőröknél. Szintén meglepő, hogy a körzeti megbízottak majdnem fele egészen fiatal rendőrökből áll, a járőrök 71%-a pedig már több mint 15 éves rendőrökből. Véleményem szerint egy fiatal rendőr járőr munka közben tudja megtanulni a szakmát, és évek múlva – kellő tapasztalat és helyismeret birtokában – válhat belőle jó körzeti megbízott, a kutatásom azonban ezzel ellentétes eredményt mutat.

Az intézkedéstaktika jelentésére vonatkozó kérdések:

Ahogy azt dolgozatomban bevezetőjében említettem, a hivatásos állományúaknak eltérő gondolataik lehetnek az intézkedéstaktikáról. A bevezető kérdések után feltettem azt a kérdést az alanyoknak, hogy mit értenek a kifejezés alatt.

Mivel nyitott kérdést tettem fel, számítottam rá, hogy rövid, tömör válaszok érkeznek majd. Legtöbbször – habár rendkívül hiányosan és leegyszerűsítve, de – ugyanazt fogalmazták meg, ami a szó valódi jelentése. Sokan használták a „jogszerű”, „szakszerű”, „eredményes” és „kommunikáció” szavakat a magyarázatukban, ám legtöbbször mégis a „biztonság” szó hangzott el. Két alany kimondottan a testi kényszer, közelharc, illetve a kényszerítőeszközök használatával magyarázta a fogalmat, tehát csupán az erőszak alkalmazásához kötik azt. Másik két fő egyáltalán nem írt választ a kérdésre. Ez jelentheti azt, hogy nem voltak tisztában az intézkedéstaktika jelentésével, de akár azt is, hogy nem volt kedvük és idejük foglalkozni a kérdéssel. Egy fő bohóckodásnak nevezte a kifejezést, egy másik pedig annyival jellemezte, hogy olyan rendőri intézkedés, amiért nem jár „fegyelmi”. Egy fő magyarázta az intézkedéstaktikát úgy, hogy „az, amit elfelejtettek jól megtanítani, begyakoroltatni és szinten tartani.” Két fő válasza nem volt világos számomra. Ők úgy fogalmaztak, hogy „Az intézkedés alá vont leiskolázása.”, valamint „A könyv által megfogalmazott útmutatás.” Nem derült ki számomra, hogy ebben a szövegkörnyezetben mit értenek leiskolázás és könyv alatt.

Érdekes megfigyelés számomra, hogy a fent említett cinikusabb válaszokat szinte kivétel nélkül 45 éves kor feletti rendőrök adták. Mindez utalhat arra, hogy csalódottan állnak hozzá a kérdéshez, vagy akár arra, hogy valóban nem kaptak megfelelő képzést intézkedéstaktikából. Összességében elmondható, hogy a válaszadók 85,7%-a helyesen, vagy legalább megközelítően helyesen értelmezi az intézkedéstaktika jelentését.

Képességekre vonatkozó kérdések:

A következő kérdéscsoportban megkérdeztem az alanyokat, szerintük melyek a jó rendőri intézkedéshez legszükségesebb képességek, valamint, hogy nekik mik az erősségeik és mik a gyengeségeik. Felsoroltam hét általam kiválasztott képességet, amiből választhattak, valamint hagytam lehetőséget egyéb képességek beírására is, ugyanakkor megkötöttem, hogy összesen hármat jelölhetnek meg minden kérdésben.

A jó rendőri intézkedéshez legfontosabb képességek első helyén a „kiváló kommunikáció” áll, melyet 64-en jelöltek meg. Ezt követi a „határozott magabiztos fellépés” 61 jelöléssel. Harmadik helyen a „sokévnnyi intézkedési tapasztalat” áll 41 jelöléssel, nem sokkal lemaradva

tőle a „jogszabályok hiánytalan ismerete” 40 jelöléssel. 36 jelölést kapott a „testi erő, fizikum”, 24 jelölést a „jó eszközhasználati képesség” és 7 jelölést a „küzdősport vagy harcművészeti tudás”. Ezeken felül 1-1 jelölést kapott még az „empátia, megértés” valamint a „megfelelő vezetői támogatás”.

A saját erősségeiket a következő képpen értékelték: Első helyen 62-en jelölték meg a „határozott magabiztos fellépést”. Második helyen 57-en jelölték a „kiváló kommunikációt”. 40-en a „sokévnnyi intézkedési tapasztalator”. Negyedik helyen „testi erő, fizikum” 21 jelöléssel, ezt követi a „jogszabályok hiánytalan ismerete” 19 jelöléssel, majd a „jó eszközhasználati képesség” 10 jelöléssel és a „küzdősport vagy harcművészeti tudás” 3 jelöléssel. 1-1 fő erősségének tartja még a „jó meggyőző képességet” és az „emberismeretet”.

A hiányosságait az alábbiak szerint jellemezték: 42 fő tartja gyengeségének a küzdősport vagy harcművészeti tudását. 33-an nincsenek megelégedve az eszközhasználati képességükkel. 30-an állítják, hogy nem ismerik kellő mértékben a jogszabályokat. 26 fő nem elégedett a testi erejével, fizikumával. 17 főnek lenne szüksége még néhány évnnyi tapasztalatra. 6 fő érzi gyengének a kommunikációs képességeit, 1 fő pedig nem érzi kellően határozottnak, magabiztosnak a fellépését.

A három kérdés válaszaiból megállapítható, hogy az első néhány helyen kiemelt „jó intézkedési képességek” és a „saját erősségek” kísértetiesen hasonlítanak egymásra, amiből arra következtethetünk, hogy a rendőrök jól intézkedőnek tartják magukat. Továbbá megállapítható, hogy meg vannak elégedve kommunikációs képességeikkel és fellépésük határozottságával, magabiztosságával.

Levonható még az a következtetés, hogy a rendőrök többsége azt a képességet tartja fontosnak az intézkedéstaktikában, ami egyben a saját erőssége is. Ez azzal magyarázható, hogy többségüknek feltehetően nincs rálátása az intézkedéstaktika teljes palettájára, csupán annak egyes spektrumaira. Így minden rendőr a saját énképéből, saját tapasztalataiból táplálkozik, és azt tartja a legfontosabbnak, amit ő maga tud és alkalmaz.

Intézkedések ellenszegülő személlyel szemben:

A rendőrök intézkedéstaktikai képességei leginkább akkor mutatkoznak meg, amikor nem együttműködő személlyel szemben intézkednek. Ilyenkor pszichés teher alatt kell teljesíteniük, használniuk kell fizikai erejüket vagy eszközeiket, változtatniuk kell a normál kommunikációjukon, a megszokottnál gyorsabban kell döntést hozniuk. Ha ilyen helyzetben több rendőr intézkedik, elképzelhető, hogy míg az egyikük aktívan tevékenykedik, a másik

csupán biztosító szerepkörbe helyezkedik, ami nagy felelősség ugyan, de minden szempontból könnyebb teljesíteni. Megkérdeztem az alanyokat, hányszor volt részük aktívan – és nem biztosító szerepkörben - olyan intézkedésben, melyben ellenszegülő, esetleg támadó személlyel szemben kellett intézkedniük.

A válaszadók 7,1%-a állította, hogy nem volt még része ilyen intézkedésben, 24,3%-a egy-kettő, 68,6%-a pedig több ilyen jellegű intézkedésben vett már részt.

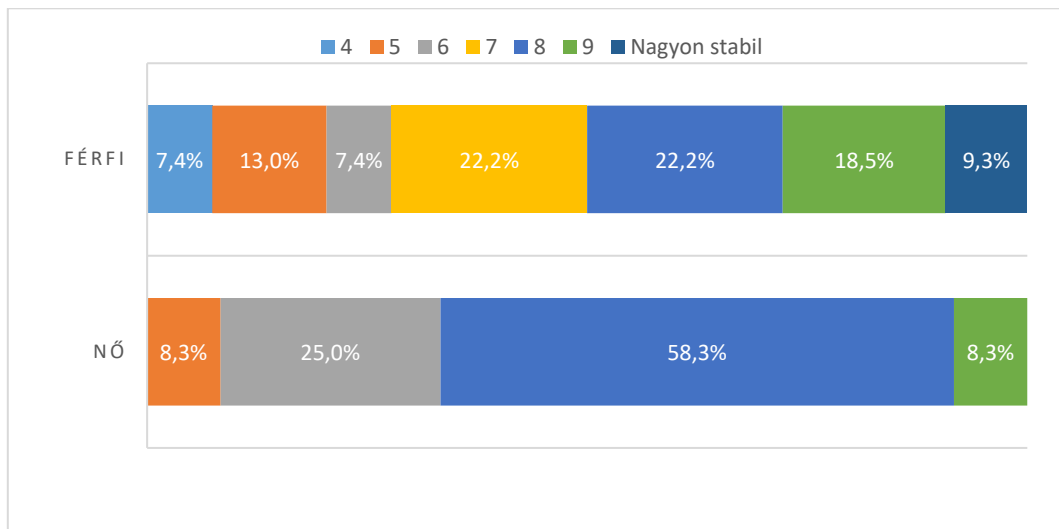
Azt feltételezem, hogy a nők főleg csak biztosító vagy segítő szerepkört töltenek be olyankor, amikor keményebb fizikai munkára kerül sor, azonban a válaszokból az derült ki, hogy minden nő vett már részt aktívan ilyen intézkedésben, sőt a többségük nem is csupán egy-két alkalommal.

Az intézkedés alá vont személyek viselkedését illetően megkülönböztetünk együttműködő, passzívan ellenszegülő, aktívan ellenszegülő és támadó személyeket. Az utóbbi kettővel szemben mindenképpen inkább férfi rendőrök fellépése javasolt, hiszen testi adottságaikból kifolyólag nekik nagyobb esélyük van az intézkedés biztonságos befejezésére. Feltételezem, hogy a kérdőívet kitöltő rendőrnők elsősorban passzívan ellenszegülő személyekkel, esetleg aktívan ellenszegülő nőkkel szemben intézkedtek, vagy pedig kivételes, férfiakéhoz hasonló fizikális képességekkel rendelkeznek.

A pszichésen megterhelő intézkedési helyzetek közben derül ki, hogy melyek azok a képességek, amiket készség szinten, és melyek azok, amiket csak ismereti szinten, vagy egyáltalán nem sajátítottak el a rendőrök. Rákérdeztem hát, hogy egy egytől tízig terjedő skálán értékelve – ahol egy a nagyon gyenge, tíz pedig a kiváló - mennyire érezték stabilnak a képzettségüket a fenti intézkedések közben. Átlagosan 7,43 pontosra értékelték magukat. 5 fő adott maximális pontszámot magának, 11 fő kilenc pontot, a legtöbben – 19-en – nyolcasra értékelték magukat. 12 fő hét pontot, 7 fő hat pontot, 8 fő öt pontot, 4 fő pedig négy pontot adott magának. Négy pontnál rosszabbra senki nem értékelté magát.

Szintén érdekesség, hogy a nők 58,3%-a nyolc pontot adott magának, és egyikük sem értékelté magát ötösnél rosszabbra, ami jobb eredmény, mint ami a férfiaknál született.

1. diagram: Rendőrök ellenszegülő személlyel szembeni intézkedések alapján önmaguknak adott pontszámai.

Forrás: Saját szerkesztés.

Feltettem a kérdést, hogy szerintük szüksége lenne-e a rendőröknek arra, hogy fejlesszék intézkedéstaktikai képességeiket. A válaszadók 98,6%-a igennel felelt, csupán egy személy nem érezte ennek szükségét.

Kértem, hogy írásban indokolják meg válaszukat. Ez volt a második nyitott kérdésem a kérdőívben. Az előzővel ellentétben az itt leírtakon érződött az alanyok témához kapcsolódó szenvedélye. A különbözően megfogalmazott válaszokat tartalmuk alapján nyolc nagy csoportba soroltam, melyek a következők: Tizenhét fő jelezte, hogy kevésnek és hasztalannak találja az intézkedéstaktikai továbbképzéseket, melyeket az instruktorok feladata megtartani havi rendszerességgel. Tizenhatan utaltak arra valamilyen módon, hogy szerintük az állomány képzetlen és túl fiatal, rutintalan rendőrökből áll. Tizenkét fő megerősítette az általam már korábban leírtakat, miszerint a rendőrök mindig újabb és újabb szituációkban intézkednek, ezért törekedni kell a lehető legtöbb szituáció begyakorlására. Nyolc fő állította, hogy a rendőrök intézkedéstaktika oktatása az iskolában nagyon gyenge, illetve nem alkalmas a stabil alapok megteremtésére. Heten állították, hogy nagy szükség van az állomány kommunikációs készségeinek fejlesztésére. Öt fő azzal indokolta a képzés szükségességét, hogy egyre több az országban a rendőri intézkedésnek ellenszegülő személy, amire rendőreink nincsenek felkészülve. Szintén öten azzal érveltek, hogy az állomány nagy része csak rutinból intézkedik, ami nagy veszélyt jelent a biztonságukra nézve, hiszen nincsenek felkészülve a váratlan helyzetekre. Kettő hangsúlyozták, hogy a jelenlegi jogszabályok elsősorban az intézkedés alá vont személyeket védik, nem pedig a rendőröket.

Saját és társaik képességeinek pontozása:

A következő két kérdésben kértem, hogy egytől tízig terjedő skálán értékeljék saját, illetve rendőrtársaik intézkedéstaktikai képességét.

Saját képességeiket átlagosan 7,27 pontosra becsülik. 3 fő adott magának maximális pontszámot, 11 fő adott kilenc pontot, 20 fő adott nyolc pontot, 17 fő adott 7 pontot, 8 fő adott hat pontot, 9 fő adott öt pontot, 2 fő pedig négy pontot. Ennél rosszabbra senki sem értékelte magát.

Érdekes lehet összehasonlítani ezeket a pontszámokat azokkal, amiket arra adtak maguknak, amikor nem együttműködő személyekkel szemben intézkedtek. Az átlag pontszám közelítőleg megegyezik, ugyanakkor, míg a másik kérdésnél öten adtak maguknak maximális pontszámot, addig itt csupán 3 fő, és ebből a 3 főből akad olyan, aki a korábbi kérdésben csupán 9-re értékelte magát, ami ellentmondásos. Érdekesség továbbá, hogy azok közül, akiknek még nem volt részük olyan intézkedésben, melyben ellenszegülő személlyel szemben kellett intézkedni, volt, aki hetes vagy nyolcas pontszámot adott magának, ami a tapasztalat hiánya ellenére igen magas. Ezen válaszokból arra lehet következtetni, hogy a rendőrök egy része nem reálisan tekint saját képességeire.

A férfiak átlagosan 7,4, a nők 6,8 pontot adtak maguknak. Külön vizsgálva az egyes iskolákban végzett rendőröket, vagy a szolgálatban eltöltött évek számát, minden csoportban hasonló átlagok születtek, tehát az iskolai oktatás, vagy a szolgálati évek száma nem befolyásolja a rendőrök önmaguk képességeire adott pontszámait. Így azt a következtetést sem lehet levonni, hogy egyik rendőr iskola jelentősen jobb lenne a másiknál, vagy hogy a szolgálati évek elmúltával másképp tekintenének magukra a rendőrök.

Társaik intézkedéstaktikai képességeit átlagosan 6,41 pontosra becsülik. Maximális pontszámot 4 fő adott kollégáinak, 8 fő adott kilenc pontot, 7 fő adott nyolc pontot, 13 fő adott 7 pontot, szintén 13 fő hat pontot, 18 fő öt pontot, 3 fő négy pontot, 2 fő három pontot és 2 fő két pontot.

A pontszámokból kiolvasható, hogy a rendőrök rosszabbnak tartják társaik intézkedéstaktikai képességeit a sajátjuknál. Egy tökéletes szakmai önismerettel rendelkező csoport esetében egyforma átlageredménynek kellett volna születnie a saját és a társak képességeit tekintve, az eredmények azonban mégis azt mutatják, hogy a rendőrök jobbnak gondolják magukat a társuknál. Ebből arra következtetek, hogy a rendőrök többsége az intézkedéstaktikai tudását tekintve hibás szakmai énképpel rendelkezik, hiszen jobbnak tartja

magát, mint amilyenek őt tartják a társai. Érdeemes megfigyelni, hogy azok a rendőrök, akik 15 évnél kevesebb időt töltöttek el a szolgálatban, átlagosan 7,2 pontosra, míg akik több mint 15 éve hivatásosok, azok csupán átlagosan 5,4 pontosra becsülik a társaik képességeit.

4. táblázat: A rendőrök társaikra adott pontszámának átlaga a szolgálatban eltöltött évek függvényében.

Szolgálatban eltöltött évek száma	Pontszámok átlaga	Válaszadók száma (fő)
0-5 év	7,6	18
6-10 év	7,0	13
11-15 év	7,0	7
több, mint 15 év	5,4	32
összesen	6,4	70

Forrás: Saját szerkesztés.

Tehát minél idősebb a rendőr, annál kevesebbre tartja a kollégáit, önmagát viszont ugyanolyanra értékeli. Mindez összefüggésben lehet az új Z generáció megjelenésével, és azzal, hogy képességeik, életfelfogásuk és hozzáállásuk már jelentősen eltér az X és az Y generáció tagjaitól.

Szükségletekre vonatkozó kérdések:

Feltettem a kérdést, hogy a rendőröknek saját bevallásuk szerint mire lett volna szükségük a rendőr iskolákban, illetve mire lenne szükségük jelenleg a továbbképzéseken ahhoz, hogy saját intézkedéstaktikai képességeikre 10-es pontszámot adjanak. Mindkét kérdéshez megadtam néhány válaszlehetőséget, illetve hagytam lehetőséget egyéb gondolatok beírására. A válaszok számát ezúttal nem kötöttem meg, egy fő bármennyi választ megjelölhetett.

Az iskolai oktatásban legtöbbször a „több intézkedéstaktika órát” és a „több intézkedéstaktikai szituáció gyakorlását” igényelték volna. Mindkettőre 50-50 válasz érkezett, vagyis a kitöltők 71,4%-a. 37 fő, vagyis a válaszadók több mint fele „modernebb gyakorló felszerelésekre” tartott volna igényt. 34-en „több pszichológiai ismeretet”, 32-en „több kommunikációs ismeretet” szerettek volna szerezni. 27 fő szavazott „több lökiképzés foglalkozásra”. 19 fő „több közrendvédelmi ismeretet” igényelt volna. 17-en szavaztak arra, hogy „több edzési lehetőségre (konditerem, küzdősport)”, valamint „több rendőri testnevelési és önvédelmi foglalkozásra” lett volna szükségük. Ezekon túl 10-nél kevesebb fő jelölte még meg a „több idegen nyelvi ismeretet”, a „több jogi ismeretet”, a „több közlekedésrendészeti ismeretet”, a „több csapatszolgálati ismeretet”, a „több informatikai ismeretet”, valamint a „több etikai ismeretet”.

Az iskola elvégzése után a rendőröknek továbbra is lehetőségük van önmaguk fejlesztésére. Megkérdeztem tehát, hogy jelenleg mire lenne szükségük a maximális pontszám eléréséhez. 45-en, a kitöltők 64,3%-a „több intézkedéstaktikai továbbképzésre” tartana igényt. 29-en „képzettebb járőrtársakat” szeretnének, akiktől többet lehet tanulni. 28-an „kommunikációs tréningeket”, valamint „több edzési lehetőséget” szeretnének munkaidőben. 24-en tartanának igényt „jogszabály ismereti képzésekre”, 23-an egy „küzdősport, harcművészet, vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlására”. 22 fő „pszichológiai ismeretekben” szeretné fejleszteni magát, 17 fő „jobb intézkedéstaktikai instruktorokra” tartana igényt. 12 fő szeretne „önismereti tréningeken” részt venni, 3 fő pedig „informatikai képzéseken”. Ketten jelölték meg a „taktikai házban való gyakorlást”, és egy-egy szavazatot kaptak a „vezetéstechnikai képzés” és a „gyakoribb lövészet”.

A válaszadásnál lehetősége volt a válaszadóknak, hogy csak egy dolgot jelöljenek meg, vagy akár egyet sem, azonban hetven főtől az első kérdésre összesen több mint 300, a második kérdésre összesen több mint 230 válasz érkezett. Ebből arra következtek, hogy a rendőröknek igen sok és sokféle igényük van az intézkedéstaktika oktatásukat és továbbképzésüket illetően. Első helyen - mind az oktatásban, mind a továbbképzésben - a magasabb számú foglalkozás végzett, de előkelő helyen szerepelt a kommunikációs tréning is.

Az alábbiakban bemutatom a leggyakrabban felmerült igényeket az egyes iskolákra lebontva: Az adyligeti iskolában végzettek 79%-a igényelt volna több intézkedéstaktika órát, és 64%-uk több szituációs gyakorlást. A miskolci iskolában végzetteknél ugyanez szerepelt az első két helyen 65 és 70%-kal. A körmendi iskolában ezek az igények az egykori hallgatók 85 és 62%-ánál jelentkezett, de itt 62%-uk modernebb gyakorló felszereléseket is szeretett volna. A szegedi iskolába ugyan csak a kitöltők 5,7%-a járt, ugyanakkor figyelemre méltó, hogy 100%-uk hiányolta az intézkedési szituációk gyakorlását és a modernebb gyakorló felszerelések használatát, 75%-uk szeretett volna több lökiképzés foglalkozást és 50%-uk nem volt megelégedve az intézkedéstaktika oktatójával. Ez utóbbi két tényező a többi iskolában jelentősen kevesebb jelölést kapott. Az egykori Csupaki Rendőr Szakközépiskola hallgatóinak 100%-a hiányolta a szituációk gyakorlását, ami nem meglepő, hiszen visszatekintve a rendőri intézkedéstaktika kialakulására és fejlődésére Magyarországon, akkoriban még nem volt elterjedt a szituációkba ültetett gyakorlás vagy a taktikai ház használata. Ugyanez elmondható a Budapesti Rendészeti Szakközépiskoláról. Akik iskolarendszeren kívüli képzésben vettek részt, azok jelentős százaléka hiányolt minden eddig felsorolt tényezőt, ami szintén érthető,

hiszen az ő képzésük kimondottan rövid (néhány hónapos) volt, és nem iskolai környezetben zajlott.

5. táblázat: Az egyes rendőr iskolákban végzett rendőrök intézkedéstaktikai igényei.

Felmerült igények rendőr iskolánként	Több intézkedés-taktika óra	Több intézkedési szituáció gyakorlás (taktikai házban)	Modernebb gyakorló felszerelések	Több lökiképzés foglalkozás	Jobb intézkedés-taktika oktatók
adyligeti rendőr iskolában végzettek	79%	64%	36%	14%	7%
körmendi rendőr iskolában végzettek	85%	62%	62%	23%	8%
miskolci rendőr iskolában végzettek	65%	70%	39%	43%	26%
szegedi rendőr iskolában végzettek	50%	100%	100%	75%	50%
Csopaki Rendőr Szakközépiskolában végzettek	67%	100%	33%	33%	0%
Budapesti Rendészeti Szakközépiskolában végzettek	70%	80%	80%	60%	10%
iskolarendszeren kívüli képzést végzettek	67%	67%	67%	67%	33%

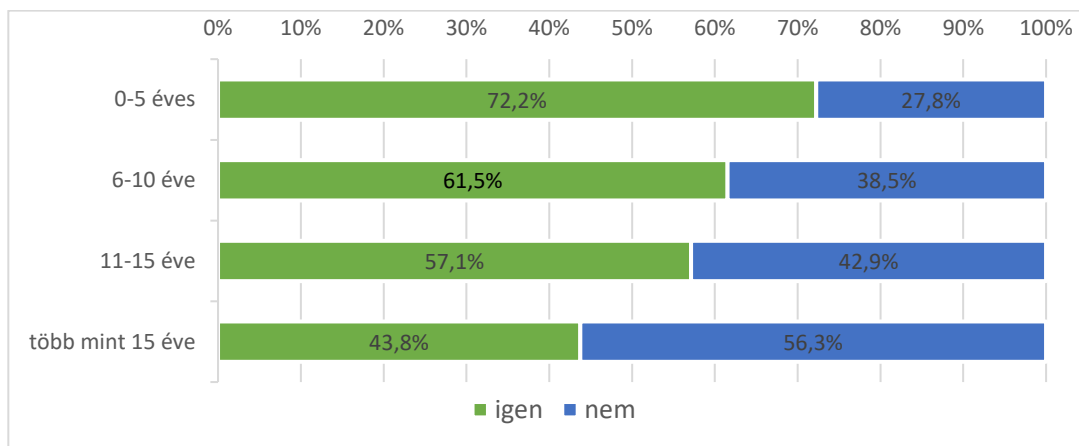
Forrás: Saját szerkesztés.

Magasan képzett rendőrök ismertsége az állomány körében:

Az előzőekben kértem a rendőröket, hogy pontozzák saját és kollégáik intézkedéstaktikai képességeit. Ott elvértve születtek maximális pontszámok. Ezúttal azt kérdeztem tőlük, ismernek-e bárhol az országban olyan magyar rendőrt, akinek a képességeire 10-es pontszámot adnának. Itt már jóval pozitívabb válasz született, ugyanis 55,7%-uk ismer ilyen rendőrt, 44,3%-uk viszont nem. Arra is kíváncsi voltam, hogy az igennel felelők számára vajon mi bizonyította, hogy az a bizonyos rendőr olyan kiválóan intézkedik. Figyelembe kell venni, hogy a válaszadók többsége feltehetően nem intézkedéstaktikai szakember, így meglehet, hogy irreleváns indokok alapján alkottak véleményt. Kérdésem nyitott volt, mindenki saját szavaival válaszolhatott. A válaszadók többségében egy-két pozitív tulajdonságot említettek, amittől kiválóan tartják kollégájukat, például hogy nagyon jól kommunikál, nagyon magabiztos, vagy jó emberismerő. Illetve egy-két szituációban látták őt intézkedni, és ez alapján adtak neki 10 pontot. Számomra nagyon beszédes az az információ, hogy a rendőrök majdnem fele nem ismer 10-es pontszámú rendőrt, pedig a szolgálati évek alatt sok kollégával lehetőség nyílik megismerkedni.

Érdekes adat, hogy – ahogyan a 2. számú diagram mutatja - minél több időt töltött el valaki hivatásos állományban, annál több nemleges válasz született a kérdésre. Ebből arra következtettek, hogy minél több szolgálati tapasztalattal rendelkezik valaki, annál nagyobb szeletét ismeri meg az intézkedéstaktikának, és megérti, hogy ennek elsajátítása több időt és energiát igényel, mint azt a fiatalok gondolják, így igen nehéz bárkinek is eljutnia egy olyan szintre, ahol 10-es pontszámot érdemelne.

2. diagram: 10-es pontszámú rendőr ismerete a szolgálatban eltöltött évek függvényében.

Forrás: Saját szerkesztés.

3.7 Kérdőíves felmérés eredményeinek összefoglalása

Kutatásomból megállapítottam, hogy a rendőrök saját intézkedéstaktikai énképe nem fedi a valóságot. Habár említettem, hogy a valóság – jelen esetben az intézkedéstaktikai képességek – szubjektívak, mégis akad néhány objektív kapaszkodó, amihez mérhetjük. Ilyenek például a 18/2008-as utasításban foglalt alapelvek, vagy az instruktorok korábbi véleménye. A rendőrök saját maguknak adott pontszámát igen magasnak tartom, főleg annak figyelembevételével, hogy Magyarországon igen ritkák a tűzharok, vagy a rendőrök életére törő magatartások, tehát a rendőrök többsége nem élhetett még át olyan élményt, melyben megmutatkoznának az igazi képességei. Egyesek még ellenszegülő személlyel szemben sem intézkedtek soha, mégis nyolcasra becsülik képességeiket. Ahogyan Rory Miller tapasztalt amerikai harcművész és veterán nevelőtiszt fogalmazott könyvében: *„Amit oktattak nekünk, és amit gyakoroltunk, az mind szóbeszéd. Mindaddig, amíg élesben ki nem próbáltuk, nem*

értékelhetjük pontosan.”¹¹⁹ E gondolat mentén haladva tízes pontszámot egyetlen rendőrnek sem lenne szabad kapnia, hiszen nincs olyan, aki minden szituációban hibátlanul kipróbálta már magát. Ugyanakkor lehet olyan, akiről a képességei és eddigi teljesítménye alapján joggal feltételezzük, hogy helyállna minden helyzetben.

A rendőrök átlagosan jobbnak tartják magukat, mint a társaik őket, ami ellentmondásos adat, hiszen minden rendőr nem lehet jobb a társainál. Ez szintén a valóságtól elrugaszkodott szakmai énképükre utal.

A válaszadók ugyanazokat az intézkedéstaktikai képességeket tartják fontosnak, amiket egyben a saját erősségüknek is megjelöltek, ami bizonyítja, hogy nem ismerik az intézkedéstaktikai lehetőségek széles palettáját, csupán annak egy kis szeletét.

A kérdéseimre kapott válaszokon érezhető volt a nők megfelelési vágya ebben a férfias szakmában, amit jól illusztrál, hogy saját bevallásuk szerint mindegyikük intézkedett már ellenszegülő személyekkel szemben, holott a fizikai erő alkalmazásánál taktikailag inkább a férfiak fellépése javasolt. Ráadásul a nők az ilyen intézkedések végrehajtására magasabb pontszámot adtak maguknak, mint a férfiak.

Az önmagukra adott magas pontszámaik ellenére szinte minden rendőr szükségesnek tartaná az intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését, és erre rengetegen igényt is tartanának. Jelentős részük hasztalannak érzi az intézkedéstaktikai továbbképzéseket, és gyengének tartja az iskolákban történő oktatást.

Ezen kutatásom szintén alátámasztja az első és második hipotézisem helyességét, valamint úgy vélem részben alátámasztja az hatodik hipotézisem helyességét is.

3.8 Rendőrök egyéb gondolatai az intézkedéstaktikai képességekről

2023 januárjában Budapest XI. kerületében egy rendőr életét veszítette intézkedés közben, amikor az intézkedés alá vont személy késsel szívtájékon szúrta, és megsebesítette két társát is. A Népszava munkatársai a Zsaruellátó nevű Facebook-csoporton keresztül tették fel a kérdéseiket az ország többi rendőrének.¹²⁰ Mivel ez az eset szorosan kapcsolható az intézkedéstaktikai képességekhez és felkészítéshez, érdemes odafigyelni a rendőrök válaszára.

¹¹⁹ Rory Miller: *Konfliktus és erőszak. A harcművészetek haszna és hatásossága valódi konfliktusokban.* YMAA Publication Center Inc., 2008. Magyar kiadás: Lunarimpex Kiadó, Budapest, 2010., 42.o.

¹²⁰ Népszava honlapja: https://nepszava.hu/3182005_budapest-ujbuda-rendorgyilkossag-megelozes

Elsőként a bejelentések pontatlanságát emelték ki a hivatásosok, miszerint a segélyhívásokból általában nem derül ki, hogy egy személy mennyire veszélyes, illetve van-e nála fegyver, mert a bejelentők nem mindig adnak pontos tájékoztatást, illetve elmulasztanak megemlíteni fontos részleteket. A fenti gondolatot fontosnak tartom kiegészíteni azzal, hogy a segélyhívásokat kezelő rendőrök is továbbíthatják hiányosan a bejelentett információkat, illetve elmulaszthatnak fontos kérdéseket feltenni a betelefonálóknak. Az ő képzésüket szintén felettebb hiányosnak tartom, de ez egy másik kutatás témája.

Felmerült a védőöltözet használata, amelyről úgy nyilatkoztak a rendőrök, hogy rendkívül kényelmetlen, nem is elsősorban késes támadás elleni védelemre fejlesztették ki, ráadásul a legtöbb rendőrnél méretbeli probléma is felmerül, ugyanis nem mindenkinek tudnak a testméreteihez igazított felszerelést adni.

A kényszerítő eszközökkel kapcsolatban szintén több meglátása volt a megkérdezetteknek. A gumibot vagy tonfa viselését kényelmetlennek tartják, a vegyi eszköz szerintük nem elég hatékony, a nemrég bevezetett elektromos sokkoló eszközből pedig még kevés van az utcai rendőröknél.

Amikor a sajtó a kiképzésről kérdezte őket, úgy nyilatkoztak, hogy „... *legfeljebb minimálisan készítik fel őket ...*”, valamint „... *a hazai rendőrök lőtudása finoman szólva sem nevezhető rendkívülinek.*” A gyakorlás jelenleg évi 8-10 lövést jelent, holott a szinten tartáshoz havi 300-400 lövésre lenne szükség.

Kiemelték még, hogy a jelenlegi jogi szabályozás rendkívül elbizonytalanítja a rendőröket munka közben, hiszen bármilyen intézkedés alá vont személlyel szembeni legitim erőszak alkalmazása esetén majdnem biztosan az intézkedőket fogják elmarasztalni a szakszerűtlen intézkedésük miatt. Ebből adódik, hogy a rendőrök nem merik használni se a lőfegyverüket, se más kényszerítő eszközüket.

Összefoglalva kiolvasható a cikkből, hogy a rendőrök nem tartják elégségesnek sem a felkészítésüket, sem a felszerelésük minőségét és mennyiségét. Ezen túl minden intézkedésüket a munkájuk szakszerűségét vizsgáló ügyészekről való félelem határozza meg, akik feltehetően hibátlan és professzionális munkát várnak el a kevésbé felkészített rendőröktől.

3.9 Véggövetkeztetés

A fejezet elején összegyűjtöttem és megvizsgáltam a rendőri munka hatékonyságának mérési lehetőségeit. Megállapítottam, hogy az erre alkalmazott módszerek nem nyújtanak megbízható, objektív képet az állomány teljesítményéről. Az egyetlen elfogadható megoldásnak a lakosság elégedettségének mérését tartom, abból azonban nem tudunk következtetéseket levonni a rendőrök intézkedéstaktikai tudására vonatkozóan. Úgy döntöttem, hogy ennek vizsgálatára háromirányú kutatást végzek, melyek során megfigyeltem a rendőrök munkáját, interjúkat készítettem az őket felkészítő instruktorokkal és megkérdeztem magukat a közterületen szolgáló rendőröket saját és társaik képességeiről. A három kutatás folyamatát és eredményeit külön-külön összefoglaltam. Megállapítottam, hogy mindhárom ugyanabba az irányba mutat, és ugyanazt a feltevésemet támasztja alá, miszerint a magyar közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrök intézkedéstaktikai képességei jelentős fejlesztésre szorulnak. A megfigyelés során számos hiányosságra és hibára lettem figyelmes, amiből nem következett ugyan se sérülés, se eredménytelen intézkedés, de annak veszélyei folyamatosan fennálltak. Az instruktorok véleménye mind egybehangzó volt. Azt állítják, hogy az általuk képzett rendőröknek csupán nagyon kis százaléka tudná magát megvédeni akár fegyvertelen támadóval szemben is, eszközeiket nem ismerik a kellő mértékben és nem tudják megfelelően kezelni, valamint nincsenek felkészülve azokra a veszélyekre, amelyeket a külföldi bevándorlók viselkedése jelent. Elmondták továbbá, hogy a 18/2008-as ORFK utasítást nem tartják alkalmasnak se arra, hogy fejlessze, se arra, hogy szinten tartsa az állomány intézkedéstaktikai képességeit. A kérdőíves felmérés rámutatott, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök nincsenek tisztában saját intézkedéstaktikai képességeikkel, a tevékenység legtöbb elemével még nem is találkoztak, valamint önmagukat jobbra értékelik, mint a társaik őket. Kiderült továbbá, hogy az iskolában nem voltak megelégedve az intézkedéstaktika felkészítésükkel, és a továbbképzéseket haszontalannak tartják. Fenti fejezetemben bemutatott kutatások egyértelműen igazolják az első és második számú hipotéziseim helyességét.

4. A MAGYAR RENDŐRÖK INTÉZKEDÉSTAKTIKAI KÉPESSÉGEINEK HÁROM ALAPPILLÉRE

A rendőrök intézkedéstaktikai képessége három tényezőtől függ:

- A rendőr iskolába történő felvételi alkalmasságvizsgálatoktól, valamint az időszakos fizikai alkalmasságvizsgálatoktól,
 - a rendőr iskolában történő intézkedéstaktika oktatástól és
 - az iskola elvégzése utáni intézkedéstaktikai továbbképzésektől.

Természetesen befolyásolhatja egy rendőr intézkedéstaktikai képességét sok minden más, úgy, mint az önszorgalma, a szabadidejében gyakorlással töltött idő, a végrehajtott intézkedések száma és még sok más, azonban ezekre az állam vagy a rendőrség szervezete nem tud hatást gyakorolni, ezért a vizsgálataim szempontjából figyelmen kívül hagyhatók.

Magyarországon jelenleg öt intézményben folyik intézkedéstaktika oktatás, melyeket az első fejezetben felsoroltam. Ezen kívül még indulhatnak alkalmi jelleggel iskolarendszeren kívüli képzések az ország különböző területein.

Miután egy rendőr elvégzi az iskolát, a 18/2008. ORFK utasítás írja elő, hogy továbbképzéseken van lehetősége részt vennie annak érdekében, hogy az iskolában megszerzett tudását bővítse és szinten tartsa. Ezeket a továbbképzéseket intézkedéstaktikai instruktorok tartják. Az ORFK utasítás előírja, hogy a rendőrség minden szervezeti egységénél havonta egyszer négy óra időtartamban kell végezni a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő állomány továbbképzését. Ezt az instruktorok az adott rendőrkapitányságokon rendelkezésre álló helyszíneken és eszközökkel hajtják végre saját elképzeléseik alapján.

Ebben a fejezetben a fenti három – a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit meghatározó - alappillér működését vizsgálom meg részletesen.

4.1 Első pillér: A rendőri alkalmasságvizsgálatok vizsgálata

A rendőrök kiválasztását a Rendészettudományi Szaklexikon így határozza meg: *„Az a módszer, amely a felkínált munkakör vagy feladat követelményeinek és a pályázó tulajdonságainak, ill. elvárásainak megfelelését vizsgálva nagy valószínűséggel képes*

*megbízható eredményt adni a jelölt alkalmasságáról.*¹²¹ A kiválasztás folyamatába beletartozik a toborzás, a személyi és képesítési követelményeknek való megfelelés, az egyes alkalmasságvizsgálatok és a felkészítés, illetve akad, aki a próbaidőt is ide sorolja.¹²² Tehát elmondható, hogy a kiválasztás a toborzással kezdődik, és a beválással ér véget.¹²³

A rendőrség elvárásai és a jelentkezők képességei sokat változtak az elmúlt években, emiatt szükség volt a kiválasztási rendszer és az alkalmasságvizsgálatok alapjaiban történő megújítására is. Ennek köszönhetően számos olyan változtatás történt, melyek megalapozták az új kompetenciarendszer és a rendőrség alkalmasságvizsgálatának működtetését.¹²⁴

Amikor valaki Magyarországon jelentkezik egy rendőrök képző iskolába, meg kell felelnie bizonyos követelményeknek, melyeket a 2015. évi XLII. törvény¹²⁵ ír elő. Ezek a következők:

- cselekvőképesség,
- állandó belföldi lakóhellyel rendelkezés,
- magyar állampolgárság,
- betöltött tizennyolcadik életév,
- büntetlen előélet,
- meghatározott iskolai végzettség megléte,
- kifogásolhatatlan életvitel,
- egyes alapvető jogainak korlátozásának elfogadása,
- megbízhatósági vizsgálattal történő ellenőrizhetőség tudomásul vétele,
- a hivatásos szolgálattal járó kötelezettségek és elvárások elfogadása,
- valamint alkalmasság megszerzése az előírt egészségügyi, pszichológiai és fizikai vizsgálatokon.

Brit felmérések megállapították, hogy a rendészeti szervek a folyamatosan változó etikai normáknak megfelelően tudatosan hajtják végre a rendőrségi állomány toborzását, miszerint

¹²¹ Boda József: Rendészettudományi Szaklexikon. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2019., 323.o.

¹²² Linder Viktória, Kovácsné Szekér Enikő: A közszolgálati személyi állomány kiválasztása. Közszolgálati életpályák a közigazgatásban és a rendvédelemben. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2018., 72.o.

¹²³ Nemeskéri Gyula: A kiválasztási eljárások megbízhatósága. Munkaügyi Szemle, 4. sz., 2013., 80.o.

¹²⁴ Malét-Szabó Erika, Balázs Katalin, Kurucz Győző, Münnich Ákos: Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., absztrakt.

¹²⁵ A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény, 33.§.

törekednek az etnikai és kulturális sokszínűség megteremtésére.¹²⁶ Habár ezt a megállapítást egyetlen szabályzat sem tartalmazza, mégis hatással lehet a felvételi eljárásokra.

Fenti feltételek közül az intézkedéstaktikai képességekre mindössze az egészségügyi, pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálatok lehetnek hatással. Ezen vizsgálatok szabályait a Belügyminisztérium (BM) által kiadott 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet¹²⁷ és a rendőrség központi szerve: az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) által kiadott 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás¹²⁸ foglalja össze.

A rendelet értelmében az alkalmasságvizsgálat célja annak megállapítása, hogy a vizsgált személy megfelel-e a hivatásos szolgálat követelményeinek, alkalmas-e a fokozott megterheléssel és igénybevétellel járó tevékenységek elvégzésére.¹²⁹ Az alkalmasságvizsgálat a betöltendő vagy a betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik.¹³⁰ A rendelet a szolgálati beosztásokat szerepkörökbe sorolja, mely során figyelembe veszi a szolgálatellátás sajátosságaiból adódó életet, testi épséget és egészséget fenyegető kockázatokat, a fegyverhasználattal vagy annak lehetőségével járó helyzetek gyakoriságát, a szolgálatteljesítés külső és belső körülményeit, a rezsimszabályok szigorúságát, valamint a szakmai irányításból adódó többletfelelősséget.¹³¹ Egy rendészeti oktatási intézménybe felvételiző személy esetében ezek a szerepkörök még nem alkalmazhatók, rájuk eltérő szabályok vonatkoznak, mint a már hivatásos rendőrökre.

A felvétel előtti egészségi, pszichológiai és fizikai alkalmasságvizsgálat célja annak vizsgálata, hogy a felvételiző a tanulmányai elvégzését követően a hivatásos állományba vételre alkalmas lehet-e.¹³²

Az egészségügyi vizsgálatot a felvételiző lakóhelye szerint illetékes rendőri szerv által foglalkoztatott orvos végzi.¹³³ A vizsgálat kiterjed az emberi test összes szervrendszerére, és kizáró okokként megemlíti a legsúlyosabb betegségeket, elváltozásokat, zavarokat.¹³⁴

¹²⁶ Adam Kalunta-Crumton: Patterns of community policing in Great Britain. In: Community Policing: International Patterns and Comparative Perspectives, Boca Raton, Florida: CRC Press, 2009., 149–166.o.

¹²⁷ A belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasságvizsgálatáról szóló 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet.

¹²⁸ 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a rendőrség állományának alkalmasságvizsgálatáról.

¹²⁹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 2.§

¹³⁰ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 5.§ (1) a)

¹³¹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 14.§ (1)

¹³² 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 91.§

¹³³ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 95.§ (1)

¹³⁴ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 5. számú melléklet

A pszichológia vizsgálatot a felvételiző lakhelye szerint illetékes rendőri szerv által foglalkoztatott pszichológus végzi.¹³⁵ A vizsgálat kiterjed a személyiség egészének, a kognitív képességeknél, a társas készségeknél, a társadalmi normáknál való megfelelési képességnél a vizsgálatára. A pszichológiai alkalmasság megállapítása személyiségtesztek, intelligenciatesztek, figyelemvizsgálatok, kompetenciavizsgálatok elvégzésével és a vizsgálat eredményeinek komplex kiértékelésével történik.¹³⁶

A fizikai alkalmasságvizsgálatot az oktatási intézmény sportszakembere végzi¹³⁷, és az egyén fizikai munkavégző képességének vizsgálatára terjed ki. A fizikai minimumfeltételek teljesítéséhez részt kell venni a felvételizőnek az ún. „három gyakorlaton”. A húsz méteres ingafutás állóképességet mérő gyakorlat, melyen a fiúknál minimum 46 hosszt kell teljesíteniük, lányoknál 29-et. Átugrás zsámoly felett, érkezés hasonfekvésbe az alsó végtag erő-állóképességét, dinamikus láberőt mérő gyakorlat, melyen a fiúknál minimum 14 ismétlést kell elérniük egy percen belül, lányoknál 12-t. A falra dobás medicinlabdával a kar és a törzs erő-állóképességét méri, melynek során a fiúk 5 kg-os, a nők 3 kg-os medicinlabdát használnak, és mindenkinek egységesen minimum 33 ismétlést kell teljesíteni egy percen belül.¹³⁸

Miután a jelentkező felvételt nyert a rendvédelmi oktatási intézménybe, a kompetenciavizsgálat és a fizikai szintfelmérés eredményei alapján kell készíteni a részére egy egyéni pszichológiai és fizikai kompetenciafejlesztési tervet. Ez azt a célt szolgálja, hogy a tanuló a képzés befejezésekor teljesen alkalmas legyen a szolgálatteljesítésre. A rendvédelmi oktatási intézmény a képzését köteles úgy felépíteni, hogy biztosítani tudja a felvételiző pszichológiai és fizikai kompetenciafejlesztési szükségleteit.¹³⁹

Freyer Tamás, a Nemzeti Közszerületi Egyetem Rendészettudományi Kar Testnevelési és Küzdősportok Tanszék vezetőjének elmondása alapján 2023-ban a kompetenciafejlesztési tervek elkészítése a gyakorlatban még gyerekcipőben jár, hiszen még nem volt elég idő alkalmazkodni az új jogszabály által előírtakhoz. Elmondta továbbá, hogy a rendvédelmi oktatási intézménybe történő felvételi során alkalmazott fizikai alkalmasságvizsgálat úgy lett kitalálva, hogy a szerényebb képességű jelentkezők is teljesíteni tudják a minimum követelményeket, hiszen az oktatási intézmény elvégzésére rendelkezésre álló évek alatt a

¹³⁵ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 95.§ (2)

¹³⁶ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 32.§

¹³⁷ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 95.§ (3)

¹³⁸ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 7. számú melléklet

¹³⁹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 94.§

kompetenciafejlesztési terv segítségével minden hallgató felzárkóztatható arra a szintre, ami egy hivatásos rendőrtől elvárható.

Megjegyzem, hogy a Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Karán négy év áll rendelkezésre a hallgatók fizikai felzárkóztatására, azonban a Miskolci és Körmenai Rendvédelmi Technikum járőrkepzésein csak kettő, másfél vagy egy év, a Rendőrkepző Akadémián pedig csupán tíz hónap.

A kompetenciafejlesztési terv működésének hatékonyságát akkor lehet legkorábban vizsgálni, amikor az első 2021. január 1. után felvételt nyert rendőr hallgatói csoport végez az adott oktatási intézményben, hiszen akkor lehet összehasonlítani a felvételt követő és a végzés előtti fizikai állapotát egy adott hallgatónak.

Az alkalmasságvizsgálatok és az intézkedéstaktika kapcsolata

Egészségügyi alkalmasságvizsgálat:

Természetesen a BM rendelet 5. számú mellékletében felsorolt összes betegség, hiányosság kiszűrésére szükség van ahhoz, hogy egy rendőr megfelelően ellássa a szolgálatát, azonban én most azokat emelem ki, amelyek közvetlenül kapcsolatba hozhatóak az intézkedéstaktikai képességekkel.

Kizáró ok a 155 cm-nél kisebb testmagasság és az 50 kg-nál kisebb testsúly. Ez a két szempont igen fontos szerepet játszik az intézkedéstaktikában, hiszen egy kistermetű, könnyűsúlyú ember nehezen alkalmaz testi kényszert másokkal szemben, a szolgálati eszközei – különösen a lőfegyver – kezelése, használata is nehezebb számára, de a tekintély megőrzése is akadályokba ütközhet egy passzívan ellenszegülő személlyel szemben. Kérdéses, hogy egy 160 cm magasságú, vagy 55 kg súlyú – vagyis a rendelet szerint már egészségügyileg alkalmas - személy meg tud-e birkózni a fenti feladatokkal. Szerencsésnek tartanám megkülönböztetni a közterületi szolgálatra és az egyéb beosztásba jelentkező rendőröket, és az előbbieknél részére magasabb követelményeket kitűzni, hogy a fenti feladataikat biztonságosabban végre tudják hajtani.

A vizsgálatok kiterjednek az idegrendszer megfelelő működésére is, aminek kiemelt szerepe van az intézkedéstaktika szempontjából. Ahogyan arra a Jeff Cooperről elnevezett Cooper skála¹⁴⁰ is rámutat, egy 12 órás rendőri szolgálat ellátása közben végig a specifikus figyelem állapotát kellene fenntartani, azonban ez igen megterhelő az idegrendszer számára,

¹⁴⁰ Cooper skála: https://personalprotection.blog.hu/2009/04/10/eberseg_szinkodokban

hiszen ezt a fajta figyelmet átlagosan négy-hat óráig képes valaki fenntartani. Ennek hiányában a rendőr könnyen kerülhet olyan helyzetbe, amelyben már nem tudja megvédeni magát.

A vizsgálat kiterjed a szem és a fül betegségeire is. A jó látás és jó hallás jelentősége megmutatkozik egy egyszerű távolságtartási technika alkalmazásánál, a társsal való együttműködéskor, a rádió használatakor, a lőfegyverrel való célzáskor és még számtalan esetben, ezek az érzékszervek tehát kifogástalanul kell, hogy működjenek. A szabályzó engedi ugyan, hogy bizonyos erősségű szemüveget viseljen a rendőr, de ez nem akadályozza őt az intézkedéstaktika alkalmazásában. Kiemelném ugyanakkor, hogy a periférikus látás egy szemüveget viselő ember esetében a fejének nagyobb szögben történő mozgatásával tud csak megvalósulni.

A légzőrendszer betegségei között kizáró okként szerepel az asthma. Bármikor előfordulhat egy rendőrrel, hogy hirtelen támadás éri, sokkos állapotba kerül, vagy más egyéb ok miatt hirtelen kapkodni kezdi a levegőt. Ilyen esetekben ez a betegség végzetes lehet mind az elszenvedőjére, mind a társára nézve.

Végül kizáró okként szerepelnek még a listán a beszéd- és hangképzés jelentős zavarai. Az intézkedéstaktikában nulladik kényszerítő eszközként szokták emlegetni a kommunikációt. Beszédhibákkal a rendőr tekintélyét veszítheti az állampolgárok előtt, a társával való együttműködés is akadályokba ütközhet, de a rádión történő kommunikáció is csorbát szenvedhet. Habár a rendelet mellékletéből nem tudjuk meg, hogy mi minősül jelentős zavarnak. Elképzelhető, hogy a kisebb beszéd- és hangképzési zavarok nem jelentenek problémát.

Pszichológiai alkalmasságvizsgálat:

A pszichológiai minimumfeltételek felsorolása a BM rendelet 6. számú mellékletében található.¹⁴¹ Ezen feltételek szinte mindegyike nélkülözhetetlen az intézkedéstaktika helyes alkalmazásához. Egyaránt szükség van kiegyensúlyozottságra, érettségre, alkalmazkodó képességre, figyelemre, érzelmi kontrollra, intellektuális képességekre, kommunikációs készségekre, felelősségtudatra. A rendelet meglepően konkrét és egyértelmű meghatározásokat fogalmaz meg a rendőröktől elvárt kompetenciák tekintetében.¹⁴² A BM rendelet például minimum követelményként említi az átlagos pszichés terhelhetőséget, de

¹⁴¹ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 6. számú melléklet

¹⁴² 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 3. számú melléklet

mellette az ORFK utasítás az egyes beosztási kategóriák számára előírja az átlag feletti pszichés terhelhetőséget. A rendelet melléklete a fogalmat definiálja, majd a hozzá kapcsolódóan elvárt viselkedési jegyeket részletezi. Ezáltal nagyon konkrétan meghatározható, hogy pszichés terhelhetőségét tekintve mi az elvárás egy rendőrrel szemben. A fizikai követelmények tekintetében az elvárások hasonlóan konkrét meghatározása véleményem szerint nem valósul meg.

Fizikai alkalmasságvizsgálat:

A fizikai alkalmasságvizsgálat a „három gyakorlattal” méri, hogy a felvételiző alkalmas lehet-e a hivatásos állományba vételre, majd a szolgálattal járó fokozott megterhelésre és igénybevételre. A rendelet nem tartalmazza – a pszichológiai kompetenciákhoz hasonlóan – annak meghatározását, hogy konkrétan milyen jellegű megterhelésre, milyen mértékű igénybevételre számíthat egy rendőr, és a fenti fizikális feladatok teljesítése pontosan mire teszi a felvételizőt alkalmassá. Ennek hiányában azt is nehezebb megállapítani, hogy a felvételiző mennyire lesz alkalmas az intézkedéstaktika feladatainak ellátására, ami – mint utaltam rá – kiemelkedő jelentőséggel bír a rendőrök által elsajátítandó tudásanyagban belül.

A három gyakorlat méri az állóképességet, a lábak erő-állóképességét és a karok és törzs erő-állóképességét. Nem található leírva az, hogy ezek a gyakorlatok mire teszik képessé a rendőrt, munkájának mely fizikális képességeket igénylő részét fogja tudni ezáltal teljesíteni, mihez van szüksége állóképességre, mihez van szüksége a lábak, a karok és a törzs erő-állóképességére. Ha az lenne az egyértelmű elvárás egy rendőrtől, hogy képes legyen több száz méteren keresztül szaladni egy elkövető után, vagy az, hogy képes legyen négy órán keresztül folyamatosan gyalogolni szolgálatban, esetleg az, hogy két percig folyamatosan célon tudjon tartani egy másfél kg súlyú lőfegyvert, nem derül ki, hogy ezeket a képességeket vajon mérni lehet-e a fenti három gyakorlattal. Ezen információk hiányában a felvételi eljárás alkalmával nincs lehetőségünk arra, hogy a felvételiző konkrét intézkedéstaktikai képességeire következtessünk. Ugyanakkor az mindenképpen megállapítható, hogy a megfelelő szintű kondicionális képességek birtokában az intézkedéstaktika egyes elemei könnyen elsajátíthatóak lesznek a felvételiző részére, vagy sem.

Időszakos alkalmasságvizsgálat:

Miután a felvételizők teljesítették a felvételi alkalmasságvizsgálatokat, a továbbiakban már időszakos vizsgálatokkal mérik a fizikális teljesítményüket. Mint már említettem, az alkalmasságvizsgálat a betöltendő vagy a betöltött szolgálati beosztáshoz igazodik. Nem

biztos, hogy mindegyik hallgató ugyanabba a vizsgálati kategóriába fog esni, de én csak a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrökkel kapcsolatban folytatok vizsgálatokat, akiket a 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a III. kategóriába sorol.¹⁴³ Ezt a szerepkört a BM rendelet úgy nevezi meg, hogy „*tiszti vagy tiszthelyettesi besorolási osztályba tartozó beavatkozó vagy intézkedő szerepkör*”¹⁴⁴, amit később úgy magyaráz, mint olyan szolgálati beosztás, „*amely közepesen nehéz, illetve nehéz fizikai munkával, fokozott fizikai és pszichés megterheléssel, esetenként zajterheléssel, illetve fokozott balesetveszély lehetőségével jár.*”¹⁴⁵ Az ebbe a kategóriába tartozó rendőröknek az előírás szerint a következő feladatokból áll az időszakos fizikai alkalmasságvizsgálata: Először a Cooper-tesztet kell teljesíteni. A rendőr kiválaszthatja, hogy futásban, úszásban, kerékpár-ergométeren vagy evezős-ergométeren kívánja végrehajtani. Ezt követően mellső fekvőtámaszban végez karhajlítás-nyújtást 30 másodpercen keresztül, majd hanyattfekvésből felülést egy percen keresztül. Végül pedig választ egy gyakorlatot a fekvőnyomás, a hajlított karú függés és a helyből távolugrás mozgásformák közül. A fenti négy gyakorlat pontszámaiból születik meg az alkalmas vagy alkalmatlan minősítés.

A hivatásos állomány tagja az időszakos egészségi és pszichológiai alkalmasságvizsgálat során egészségfejlesztési prevenciók kérdőívet tölt ki, melynek célja – azon túl, hogy az alkalmasságát megállapítja - egészségtudatos magatartásának a feltérképezése, továbbá egészségfejlesztési törekvéseinek szervezett támogatása.¹⁴⁶

A korábbi és az új állapotfelmérés összehasonlítása

A már említett BM rendelet és ORFK utasítás 2021. január 1-től lépett hatályba. Azelőtt az 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendelet¹⁴⁷ és a 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás¹⁴⁸ szabályozta a rendőrök alkalmassági vizsgálatait.

Az együttes rendeletben az egészségügyi alkalmassági vizsgálatok szempontjai hosszabban és kevésbé áttekinthetően voltak összefoglalva, ebben az új rendelet jelentősen egyszerűsödött. A korábbi szabályzó testmagasság és súly tekintetében még szigorúbb volt, a többi betegséget azonban ugyanúgy vizsgálta, mint az új.

¹⁴³ 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás, 1. számú melléklet

¹⁴⁴ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 14.§ (2)

¹⁴⁵ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 16.§ (1) b)

¹⁴⁶ 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet, 64.§ (1)

¹⁴⁷ Egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképtelenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról szóló 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendeletet.

¹⁴⁸ 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás a beosztáshoz szükséges fizikai alkalmasság ellenőrzéséről.

A pszichológiai alkalmassági vizsgálat szempontjai mindkét jogszabályban hasonlóak, azonban a korábbi nem tartalmazza a rendőröktől elvárt kompetenciákat, azok pontos definícióját és az ehhez kapcsolódó elvárt viselkedési formákat. Ebben a tekintetben az új rendelet egyértelműbb és precízebb elődjénél.

A fizikai alkalmassági vizsgálat 2021. január 1. előtt a következő feladatokból állt: A vizsgázónak kötelezően teljesítenie kellett a 2000 méteres síkfutást, ezt követően ki kellett választania négy gyakorlatot a következő hatból: fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás 30 másodpercen keresztül, hanyattfekvésből felülés egy percen keresztül, hajlított karú függés, helyből távolugrás, fekvenyomás és ingafutás. A futás és a négy választott feladat eredményéből született meg a vizsgázó alkalmas vagy alkalmatlan minősítése.

Az új alkalmasságvizsgálat abban tér el az elődjétől, hogy ez már csupán négy feladat pontszámaiból számolja ki a vizsgázó teljesítményét. Ebből a négyből kötelező végrehajtani a Cooper-tesztet, a fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtást és a hanyattfekvésből felülést. Negyedik feladatnak választható a helyből távolugrás, a hajlított karú függés és a fekvenyomás, azonban az ingafutás már nem. A Cooper-tesztet teljesítheti a versenyző akár futásban, úszásban, kerékpár-ergométeren vagy evezős-ergométeren.

Megállapítható, hogy az új fizikai alkalmasságvizsgálaton jelentősen könnyebb alkalmas minősítést, azon belül pedig kiváló minősítést szerezni. Az állóképesség valódi felmérésére a futás a legalkalmasabb. Az úszás, kerékpározás vagy evezés tanulható mozgásformák. Egy gyengébb állóképességgel rendelkező, akár jelentős túlsúllyal rendelkező személy is könnyedén teljesíti az előírt követelményeket, ha ezeket a mozgásformákat választja. Habár az elvárt szintek a rendőrök beosztásaihoz lettek igazítva - hiszen egy irodai munkát végző rendőrrel szemben nem kell komoly fizikai elvárásokat támasztani - figyelemre méltó, hogy a III. kategóriába tartozó járőr és körzeti megbízott beosztásokban dolgozók is választhatják futás helyett a fenti mozgásformákat, pedig tőlük – a közepesen nehéz vagy nehéz fizikai munkájuk miatt – elvárható lenne a futás képessége.

Vizsgáltam, hogy a fizikai alkalmasságvizsgálatok változtatásának mi volt az eredeti célja, és milyen eredményeket várnak tőle. A Belügyminisztérium felajánlott számomra egy személyes konzultációt a Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadóival: Malét-Szabó Erikával. Az ő tanulmányaiból, illetve a vele folytatott beszélgetésből megtudtam, hogy a belügyminiszter utasítására került felülvizsgálatra és egyben megújításra a rendvédelmi hivatásos állomány alkalmasságvizsgálati rendszere, és ennek következményeként jött létre az új BM rendelet. Célja a képzési és továbbképzési rendszer

optimalizálása, és fejlesztése volt, amely igazodik az egyén igényeihez és a szervezeti elvárásokhoz. A változtatásokat elsősorban az indokolta, hogy átalakultak a rendvédelmi szervek egyes beosztásaival kapcsolatos elvárások, valamint mások a fiatalok motivációi, képességei és kompetenciái is.¹⁴⁹ A felülvizsgálat során megállapítást nyert, hogy egyre kevesebb a rendészeti szervekhez jelentkező fiatal, és az új alkalmasságvizsgálatokkal nagyobbra kívánták nyitni a kapukat a jelentkezők előtt. Megállapították továbbá, hogy a meglévő állomány korosodik és egyre betegesebbé is válik, ami megnehezíti számukra a fizikai feladatok teljesítését, ugyanakkor nincs is arra szükség, hogy minden beosztásban ugyanazt a fizikai teljesítményt várják el a dolgozótól. Ügyeltek rá, hogy a vizsgálatok az egyén aktuális egészségi állapotához is igazodjanak. A Belügyminisztérium főtanácsadójának elmondása alapján az úszás, a kerékpár- valamint az evezős-ergométer ugyanúgy alkalmas arra, hogy a vizsgált személy terhelhetőségét és fittségét mérje, mint a futás, és emellett kímélőbb is a mozgásszervi problémákkal küszködő személyekkel. Ha például valaki térdproblémákkal küzd és a futás nehezebben menne neki, választhatja helyette azt a mozgásformát, amelyet könnyebben és fájdalommentesen végre tud hajtani.

A főtanácsadó írásából megtudhatjuk, hogy az alkalmasságvizsgálat lényege annak megállapítása, hogy egy meghatározott munkakörben végzett tevékenység a vizsgált személynek milyen igénybevételt jelent, és annak képes-e megfelelni.¹⁵⁰ Véleményem szerint, amellett, hogy ez megkönnyíti az egyes beosztásokban szolgálatot teljesítő rendőrök feladatát, nem veszi figyelembe azt, hogy a rendőrségről szóló törvény szerint bármely rendőr – beosztásától függetlenül – köteles intézkedni, amikor jogellenes cselekményt észlel¹⁵¹, vagyis bárki kerülhet egyik pillanatról a másikra egy járőr szerepébe. Aki viszont nem rendelkezik megfelelő fizikummal, sőt egyéb intézkedéstaktikai képességekkel, az nem lesz képes az adott pillanatban ellátni a kötelességét, csupán segítség hívására lesz alkalmas. Továbbá az is megfigyelhető, hogy jelenleg a rendőrségen a létszámhiány miatt egy rendőr több különböző beosztású személy feladatait is elláthatja egyszerre, amely beosztásokhoz tartozó alkalmassági kategóriák között nincs mindig átfedés. Számos kapitányságon előfordul például, hogy bűnügyi vizsgálók ellátnak készenlétes nyomozói, bűnügyi technikus, igazgatásrendészeti és közrendvédelmi járőr feladatokat is, ahogyan azt a saját bőrömön is tapasztaltam.

¹⁴⁹ Malét-Szabó Erika, Takács-Fehér Mária: A Kétlépcsős Integrált Alkalmasságvizsgálati Rendszer – A tudomány válasza a rendvédelmi hivatásos állomány alkalmasságvizsgálatának kihívásaira. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., 1389.o.

¹⁵⁰ Malét-Szabó Erika, Takács-Fehér Mária: A Kétlépcsős Integrált Alkalmasságvizsgálati Rendszer. 1389. o.

¹⁵¹ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 13. § (1).

A rendőrség tehát úgy alkalmazkodott a változó helyzethez, hogy csökkentette az elvárásait, vagyis már kevésbé fitt, illetve szerényebb képességű fiatalokat is szívesen lát az állományban. Ez a döntés két irányba vezethet. Az első, hogy a testnevelő tanárok és intézkedéstaktika oktatók kerülnek ezzel nehezebb helyzetbe, akiknek éveken keresztül tartó folyamatos munkával kell törekedniük a gyengébbek felzárkóztatására, ami vagy sikerrel jár, vagy nem. Ebben az esetben a rendőrök képzésének, oktatásának minősége és az oktatók felkészültsége még inkább előtérbe kerül. A második lehetőség pedig, hogy a szervezet elfogadja, hogy tagjai alacsonyabb fizikummal és képességekkel rendelkeznek, és így látják el mindennapi feladataikat.

Elhangzott még, hogy a kerékpár- és evezős-ergométer ugyanúgy alkalmas a fittség mérésére, mint a futás. Ez a megállapítás véleményem szerint vitatható. A fittség összetett fogalom. Alapvetően a testünk és lelkünk jó állapotára, egészségre, jó közérzetre utal, azonban azt gyanítom, hogy az alkalmasságvizsgálatok nem csupán a fittség, hanem inkább a fizikai fittség mérésére szolgálnak. Ezt a két fogalmat (fittség és fizikai fittség) meg kell különböztetnünk. A fizikai fittség összetevői például az állóképesség, erő, gyorsaság, erőállóképesség, gyorsasági állóképesség, gyorsaság és egyéb. Ha csupán az élettani hatásokat vesszük figyelembe, valóban mindhárom mozgásforma alkalmas arra, hogy az embert megizzassza, pulzusszámát növelje, vérkeringését fokozza, kellemes fáradtságot okozzon, vagyis fitté tegyen, de ebből nem következik az, hogy mindhárom mozgásforma alkalmas a fizikai fittség mérésére. Ha valaki kiválóan teljesít a kerékpár- vagy evezős-ergométeren, abból nem következik, hogy akár csak közepesen képes teljesíteni futásban. A kerékpározás és evezés gyorsan megtanulható mozgásformák, amelyek nem igényelnek akkora igénybevételt a szervezettől, mint a futás. Ez könnyedén megfigyelhető az alkalmasságvizsgálatokon, ahol szinte kivétel nélkül mindenki kiváló teljesítményt nyújt az említett ergométereken, függetlenül a fizikai fittségétől. Márpedig egy rendőrtől inkább lenne elvárás, hogy futni tudjon, mint evezni vagy kerékpározni. Észrevételezem továbbá, hogy az, aki túlsúllyal rendelkezik még előnyhöz is juthat evezés vagy kerékpározás közben, ugyanis a testtömege felhasználásával nagyobb lendületet tud venni az evező húzásakor vagy a pedál tolásakor. Természetesen azoknak a rendőröknek, akik mozgásszervi problémákkal rendelkeznek, valóban javasolt a kerékpározást vagy evezést választani, de hozzá kell tenni, hogy a fizikai fittségük nem fog javulni tőle olyan mértékben, mint a futástól.

A ROKK Rendészeti Szabadidő- és Sportcentrum vezetőjétől hozzájutottam a rendőrség állományának 2023. évi fizikai alkalmasságvizsgálatáról szóló éves jelentéshez. Ebben

szerepel, hogy a Cooper-teszt mozgásformák közül az állomány a kerékpár-ergométert részesítette előnyben, mivel ezáltal a kiváló szint és a minimum feltétel is könnyebben teljesíthetővé vált. Az állomány 67,5% választotta ezt a mozgásformát és csupán 17,4%-a választotta a korábbi években kötelező futást. Ennek eredménye képpen az állomány 59,2%-a szerzett kiváló minősítést. A jelentésben ezzel kapcsolatban a következők olvashatók: *„Az új rendszer hároméves tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a Cooper-teszt kerékpár-ergométeren végzett mozgásforma kiváló minősítéshez elegendő fizikai minimumfeltételei egy egészséges ember számára sok esetben előzetes felkészülés nélkül is teljesíthetők. Ezért az állomány egy részének a kiváló szint eléréséhez nincs szüksége előzetes felkészülésre, rendszeres testmozgásra.”* Fenti sorok aggasztóak az állomány fizikai állapotát tekintve, és úgy vélem, hogy az alkalmasságvizsgálatok változásai nagyobb részben köszönhetőek a rendőrségi igények csökkenésének, és kisebb részben a minőségbeli javulásra irányuló szándéknak. Említést érdemel, hogy 2023-ban összesen 3 fő esetében volt szükség másodfokú fizikai vizsgálat elvégzésére, míg a 2020-as jelentés szerint akkor (vagyis a korábbi felmérési rendszerben) 94 fő szerzett első körben nem megfelelt minősítést. A ROKK szakemberei javaslatot tettek, hogy a 2024-es évtől, csak az a rendőr szerezhessen kiváló minősítést, aki a Cooper-teszt mozgásformák közül a futást választja, hiszen szerintük is elvárható az, hogy egy kiváló fizikai állapotban lévő rendőr futni tudjon, míg 2023-ban olyan rendőrök is szereztek kiváló minősítést, akik egyáltalán nem voltak képesek futni.

A Z generáció vizsgálata a rendőri hivatás tükrében

Az alkalmasságvizsgálatok, illetve a toborzás témakörben említést érdemel még a Z generáció tulajdonságainak vizsgálata. A Z generációs társadalmi csoportba tartoznak azok a személyek, akik 1996 és 2010 között születtek, vagyis akik nagyságrendileg 2016 és 2030 között jelentkeznek a rendőr iskolákba (ez attól függően változhat, hogy hány éves korukban jelentkeznek). Általános jellemzésükről számtalan kutatás készült, azonban Kovács István volt az első, aki azt vizsgálta, hogyan lehet vonzóbbá tenni részükre a rendőri hivatást.¹⁵² Megállapította, hogy ez a generáció, akárcsak az előző, a Pán Péter szindrómában szenved, ami azt jelenti, hogy nem akarnak felnőni, nem kívánnak felelősséget vállalni más emberekért, a rendőri munkát nem tekintik hivatásnak. Jellemző rájuk a diplomahalmozás és a karrierépítés, melynek elsősorú célja a megfelelő bérezés, tárgyi feltételek és komfort

¹⁵² Kovács István: Egy valós kihívás: toborzás vezetői szemmel. Avagy hogyan tehető vonzóbbá a rendőri hivatás a pályaválasztás előtt álló Z generáció számára? Rendőrségi Tanulmányok, 2.évf., 2.sz., 2019., 75-138.o.

megeteremtése.¹⁵³ Tegye Andrea írásában megerősíti, sőt részletesebben kifejti a fenti megállapításokat.¹⁵⁴ Kovács vizsgálataiból kiderül, hogy amennyiben a munkáltató ezeket a feltételeket nem biztosítja a Z generáció tagjai számára, úgy nem lesznek hajlandók az adott munkahelyen maradni. A hivatali munkarendet preferálják, a túlórákat és az ünnepnapokon való munkát elutasítják. A parancsuralmi rendszert elfogadják ugyan, de csak demokratikus szálakkal egybeszöve, vagyis szeretik, ha a vezető figyelembe veszi a véleményüket és közösen hoznak döntést. A rendőrök feladatát elsősorban munkának és nem szolgáltatásnak tekintik.

Kovács kutatásaiból kiderül, hogy a Z generáció igényei jelenleg nem harmonizálnak a rendőrség által nyújtott feltételekkel, amiből az következik, hogy részükre a rendőri pálya csupán egy opció a sok közül, melyet választhatnak. Ha a rendőrség a jövőben nem lesz képes felvenni a versenyt a multinacionális cégek által biztosított feltételekkel, akkor a jelenleg meglévő személyi állomány részleges elvándorlása várható, valamint a Z generáció tagjainak toborzása jelentős akadályokba fog ütközni. Ez a megállapítás részben választ is ad arra a kérdésre, miért kellett a felvételi fizikai alkalmasságvizsgálatokon könnyíteni és ezáltal a rendőrség kapuit tágabbra nyitni a jelentkezők előtt. Továbbá érdekes megfigyelni, hogy Kovács a kutatásait 2019-ben végezte, és jóslatai 2022 májusában bekövetkeztek, amikor hatalmas leszerelési hullám érte el a rendőrséget. Igaz, hogy a távozók nem mind a Z generációhoz tartoztak, de látható, hogy még az idősebbek sem voltak megelégedve a munkakörülményekkel. Kovács javaslatokat fogalmaz meg a toborzás hatékonyságának növelésére, melyeket az illetékes rendőri vezetőknek érdemes lehet figyelembe venni.

Az elmúlt években egyre több kutatónak feltűnt, hogy a rendőrség szervezete nem veszi figyelembe az új generáció attitűdjének, kompetenciáinak és igényeinek változásait, amelyek ezáltal nem állnak összhangban a szervezet elvárásaival sem, így komoly akadályokba ütközik az új generáció tagjainak rendőrségbe történő integrálása.¹⁵⁵ Ennek kiküszöbölésére megkezdődött egy alapkompentencia-kutatás „*A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása*” című projekt¹⁵⁶ keretein belül, amely a közszolgálati pályára belépő új tagok kompetenciáit kezdte vizsgálni. A projekt feladataihoz tartozik a

¹⁵³ Dan Kiley: *The Peter Pan Syndrome: Men Who Have Never Grown Up*. Avon Books, New York, 1983.

¹⁵⁴ Tegye Andrea: A "Z generáció" címke - Jogos féltelmek, vagy lehetőség a megújulásra? *Rendőrségi Tanulmányok*, 1.évf., 3.sz., 2018., 81-97.o.

¹⁵⁵ Erdős Ákos, Magasvári Adrienn, Szabó Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In: *Gondolatok a rendészettudományról*, Budapest, 2019., 89.o.

¹⁵⁶ A Belügyminisztérium irányítása mellett elindult KÖFOP-2.1.5–VEKOP-16-2016-0001 azonosító jelű, *A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása* című projekt keretében végzett alapkompentencia-kutatás.

pályaorientáció fejlesztése, a kompetencia alapú kiválasztási rendszer megalapozása, a tehetséges hallgatók támogatása, mentori rendszer kialakítása valamint a mentorok képzése és fejlesztése.¹⁵⁷ A projektől véleményem szerint néhány évig még nem várhatóak a rendőrség szervezetében látható és tapasztalható eredmények, ugyanakkor megnyugtató, hogy már nem hagyják figyelmen kívül az új generáció tulajdonságainak és a velük való együttműködés lehetőségének vizsgálatát.

Az alkalmasságvizsgálatok elemzésének összegzése

Az új BM rendelet és ORFK utasítás sok változást hozott a hivatásosok vizsgálatába és képzésébe. Kiemelném, hogy a rendelet a rendvédelmi oktatási intézményekbe felvételt nyert hallgatók részére kompetenciafejlesztési terv készítését írja elő, ami hatalmas lépés a rendőrség életében és egyben kiváló lehetőség a fejlődésre a fiatal lelkes hallgatók számára. Nagyon előremutató, hogy a rendelet szerint tervezik folyamatosan ellenőrizni, követni és segíteni a rendőrök egészségtudatos életmódját, ami az állományról való gondoskodás eddig példátlan esete. Előrelépésnek tartom, hogy a pszichológiai vizsgálatokon felmért kompetenciákat a rendelet egyértelműen definiálja, és hozzájuk rendeli az elvárt viselkedési formákat is. Így bármely rendőr ki tudja olvasni a táblázatból, hogy egyes helyzetekben milyen viselkedést vár el tőle a rendszer.

A fent leírtak egyelőre csupán egy BM rendeletben és ORFK utasításban szerepelnek, és csak a jövő fogja megválaszolni azt, hogy mindebből mi valósul meg a gyakorlatban és mi nem. A vizsgálatok során az orvos és pszichológus figyelmét is néha elkerülheti egy-egy kizáró ok, és a sportszakemberek is gyakran jóindulatúan nyomják a stopperórát, vagy számolják az ismétléseket. Egy új elmélet megalkotása után időbe telik, míg az abban leírtak gyakorlatban is testet öltenek. A szakemberek gyakran túlterheltek és fáradtak, aminek következtében munkájuk minősége csorbát szenvedhet. Mindezen tényezők csupán emberi mivoltukat bizonyítják. Remélhetőleg az alkalmasságvizsgálatokkal kapcsolatos új szabályozások hamarosan pozitív változásokat hoznak az állomány életében.

Fenti kutatásom eredményei részben alátámasztják a harmadik hipotézisem helyességét, hiszen az alkalmasságvizsgálatok valóban gyengébb fizikumú személyek rendőrséghez való felvételét teszik lehetővé, illetve az állomány fizikai fittségének fenntartását is kevésbé szolgálják. Ugyanakkor figyelembe kell vennünk, hogy a felzárkóztató programok lehetőséget

¹⁵⁷ Malét-Szabó Erika, Hegyi Hella, Hegedüs Judit, Szeles Erika, Ivaskevics Krisztián: Rendőri alapkompentenciák az egységes közszolgálati alapkompentenciák tükrében. Rendőrségi Tanulmányok, 1.sz., 2018., 24.o.

adnak a gyengébb képességűek részére a fittebb kollégákhoz való felzárkózásra. Ennek gyakorlati megvalósulásáról csupán (főként sajnos negatív) tapasztalatokkal rendelkezem, de kutatási adatokkal nem.

4.2 Második pillér: Az intézkedéstaktika oktatásának vizsgálata

Intézkedéstaktika oktató beosztás betöltéséhez napjainkban elvárás a közrendvédelmi, esetleg lökiképzői tapasztalat, illetve előnyt jelent, ha valaki elvégezte az intézkedéstaktika instruktori tanfolyamot, vagy esetleg rendelkezik oktatói múlttal. Az intézkedéstaktika oktatásához szorosan kapcsolható a rendőri testnevelés. Az iskolákban a testnevelő tanárok készítik fel fizikálisan a tanulókat és részesítik őket közelharc illetve testi kényszer képzésben, melynek elemei gyakran megtalálhatóak egyes küzdősportokban is. Mivel az 1980-as években a cselgáncsot, karatét és jitsut próbálták a rendőrség mozgásanyagának részévé tenni, így elsősorban ezen küzdősportok elemei a legnépszerűbbek a testnevelés órákon, de találkozhatunk speciális fogások oktatásával is. E mozgásanyag elemei igen széles palettán helyezkednek el. Ebben az esetben az adott testnevelőre van bízva, hogy milyen mozdulatok oktatását részesíti előnyben.

Ahogy a 2. fejezetben említettem, az 1990-es években az ország kiképzői, testnevelői egy tanácskozás során megállapodtak tíz olyan fogásban, melyek könnyen elsajátíthatók a rendőrök számára, és amelyek igen hasznosnak bizonyulnak az intézkedéstaktikában. Ez akkoriban célravezető törekvés volt az egységesítés megteremtésére. Habár az intézkedéstaktika azóta sokat fejlődött, a rendőr tanulóknak testnevelési mozgásanyagának – azon belül a testi kényszer, vagy közelharcképzés - országos egységesítése az elmúlt húsz évben nem történt meg, pedig az itt elsajátítandó mozdulatok szervesen kapcsolódnak az intézkedéstaktika órák tananyagához.

Az oktatással kapcsolatos kutatásaim

A Nemzeti Közszerződési Egyetemen több közel három évig oktattam intézkedéstaktikát, így az ottani oktatás körülményeiről a tapasztalataimból merítem az információt.

A tiszthelyetteseket képző négy intézmény intézkedéstaktika oktatói körében 2019-ben kérdőíves felmérést végeztem (5. számú melléklet), melynek célja kettős volt: egyfelől információkat kívántam szerezni az intézkedéstaktika oktatásához rendelkezésre álló irodalmakról, másrészt meg akartam ismerni a többi oktató gondolatait a tantárgyról, amit

oktatnak. Kérdéseim igen tömörök és lényegre törők voltak. Összesen hét szakembertől érkezett vissza kitöltött kérdőív, ami kevésnek tűnhet, de 2019-ben a négy iskolában összesen tíz intézkedéstaktika oktató dolgozott, tehát az oktatók jelentős hányadát bevontam a felmérésbe. Kutatásomat 2022-ben megismételtem, azonban nem kérdőív, hanem interjúk formájában. (6. számú melléklet) Ennek oka az volt, hogy a rendőrök képzése sokat változott 2019 óta. Az iskolák neve és a képzési rendszerek is megváltoztak, továbbá több olyan újabb kérdés is felmerült bennem az oktatás körülményeit illetően, amiket a kérdőíves kutatásom során elmulasztottam feltenni. Mind a négy iskolából egy-egy intézkedéstaktika oktatóval készítettem interjút telefonon keresztül, melyek időtartama átlagosan 35 perc volt. A beszélgetések során 17 előre megírt kérdést tettem fel, közben jegyzetelést alkalmaztam. A kérdések sorrendjétől nem tértem el, azonban a válaszadások során hagytam az alanyokat kibontakozni, és meglátásaiknak, véleményeiknek teret engedtem.

Az alábbiakban bemutatom az interjúim eredményeit. Mivel a kérdőíves kutatásomnak is ugyanazon beosztásban lévő személyek voltak az alanyai, és a kérdéseim ugyanarra a tevékenységre, az intézkedéstaktika oktatására vonatkoztak, azok eredményeit az interjúkkal összevonva mutatom be.

Az oktatók körében végzett kérdőíves felmérés és interjúk bemutatása

Bevezető kérdések:

Az interjúk első négy kérdése az iskolában dolgozó intézkedéstaktika oktatók számára és az intézkedéstaktika órákon résztvevő hallgatók létszámára vonatkozott, továbbá kíváncsi voltam, egyszerre hány oktató szokott jelen lenni az órákon, és az oktatók rendelkeznek-e pedagógiai végzettséggel. A válaszokat a 4. számú táblázatban foglaltam össze.

6. táblázat: A bevezető kérdésekre adott válaszok.

	intézkedéstaktika oktatók száma	intézkedéstaktika órák létszáma	órákon egyszerre résztvevő oktatók	pedagógiai végzettséggel rendelkező oktatók száma
NKE	3 (+lőkiképző végzettségű kollégák besegítenek)	15-30	1	0
Adyliget	5	19-35	1	1
Körmen	3	20	1	0
Miskolc	3 (+ más oktatók is besegítenek)	20	1	1
Szeged	2 (+2 lőkiképző)	15-28	1	2

Forrás: Saját szerkesztés.

Nem lehet tisztán elkülöníteni az intézkedéstaktika oktatókat a többi oktatótól, ugyanis jellemző, hogy a lökiképzők is jól értnek az intézkedéstaktikához, ezért besegítenek az órák megtartásába, ugyanakkor fordítva is igaz, hogy a lövészeteken az intézkedéstaktika oktatók vannak jelen, hogy azt minél biztonságosabban lehessen lebonyolítani. Látni lehet, hogy mindenhol viszonylag nagy létszámú társasággal kell foglalkozni, és annak ellenére, hogy minden intézményben több oktató dolgozik, egyszerre mindig csak egy oktató tart órát. A tanároknak kevesebb, mint a negyede rendelkezik pedagógiai végzettséggel. Megjegyzem, hogy mára, vagyis 2024-re az egyetemen az intézkedéstaktika órákon a hallgatók létszáma 35-50 főre emelkedett, ami jelentős változás a táblázatban foglaltakhoz képest, ugyanakkor az oktatók száma a lökiképzőkkel együtt összesen 3 főre csökkent.

A tanórák számáról:

Érdeklődtem a kollégáknál arról, milyen óraszámokban oktatnak intézkedéstaktikát. Elmondható, hogy osztályonként, félévente átlagosan 40-50 óra, illetve heti 3-6 óra (ami heti 1-2 alkalmat jelent) kerül megtartásra. Az egyetemen négy évfolyam van, és minden évfolyam két vagy három nagy csoportra van osztva, ami azt jelenti, hogy 8-12 különböző csoportnak kell intézkedéstaktika órákat tartani. Egy foglalkozás 2-4 tanórát jelent. Minden csoportnak hetente vagy kéthetente van órája, tehát az oktatóknak hetente átlagosan 16-20 órát kell megtartaniuk.

Az intézkedéstaktika jelentése az oktatók számára:

Amikor elkezdtem az intézkedéstaktika vizsgálatával foglalkozni, próbáltam felkutatni a szó fogalmát. Érdekelt, vajon az oktatók tudják-e hol lehet fellelni. A kérdőív kitöltői közül mindössze egyikük olvasott róla a 2. fejezetben említett Rendészettudományi Szószedetben, a többi válaszadó még nem találkozott a meghatározással. Megkértem őket, hogy saját szavaikkal próbálják meghatározni az intézkedéstaktika fogalmát. Habár a válaszadással feltehetően csak pár percet foglalkoztak, kiderült belőle, hogy mik az intézkedéstaktika számukra kihagyhatatlan, legfontosabb elemei: Többen csak a rendőri intézkedésekhez kötik a fogalmat, csupán egyikük használta a rendészeti intézkedés kifejezést. Ez érthető, hiszen a megkérdezettek feltehetően csak rendőröket oktatnak, így számukra evidencia, hogy az intézkedéstaktikát rendőrök fogják alkalmazni. Az intézkedéstaktikát a következő szavakkal magyarázták: technikák, taktikák, módszerek, módszertan, képzés alatt megszerzett képességek, kényszerítő eszközök alkalmazásának gyűjteménye, magatartások, mozgások, befolyásolás, irányítás, készségek kombinációja. Ezek így együttesen lefedik mindazt, ami a fogalom meghatározásakor már megállapítást nyert, sőt, annál bővebbek is. Túlzottan nagy

eltérést nem tapasztaltam az oktatók erről való gondolkodásában. Egyiküknél azonban észrevételezem, hogy csak a kényszerítő eszközök alkalmazásával teszi egyenlővé az intézkedéstaktikát. A szakszerűséget és a biztonságosságot, szinte kivétel nélkül mind kiemelték, de említést kapott még két-két esetben az eredményesség és a jogszerűség, illetve egy fő említette az arányosságot. A 18/2008-as ORFK utasítás szerint az intézkedésnek minden esetben hat alapelvnek kell megfelelnie. Az oktatók ezek közül a szakszerűséget és biztonságot tartják a legfontosabbnak mind közül, tehát erre építik az oktatás menetét is. A biztonság kézenfekvő, hiszen anélkül semmi mást nem tudnánk megvalósítani. Amíg az intézkedő veszélyben van, nem tud figyelni se arányosságra, se eredményességre, se másra. Voltak, akik úgy fogalmaztak, hogy „*magatartások, melyek garantálják a legkisebb veszélyt*”, illetve „*technikák, melyek a rendőri sérülést segítik elkerülni*”. Kettő az intézkedéstaktika alkalmazásának feltételeként említették a képzést, melynek során megszerezhetők az adott képességek. Aki tehát nem vesz részt képzésen, nem is alkalmazza az ott szerzett készségeket. Néhányan fel is soroltak pár elsajátítandó képességet a teljesség igénye nélkül úgy, mint: fegyverrel való mozgás, kommunikáció, testi kényszer, helyiségátvizsgálás. Említést érdemel még az a vélemény, hogy az intézkedéstaktika szabályai rugalmasan alkalmazandók, tehát minden helyzethez másképp alkalmazkodva kell használni őket. Nagyon hasznos gondolatnak tartom, és főként ez mutat rá a műfaj igazi nehézségére és bonyolultságára. Végül egy utolsó gondolat, ami megragadta a figyelmemet: „*törekedni kell a maximális sztenderdizálásra*”. A sztenderd szó alapértelmezett, irányadót jelent. Arra próbált utalni, hogy a különböző intézkedéstaktika oktatóknak mind egy irányba kellene haladni, a tudásanyagból ugyanazon alapokat megteremtteni, és tartani az országos szintű egységesség irányába.

Követelmények az oktatói beosztás betöltéséhez:

Az interjúban rákérdeztem, fontosnak tartják-e az oktatáshoz a pedagógiai végzettséget. Egybehangzóan azt a választ adták, hogy nincs rá szükség, inkább a rendőri gyakorlat fontos, nem tanárra, hanem kiképzőre van szükség. A fejezet későbbi részében kifejttem, hogy ezt az álláspontot miért tartom erősen vitathatónak.

Arról is kérdeztem őket, mi alapján vették fel őket a beosztásukba, milyen követelményeknek kellett megfelelniük. Mindegyiküknél a szolgálati tapasztalat volt a döntő, illetve előnyt jelentett az instruktori végzettség, esetleg a küzdősportokban való jártasság. Az adyligeti oktatók judo és jitsu ismeretekkel rendelkeznek. A körmendiekénél egy fő kapott kiokushin karate képzést. Miskolcon szintén egy főnek van karate illetve kali jártassága. Szegeden egy kolléga tanult judozni néhány évig, egy másik pedig jitsuzni és boxolni. Az

egyetem oktatói – akikkel tartósabb ideig dolgoztam együtt - nem voltak jártasak küzdősportokban, ők inkább a lőfegyverek kezeléséhez értettek jobban.

A felhasznált szakirodalomról:

A kérdőívben rákérdeztem, milyen szakirodalom áll rendelkezésükre a munkájukhoz, mit használnak az oktatáshoz. Elsődlegesen mindenki a már többször említett 18/2008-as ORFK utasítást emelte ki, majd ezt követte a rendőrségről szóló törvény, a rendőrség szolgálati szabályzata és a 7001/2006. ORFK irányelv a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról. Jellemző volt, hogy egyes intézmények jegyzeteket készítettek saját felhasználásra, és abból oktatták az ifjúságot. Néha előfordult, hogy ezek gazdát is cseréltek. Említést kapott még Rostás Tibor: Rendőri közelharc című könyve, de az csak közelharc elemeket tartalmaz, ami az intézkedéstaktikának igen kis része. Az interjúk során ismét feltettem ezt a kérdést, és kiderül, hogy két év alatt nem történt komolyabb változás. Mindegyik iskola a rendőrségről szóló törvényt, a szolgálat szabályzatot és a 18/2008-as ORFK utasítást használja elsősorban tankönyvként az intézkedéstaktika oktatáshoz. Körmenden és Miskolcon felmerült még Fónagy István: Intézkedés módszertan című jegyzete, Szegeden pedig Rostás Tibor: Rendőri közelharc című munkája. Az adyligeti oktató szerint könyvre nincs szükség, mert csak a jogszabályokat kell sulykolni a hallgatókba. 2023-ban a Rendészettudományi Kar honlapján az intézkedéstaktika tantárgyi programjában a következő szakirodalmakat találjuk:

Kötelező irodalom: az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, a 30/2011. BM rendelet a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról, a 18/2008. (OT. 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásáról, a 44/2018 ORFK (VIII. 23.) utasítás a magyar rendőrség lövészeti szakutásításáról és Porkoláb Imre: Szolgálj, hogy vezethess! című munkája.

Ajánlott irodalom: William H. McRaven: Vesd be az ágyad!, A. North - Ian V. Hogg: Lőfegyverek könyve, Miglécz Gyula: Lőkiképzés alapismeretek I., Ant Middleton: Utánam! – Vezetélmélet a frontvonalból, A. E. Hartink: Pisztolyok és revolverek nagyenciklopédiája, A. E. Hartink: Pisztolyok és revolverek enciklopédiája és A. E. Hartink: Golyós puskák és karabélyok enciklopédiája.

Összefoglalva tehát a kötelező irodalmak között szerepelnek jogszabályok és belső szabályzók és egy vezetélméletről szóló könyv. Az ajánlott irodalomban pedig szerepel öt lőfegyverekről szóló könyv, egy amerikai kommandós történetéről szóló könyv, valamint egy

újabb vezetélméletről szóló könyv. A fegyverek ismerete az egyetemen láthatóan nagyobb hangsúlyt kapott az intézkedéstaktika oktatásában.

Felszerelések, gyakorlólhelyiségek:

Amikor a gyakorlólhelyiségekről, felszerelésekről érdeklődtem, meglehetősen pozitív válaszokat kaptam. Adyligeten és Körmenen beszámoltak róla, hogy különböző berendezett helyiségekkel – például kocsmával, vasútállomással, postával, bankkal, lakással – rendelkeznek, ahol életszerűbbé tudják tenni az intézkedéstaktika gyakorlását, és kamerarendszer segítségével lehetőség van a gyakorlatok elemzésére is. Simunation fegyverek¹⁵⁸ és egyéb járőr felszerelések segítik az órák megtartását. A szegedi oktató megemlítette, hogy rendelkeznek ugyan taktikai házzal, de véleménye szerint nem túl jól felszerelt. Az egyetemen található egy intézkedéstaktikai terem egy kisebb méretű taktikai házzal és gyakorló felszerelésekkel, simunation fegyverekkel. Egy másik teremben három gépjármű van elhelyezve gyakorlás céljából, valamint van két lőtér. Ezen kívül található még az egyetemen egy élethűen berendezett kocsmá, bankfiók és lakás is, azonban azt az intézkedéstaktika órák megtartására nem használják, mert más tanszékhez tartozik.

Tanórára való felkészülés:

Kíváncsi voltam, az oktatók hogyan készülnek fel az óráikra, meg szokták-e tervezni azokat, hogyan és mennyi időt szánnak rá, rendelkeznek-e tanmenettel, írnak-e óravázlatot és mekkora időintervallumokat terveznek meg előre. A válaszokból az derült ki, hogy mind a négy tiszthelyetteseket képző iskola rendelkezik tanmenettel, ami az iskolák szakmai programjára épül. A másféléves, egyéves és tízhónapos képzések tanmenete ugyanaz, mint a kétéves képzésé, csak össze van tömörítve. Az oktatók elmondásuk szerint minden órára felkészülnek. Körmenen az oktatók minden tanév elején minden egyes képzési rendszerben maguk készítik el a tanmenetet, órák előtt pedig az óravázlatokat, amelyekben rögzítik a gyakorlati szituációkat és azokat kötelesek magukkal vinni az órára is. Számomra nagyon meglepő ez az alaposság és szakszerűség. A másik három iskolában a tanmenet évek óta ugyanaz, az oktatók pedig azt követve készülnek fel óráikra. Az órák megtervezésének részleteiről egyik oktató sem beszélt bővebben. Kérdéseimre olyan válaszokat kaptam, hogy szituációkat találnak ki előre, megnézik a jogszabályváltozásokat, illetve előkészítik a felszereléseket. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2024-ig nem rendelkezett

¹⁵⁸ Olyan lőfegyverek, melyek kis energiájú, festéket tartalmazó lövedéket lönek ki, amik a testnek csapódva kellemetlen, csipéshez hasonló érzést keltenek, és festékfoltot hagynak hátra maguk után. Ezáltal alkalmasak életszerű gyakorlatok végrehajtására és közben nyomon követhető, hogy ki kit talált el.

intézkedéstaktika tanmenettel, csupán tantárgyi programokkal, amelyben nem található meg a tantárgy tananyagának órákra való lebontása. Ezek a tantárgyi programok tartalmuknál fogva nem alkalmasak tanmenet vagy óravázlat elkészítésére, melyet az oktatók nem is készítettek. Az oktatók minden félévben előre meghatározták az intézkedéstaktika azon témaköreit, amiket abban a félévben gyakorolni kellett, majd az egyes órákra néhány perccel annak megkezdése előtt készültek fel. Az egyes feladatok, gyakorlatok legtöbbször ötletszerűek voltak, a felszerelések elővételére az óra menete közben került sor.

Gondolatok a 20-60-20 elméletről:

Megemlítettem az interjúalanyoknak a 20-60-20 elméletet, melyet más oktatóktól ismertem meg korábban. Az elmélet szerint a képzendő állomány alsó 20%-a gyenge képességekkel rendelkezik, nem is alkalmasak rendőrnek, ezért velük nem érdemes az oktatónak foglalkoznia. A felső 20% kiemelkedő képességű, ők könnyedén elsajátítják a tananyagot maguktól is, tehát rájuk szintén nem kell időt és energiát áldozni. A középső 60% az, akikkel egy kiképzőnek foglalkoznia kell, mert ők azok, akiknek meg lehet tanítani az intézkedéstaktikát. Az interjúalanyok fele hallott már erről az elméletről, de nem értenek vele egyet. Az adyligeti oktató szerint megvannak arra a módszerek, hogyan lehet a gyengébbeket is felhozni megfelelő szintre, mert akiket a felvételi rendszer alkalmasnak talált azokat ki kell képezni. A körmendi kiképző szerint a felső 20% csupán egy vagy két hallgatót jelent, akiknek a teljesítménye kiemelkedő, az alsó 20%-ról pedig az a véleménye, hogy ők is fejleszthetők. A miskolci oktató megemlítette, hogy a hallgatók 20%-át, még ha gyengék is, nem lehet „veszni hagyni”, és a jobb képességűekkel is foglalkozni kell. A szegedi kiképző nem fejtette ki erről a véleményét.

Ezt követően megkérdeztem őket, van-e olyan hallgató az állományukban, akit az intézkedéstaktikai alkalmatlansága miatt el kellene távolítani. Körmendről diplomatikus válasz érkezett, miszerint ilyen vélemény nem alakult ki, a másik három intézményből határozott igennel válaszoltak. A szegedi oktató szerint a rendőrség egyre „mélyebbre” nyúl emberekért, akiket aztán bent kell tartaniuk a rendszerben, és sajnálja, hogy nem rendelkezik olyan jogkörrel, hogy valakit ne engedjen tovább a tanulmányaiban. Ez a kijelentése ellentmondásos, hiszen oktatóként lehetősége kell, hogy legyen egyes hallgatók megbuktatására.

Gondolatok a korábban és ma tanulmányokat folytató hallgatók képességeiről:

Érzékelek némi különbséget a mai és a tíz évvel ezelőtti generáció között, de kíváncsi voltam, hogy az interjúalanyaim ezt hogyan látják. Válaszaik kevés kivétellel arra utaltak, hogy a mai generáció gyengébb képességekkel rendelkezik. Nincsenek hozzászokva a parancsolgatáshoz, ami azt jelenti, hogy önérzetesebbek, és sokkal több gyakorlást igényelnek. A körmendi kolléga meglátásai szerint a korábban végzett tanulóknál előbb kialakult a felelősségtudat, kézzelfoghatóbb volt a problémamegoldó képességük. A jelen generáció erénye, hogy pillanatok alatt elsajátítja a technikai eszközök kezelését, viszont az elméleti tudást nehezebben mélyítik el. Jó hatással van rájuk, ha akad az osztályukban egy-egy idősebb tanuló társuk is. Az egyetem oktatói szerint az új generáció fizikuma jóval gyengébb, mint évekkel ezelőtt, mert nem rendelkeznek olyan állóképességgel és erővel a fegyverek megtartása és kezelése terén, az alapkiképzéseken egyre több a sérült.

Intézkedéstaktika vizsga:

Mind a négy tiszthelyetteseket képző iskolában elméleti és gyakorlati vizsgát is tesznek a hallgatók intézkedéstaktikájából. A gyakorlat többnyire egy intézkedéstaktikai szituációnak felel meg, amelyet a taktikai alapelveknek megfelelően kell végrehajtaniuk. Amikor az egyetemen oktatni kezdtem, a hallgatók csupán egy lövészetre kapott osztályzattal voltak értékelve intézkedéstaktikájából. Ezt követően bevezetésre került, hogy minden félévben tegyenek intézkedéstaktika gyakorlati és elméleti vizsgát is.

Gondolatok a végzős hallgatók intézkedéstaktika tudásáról:

Kértem az oktatókat, hogy értékeljék a végzős hallgatók intézkedéstaktikai képességeit egy egytől tízig terjedő skálán. Felhívtam a figyelmet arra, hogy ne a tanulók saját képességeihez mérten osztályozzanak, hanem gondoljanak úgy a skálára, melyben a tízes az elképzelhető legjobb képességű rendőr. A szegedi oktató jóindulattal hármast adott, a körmendi 3-4 közöttit, a miskolci hatost, az adyligeti pedig 6-7 közöttit.

Számomra a hármás osztályzat is igen magasnak tűnik, hiszen amellet, hogy a hallgatók csak az intézkedéstaktika alapjait ismerik, és azokban is csupán ismereti szintig jutottak el, valamint kezdők az eszközök alkalmazásában, még semmiféle gyakorlati tapasztalattal, valós ellenállással sem találkoztak. Ebben a tekintetben legfeljebb kettes az az osztályzat, ami egy végzős hallgatónak adható, és körülbelül 5-10 év rendszeres gyakorlással és tanulással juthat el valaki tízes szintre.

A Nemzeti Közszerológati Egyetem gyakran tartott bemutatókat intézkedéstaktikából, amihez az oktatók az általuk legtehetségesebbnek ítélt hallgatókat választották ki. Végignézve a bemutatót megállapítottam, hogy a fiatalok mind jó kiállítású, magabiztos, erélyes tisztjelöltek voltak, akik határozott léptekkel hatoltak be az épületbe, hangos felszólítással utasították az intézkedés alá vont személyt, erőteljes mozdulatokkal vitték földre és bilincselték meg. Mindez egy civil szemlélő számára nagyon impozáns látványt nyújtott, azonban egy szakavatott szemnek feltűnt, hogy egyetlen mozdulatuk sem volt szakszerű, pontos vagy biztonságos, vagyis az intézkedéstaktika alapelveinek megfelelő. Ebből számomra az következik, hogy a határozott fellépést és a jó kiállást is az intézkedéstaktikai tudás részének tekintik az oktatók. Így érthető, hogy egyesek miatt adnak magasabb osztályzatot.

Tapasztalt változások az intézkedéstaktika oktatásában:

A kérdőívben megkérdeztem, az elmúlt tíz évre visszatekintve milyen változásokat észleltek az intézkedéstaktika oktatásában. Két fő egyáltalán nem számolt be változásról. A többiek a következőket említették:

- Korábban nem volt gyakorlati vizsga, de ma már van.
- Az elméleti képzés jobban igazodik a gyakorlathoz.
- Beindult az intézkedéstaktikai instruktórok és ezzel együtt a végrehajtó állomány képzése (vagyis a továbbképzések).
- Mobiltelefonokkal, illetve több helyen már kamerarendszerrel rögzíthető a képzés, így lehetőség van a gyors kielemezésre.
- A ruházat-, csomag- és járműátvizsgálás biztonságosabb, mint régen volt.
- Az oktatás nem csak papíron valósul meg, mint tíz évvel ezelőtt, hanem a gyakorlatban is.
- A gyakorló eszközök teljes palettája rendelkezésre áll, illetve egyes iskolákban már berendezett gyakorló helyiségek, taktikai házak is.
- Nagyobb figyelmet kap a kritikus helyzetek kezelésének lélektana.

Az egyetemen 2018-ig nagy hangsúly helyeződött a testi kényszer oktatására, azon belül a földrevitelekre, bilincselő testhelyzetek kialakítására, hiszen az akkori oktatók ebben kiemelkedő képességekkel rendelkeztek. 2018-ban az oktatói gárda jelentős része rövid időn belül lecserélődött. A testi kényszer oktatása teljesen háttérbe szorult, helyette – ahogyan az ajánlott irodalmakból is kiderül - a lőfegyverkezelésre irányult minden fókusz.

Oktatói igények az intézkedéstaktika hatékonyabb oktatásához:

Az interjúk végén megkérdeztem az oktatókat, mire lenne szükségük a hatékonyabb oktatáshoz. A beszélgetések során és a kérdőíves kutatásban is többen kiemelték, hogy kevés a gyakorlati órák száma, ami nem teszi lehetővé, hogy magabiztos tudást sajátítsanak el a fiatalok. A miskolci kolléga és az egyetem oktatói is minőségi tanulók felvételét szorgalmazzák, vagyis nincsenek megelégedve a felvételi eljárásokkal és az alkalmasságvizsgálatokkal. Az adyligeti oktató egy komplexebb löteret szeretne a lökiképzésekhez. A szegedi kolléga egyszerre legalább két oktatóval tartaná meg a foglalkozásokat egy helyett, mindemellett arra nem tért ki, hogy ez miért nem lehetséges, ha az intézményben kettőnél több oktató dolgozik. Emellett szüksége lenne egy taktikai házra, gépjárművekre és szeretné, ha a hallgatók rendszeresebben gyakorolhatnának simunation fegyverekkel. A körmendi kolléga a tárgyi, technikai fejlesztésre helyezné a hangsúlyt, és – számomra meglepő módon - ő volt az egyetlen, aki az oktatók folyamatos szakmai elméleti és gyakorlati fejlesztését szorgalmazzá.

Az interjúkból kinyert egyéb információk:

A kérdőíves felmérésemre kapott válaszok között megbújt még sok olyan hasznosnak tűnő információ, melyek nem kifejezetten a feltett kérdéseimre reagáltak, mégis igen sokatmondók. Többek észrevétele, hogy minden oktató azzal a szakterülettel foglalkozik legtöbbit, amit ő maga a legfontosabbnak tart. Így ha a lökiképzők tartanak intézkedéstaktika órát, a foglalkozás nagy részét a fegyverkezelési ismeretek átadásával töltik, a küzdősportos múlttal rendelkezők pedig előszeretettel oktatják a testi kényszert. Ezek az észrevételek megerősítik a fent leírt tapasztalataimat is az egyetemi oktatók körében. Az oktatás tehát nem egységes az intézményekben. Ebből adódik az is, hogy az órák ötletszerűek, és nem egy kidolgozott tematikához igazodnak. Az oktatók nem csak az óraszámokat, de az oktatók számát is keveslik. Az egyetemi kolléga például úgy vélte, legalább hét főre lenne szükség a hatékony munkához. Óriási tömegekkel kell egyszerre foglalkozni, és szerintük ennyi oktatóval ez nem tud hatékonyan működni. Meglátásuk, hogy a 18/2008-as ORFK utasítás több életszerűtlen elemet tartalmaz, amelyek mára aktualitásukat veszítették. Ötleként merült fel, hogy az oktatótermekben smartboard táblákat lehetne elhelyezni, amelyek nagy segítséget nyújtanának egyes szituációk kielemezésében, esetleg rajzolni lehetne rájuk. Szintén javaslatként merült fel a „rendőri bal” nevű kifejezés tananyagba való integrálása, ami röviden a szolgálati fegyver védelmét hivatott elősegíteni.

Az oktatók körében végzett kérdőíves felmérés és interjúk eredményeinek összefoglalása

Az oktatók körében végzett kérdőíves kutatásomat, interjúimat és az egyetemen tett megfigyeléseimet összevetve megállapítom, hogy minden intézményben megfelelő számú oktató áll rendelkezésre, illetve mindenhol akad némi segítség, ha plusz erőre van szükség. Ugyanakkor az nem világos, hogy egyszerre miért csak egy oktató tartózkodik bent az órákon, amikor nem csak lehetőség, de szükség is lenne többre. A megtartandó órák száma körülbelül megegyezik egy középiskolai tanár óraszámával, illetve annál valamivel kevesebb. A rendőr iskolákban legtöbbször két óra összevonásával tartják a foglalkozásokat, ami tovább egyszerűsíti az időbeosztást.

Az intézkedéstaktika szó alatt a legtöbb oktató a biztonságosság és a szakszerűség alapelveit érti, illetve ezek átadására koncentrálnak, a többi alapelv másodlagos. A pedagógiai végzettséget vagy képességet egyik kiképző sem tartja fontosnak. Ez érthető, hiszen amivel az ember nem foglalkozik, illetve amihez nem ért, azt nem is tarthatja fontosnak.

A tantárgyból rendelkezésre álló szakirodalmakat minden iskolában szinte csak jogszabályok, belső szabályzók és a 18/2008. ORFK utasítás alkotják, kiegészítve egy-két jegyzettel, vagy lövészetről és lőfegyverekről szóló könyvvel, holott az intézkedéstaktikának igen terjedelmes szakirodalma van, melyet dolgozatom későbbi részében bemutatok. Mivel ez a tantárgy magában foglal más tudományterületeket is, mint például a kommunikáció, a lélektani felkészülés, a közelharc, vagy az informatika, ezen területek irodalmát is fel lehetne tárni, lehetőséget adva ezzel a nagyobb érdeklődést mutató hallgatók fejlődésének, szakdolgozatok elkészítésének, vagy akár az oktatás fejlesztésének. A 18/2008 ORFK utasítást a legtöbb oktató már kissé elavultnak tartja, és szorgalmazzák egy újabb módszertani útmutató létrejöttét. Ezen az utasításon kívül az oktatók nem rendelkeznek olyan irodalommal, ami egységesen összefoglalná az intézkedéstaktika minden elemét. Ebből következik, hogy az oktatás sem valósulhat meg egységesen és korszerűen az ország minden részén.

Összességében elmondható, hogy az iskolákban található, oktatás céljára kialakított helyiségek és a felszerelések alapvetően alkalmasak a képzések megtartására. Talán csak a szegedi intézményben merültek fel jelentősebb igények. Az órákra való felkészülésről az interjúalanyok úgy nyilatkoztak, hogy minden órát alaposan megterveznek, és meghatározott tanmenetet követnek. Ugyanakkor nem derül ki, hogy a tanmenetek mennyire alaposak, alkalmasak-e arra, hogy azok mentén haladjon az oktatás, az órák megtervezése milyen

alapossággal történik, az óravázlatok – ha készülnek – mennyire részletesek, tartalmazzák-e a tanórák időbeosztását, a feladatokat, a módszertant, a hibajavítást, a használni kívánt eszközöket, vagy csupán két-három mondatból állnak. Mivel ezen dokumentumok megírását pedagógiai képzésen tanítják, elképzelhetőnek tartom, hogy az intézkedéstaktika oktatók erről szóló tudása kiegészítésre szorulhat. Az egyetemen tett megfigyeléseim alapján ott ez határozottan elmondható. 2024 előtt az oktatók nem használtak tanmenetet, ebből adódóan az oktatás módszertana és az időbeosztás is csorbát szenvedett.

A végzős hallgatók intézkedéstaktika tudásának értékelése szubjektív dolog, mégis érdekes megfigyelni, hogy egyes iskolákban még hatos pontszámot is adtak a tanulóknak, holott én a hármast is soknak találok. Ahogyan azt említettem, elképzelhetőnek tartom, hogy a határozott fellépést és jó kiállást is az intézkedéstaktika tudás részének tekintik. Ezek, bár valóban megkönnyítik az intézkedést, de önmagukban nem eredményeznek se szakszerűséget, se biztonságot. Ezen kívül feltételezek némi elfogultságot is a többi oktató részéről, hiszen ha valakivel hosszabb ideig foglalkozik valaki, abban igyekszik minél több jót meglátni és ezáltal a tudását felértékelni. Ugyanakkor továbbra is tény, hogy a végzős hallgatók még semmilyen konkrét szituációban nem próbálták ki magukat, taktikai házban jó esetben is csupán néhányszor gyakoroltak, komolyabb lélektani képzést nem kaptak, a valóságban még nem támadtak rájuk, így semmiképp nem tartom reálisnak, hogy a tudásukra magas pontszámot kapjanak.

Az igényeket tekintve a legtöbb intézményben keveslik az intézkedéstaktika órák és az oktatók számát is, mert a jelenleg meglévőt nem tartják alkalmasnak a tudás átadására. Véleményem és tapasztalatom szerint az erőforrások megfelelő felhasználásával és a pedagógiai képességek ötvözésével az általam megfigyelt óraszámok, hallgatói létszámok és oktatói létszámok teljesen alkalmasak az intézkedéstaktikai tudás hatékony átadására. Ezt az állításomat dolgozatomban későbbi részében indoklom.

Az intézkedéstaktika a 2000-es évek eleje óta differenciálódik. Elsajátításához szükség van pszichológiai, kommunikációs, jogi, testnevelési és informatikai ismeretekre is, amit különböző tantárgyak keretein belül kell elsajátítani. Az intézkedéstaktika tantárgy elsősorú feladata a teljes tudásanyag taktikai részének oktatása. Ennek a tudásmennyiségnek a rendszerbe szedése, összefoglalása is időszerű lenne.

Tegyey Andrea munkájában rávilágít arra, hogy a rendőrség állományába érkező Z generáció tagjai tulajdonságaiknál fogva sokkal gyakorlatorientáltabbak, éppen ezért az

oktatás – azon belül elsősorban az intézkedéstaktika oktatás – átalakítását is szorgalmazná.¹⁵⁹ Tenné mindezt abból a célból, hogy a rendőrség megpróbálja hatékonyan alkalmazkodni hozzájuk, hiszen ha ezt nem tesszük meg, elveszítjük őket, más vonzóbb pálya felé fognak fordulni. Ez a tény is rávilágít arra, hogy az intézkedéstaktika oktatásban igen komoly reformokat kell eszközölni.

Ebben az alfejezetben bemutatott kutatásaim – habár saját bevallásom szerint kissé hiányosak – részben alátámasztják a negyedik és ötödik hipotézisem helyességét.

4.3 Harmadik pillér: A továbbképzések vizsgálata

2008-ban Magyarországon elhunyt egy rendőr szolgálat közben. Halálának oka jelentős részben visszavezethető hiányos intézkedéstaktikai képességeire. Ennek okán megszületett a 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról, mellyel a rendőrök intézkedéstaktikai képességein próbáltak javítani.

Az utasítás előírja, hogy minden vármegyei rendőr-főkapitányságon egy fő, és a Budapesti Rendőr-főkapitányságon két fő vezető instruktort kell kinevezni, akik tiszti rendfokozatban vannak, legalább ötéves közrendvédelmi tapasztalattal rendelkeznek és nincsenek vezető beosztásban. Továbbá valamennyi rendőrkapitányságon és határrendészeti kirendeltségen egy fő instruktort kell kinevezni, akik lehetőleg zászlósi állománykategóriába tartoznak, közrendvédelmi területen szolgálnak, és legalább hároméves tapasztalattal rendelkeznek. A jelölteknek fizikailag képesnek kell lenniük az intézkedéstaktika gyakorlati oktatásával együtt járó feladatok elvégzésére, valamint önként kell vállalniuk a feladatot a meglévő beosztásuk mellett. Az utasítás azt írja elő, hogy az instruktorok felkészítését háromnapos alapképzésen kell biztosítani, de napjainkban általában már kéthetes képzést kapnak. A vezető instruktorok részletes kiképzési tervet készítenek. Az instruktorok ezt a tervet követve havonta legalább négy óra időtartamban végzik az állomány intézkedéstaktikai felkészítését, akiket erre az időtartamra mentesíteni kell egyéb szolgálati feladataik alól. A vezető instruktorok folyamatosan ellenőrzik az instruktorok által tartott képzéseket, és éves összefoglaló jelentést készítenek róla. Az utasítás melléklete tartalmazza a módszertani útmutatót az intézkedések gyakorlati végrehajtásának taktikáiról, amely jelenleg a legnépszerűbb és legtöbbet használt intézkedéstaktikai segédanyag az egész országban. A melléklet tartalmazza az

¹⁵⁹ Tegye Andrea: A "Z generáció" címke - Jogos félelmek, vagy lehetőség a megújulásra? Rendőrségi Tanulmányok, 1.évf., 3.sz., 2018., 93.o.

intézkedéstaktika legfontosabb ajánlásait rendszerbe szedve és képekkel illusztrálva. Megtaláljuk benne többek között

- az intézkedéstaktikai alapelveket,
- a kényszerítő eszközökre vonatkozó szabályokat és alkalmazásuk taktikáit,
- a biztonsági távolság kiválasztásának módját,
- a biztonsági alakzatokat,
- a ruházat-, csomag- és járműátvizsgálás módját,
- a magánlakásban és nyilvános helyen végrehajtott intézkedések taktikáit,
- a fedezékhasználat alapelveit,
- a látótérnövelő technikákat,
- az ajtón történő áthaladás technikáit és
- a lámpahasználat módját.

Mint az már az interjúból kiderült, az oktatók és instruktorok is elavultnak és hiányosnak tartják az utasítást. Nem írja elő például, hogy egy adott állomány összes közterületi szolgálatot ellátó tagjának részesülnie kell minden hónapban a képzésben. Előfordulhat, hogy a továbbképzéseken mindig csak ugyanaz a néhány rendőr vesz részt, az állomány többi tagja pedig hónapokig, vagy egyáltalán nem találkozik instruktossal.

Az utasítás nem határozza meg pontosan, mi számít közterületi szolgálatnak. A közrendvédelmi szolgálati ág dolgozói szinte állandó jelleggel közterületen látják el szolgálatukat, azonban a bűnügyi területen dolgozók jelentős része is gyakran van közterületen szolgálatra közben, és a tapasztalatok azt mutatják, hogy ők kevésbé, vagy egyáltalán nem vesznek részt a továbbképzéseken. Balla Zoltán az igazgatásrendészetet a rendészet „irodái” ágazatához sorolja¹⁶⁰, hiszen a gyakorlatban is megfigyelhető, hogy ezen a területen dolgozó rendőrök szinte soha nem látnak el közterületen szolgálatot, részükre a továbbképzések megtartása ez alapján nem indokolt. Ugyanakkor a rendőrségről szóló törvény előírja, hogy minden rendőrnek – akár szolgálati időn túl is - kötelessége intézkedni, ha jogellenes cselekményt észlel. Ebben az esetben nekik is reagálniuk kell.

Vizsgálódásaim során kiderült, hogy a BRFK Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály intézkedéstaktikai oktató videókat tett közzé elektronikus formában a portal.police.hu weboldalon, melyek a rendőrség belső hálózatán keresztül érhetőek el.¹⁶¹ Ezek a videók

¹⁶⁰ Balla Zoltán: Az igazgatásrendészet, mint a rendészet „irodái” ágazata. Rendőrségi Tanulmányok, 3.évf., különszám, 2020., 148.o.

¹⁶¹ RKSZO oktató videók: <http://portal.police.hu/helyek/RKSZO/Eligazitas>

bármely rendőr számára megtekinthetők. Általában a járőrök szolgálatba lépésekor eligazításon van lehetőség ezekből levetíteni egy-egy rövid részletet. Magam is megtekintettem néhányat a videókból, és megállapítottam, hogy igen hasznos, jól elkészített, szemléletes anyagok, melyek nagyon hasznosnak bizonyulnak az állomány elméleti felkészítéséhez. Ugyanakkor megjegyzem, ezek a videók csupán kiegészítésként szolgálnak az intézkedéstaktikai felkészítésben, és semmiképp sem pótolják a gyakorlati felkészítést.

Tapasztalatom, hogy sok rendőr nem tartja fontosnak az intézkedéstaktikai továbbképzéseket, ezért igyekeznek elkerülni azokat, amire a fent említettek miatt van is lehetőségük. Sok járőrnek a véleménye, hogy az intézkedéseiket eddig is eredményesen lefolytatták, ezért nincs is szükségük továbbképzésre.

A 2. fejezetben az intézkedéstaktika kialakulásának bemutatásakor említettem, hogy a 90-es években az ország rendőr sporttisztjei és testnevelői tanácskozáson vettek részt, ahol megállapodtak tíz közelharc technikában, amit országszerte egységesen fognak oktatni. Az ehhez hasonló országos egységességre való törekvést hiányolom napjainkból. A vezető instruktorkal készített interjúból megtudtam, hogy ő olyan fórumon még nem vett részt, ahol a vezető instruktorkok mindannyian konzultáltak volna egymással, tapasztalatot cseréltek volna, vagy közösen kidolgoztak volna egy aktuális, országosan egységes intézkedéstaktikai tananyagot.

A továbbképzések vizsgálata 2023-ban

2020 második felében interjúkat készítettem három instruktorkal, melynek eredményeit az előző fejezetben bemutattam. Két és fél év elteltével, 2023 februárjában az alábbiak szerint újra megvizsgáltam az intézkedéstaktikai továbbképzések gyakorlati megvalósulását.

Kiválasztottam egy budapesti rendőrkapitányságot, ahol megkerestem a Közrendvédelmi Alosztály vezetőjét, valamint a továbbképzéseket tartó intézkedéstaktikai instruktort, és beszélgetést folytattam velük. Kérésükre mindkettőjük anonimitását megőrzöm, pontos szolgálati helyüket pedig a beazonosíthatóság miatt nem közlöm. A párbeszéd során az intézkedéstaktikai továbbképzések tervezéséről, szervezéséről, időbeosztásáról és gyakorlati végrehajtásáról kérdeztem őket. A beszélgetésekre mindkettőjükkel külön időpontban kerítettem sort, és egyikük nyilatkozatát sem tártam a másik elé. Az alosztályvezetővel 25 perc, az instruktorkal 30 perc időtartamú volt az interjú, melynek során irányított kérdéseket tettem fel részükre, és hagytam, hogy kifejtsék gondolataikat, közben pedig jegyzetelést alkalmaztam.

Az alosztályvezetőtől megtudtam, hogy a BRFK egyik vezető instruktora a BRFK Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály Intézkedéstaktikai Alosztályáról minden év elején megküldi számára az éves intézkedési tervet. Ez a terv mindössze három oldalas. Az alábbiak szerepelnek benne:

- Az intézkedés tárgya, célja.
- A képzés során felhasznált szakirodalom: csupán a rendőrségről szóló törvényt, a szolgálati szabályzatot és a 18/2008-as ORFK utasítást tartalmazza.
- A foglalkozás ideje, időtartama: ahogyan az ORFK utasítás tartalmazza, csupán havonta egyszer négy óra időtartam.
- A képzés helye: konkrétumok nélkül annyit tartalmaz, hogy az egyes szolgálati helyek erre megfelelő helyiségei.
- A képzés módszerei: mindössze egy felsorolás, ami tartalmazza az oktatás lehetséges módszereit, úgy, mint előadás, bemutatás, gyakoroltatás, stb.
- A képzés vezetői: az egyes szervezeti egységek intézkedéstaktikai instruktora. Nem emeli ki külön, hogy az instruktornak közrendvédelmi területen kell ellátnia a szolgálatát, ami azért fontos, mert az adott kapitányságon több instruktor is található, ám azok egy része bűnügyi szolgálati ágon dolgozik, őket mégsem kéri fel továbbképzések megtartására.
- A képzések témaköre havi bontásban: minden hónapra megadja 8-10 sor terjedelemben a témakört, amivel az instruktornak foglalkoznia kell, és a jogszabályi hivatkozást, ahol az adott témakörrel szóló leírás található. Az éves képzési terv rövid terjedelmű, elnagyolt és felületes ugyan, de arra alkalmas, hogy irányt szabjon az intézkedéstaktikai képzéseknek.

Az alosztályvezető elmondta, hogy ő a közrendvédelmi állomány szolgálattervezését mindig másfél hónappal korábban elkészíti. Ez alapján minden hónapra betervez egy napot, amikor négy óra időtartamban megtartásra kerül a továbbképzés. Ügyel arra, hogy azon a napon – a normál szolgálaton kívül más – nagyobb jelentőségű szolgálati elfoglaltság ne legyen betervezve. A továbbképzésre csak a pihenőnapos állományt szervezi be szolgálati idő terhére. Akik aznap nappal dolgoznak, akik előző éjszaka voltak szolgálatban, és akik aznap éjszaka lépnek majd szolgálatba, azokat nem. Így jó eséllyel is csak az állomány negyede tud részt venni a képzésen. Az alosztályvezető kiemelte, hogy rendkívül nagy a kapitányság Közrendvédelmi Alosztályán a létszámhiány, ez az oka annak, hogy a nappalos állomány nem vehet részt a továbbképzéseken, ugyanakkor igyekszik odafigyelni arra, hogy egymást követő hónapokban mindig más és más rendőrök legyenek rajta jelen. Az instruktor elmondta, hogy a

képzési terv a korábbi években és most is rendszeresen megérkezett a kapitányságra, de eddig nem várták el tőle, hogy azt kövesse, hanem tarthatott olyan képzéseket, amelyekre úgy érezte, hogy nagyobb szükség van.

A kapitányságon öt instruktor dolgozik, abból három tartozik a közrendvédelmi ághoz, és abból ketten jelezték, hogy nem szeretnék intézkedéstaktikai továbbképzésekkel foglalkozni, tehát összesen egy fő tart képzéseket. Az alosztályvezető elküldi neki az éves képzési terv adott hónapra vonatkozó témakörét, és ez alapján tartja a foglalkozást, majd jelentést készít annak végrehajtásáról. Az alosztályvezető csak a közrendvédelmi állományt, és azon belül is elsősorban a járőr és körzeti megbízott beosztásban dolgozó rendőröket osztja be a képzésekre, és csakis ők vesznek részt rajta. Elmondta, hogy semmi nem tiltja azt, hogy más szolgálati ágban dolgozók is látogassák a képzést, de annak időpontjáról külön nem értesíti sem a bűnügyi, sem az igazgatásrendészeti területen dolgozókat. Az instruktor elmondta, hogy január hónapban összesen négy fő vett részt a képzésén. A közrendvédelmi állomány létszáma 2023 januárjában összesen 13 fő volt, amiben benne vannak a járőrök és körzeti megbízottak is. 2022 májusa – vagyis a nagy leszerelési hullám - előtt ez a szám 28 fő volt, ami érzékelteti mekkora a létszámhiány a budapesti kerületi kapitányságokon. 2023 januárjában Budapest XI. kerületében történt, hogy intézkedés közben egy rendőr életét vesztette, kettő pedig megsebesült, amikor az intézkedés alá vont személy késsel támadt rájuk. Kíváncsi voltam, hogy ez az esemény milyen hatással volt az intézkedéstaktikai továbbképzések megtartására. Arra számítottam, hogy a 2022-es évhez képest sokkal nagyobb hangsúlyt kapnak. Az alosztályvezető elmondta, hogy 2022-ben ugyanilyen gyakorisággal és ugyanilyen módon történt a továbbképzések tervezése, szervezése, azonban az instruktor ennek ellentmondva úgy nyilatkozott, hogy 2022-ben összesen egy képzés volt megtartva, még hozzá azon a napon, amikor a vezető instruktor ellenőrizte a képzést. Mindez elég sokat elárul arról, hogy a papíron és a gyakorlatban megvalósuló képzések között milyen nagy a differencia. Az instruktor hozzátette, hogy a fenti tragikus eseményt követő naptól kezdve az alosztályon láthatóan nagyobb figyelmet kaptak a továbbképzések, ami azt jelenti, felhívták rá a figyelmét, hogy mostantól nem csak elméletben, hanem gyakorlatban is megtartásra kerülnek, illetve az éves képzési terv tematikáját követve kell haladni. Az instruktor az interjú napján már túl volt a január hónapra tervezett képzés megtartásán, melyen négy fő vett részt. Pár hónappal később újra érdeklődtem, melyből kiderült, hogy februárban három fő, márciusban egy fő vett részt a képzésen. Tehát az adott kapitányságon a 13 fős állományból az általam megkérdezett három hónapban csupán 8 fő vett részt intézkedéstaktikai

továbbképzéseken. Ha azt vesszük figyelembe, hogy január óta ismét csökkenő a tendencia a képzéseken résztvevők létszámát tekintve, akkor elképzelhető, hogy április hónaptól már senki nem vett részt rajta, és ismét teljesen megszűnik. Az instruktor kérdésemre elmondta, hogy a korábbi évekhez képest nem lát semmilyen javulást az általa képzett állomány képességeiben.

Az alosztályvezető annyival egészítette ki a mondanivalóját, hogy a migráció, illetve az embercsempészések számának megnövekedése miatt az országos rendőrfőkapitány rendészeti helyettese körlevelet adott ki, melyben arra utasítja az állományt, hogy a havi négy óra továbbképzésen felül vegyenek részt egy kétnapos képzésen, melyen kimondottan a gépjárműves intézkedések taktikáit gyakorolják. Erre a kapitányság havonta egy fő rendőrt küld. A BRFK vezető instruktora korábban évente egy alkalommal tartott minden közrendvédelmi területen dolgozó rendőrnek ötnapos intézkedéstaktikai képzést, aminek időtartama háromnaposra csökkent. Megtudtam továbbá, hogy a kapitányság rendőrei részesülnek taser (magyarul tézer: elektromos sokkoló) képzésben, ahova kéthavonta 1 fő jut el. Mivel a tézerekben még nincs kilövő fej, csupán a közeli sokkolás végrehajtásáról szól a képzés. Végül pedig lehetőség van police medic (sérültellátás) képzésen való részvételre, amin havonta egy fő vehet részt.

Összefoglalva megállapítható, hogy a továbbképzések az elmúlt években közel sem úgy valósultak meg, ahogyan elő van írva. Akár csak 2008-ban, ismét egy tragédia kellett ahhoz, hogy a vezetők – az egyes kapitányságon dolgozó vezetők, és az ellenőrzést végző vezető instruktorok – egy ideig komolyabban vegyék a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését, habár az adott rendőrkapitányság első negyedéves továbbképzéseit figyelembe véve, ez igen rövid ideig tartott. Abban az esetben, ha megállapításaim a rendőrség más szervezeti egységeinél nem lennének megfigyelhetők, és 2023 januárjától kezdve az ország jelentős részében ténylegesen nagyobb figyelem hárulna a továbbképzésekre, akkor is láthatjuk, hogy a 18/2008-as ORFK utasításban foglaltak maradéktalan betartása sem képes hatékony fejlődést eredményezni. A továbbképzések havonta egy alkalommal kerülnek megtartásra, és csupán az állomány negyede jut el rájuk, ami azt jelenti, hogy egy rendőr jó esetben is csak négyhavonta, de inkább félévente részesülhet egyszer négy óra képzésben, és akkor is csak az arra a hónapra meghatározott szűk témakörrel kapcsolatban hall információkat, illetve végez gyakorlatokat. A rendőrök ezen kívül sokféle és igen színes képzéseken vesznek részt, ugyanakkor érdemes megvizsgálni ezek gyakoriságát. Évente egyszer jut el minden járőr a háromnapos képzésre, és összesen egyszer vesz részt mindenki

az egynapos tézer-, police medic- és gépjárműves képzésen. Mindezek mellett a bűnügyi ágon dolgozók semmilyen képzésben nem részesülnek. Látható, hogy a rendőrség igyekszik megoldani a rendőrök intézkedéstaktikai képzésének problémáit azzal, hogy a képzések számát növelik, azonban a képzések gyakorisága, időtartama és az azon résztvevő rendőrök száma miatt számomra ez továbbra is hatástalannak tűnik. A képzések arra alkalmasak, hogy némi információ ismereti szintig jusson el néhány járőr képességeiben, azonban arra, hogy a legtöbb járőrhöz jártasság vagy készség szintig eljusson, arra nem. Ehhez arra lenne szükség, hogy egy rendőr havonta legalább három-négy alkalommal, vagyis körülbelül tízszer ennyi képzésben részesüljön, mint jelenleg, és a tanultakat rendszeresen ismétlje is. Téves dolog azt feltételezni, hogy a munkája során tudja gyakorolni azt, amit képzésen megtanult. A rendőröket elsősorban a ritka és váratlan eseményekre kell felkészíteni, amit nem tudnak szolgálat közben gyakorolni, hiszen nem történik meg velük.

A 2020-ban készült interjúkból kiderül, hogy „*instruktor2*” igényelte volna, hogy a vezetés szabjon irányvonalat a képzéseknek. Ez azt jelenti, hogy a BRFK kerületi kapitányságaival ellentétben ő akkoriban nem kapott a vezető instruktorától éves képzési tervet. Ezek a tervek egy iskolai tanmenetnek felelnek meg, az instruktoroknak pedig ez alapján csak az óravázlatokat – vagyis az egyes foglalkozások részletes leírását - kell elkészíteniük, ha fel akarnak készülni a képzések megtartására, ami részben megkönnyíti a munkájukat.

Ahogy az iskolákban is láthattuk, minden oktató azt a fajta képzést részesíti előnyben, amihez ő a leginkább ért. Aki képzett küzdősportos, az fogásokat, földreviteleket, leszorításokat oktat előszeretettel, a lökiképzők leginkább a fegyverkezelésre helyezik a hangsúlyt, vannak, akik a kommunikáció oktatását preferálják, és így tovább. Az instruktorok, amíg nem kaptak képzési tervet, vagy éppen kaptak, de nem várták el tőlük következetesen, hogy az abban leírt témakörökhöz igazítsák a képzéseket, addig az iskolai oktatókhoz hasonlóan működtek, vagyis olyan képzést tartottak, melyben azt gyakoroltatták, amihez ők maguk a legjobban értenek. Hogy 2023 januárjától a továbbképzések megtartása mennyiben fog változni, azt a jövőben figyelhetjük majd meg. Egyelőre egységes képzésről sem az iskolákban, sem az iskolák utáni továbbképzéseken nem beszélhetünk. Ezt önmagában nem tartom problémának, hiszen ettől még a rendőrök részesülhetnek kiváló képzésben. A különböző stílusban intézkedők is tudnak összehangoltan, hatékonyan együttműködni. Problémának azt tartom, hogy ezáltal a rendőröknek csak egyoldalú fejlődésre van lehetőségük. Például egy olyan rendőr tanuló, akinek kiválóak a fizikai adottságai, de a

kiképzője leginkább a lőfegyverhasználat oktatását részesíti előnyben, nem tudja kibontakoztatni a képességeit. Amennyiben se a vezető instruktorok nem kommunikálnak egymással országos szinten, se az instruktorok egymással megyei szinten, addig nincs esély arra, hogy a tananyag bővüljön, és új információk jussanak el az állományhoz. Mindez pedig gátolja az intézkedéstaktika fejlődését. Hiába dolgoznak ki szakemberek új jegyzeteket, hiába születnek új tudományos eredmények, hiányzik a csatorna, amin ezek eljuthatnak a célszemélyekhez.

Az utasítás előírja, hogy az egyes szervezeti egységeken tevékenykedő instruktoroknak önként kell vállalni a képzést és az azzal együtt járó feladataikat, vagyis eredeti beosztásukból adódó mindennapi feladataik mellett foglalkoznak csak a továbbképzésekkel. Mindez jelentősen megosztja energiáikat, és az intézkedéstaktika képzésekre kevesebb figyelmet tudnak fordítani. Tétélezzük fel, hogy egy rendőrkapitányságon 20-30 fő érintett közterületi szolgálatban, számukra intézkedéstaktikai továbbképzést kell tartani! Nehezen kivitelezhető feladat egy adott időpontra összeszedni az érintett állomány összes tagját. Ha az a cél, hogy minden hónapban minden érintett részt vegyen a képzésen, ahhoz legalább három-négy időpontban kell a képzést megtartani. Ez már egy hónapban 12-16 óra képzési időt jelent az instruktornak. A lökiképzés is az intézkedéstaktika része, azt azonban külön lökiképzők oktatják az állománynak egy másik jogi norma alapján. Az intézkedéstaktika hatékony oktatásához az intézkedéstaktikai továbbképzések és a lökiképzés oktatásának összehangolására is szükség lenne, ami további időt, energiát igényelne az instruktor részéről.

Az elmúlt húsz évben az intézkedéstaktikai instruktor és lökiképzői szaktanfolyamokon különböző felépítésű és összetételű tananyagokat oktattak különböző oktatók. A Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ Rendőrképző Akadémia 2021 márciusában kéthetes intézkedéstaktikai instruktor tanfolyamot tartott. Az általuk rendelkezésre bocsátott tananyag végén található felhasznált irodalom mindössze a rendőrségről szóló törvényt, a rendőrség szolgálati szabályzatát, a 18/2008-as utasítást és a közúti közlekedés szabályairól szóló rendeletet¹⁶² tartalmazta. Mindezt azért tartom aggasztónak, mert az instruktoroknak legalább a képzésük idején rendelkezésükre kellene bocsátani minél több olyan intézkedéstaktikáról szóló, vagy ahhoz segítséget nyújtó jegyzetet, könyvet, egyéb irodalmat, amelyből képezhetik magukat a jövőben, és ezáltal az állománynak is nagyobb segítséget nyújthatnak.

¹⁶² A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet.

A továbbképzések vizsgálati eredményeinek összefoglalása

Összefoglalva a továbbképzésekről ebben és az előző fejezetben szerzett információkat megállapítom, hogy az instruktorok mind tapasztalt, szakmailag felkészült rendőrök, akik általában jártasak valamilyen küzdősportban. A foglalkozások megtartására a legtöbb szolgálati helyen szerényebb körülmények állnak rendelkezésre, de így is teljesen megfelelnek a célnak. A továbbképzések megtartása az általam vizsgált helyen nem rendszeres, sőt igen hiányosnak mondható, és nincs okom feltételezni, hogy más szervezeti egységnél különb lenne. A 18/2008-as ORFK utasításban foglaltak az elmúlt években nem valósultak meg a gyakorlatban maradéktalanul, ugyanakkor az instruktorok véleménye és a kutatási eredmények szerint, ha megvalósulnának, az utasítás akkor sem alkalmas a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztésére. A továbbképzések megszervezése, megtartása és ellenőrzése sem kapott megfelelő figyelmet mindaddig, míg az újabb tragédia meg nem történt, majd ezt követően újra feledésbe merült. A fenti alfejezetben bemutatott kutatásom alátámasztja a második hipotézisem helyességét.

4.4 Végkövetkeztetés

A rendőrök intézkedéstaktikai képességeire a rendőrség három ponton lehet hatással: a rendőrök felvételénél, az oktatásuknál és a továbbképzésüknél. A fejezetben ennek a három pillérnek a működését vizsgáltam meg.

Az alkalmasságvizsgálatokat új BM rendelet szabályozza. Ezt és a korábbi szabályzót részletesen elemeztem és tartalmaikat összevettem egymással, valamint interjút készítettem a Belügyminisztérium Közszolgálat-fejlesztési és Stratégiai Főosztály főtanácsadójával, akit az új rendelet létrejöttének körülményeiről, okáról kérdeztem. Megállapítottam, hogy az új rendelet az eddiginél nagyobb lehetőséget biztosít arra, hogy a gyengébb fizikális képességű jelentkezők is felvételt nyerjenek a rendőr iskolákba, valamint a már rendőrként dolgozók alkalmas minősítést érjenek el az időszakos vizsgálatokon. Habár az új rendelet a felvett hallgatók folyamatos fizikai fejlesztését is előírja, ennek gyakorlatban történő megvalósulását kétségesnek tartom. A rendőrök oktatásának körülményeit több irányból vizsgáltam meg. Az egyetemen oktatóként dolgozva a megfigyeléseimet használtam fel. A tiszthelyetteseket képző iskolákban 2019-ben kérdőíves felmérést, 2022-ben pedig interjúkat végeztem az intézkedéstaktika oktatók körében. Az oktatók által elmondottak és az általam tapasztaltak egymással ellentmondásban vannak. Az ő álláspontjuk szerint az intézkedéstaktika órák

száma és az oktatók létszáma kicsi, az órákra rendszeresen felkészülnek, óravázlatot és tanmenetet készítenek, pedagógiai képességekre pedig nincs szükségük. Kutatásaimból kiderül, hogy egy intézkedéstaktika oktatónak kevesebb órája van egy héten, mint egy átlagos középiskolai tanárnak, így maradhat ideje akár önképzésre is. A tanórákon egyszerre csak egy oktató van jelen, holott többre is lenne lehetőség. Az általuk készített óravázlatok, tanmenetek nem felelnek meg a pedagógiai követelményeknek, vagyis nem alkalmasak egy óra vagy tanév megtervezésére. A tantárgyhoz felhasznált kötelező és ajánlott szakirodalom rendkívül szegényes. Az egyes intézmények helyiségei és eszközei fejlesztésre szorulnak ugyan, de alapvetően alkalmasak a foglalkozások megtartására. Az oktatók túlértékelik az általuk oktatott végzős hallgatók intézkedéstaktikai képességeit, melynek okát részben az elfogultságukban látom, részben pedig abban, hogy a hiányosan felépített tervező munka miatt nem látják tisztán, hogy honnan milyen szintre kell eljuttatni egy fiatal rendőrt.

A 3. fejezetben bemutattam az instruktorokkal készített három interjú tapasztalatait. Ennek folytatásaként egy budapesti rendőrkapitányságon újabb két interjút készítettem egy instruktorral és a Közrendvédelmi Alosztály vezetőjével, hogy a továbbképzések esetleges változásairól informálódjak. Megtudtam, hogy a 18/2008-as utasításban foglaltak nem valósulnak meg maradéktalanul, a továbbképzések megszervezése, megtartása és ellenőrzése továbbra sem rendszeres.

A fejezetből kiderül, hogy az intézkedéstaktika három pilléréből az első elméletben alkalmas lenne ugyan az intézkedéstaktika elsajátításához szükséges fizikai képességek megalapozásához, azonban nyitva hagyja annak lehetőségét, hogy ennek hiányában is felvételt nyerjenek a jelentkezők a rendőr iskolákba, továbbá hogy a rendőrök fizikai fittség hiányában végezzék a munkájukat. Az intézkedéstaktika másik két alappillére: az oktatás és a továbbképzés rendkívül sok hiányosságot rejt magában, így azok nehézkesen és hiányosan tudják csak elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeit.

A fejezetben végzett kutatásaim alátámasztják második és harmadik hipotézisem helyességét, és csupán részben támasztják alá negyedik és ötödik hipotézis helyességét.

5. AZ INTÉZKEDÉSTAKTIKA OKTATÁS, TOVÁBBKÉPZÉS ÉS LŐKIKÉPZÉS FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉGEI

5.1 Az intézkedéstaktika oktatás hatékonyságáról

2020-ban egy intézkedéstaktika oktató előadásában kifejtette, hogy a rendőrnek jelentkező fiatalok alkalmatlanok rendőrnek. Úgy vélte, hogy az új generáció tagjai fizikálisan gyengébbek, sérülékenyebbek, kevésbé motiváltak, mint néhány évvel ezelőtti elődeik. Előadását azzal próbálta hatásosabbá tenni, hogy felolvasott egy szöveget egy Monthy Python darabból, amely arról szól, hogy egy falábú ember jelentkezik színésznek Tarzan szerepére. A darab egyébként igen mulatságos, így a hallgatóság jól nevetett az oktató előadásán. Mindenkinek világos volt a párhuzam, miszerint a rendőr hallgatók a falábú jelentkezőt szimbolizálják, Tarzan pedig magát a rendőrt, aki teljesen alkalmas a rendőri feladatok ellátására, és aki ebből adódóan nem lehet falábú. Érdekesnek találtam az oktató hozzáállását, miszerint nem oktatói képességein próbál javítani, hanem a hallgatók hozott képességeit bírálja, akik mellesleg alkalmasnak bizonyultak a fizikai, egészségügyi és pszichológiai alkalmasságvizsgálatokon, ezáltal nyertek felvételt az intézménybe. Fenti esemény jól demonstrálja az intézkedéstaktikai képzés legkomolyabb problémáját, mégpedig az oktatók pedagógiai képességeinek és az ezek fejlesztésére irányuló szándék hiányát.

Krauzer Ernő munkájában¹⁶³ szemléletesen, egy házikó formájú ábra segítségével mutatja be, hogy az intézkedéstaktika tantárgy magában foglalja, lefedi az összes többi rendőrök által tanult tantárgy tudásanyagát.

1. ábra: Az intézkedéstaktika viszonya a többi tárggyal.

Forrás: Az intézkedéstaktika oktatásánál alkalmazott didaktikai módszer kiterjesztése a teljes rendőr tiszthelyettes képzésre.

¹⁶³ Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika oktatásánál alkalmazott didaktikai módszer kiterjesztése a teljes rendőr tiszthelyettes képzésre. Rendőrségi Tanulmányok, 5.évf., 2.sz., 2022., 111.o.

Dolgozatom 3. fejezetében beigazolódott, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot ellátó rendőrök intézkedéstaktikai képességében igen komoly hiányosságok mutatkoznak. Ennek okát elsősorban az oktatás és a továbbképzések hiányosságaiban vélem felfedezni. Krauzer Ernő fent már említett munkájában szintén változásokat szorgalmaz az intézkedéstaktika oktatása területén. Ő elsősorban a képzési rendszeren végezne reformokat, én az oktatás elsőszámú hiányosságának a pedagógiai képességek fontosságának teljes mellőzését és alkalmazásának hiányát tekintem.

A rendőrség által az intézkedéstaktika oktatókkal és instruktorkkal szemben támasztott követelmény jelenleg az, hogy rendelkezzenek minél nagyobb közrendvédelmi szakmai tapasztalattal, esetleg minimális oktatói tapasztalattal, valamint végezzenek el egy instruktori szaktanfolyamot. Sem az oktatók, sem az instruktork kinevezésekor nem követelmény a pedagógiai képességek megléte.

A magyar lökiképzés egyik kiemelkedő alakja Simonyi Ottó rendőr ezredes. Az ő közreműködésével született meg 1997-ben a 23/1997. lövészetű szakutasítás, amely előírta a magyar rendőrök lökiképzésének és lövészetűnek szabályait. A szakutasítás megújításra szorult, és 2018-ban felváltotta a 44/2018. ORFK utasítás a lövészetű szabályzatról. Simonyi úr a vele készített interjúban¹⁶⁴ beszélt arról, hogy az elmúlt 30 évben Magyarországon a lökiképzővé válás folyamata sokat változott, és alakulásában neki szintén nagy szerepe volt. Napjainkban egy kéthetes lökiképző szaktanfolyamot kell hozzá elvégezni, melyre csak akkor kerülhet be valaki, ha a felvételi vizsgalövészetűn megfelelt. A lövészetű lebonyolítását – akár a rendőr iskolákban, akár a főkapitányságokon – csak lökiképző szakoktató végzettségű személy vezetheti. A pedagógiai képességek a lökiképzővé válás esetében sem tartoznak a feltételek közé.

Ez a nézőpont, miszerint sem az oktatóknak, sem az instruktorknak, sem a lökiképzőknek nem követelmény minimális pedagógiai képesség megléte sem, véleményem szerint átgondolásra szorult, hisz a pedagógiai képességekre nagyobb szükség van, mint azt a legtöbben gondolnák.

Az intézkedéstaktika oktatás, a továbbképzés és a lökiképzés feladatai

A feladatát tekintve meg kell különböztetnünk az oktatást a továbbképzéstől. Az előbbi olyan emberekkel foglalkozik, akik még nem rendelkeznek előképzettséggel, nem tudnak megfelelően végrehajtani egy intézkedést. Részükre egy stabil intézkedéstaktikai alaptudás

¹⁶⁴ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07. (A letöltés dátuma: 2022.10.10.)

megteremtése lenne a cél, melyre a későbbiekben lehet majd építeni. A továbbképzéseken már alaptudással rendelkező rendőrök kellene, hogy részt vegyenek, akik a követelményeknek megfelelő egyszerűbb intézkedéseket végre tudnak hajtani. Részükre a már megszerzett tudás elmélyítése és a bonyolultabb intézkedésekre való kondicionálás lenne a cél.

Mindkét szerepkör kiemelkedő felelősséggel jár. Az oktató által megteremtett stabil alapok nélkül az instruktornak nincs mire építenie az újabb tudást, viszont a stabil alapok megfelelő továbbképzés nélkül nem elegendők a biztonságos intézkedések végrehajtásához.

A magyar rendőrök intézkedéstaktikai képzésének jelentős részét a lökiképzés teszi ki. A lőfegyver a rendőrök legveszélyesebb kényszerítő eszköze. Biztonságos, jogszerű, szakszerű kezelésének megtanulása rendkívül összetett dolog, melyre különös figyelmet kell fordítani. A rendőrök lökiképzése – az intézkedéstaktikai képzéshez hasonlóan – két lépcsőben zajlik. Először a rendőr iskolákban kapnak képzést a hallgatók, melynek során megtanulnak alapszinten, de magabiztosan és biztonságosan bánni a rendszeresített lőfegyverrel. Az iskola elvégzése után pedig éves lövészeteken vesznek részt, valamint az intézkedéstaktikai továbbképzéseken is lehetőségük van a fegyverrel szárazgyakorlás végrehajtására. A 44/2018. ORK utasítás azoknak a hivatásos rendőröknek írja elő a lövészet szabályait, akik már az iskolát elvégezték, illetve a ROKK igazgatója gondoskodik arról, hogy az utasításban foglaltak beépítésre kerüljenek a rendészeti oktatási intézetek tanterveibe.¹⁶⁵ A szabályzat a rendőrség teljes állományát két csoportba sorolja: alapszintű képzésre és emelt szintű képzésre kötelezett állománycsoportba. A közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök – vagyis elsősorban a járőrök és körzeti megbízottak - mindegyike az emelt szintű képzésre kötelezett csoportba tartozik.¹⁶⁶ A szabályzat megkülönböztet alaplövészetet, szinten tartó lövészetet, különleges lövészetet és vizsgalövészetet, melyek mind más-más célokat szolgálnak.¹⁶⁷ Az alapszintű képzésre kötelezett állománycsoportba tartozóknak évente egy lökiképzés foglalkozáson kell részt venniük, amely alkalommal egy vizsgafelkészítő lövészetet és egy vizsgalövészetet hajtanak végre. Az emelt szintű képzésre kötelezett állománycsoportba tartozóknak évente két alkalommal kell szinten tartó lövészetet és egy alkalommal vizsgalövészetet részt venniük.¹⁶⁸

¹⁶⁵ 44/2018. ORFK utasítás a lövészeti szabályzatról, 182. pont.

¹⁶⁶ 44/2018. ORFK utasítás, 24-26. pont.

¹⁶⁷ 44/2018. ORFK utasítás, 4-10. pont.

¹⁶⁸ 44/2018. ORFK utasítás, 28-30. pont.

Állandók és változók az oktatásban

Krauzer Ernő dolgozatában szintén foglalkozik az oktatás hatékonyságával. Ő három irányból vizsgálódik: az oktató, a tanuló és az oktatás-módszertan szempontjából.¹⁶⁹ Én ugyanebben a témában két csoportot különíték el, amiket az állandóknak és változóknak neveztem el. Állandónak tekintem azokat az adatokat, amin az oktatók, instruktorok, lökiképzők nem tudnak változtatni. Ilyen például az intézkedéstaktika órák meghatározott száma, vagy az oktatáshoz rendelkezésre álló eszközök, helyiségek, idő stb. Természetesen ezek is változhatnak pozitív vagy negatív irányba, abban az esetben a hatékonyság is nőhet, vagy csökkenhet, ezekre azonban egy oktatónak, instruktornak nincs komoly hatása, ezért állandónak tekintem őket. Változóknak tekintem a rendelkezésre álló idő hatékony kihasználásának és beosztásának képességét, a pedagógiai módszerek ismeretét és alkalmazásának képességét, az intézkedéstaktikai tudást, a rendelkezésre álló szakirodalmak ismeretét, az oktatási célok pontos meghatározásának képességét vagy az oktatók kellő önismeretét, vagyis mindazt, amire hatása lehet egy oktatónak, instruktornak, lökiképzőnek.

7. táblázat: Állandók és változók az oktatásban.

↓ Állandók	Változók ↓
Tanórák száma	Pedagógiai módszerek ismerete
Rendelkezésre álló eszközök	Oktatók pedagógiai képességei
Rendelkezésre álló helyiségek	Szakirodalmak ismerete
Tanórák gyakorisága	Időbeosztás képessége
Oktatók száma	Oktatói munka tervezésének képessége
Tanulók létszáma	Oktatók intézkedéstaktikai tudása
Tanulók hozott képességei	Oktatók önismerete
Egyéb	Egyéb

Forrás: Saját szerkesztés.

100%-os oktatói hatékonyság eléréséhez mind az állandóknak, mind a változóknak maradéktalanul teljesülniük kellene. Mivel – ahogy említettem – az állandókra az oktatóknak nincs hatásuk, és valószínűleg nem is állnak tökéletesen rendelkezésre, ezért feltételezzük azt, hogy a maximálisan elérhető eredmény az oktatás hatékonyságában 80-90% között van! Azért nem adok ennél kisebb értéket, mert úgy gondolom, a jelenleg rendelkezésre álló intézkedéstaktikai óraszámok, eszközök, helyiségek (állandók) alapvetően alkalmasak arra, hogy megfelelő változókkal együtt stabil intézkedéstaktikai alaptudást biztosítsanak a rendőrök számára, ugyanakkor a változóban jóval nagyobbak a hiányosságok. A 4. számú

¹⁶⁹ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. 39.o.

ábrával szemléltetem, hogy a jelenlegi oktatásban milyen százalékban működnek jól az állandók és a változók.

8. táblázat: Az állandók és változók működési aránya.

Forrás: Saját szerkesztés.

Tapasztalataim alapján az intézkedéstaktika oktatók csupán az állandók hiányában (kevés tanóra, kevés oktató, eszközhány stb.) látják a problémát, a változóban – vagyis a saját képességeikben - egyáltalán nem. A legnagyobb hatású változónak a pedagógiai módszerek ismeretét tekintem, illetve fogalmazhatok úgy, hogy a pedagógia tartalmazza az összes oktatáshoz szükséges és abból hiányzó változót.

A pedagógia jelentősége az oktatásban

2023 májusában Kaposváron egy neveléstudományi konferencia egyik szimpóziuma a rendészeti felsőoktatás pedagógiai paradigmaváltásáról szólt.¹⁷⁰ Az itt elhangzott előadások mind azt a tényt erősítik, miszerint a rendészeti felsőoktatásban az oktatók pedagógiai fejlesztése nélkülözhetetlen szemponttá vált. Felhívja a figyelmet arra, hogy a tekintélyelvű félkatonai stílus további erőltetése helyett a felnőtt tanulási modellekre való átállást kell célul kitűzni, mert csak ezek lesznek képesek a társadalmat szolgálni.¹⁷¹ Ezen belül pedig elkerülhetetlen más tudományok - mint a pszichológia, kommunikáció, etika és főleg a pedagógia - beépítése az oktatásba. A Nemzeti Közszolgálati Egyetemen fejlesztési tervével, a Kreatív Tanulási Programmal már megindult egyfajta változás, azonban Fekete és Hegedűs kutatásai szerint az új tanok elfogadása néhány kolléga esetében még akadályokba ütközik, ők ugyanis képtelenek kilépni a hierarchikus rendben való gondolkodásból, ezáltal nehezen azonosulnak a hallgató-központú megközelítéssel.¹⁷² Megfigyeléseim szerint ez az attitűd kimondottan jellemző az intézkedéstaktika oktatókra és lökiképzőkre. A tanulási program egy pedagógiai fordulatot kíván támogatni, amely magával hozza az oktatók módszertani

¹⁷⁰ 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. 2023. május 18-19. Szimpózium, absztrakt.

¹⁷¹ Daniel M. Blumberg, Michael D. Schlosser, Konstantinos Papazoglou, Sarah Creighton, Chief Chuck Kaye: New Directions in Police Academy Training: A Call to Action. International Journal of Environmental Research and Public Health, vol.16., 2019., 4941.o.

¹⁷² Fekete Márta, Hegedűs Judit: A rendészeti felsőoktatás átalakulásának pedagógiai dilemmái, lehetőségei. In.: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpózium, 2023., absztrakt.

megújulását is egyben.¹⁷³ Christian László egy 2023-as előadásában elmondta, hogy több feladatot tűzött ki az iskolának, melyek között szerepel az is, hogy a rendészeti felsőoktatást hozzáigazítsuk a 21. század körülményeihez.¹⁷⁴

Fentieket annyival egészíteném ki, hogy véleményem szerint nem csupán a rendészeti felsőoktatásban, hanem egyéb rendőrképzésben (technikum, akadémia) is szükséges lenne a fenti pedagógiai paradigmaváltás bevezetése. Jelenleg az intézkedéstaktika oktatása terén mind az oktatók, mind az instruktorok és lökiképzők esetében a minél nagyobb közrendvédelmi tapasztalat az, amit a munkáltatók jelenleg előnyben részesítenek, pedig valójában egyik tevékenység sem igényel kiemelkedően nagy szakmai tapasztalatot. Egy rendőr hallgatónak az iskolában az intézkedéstaktika alapjait kell megtanítani, hogy azok a legérthetőbben és legstabilabban bevésszék. Az az oktató, aki életében 1000 embert bilincsel meg, de szegényes pedagógiai repertoárral rendelkezik, nem fogja tudni jobban megtanítani a bilincselés alapjait, mint az, aki életében csupán 50 embert bilincsel, viszont tudja, hogyan kell ezt a képességet hatékonyan átadni. Az iskolákban történő oktatáshoz bőven elegendő szakmai tapasztalatnak tekintem azt, ha valaki néhány közterületi szolgálattal eltöltött év alatt rálátást szerzett az intézkedéstaktika világára, az alapokat érti és alkalmazni tudja.

Az iskola elvégzése után a továbbképzések és lövészetek megtartásához már nagyobb szakmai tapasztalat szükséges, hiszen az alapokon túl már összetettebb intézkedések, mozdulatok megtanítása, gyakoroltatása a cél. Jól szervezett keretek között kell rendszeresen ismételtetni és gyakoroltatni az eddig megtanult elemeket, majd ezeket fokozatosan nehezíteni, összetettebbé tenni.

Két csoportra bontom az intézkedéstaktika oktatókat, instruktorokat, lökiképzőket: Az első csoportba tartoznak azok, akiknek jó pedagógiai érzékük van, és emellett komolyabb érdeklődést mutatnak a pedagógiai módszerek elsajátítása iránt. A másik csoportba pedig azokat, akik mereven elzárkóznak a pedagógia, mint tudományterület elől, és azt a nézetet vallják, hogy a rendőrök képzéséhez elég, ha valaki jól ért a rendőri – azon belül a közrendvédelmi – szakmához, és lehetőleg minél nagyobb tapasztalattal rendelkezzen. Még

¹⁷³ Hegedűs Judit, Fekete Márta: Oktatói narratívák a közszolgálati felsőoktatásban: a változások tükrében. In.: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpózium, 2023., absztrakt.

¹⁷⁴ Christian László: A komplementer rendészet perspektívái. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

egy elismert lökiképző is úgy gondolja: „*Nem mindenki alkalmas rá, hogy oktatni tudja, némi pedagógiai érzék nem árt hozzá.*”¹⁷⁵

Az intézkedéstaktika oktatásához nem feltétlenül pedagógus végzettségű rendőrökre van szükség. Ez nehezen kivitelezhető célkitűzés lenne. A pedagógiai képességek fejlesztésére irányuló szándék és a rendszeres önképzés már alkalmassá tehet bárkit a megfelelő szintű oktatásra, ezért erre kell törekedni.

A Nemzeti Közszerológati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi Tanszéke 2021 őszén kutatásokat folytatott az oktatók pedagógiai hitvallásáról, melynek során tíz véletlenszerűen kiválasztott kollégával készítették interjút.¹⁷⁶ A kutatás eredményei többek között felhívják a figyelmet arra, milyen nagy jelentőséggel bír a pedagógiai ismeretekkel nem rendelkező kollégák mentorálása. 2018-ban történt egy erre irányuló kísérlet, amikor a fenti tanszék munkatársai mentorálni igyekeztek az intézkedéstaktika oktatókat, utóbbiak azonban egyáltalán nem voltak befogadóak.

Virányi Gergely ny. r. dandártábornok már 2002-ben leírta, hogy az új évezred kihívásaira csak tudományosan megalapozott, módszergazdag lépésekkel lehet hatásos válaszokat adni, amihez nem elég csak úgy bolyongani a tudományok rendszerében, hanem egységes rendszerbe kell foglalni minden meglévő tudást és eszközt.¹⁷⁷ A pedagógia tudománya jóval idősebb, mint a rendészet, utóbbi mégsem fogadta még el maradéktalanul előbbi ismeretanyagát.

Maryellen Weimer munkájában összefoglalta a tanulóközpontú oktatás legfontosabb összetevőit. Ahhoz, hogy ezt az oktatók elsajátítsák, meg kell érteniük ennek jelentőségét, ehhez azonban szintén pedagógiai képességekre van szükség. Az intézkedéstaktika kimondottan színes, változatos és elsősorban gyakorlati tantárgy, ezért ez esetben a tanulóközpontúság megfelelő alkalmazása még nagyobb hangsúlyt kap. Ahogyan Weimer is leírja, ez ugyan több munkával jár mind a tanító, mind a tanuló részéről, azonban erre a paradigmaváltásra mindenképpen szükség van az oktatásban.¹⁷⁸

Az intézkedéstaktika olyan tárgy, melyben vegyesen jelenik meg az elméleti ismeretek átadása és az egyes mozdulatok, cselekvések ismételtetése a jártasság megszerzése érdekében.

¹⁷⁵ Szikszai Tamás: Lövésziskola. Lökiképzési és lövészeti útmutató. Gabbiano Print Kft., 2021., 29.o.

¹⁷⁶ Fekete Márta, Hegedűs Judit, Molnár Katalin, Hlavacska Gergely, Molnár Jenő István: A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. Belügyi Szemle, 70.évf., 10.sz., 2022., 2037.o.

¹⁷⁷ Virányi Gergely: Gondolatok a rendészettudományhoz. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények I., Pécs, 2002., 37.o.

¹⁷⁸ Maryellen Weimer: Learner-Centered Teaching. Five Key Changes to Practice. Jossey-Bass, 2013.

Ennek ellenére az oktatásban nem feltétlenül kell ragaszkodni a néhol unalmassá váló előadásokhoz, sem a monoton, véget nem érő ismételtetésekhez. Nem feltétlenül kell a taktikai alapelveket addig olvastatni a hallgatókkal, míg szó szerint vissza nem tudják mondani, és nem kell a fegyver tűzkésszé tételét sem addig gyakoroltatni, míg már nem lesz bőr az ujjakon, és belerokkan a derekuk a fegyver tartásába. A készségek kialakítása valahol a két módszer között helyezkedik el.¹⁷⁹ Lehetőség van kiscsoportos foglalkozások megtartására, tapasztalati tanulási módszerekre, élménypedagógiai módszerek alkalmazására, interaktív csapatmunkára és számos egyéb más lehetőség is kínálkozik, melyeket a pedagógia biztosít az oktatók számára. Ezen új módszerek alkalmazásához azonban az oktató szerepét is újra kell definiálni. Egyre inkább a facilitátor szerep betöltése felé kell elmozdulniuk, akik kisebb mértékben irányítják, helyette inkább koordinálják, összefogják, terelgetik a tanulók csoportját.¹⁸⁰

A rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez létrehozott szakképzési kerettanterv¹⁸¹ tartalmazza az egyes oktatandó tantárgyakat, és megtaláljuk mellettük az ajánlott oktatási módszereket. Krauzer Ernő dolgozatában egy táblázatba összegyűjtötte ezeket¹⁸², melyekből néhányat - köztük természetesen az intézkedéstaktikát és a lökiképzést is – csupán példa jelleggel kiragadtam és az alábbi táblázatban mutatom be.

9. táblázat: A kerettantervben található tantárgyak és a hozzájuk rendelt oktatási módszerek.

Tantárgy	Didaktikai módszerek
Jogi ismeretek	1,4
Bűnügyi ismeretek	1,2,4,6
Közlekedési ismeretek	1,4,6
Rendőri testnevelés	1,4,6,10
Lökiképzés	1,6
Rendőri intézkedések (intézkedéstaktika)	1,4,9

A táblázatba írt számok az alábbi didaktikai módszert jelölik:	
1: magyarázat	6: szemléltetés
2: elbeszélés	7: kooperatív tanulás
3: kiselőadás	8: szimuláció
4: megbeszélés	9: szerepjáték
5: vita	10: egyéb

Forrás: Saját szerkesztés.

¹⁷⁹ Michael L. Birzer and Ronald Tannehill: A More Effective Training Approach for Contemporary Policing Police Quarterly, 4(2), 2001., 233–252.p.

¹⁸⁰ Malcolm Knowles: The Adult Learner: A Neglected Species. Gulf, 1990.

¹⁸¹ Szakképzési kerettanterv a rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez: 54_861_01_Rendőr_tiszthelyettes_közrendvédelmi_rendőr_1_5_ev.pdf

¹⁸² Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, PhD dolgozat, 2023., 35.sz. melléklet

Érdeemes megfigyelni, hogy a lökiképzéshez csupán „magyarázat” és „szemléltetés”, az intézkedéstaktikához pedig „magyarázat”, „megbeszélés” és „szerepjáték” didaktikai módszereket javasolnak. Ezzel kapcsolatban felvetődik a kérdés, hogy vajon miért csak ezeket a módszereket javasolja a kerettanterv. Ezeken kívül – akár a felsorolt listából, akár azon kívül – számtalan más módszer is alkalmazható lenne, ami hatékonyabbá, érdekesebbé, színesebbé tenné az oktatást, habár azzal egyet lehet érteni, hogy ezek a módszerek a legismertebbek és legáltalánosabbak. Felmerül továbbá a kérdés, hogy vajon mit takar az „egyéb” kifejezés. Amelyik tantárgy mellett a 10-es szám szerepel, ott az oktatónak milyen didaktikai módszerekhez kell nyúlnia? És végül a legfontosabb kérdés: Az az oktató, aki igénybe szeretné venni a kerettantervben található táblázat információit, honnan fogja tudni, hogyan kell alkalmazni a leírt didaktikai módszereket? Természetesen van, ami magától értetődik, nem szorul magyarázatra például a „magyarázat” vagy „elbeszélés”. Ugyanakkor a „vita”, a „szemléltetés”, a „szimuláció” vagy „szerepjáték” – nem beszélve az „egyéb” módszerekről - már jóval nagyobb pedagógiai felkészültséget, gyakorlatot igényelnek. Önmagában tehát nem látom hasznát a kerettantervben szereplő táblázatnak. Mindenképpen szükségesnek tartanám, hogy az oktatók átbeszéljék az egyes didaktikai elemek alkalmazásának módját egy pedagógussal, majd a pedagógus néhány alkalommal kísérelje figyelemmel az oktató tanóráit.

A pedagógiai végzettség nem tesz mindenkit automatikusan jó pedagógussá. Életem során számtalan rossz oktatóval, tanárral, nevelővel találkoztam, akikről csupán a végzettségük alapján lehetett következtetni a szakmájukra, nem pedig képességeik alapján. Amikor dolgozatomban a pedagógusokat említem, feltételezek mögötte igazi oktatói, nevelői képességeket, annak ellenére, hogy ez a végzettségből nem törvényszerűen következik.

A Simonyi Ottóval készített interjúból¹⁸³ megtudhatjuk, hogy az ő aktív közreműködésével 2000-től beindultak a rendőrségen a lökiképzői és intézkedéstaktikai szaktanfolyamok, és megkezdődött az instruktorok képzése. Ezekre egyre nagyobb volt az érdeklődés, ezért 2004-től már felvételi vizsgát kellett tennie annak, aki be akart kerülni egy lökiképzői szaktanfolyamra. A tanfolyamokon eleinte a résztvevők tudásának és képességeinek fejlesztése állt a fókuszban, később azonban egyre nagyobb hangsúlyt kapott az oktatás-módszertan is.

¹⁸³ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07.

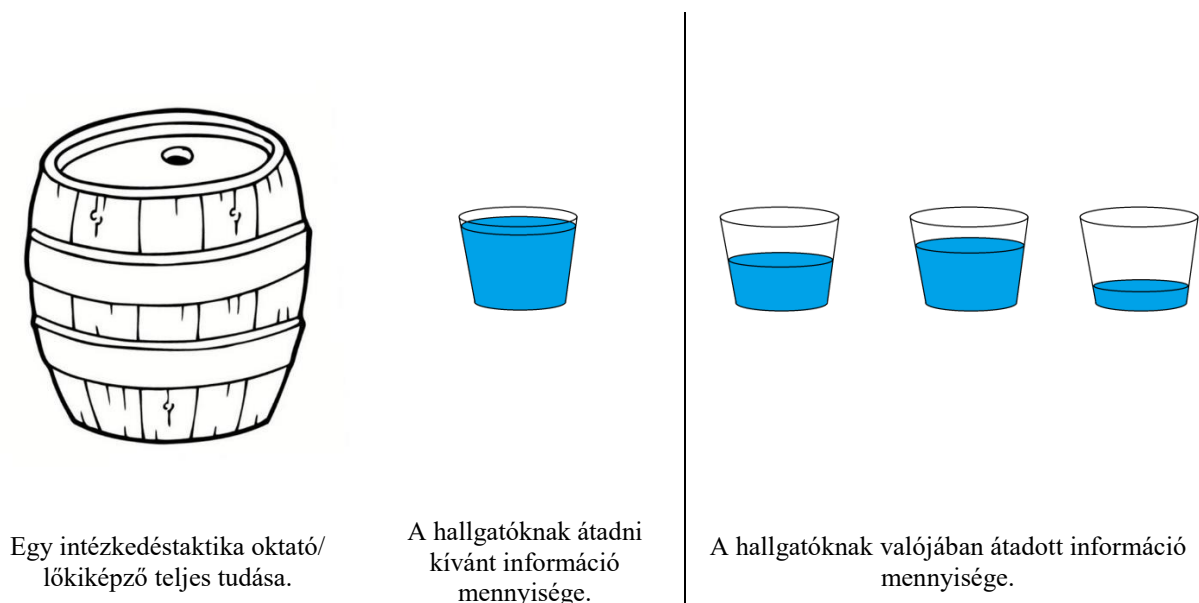
Fontosnak tartom elkülöníteni azt, hogy valaki rendelkezik egy bizonyos területen oktatás-módszertani ismeretekkel, valamint azt, hogy valaki rendelkezik az oktatás és nevelés terén a módszertani ismeretek teljes tárházával és a személyiség fejlesztésének képességével. A két csoport igen sokban különbözik egymástól, az előbbit nevezhetjük kiképzőnek, utóbbit pedig pedagógusnak. Egy oktató például meg tudja mutatni, hogyan kell bilincselni, egy lőkiképző kijavítja a fegyverfogási hibákat, és eléri, hogy a rendőrnek pontosabbak legyenek a találatai. Erre a tudásra feltétlenül szükség van, ugyanakkor nem tanultak arról, hogyan kell kisebb-nagyobb csoportokban dolgoztatni, differenciáltan oktatni, egyéves/kétéves/négyéves tanmenetet megtervezni és ahhoz igazítani az oktatást, hiányzókat felzárkóztatni, fenntartani harminc hallgató érdeklődését és figyelmét akár két-három órán keresztül, differenciáltan motiválni őket, valamint számos módszert, és ezek miatt az információk nem jutnak el maradéktalanul minden hallgatóhoz, illetve az állomány minden tagjához. Ettől ők kiváló kiképzők, viszont a tanult oktatás-módszertani ismereteikkel nem pótolják a pedagógiai ismeretek hiányát. Az intézkedéstaktikával, vagy azon belül akár a lőfegyver kezelésével kapcsolatos információk halmaza olyan hatalmasra duzzadt az elmúlt harminc évben, hogy azt csak megfelelő rendszerezéssel, az információk szelektálásával, prioritások felállításával lehet oktatni. Egy ilyen nagy tudáshalmaz oktatását fel kell tudni osztani meghatározott időtartamokra (1/2/4 évre). Tudni kell nagy létszámú csoportoknak (szakaszok/évfolyamok/az állomány egy része) átadni, márpedig az iskolákban és az éves lövészetek jelentős részén 30-40 fős csoportok jelennek meg. Mindez nem kivitelezhető eredményesen a pedagógia ismerete nélkül. A rendőr iskolákban történő intézkedéstaktika oktatáshoz, a továbbképzéseken történő oktatáshoz, valamint a lőkiképzéshez jóval kevesebb szakmai tapasztalat és jóval több pedagógiai képesség szükséges, mint amennyivel jelenleg az oktatók és kiképzők rendelkeznek.

A lőkiképzők például átlag feletti fegyverkezelési képességekkel – vagyis szakmai tudással - rendelkeznek, ám nem attól válik valaki jobb lőkiképzővé, hogy még többet gyakorol a fegyverrel, vagy megismer olyan fegyvereket is, amelyek nincsenek rendszeresítve a rendőrségnél. Ezekről maximum jobb lövő lesz, vagy szélesebb körben tájékozott. Hibás nézőpontnak vélem azt, hogy egy lőkiképzőnek folyamatosan fejlesztenie kell a lőkészségét, mert különben a hallgatók, vagy a fiatal rendőrök – látva gyengülő teljesítményét – kinevetik őt. Ez csupán a kiképző saját igénye, szenvedélye vagy egyéni érdekei miatt fontos. A lőkiképzőnek a munkaidejében nem az a feladata, hogy ezt a képességét még tovább fejlessze, hanem hogy megtanulja a meglévő képességeit átadni a hallgatóknak, illetve az állomány

azon részének, akik átlagon alul teljesítenek. Ezzel a gondolatommal Szikszai Tamás lőkiképző is egyetért: „Nem kell a kiképzőnek a legjobb lövőnek is lennie, ..., mert az idejébe nem fér bele, de nem is ez a feladata.”¹⁸⁴ Ugyanígy az intézkedéstaktika oktatónak sem feladata a hét minden napján órákat tölteni a taktikai házban vagy közterületen, csupán évente néhány alkalommal kell a tudását feleleveníteni és az információkat frissíteni.

Fenti gondolataimat igyekszem egy hasonlattal érzékeltetni. Ha a lőkiképzők óriási tudását például egy hordó vízhez hasonlítjuk, nekik abból csak néhány pohárnyi vizet kell átadniuk a hallgatóknak és fiatal rendőröknek, hiszen csak a fegyverkezelés alapjaira kell megtanítani őket. (Természetesen más a helyzet, ha valaki egy bevetési egység tagjait vagy terrorelhárítókat képez, de én jelenleg csak a rendőr hallgatók és a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök képességeit vizsgálom.) Téves gondolat, hogy ezt a hordó vizet az oktatói munka során még tovább kell duzzasztani - mert az átadni való információ akkor is csak egy pohárnyi víz marad – hanem az a feladatuk, hogy ezt a pohár vizet megtanulják úgy átadni, hogy mindenkihez maradéktalanul eljusson, és senki ne szenvedjen egy csepp hiányt sem belőle.

2. ábra: A tudásátadás korlátai.

Forrás: Saját szerkesztés.

Hogy a lőkiképző szabadidejében mennyi időt tölt a lőtérrel gyakorlással, milyen versenyekre készül fel, meddig fejleszti magát, az az ő magánügye, és természetesen

¹⁸⁴ Szikszai Tamás: Lövésziskola. 31.o.

dicséretes, ha ezt teszi, de a tanításhoz elsősorban a pedagógiai képességek fejlesztésére lenne szükség.

Fentiek alól természetesen kivételt képez, ha a lökiképzőknek új átadni való információk állnak rendelkezésre. Például az új rendszeresített CZ típusú maroklőfegyverek bevezetésekor javasolt volt minél többet gyakorolni velük, mielőtt elkezdik az állománynak is megtanítani a használatát.

Az éves lövészetek megfigyelése pedagógiai szempontból

Fenti gondolataimat az alábbi, éves lövészeteken megfigyelt tapasztalataimmal illusztrálom: A lökiképző a szárazgyakorlás alkalmával érhetően elmondja a fegyver tokból történő helyes elővételét, fogását, tűzkészítést, a helyes testtartást, a fegyverrel történő célzást, elsütésének módját, illetve az utómunkálatokat. Mindezeket gyors egymásutánban 15 perc alatt közli, és be is mutatja, közben az állomány mind a harminc tagjának tokban van a fegyvere, mozdulatlanul áll és figyel. Ezt követően meghatározza azt a feladatot, hogy jelre mindenki előveszi a fegyverét, tűzkészítéssel, és lead egy (képzeletbeli) lövést egy elképzelt célra. Az állomány a végrehajtáskor az összes lehetséges hibát elköveti (a fegyver elővételének mozdulata, fegyverfogás, célzás, elsütés, utómunkálatok, stb.), illetve olyan is akad, aki egyáltalán nem képes végrehajtani a feladatot valamilyen technikai akadály vagy képességbeli hiány miatt. A lökiképző maximum négy vagy öt emberhez tud odalépni segíteni, a többiek újra és újra ismétlik a hibás vagy hiányos mozdulataikat, vagy éppen nem csinálnak semmit. Ez a lökiképző minden bizonnyal felkészült fegyverkezelési ismeretekből, és annak a négy-öt főnek feltehetően hatékony segítséget tudott nyújtani, az állomány nagy része mégis úgy távozik a lövészetéről, hogy nem fejlődtek a fegyverkezelési képességei. A foglalkozás elején hallott nagy mennyiségű információnak az első végrehajtott gyakorlás időpontjában is már csak töredékére emlékszik, hiszen nem tudta azonnal mozdulatokhoz kötni az elméletet. Nagyrészt hibás mozdulatokat hajtott végre, és ezek kezdtek el rögzülni a központi idegrendszerében. Ez a lökiképző nincs birtokában a megfelelő pedagógiai ismereteknek. Az egyes mozdulatokat gyakoroltathatta volna apránként, lépésről lépésre, az elméletet azonnal összeköthette volna a gyakorlattal, többször elismételhette volna ugyanazt az információt más megközelítésben (többféle megközelítés elve), alkotathatott volna párokat, vagy kisebb csoportokat, hogy az ügyesebbek segíthessenek a gyengébb képességűeknek (differenciálás, tanítás általi tanulás), stb. Ez a lökiképző még egyszerűbb helyzetben van, mint egy iskolai oktató, hiszen nem szerepel a feladatai között az, hogy az egymást követő képzéseit egymásra építse, odafigyeljen az egyes személyek fejlődése közti különbségekre és

alkalmazkodjon azokhoz, meghatározott időtartamú képzésről tanmenetet készítsen, motiválja az állományt, rendszeresen és változatosan értékelje a teljesítményüket, vagy játékos formában próbáljon oktatni. Iskolai körülmények között ezek a további feladatok is igen fontos szerepet játszanak.

Az Intézkedéstaktikai Alosztály működésének megfigyelése pedagógiai szempontból

A Budapesti Rendőr-főkapitányság Rendészeti Szervek Rendészeti Koordinációs és Szakirányító Osztály Intézkedéstaktikai Alosztály kimondottan a BRFK rendőr állományának intézkedéstaktikai továbbképzésével foglalkozik. Ennek megfelelően rendszeresen háromnapos továbbképzéseket tartanak a részükre, melyek során különböző technikákat, taktikákat oktatnak, illetve taktikai házban gyakoroltatják a rendőröket. Egy ilyen foglalkozáson átlagosan tíz fő vesz részt. 2023 nyarán önképzés céljából néhány alkalommal csatlakoztam a képzésekhez. Az alábbiakban összefoglalom ezek során gyűjtött tapasztalataimat.

Ez a szervezeti egység képes a BRFK-n a legátfogóbb, leghosszabb időtartamú képzést adni a rendőrök részére, mindezek ellenére úgy vélem, a működése szinte egyáltalán nincs hatással a hivatásosok képességeire. Ennek egyik oka természetesen az, hogy a rendőrök nagyon ritkán – leggyakrabban évente egy alkalommal -, vagy egyáltalán nem jutnak el ezekre a képzésekre, de úgy vélem, az ezen való változtatás sem oldaná meg a képességbeli hiányosságait. Ezt a kijelentésemet ismét a pedagógia alkalmazásának hiányával magyarázom. A háromnapos képzés első két napján technikák és taktikák átbeszélése és gyakorlása zajlik. Az oktatók részletesen elmagyarázzák, hogy mit, miért és hogyan kell csinálni, felhívják a figyelmet a lehetséges hibákra, videókkal teszik szemléletesebbé a foglalkozást. A harmadik nap a taktikai házban való gyakorlást szolgálja. Minden rendőr 2-3 fős csoportokban lép a taktikai házba, és két egymást követő intézkedési szituációt old meg. Elméletben ez a program kimondottan hasznosnak tűnik, ám a gyakorlat megfigyelése során más következtetésre jutottam.

Mint említettem, a háromnapos foglalkozás első két napja technikák és taktikák gyakorlásából áll. Feltételezzük, hogy az ebédszünetet és a foglalkozások közti szüneteket leszámítva a tiszta munkaidő hat óra! Megfigyelésem szerint ebből az időmennyiségből a foglalkozáson résztvevő egy-egy rendőr összesen maximum 12-15 percet gyakorol. Ennek oka az, hogy az oktató a kelleténél többet beszél, magyaráz és bemutat, hosszan kitér a hibázási lehetőségekre, valamint videókat mutat más elhibázott intézkedésekről. Ezt követően a bemutatott mozdulatot minden rendőr csupán egy alkalommal próbálja ki, mielőtt áttérnek a

következő technikára. Ezen a ponton szeretném felhívni a figyelmet a 6. számú ábrára, amely azt illusztrálja, hogy a tanulás során miből mennyit képes megjegyezni az emberi elme.¹⁸⁵ Látható, hogy amit látunk és hallunk, az rendkívül keveset ad hozzá a tudásunkhoz (20-30%), ellenben amit mi magunk teszünk, az már jelentősen többet (90%). Továbbá ahhoz, hogy egy mozdulatra egy nap elteltével is emlékezzen valaki egynél több ismétlésre van szükség.

3. ábra: A tanulási hatékonyság.

Forrás: Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába.

Ez az egyik oka, amiért úgy látom, hogy ezeknek a foglalkozásoknak nincs hatásuk a rendőrök fejlődésére. Évente egy alkalommal hallják és látják az információt, ugyanakkor ők maguk összesen csupán egyszer hajtják végre. A foglalkozást követő néhány órán belül a látottakból és hallottakból megmaradt kevés információ jelentős része is feledésbe merül. Általánosan megfigyelhető az intézkedéstaktika oktatók körében az a jelenség, hogy előszeretettel beszélnek sokat, hiszen szeretik a tudásukat megmutatni, demonstrálni, a velük történt eseményeken nosztalgiázni, a másoknál látott hibákat viccesen eljátszani, ezáltal a közönséget szórakoztatni (ami mögött az a tévhit áll, hogy így nem lesz unalmas az oktatás, és ami nem unalmas, az hatékony), miközben az ezzel elvett idő a gyakorlás rovására megy.

Általános hibának tartom azt az oktatói hozzáállást, miszerint minden rendőrrel feltételezik, hogy magukhoz hasonlóan jó kondicionális képességekkel, fejlett mozgáskoordinációval és közelharc, önvédelem tudással rendelkeznek. Ez a megállapítás téves, ugyanis a rendőrök jelentős része (az időszakos fizikai alkalmasságvizsgálaton elért kiváló teljesítménye ellenére) sajnos edzetlen, koordinációja fejletlen, és sosem tanult küzdősportot, harcművészetet vagy önvédelmet. Ennek ellenére az oktatók feltételezik a rendőrökről, hogy támadás esetén mindegyikük testi kényszert tud alkalmazni az intézkedés alá vont személyekkel szemben, és erre építik az oktatást. Ízületi feszítéseket, leszorítási technikákat

¹⁸⁵ Kraiciné Szokoly Mária, Csoma Gyula: Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába. ELTE, Budapest, 2012., 92.o.

mutatnak olyan rendőröknek és rendőrnőknek, akik nincsenek tisztában az emberi anatómiával, nem rendelkeznek tapasztalattal arról, hogy egy ízület merre hajlítható és merre feszíthető, valamint hogy ezek milyen irányba képesek elmozdítani az emberi testet. Ez önmagában nem lenne probléma, hiszen ettől még egy-két fogást, mozdulatot el lehet sajátítani, de tudva, hogy ezek a rendőrök legkorábban egy év múlva, vagy talán soha nem fogják ezeket gyakorolni, már nem tűnik ésszerűnek. Egy-egy tanított mozdulat olyan fizikális képességeket (például rendkívüli gyorsaság, átlagon felüli koordinációs készség) követel meg a járőröktől, amiket egy bevetési csoport tagjai is nehezen teljesítenének. Az oktatók védelmében meg kell jegyezni, hogy a törekvések dicséretesek, azonban ebben a formában ez nem vezet eredményre.

A foglalkozásokon megfigyelhető volt, hogy a videók, amiket az oktatók szemléltetés céljából levetítettek, szinte 100%-ban az Amerikai Egyesült Államokban készültek. Tény, hogy a legtöbb példát abból az országból lehet meríteni, ugyanakkor az USA-nak más a jogrendje, más a rendőreik felkészítése és felszerelése, más a lakosság összetétele, más a bűnözési statisztikája. Egy magyar rendőrnek egyelőre más jellegű bűncselekményekre kell felkészülnie, tehát amit a videókon lát, az ebben az országban még életszerűtlen. Véleményem szerint oktatási célra hitelesebb lenne hazai, vagy akár szomszédos országból származó felvételeket beszerezni.

A háromnapos képzés utolsó napján taktikai házban történő gyakorlásra kerül sor. Ez jelenleg a leghatékonyabb képzési módja a rendőröknek. Nem csak a tanult technikák és taktikák gyakorlására van általa lehetőség, hanem kiváló lélektani felkészítés is egyben. Csupán ez utóbbi tényező miatt gondolom úgy, hogy a háromnapos képzés valamilyen hatással lehet a rendőrök intézkedéstaktikai fejlődésére, ugyanis nő a stressztűrő képességük, azonban a taktikai házban történő gyakorlás hatékonyságát is többszörösére lehetne növelni bizonyos pedagógiai képességek segítségével. Szintén korábban említettem, hogy a rendőrök intézkedése hat alapelvnek kell, hogy megfeleljen: eredményesség, jogszerűség, szakszerűség, biztonságosság, objektivitás és arányosság. Megfigyeléseim során az általam látott rendőrök taktikai házban való tevékenysége az első négy alapelv egyikének sem felelt meg. Az intézkedés alá vont személy halálos sebet ejtett a rendőrökön, a rendőrök egymást lötték le, földön fekvő, sérült személyt löttek fejbe, felügyelet nélkül hagyták a megbilincselte személyt, és sorolhatnám a hibákat. A gyakorlás után következett a kiértékelés, amikor az oktató levetítette az egyes gyakorlatokról készült videókat, és a rendőrökkel átbeszélte azokat. Ennek során az oktató felhívta ugyan a figyelmet a hibákra, azonban nem esett szó arról, hogyan

lehetett volna kijavítani azokat. Mondatai gyakran ellentmondásosak voltak. Igyekezett minél több pozitív visszacsatolást adni a résztvevőknek, ám gyakran indokolatlanul. Többször megdicsért olyan mozdulatokat is, melyekből a későbbiekben komoly intézkedési hiba következett be. Hiányoltam a kiértékelésből, hogy nem kérdezte meg a rendőröket, szerintük mit csináltak helyesen és mit helytelenül. Nem mutatott rá az intézkedéstaktikai alapelvek megvalósulására, vagyis, hogy melyik mozdulat volt jogszerűtlen, szakszerűtlen, vagy mitől volt az intézkedés eredménytelen. Véleményem szerint, ha a résztvevő rendőröknek másnap ugyanazokat a szituációkat kellett volna megoldaniuk a taktikai házban, ugyanazokat a hibákat ismét elkövették volna, ugyanis nem kaptak arra vonatkozó használható információt, hogy a hibáikat hogyan javítsák ki.

Összességében úgy vélem, hogy ezek a háromnapos képzések alkalmasak arra, hogy a rendőrök részére egy minimális lélektani felkészítést nyújtsanak, azonban más intézkedéstaktikai képességek fejlődését ebben a formában nem tudják elősegíteni. Az Intézkedéstaktika Alosztály működésére feltétlenül szükség van, de véleményem szerint legalább négyszeres állománnyal, esetleg osztály szinten kellene működnie, így minden rendőr részére évente akár kétszer vagy háromszor ennyi képzést biztosíthatnának. Továbbá az ott szolgálatot teljesítő oktatóknak érdemes lenne néhány alkalommal a foglalkozásaikat megfigyelő pedagógusokkal konzultálni az oktatói képességeik fejlesztése érdekében.

A segédlőkiképzői szaktanfolyam tananyagának megfigyelése pedagógiai szempontból

2024 tavaszán bepillantást nyertem a ROKK által rendezett segédlőkiképzői szaktanfolyam tananyagába, amellyel kapcsolatban az alábbi észrevételeket teszem. A tanfolyam felsorolja a lökiképzés foglalkozás részeit:

1. Bevezető rész: biztonsági rendszabályok ismertetése, jogszabályismeret, anyagismeret.
2. Fő rész: lögyakorlat előkészítése, fegyverkezelés, szárazgyakorlás.
3. Befejező rész: lövészet.

Hiányolom, hogy a lövészet után nem következik semmi, vagyis a lövészeti foglalkozásnak nincs zárása. Pedig lehetőség lenne a lövészet eredményeinek átbeszélésére, tapasztalatok cseréjére, élmények megosztására, találati hibák javítási módjának átbeszélésére, a csoport munkájának általános értékelésére, a gyengébb képességűek biztatására, a jobb képességűek méltatására, a fegyverek karbantartására, a fegyverrel kapcsolatos etikai szabályok átbeszélésére, a löfegyverkezelést elősegítő, otthon, vagy a szolgálati helyen is elvégezhető

erősítő vagy ügyességfejlesztő gyakorlatok megbeszélésére. A felsorolt lehetőségek bármelyike jelentős mértékben hozzájárulna az állomány fejlődéséhez.

Észrevételezem továbbá, hogy a lökiképzés foglalkozásra történő személyi felkészüléshez a tananyagban csupán egyetlen javaslat tartozik: önképzés. Ez ugyan több mindent jelenthet, de a tanfolyamon elhangzottak alapján a lökiképzők számára ez egyetlen dolgot jelent: hogy a lökiképzőknek vagy lögyakorlat-vezetőknek rendszeresen gyakorolniuk, illetve löniük kell a lőfegyverrel, mert különben nem maradnak hitelesek az állomány szemében. Véleményem szerint ez a javaslat a 2000-es évek elején még ésszerűnek tűnt, mára azonban több kárt okozott, mint hasznot. Ugyanis ez arra utal, hogy egy lökiképzőnek minden más feladatát háttérbe szorítva folyamatosan gyakorolni kell a fegyverével, amit tapasztalatom szerint a lökiképzők aránytalanul nagy időráfordítással meg is tesznek. Ez eltereli a figyelmüket más relevánsabb feladatról, mint például az oktatói képességek fejlesztése, pedagógiai módszerek megismerése, a lövészeti tananyag átdolgozása, módosítása, lövészettel kapcsolatos szakirodalmak, publikációk tanulmányozása, esetleg a segédlökiképzői tananyag frissítése. Aki stabil fegyverkezelési alapokkal rendelkezik, annak az oktatáshoz, továbbképzésekhez vagy lövészetek megtartásához semmi szüksége rövid időközönként végrehajtott önképzésre, hiszen a képességei nem vesznek el. Elegendő lenne havonta, vagy akár félévente foglalkoznia képességei szinten tartásával. Ugyanakkor pedagógiai képességeinek fejlesztését egészen addig kötelessége lenne fejleszteni, amíg akad olyan hallgató, vagy rendész, akinek a kellő mennyiségű információt nem sikerült megfelelő szinten átadnia, márpedig ilyen hallgató és rendész bőven akad.

5.2 Elmélet az intézkedéstaktika oktatás hatékonyságáról

Vizsgálataim szerint az intézkedéstaktika oktatás, továbbképzés és lökiképzés hatékonysága Magyarországon jelenleg 30%-os. Ebben az alfejezetben ezt az állítást részletesen magyarázom. Továbbá úgy vélem, hogy az intézkedéstaktika oktatói pozíció betöltéséhez csupán 20% szakmai tapasztalatra és 80% pedagógiai képességre van szükség, az instruktori és lökiképzői pozíció betöltéséhez pedig 50-50%-ra. (Szemben a jelenleg alkalmazásban lévő 100%-os szakmai tapasztalattal és 0%-os pedagógiai képességgel.)

Differenciálás

Tételezzük fel azt, hogy akiknek nincs pedagógiai végzettsége, azok nem is mutatnak érdeklődést a pedagógia tudománya iránt! Ezt a feltevést alá is tudom támasztani az oktatókkal készített interjúkkal. A nem pedagógusokról tételezzük fel, hogy nem ismerik a differenciált oktatás fogalmát és nem is képesek azt alkalmazni! Tételezzük fel azt is, hogy egy átlagos osztályban/állományban a hallgatók 20%-a az átlagnál gyengébb, másik 20% az átlagnál jobb képességekkel rendelkezik, a maradék 60% pedig átlagos képességű! Az oktatók elsősorban az átlagos képességű hallgatók szintjéhez igazítják az oktatást. Ez azt eredményezi, hogy a gyengébb képességűek jelentősen lemaradnak, sikerélményük is kevesebb lesz, elkedvetlenednek, egy idő után pedig már hajlandóság sem lesz bennük, hogy felzárkózzanak a többiekhez. A jobb képességű hallgatók könnyedén elsajátítják ugyan a tananyagot, lehetőségük lenne további fejlődésre, azonban ez nem valósul meg, mert az oktatás az átlagos képességű hallgatók tanulási ütemében zajlik.

Differenciálásnak nevezzük azt a pedagógiai funkciót, amely a tanulással kapcsolatos egyéni és csoportkülönbségek figyelembevételét írja elő a tanítási-tanulási folyamat minden mozzanatára nézve.¹⁸⁶ A tanulóknak más-más a tanulási stílusa, motivációja, attitűdje, érdeklődési köre, agyfélteke-dominanciája. Alkatbeli és erőbeli különbségek vannak fiúk és lányok között. A differenciálás hatékony alkalmazásakor mindezeket figyelembe kell venni. Ez lehetőséget biztosítana a gyengébbeknek, hogy felzárkózzanak, a jobbaknak pedig, hogy tovább bontakoztassák képességeiket, ami az én feltevésem szerint nem valósul meg. Ez azt eredményezi, hogy a hallgatóknak csak a 80%-a sajátítja el a stabil intézkedéstaktikai alaptudást, viszont a jobb képességűeknek sem nyílik lehetősége a képességeik teljes kibontakoztatására. Túlzás lenne azt állítani, hogy a gyengébb képességűek semmilyen intézkedéstaktikai tudást nem szereznek, csupán rendkívül hiányosak maradtak az ismereteik. Emiatt az oktatás a hatékonyságából 10%-ot veszít. A jobbak rendelkeznek ugyan stabil alaptudással, de további képességek maradtak kibontatlanul, emiatt az oktatás újabb 10%-ot veszít hatékonyságából. A differenciálási képesség hiánya miatt tehát összesen 20%-kal romlik a hatékonyság.

A 10. és 11. számú táblázatokkal szemléltetem a differenciálás nélküli és a differenciálással megvalósuló oktatás közti különbséget. A vastag kerettel határolt terület tartalmazza az általam elérni kívánt célokat. A táblázatok csupán a differenciálás

¹⁸⁶ Báthory Zoltán: Differenciálás a tanulásszervezésben In: Balogh László és Tóth László: Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből, Neumann Kht., Budapest, 2005., I. Kötet, III. fejezet, 1. alfejezet, 1.o.

megvalósulásával vagy hiányával foglalkoznak, más oktatási hiányosságokat nem vesznek figyelembe. Zöld pipával jelöltem azokat a részeket, amelyek megvalósulnak az oktatás során, narancsszínű pipával azt, ami csupán részben valósul meg és áthúzott körrel azokat, amik egyáltalán nem valósulnak meg.

10. táblázat: Oktatás differenciálás nélkül.

Teljes állomány ↓	Teljes tananyag (stabil alaptudás)		Tananyagon túl plusz információk és képességek elsajátítása.
	Tananyag hiányos elsajátítása.	Tananyag hiánytalan elsajátítása.	
Jobb képességű hallgatók (20%).	✓	✓	∅
Átlagos képességű hallgatók (60%).	✓	✓ (hiányos)	∅
Gyengébb képességű hallgatók (20%).	✓	∅	∅

Forrás: Saját szerkesztés.

11. táblázat: Oktatás differenciálással.

Teljes állomány ↓	Teljes tananyag		Tananyagon túl plusz információk és képességek elsajátítása.
	Tananyag hiányos elsajátítása	Tananyag maradéktalan elsajátítása	
Jobb képességű hallgatók (20%)	✓	✓	✓
Átlagos képességű hallgatók (60%)	✓	✓	∅
Gyengébb képességű hallgatók (20%)	✓	✓	∅

Forrás: Saját szerkesztés.

Tanterv, tanmenet, óravázlat és időbeosztás

A tantervek a társadalmak oktatási rendszereiben a tartalmi irányító eszközök. Olyan dokumentumok, amelyek meghatározzák a nevelés-oktatás céljait, ezeket feladatok és követelmények formájában részletezik, megvalósításához tananyagot rendelnek.¹⁸⁷ Szokták még emlegetni ezeket képzési és kimeneti követelményként vagy képzési programként is.

¹⁸⁷ Molnár Edit Katalin: A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai. Szte BTK Pedagógiai Értékelés és Tervezés Tanszék, Mentor(h)áló 2.0 program, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt., 2015., 1.3 fejezet, 1.o.

Az iskolák, képzési formák, szakok mind rendelkeznek tantervvel. Az oktató az ezekben foglalt célok megvalósításának útjait dolgozza ki tanmenet és óravázlatok segítségével.

A tanmenet a tantervben meghatározott anyag elrendezése, amely a tananyag egyes részeinek sorrendjét tünteti fel. A helyesen megállapított tanmenettel lehet a tanításra jutó időt kellőképpen felhasználni, valamint segít a tanítás ellenőrzésében. Megkülönböztetünk heti, havi vagy egész éves tanmeneteket is, melyeket mindig az oktató állapít meg. Ezekből bármikor kiolvasható, hogy az oktatónak gyorsítania kell-e az oktatói munkáját, vagy esetleg hosszabban elidőzhet egy-egy tanítási egységnél. Ennek hiányában az oktató tervezés nélkül vág bele a tananyag oktatásába, és csak reméli, hogy az adott időegység alatt sikerül átadnia a tervezett anyagot, illetve hogy megfelelő időt szánt minden anyagrész gyakoroltatására.

Az óravázlat az oktató személyes terve, a tanári tervezői munka legkisebb egysége. Ebben tervezzük meg az óra pontos menetét, időbeosztását, az alkalmazott módszereket, eszközöket, az óra célját, didaktikai feladatait.

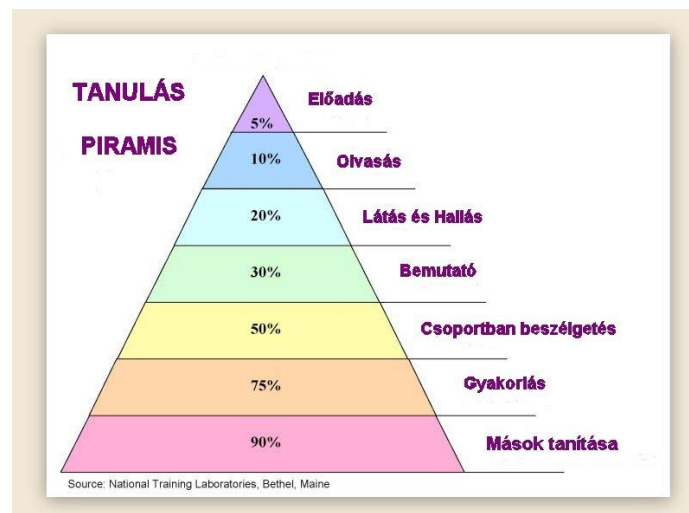
A pedagógusok megtanulják és gyakorolják a tanmenetek és óravázlatok megírását. Akik keveset tudnak magáról a tanításról, azok a tanítás egyszerűségével arányosan a tervezést is egyszerűnek tekintik. Rendszeresen tapasztaltam, hogy rendőr oktatók tanóra közben próbálták kitalálni az adott tananyag oktatásának módját több-kevesebb sikerrel, vagy olyan módszereket választottak egy adott feladat gyakoroltatására, ami nem bírt túl nagy hatékonysággal. Az az oktató, aki nem rendelkezik az óravázlat megírásának képességével, hajlamos felkészületlenül érkezni a tanórára, ami silányabb minőségű és rossz időbeosztású órát eredményezhet. Márpedig aki nem tanult arról, mit kell tartalmaznia egy óravázlatnak, és nem gyakorolta annak megírását, az egészen biztosan nem lesz felkészült. Ha megvizsgáljuk a Budapesti Rendészeti Szakközépiskola Intézkedés-módszertani Szakcsoport Taktikai Csoportja által 2000-ben készített óravázlatot, láthatjuk, hogy nem tartalmazza sem az óra időbeosztását, sem a gyakorlatok részletes leírását és helyszínét, sem a gyakoroltatás módját, létszámát, sem a hibajavítás módját.¹⁸⁸ Mindez jól illusztrálja, hogy pedagógiai ismeretek nélkül nem lehet megfelelően előkészíteni egy tanórát. Az oktatók számára mindenképpen ajánlott a tudatos és részletes tervezői munka, melyet a tanítási óra után is könnyebben tud értékelni.

Megfigyeléseim szerint a rendőr oktatók, kiképzők egy része komoly hiányosságokkal küzd az időbeosztás terén, ami alatt azt értem, hogy egy intézkedéstaktika órán jóval több időt

¹⁸⁸ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. 12.sz. melléklet.

fordít az elméletre, és kevesebb idő marad a gyakorlatra, a gyakorlást minden apró részletnél feleslegesen megállítja, egy egyszerűbben elsajátítható elem gyakorlására jóval több időt szán, mint amennyi szükséges lenne, vagy nagyon belemerül a saját élményeinek elmesélésébe. Tapasztaltam, hogy egy 120 perces órát rááldozott az oktató arra, hogy a rendszeresített vegyi eszköz hatását demonstrálja a hallgatókon, holott erre elég lett volna az óra utolsó 10 perce. Mindez annak köszönhető, hogy a fent említett tervezési feladatokat nem, vagy csak felületesen hajtják végre. A tanulási piramis¹⁸⁹ az oktatói módszerek hatékonyságát mutatja be. Kiolvasható belőle, hogy ha az oktató csak beszél a tananyagról, és bemutatja azt, akkor az ismereteknek csupán 30%-a marad meg a hallgatókban, míg a gyakorlattal a 75%-a. Megfelelően beosztani tehát a magyarázatra és a gyakorlásra szánt időt kulcsfontosságú lehet.

4. ábra: Tanulási piramis.

Forrás: Rapid e-Learning master.

Tételezzük fel, hogy az intézkedéstaktika oktatók nem készítene megfelelő tanmeneteket és óravázlatokat, ami véleményem szerint hosszútávon legalább 25%-kal csökkenti az oktatás hatékonyságát.

Tanórán kívüli feladatszabás (avagy házi feladat)

Egy felnőttképzésben talán gyerekesen hangzik az a szó, hogy házi feladat, mégis nagyon komoly és hasznos tud lenni. Az intézkedéstaktika főleg gyakorlati tantárgy, aminek a tudásanyaga csak akkor tud elmélyülni, ha a tanult mozdulatokat rendszeresen és sokszor ismétlik. Az oktatók minden rendőr iskolában kevésnek tartják az intézkedéstaktika órák

¹⁸⁹ Rapid e-Learning master. Varsó, 2017., 19.o.: https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/ef5f4e36-8f26-49ab-83cc-066417053b2b/O8-RELM_methodology_HU_web.pdf

számát, mégsem tapasztaltam, hogy a hallgatók részére foglalkozáson túli feladatokat adnának. A pandémia 2020 tavaszán történő megjelenésekor egy időre teljesen leállt az intézkedéstaktika oktatása, hiszen gyakorlati tantárgy lévén nem volt lehetőség online oktatásra. Abban a helyzetben kiemelten fontos szerepe lett volna ezeknek a feladatoknak, mert a hallgatók akár önként egyedül is gyakorolhattak volna a megfelelő instrukciók segítségével.

Ezek a mindennapi életbe könnyen beépíthetők, nem igényelnek senkitől plusz időráfordítást, és még szórakoztatóak is lehetnek. Egy gyakorlott pedagógusnak képesnek kell lennie bármely elsajátítandó tananyaghoz megfelelő gyakorló feladatokat találni. A mozgásos feladatok gyakoroltatására a legalkalmasabbak a testnevelő pedagógusok, hiszen ők ezt külön tantárgy keretein belül tanulták az egyetemen. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül bemutatok négy példát arra, milyen házi feladatok adhatók intézkedéstaktika tantárgyból a hallgatóknak. A feladatoknak én adtam nevet, hogy könnyebb legyen megkülönböztetni őket.

Vigyázz, ajtó!

Ezzel a feladattal az ajtón történő áthaladás technikáit lehet gyakorolni. A hallgatónak az a feladata, hogy a következő egy hétben minden alkalommal, amikor át akar haladni egy ajtón, meg kell állnia előtte. Megvizsgálja, hogy az ajtó kifelé vagy befelé nyílik, hol vannak a zsanérok, van-e rajta üvegablak, milyen az anyaga, egyszóval minden jellemzőt, ami egy rendőrnek fontos lehet. Ezután meg kell állapítania, hogy melyik a „hideg” (biztonságosabb) és melyik a „meleg” (kevésbé biztonságos) oldal, ennek megfelelően melléhelyezkedni, majd kopogtatni, esetleg benyitni. Mindez öt másodpercet vesz igénybe minden alkalommal, amikor ajtóhoz érkezik, de ha ezt szokásává teszi, intézkedés közben soha nem fogja azt a hibát elkövetni, hogy egy ajtó közelében a veszélyzónában marad.

Gépjármű keringő

Ez a feladat a gépjárműben ülő személyek igazoltatásának biztonságát segíti elő. A hallgató feladata, hogy egy héten keresztül minden alkalommal, amikor beszáll egy gépjárműbe (akár sajátjába vagy máséba), előtte kerülje meg a járművet oly módon, mintha igazoltatni szeretné a benne ülő személyeket. A tanultak szerint figyelje meg annak jellemzőit: hatósági jelzését, a sérüléseit, a színét, a különös ismertetőjeleit! Nézzen be az ablakokon, közben figyelje a körülötte lévő forgalmat, állapítsa meg, hogy a jármű körül mely terület biztonságos és melyik veszélyes! Beszállás előtt álljon meg egy pillanatra a jármű mellett úgy, mintha igazoltatná a képzeletben benne ülőket! Figyelje meg, milyen helyzetből

nyílik nagyobb rálátása az autó belsejére, közben ügyeljen arra, hogy ne álljon a kocsi ajtaja mellé! Ha van rá lehetőség, akár az ilyenkor szokásos felszólításokat is el lehet mondani félhangosan. Mindez 15-20 másodpercet vesz igénybe minden alkalommal, és a hallgató egy életre megtanul odafigyelni a járműves igazoltatás veszélyeire.

Mindenki fedezékbe!

Ez a feladat a fedezékek gyors kereséséhez és felismeréséhez nyújt segítséget. A hallgatónak az a feladata, hogy minden nap három alkalommal, a legkülönbözőbb időpontokban és helyeken körül kell néznie ott, ahol éppen tartózkodik, és fedezéket kell keresnie. Nem kell elbújni mögé, csupán megállapítani, hogy hol vannak ilyenek. Az intézkedéstaktika elméleti óráin megtanulják a hallgatók, hogy a különböző csőtorkolati energiájú fegyverekből kilőtt lövedékek milyen mélyen fúródnak a különböző anyagokba, de gyakorlati tapasztalattal nem rendelkeznek arról, hogy az utcákon, épületekben, erdőben mi nyújthat számukra fedezéket. Ennek a feladatnak a gyakorlása elősegíti, hogy bárhol, bármikor gyors fedezéket találjanak maguknak, ha velük szemben bárki valaha lőfegyvert használna.

Ne gyere közelebb!

Ez a feladat az intézkedés alá vont személlyel szemben a megfelelő biztonsági távolság kiválasztását segíti elő. A hallgató bármely alkalommal, amikor más emberek közelében tartózkodik (például boltban, utcán, közlekedési járművön) képzelje el, hogy az előtte álló személyt intézkedés alá vonja, és válassza meg azt a távolságot a személytől, amit biztonságosnak érez! El lehet képzelni azt is, hogy az illető megpróbál ütni vagy rúgni felé. A feladat végrehajtható akár ismerőssel, akár ismeretlen személlyel. Minden alkalommal csupán három másodpercet vesz igénybe, és elősegíti, hogy a hallgató a jövőben minden intézkedése alkalmával automatikusan a megfelelő biztonságos távolságot válassza.

Fenti feladatok csupán példaként szolgálnak, de egy képzett oktatónak minden megtanulandó elem tanórán kívüli gyakoroltatásához rendelkeznie kell valamilyen játékos és egyszerű ötlettel. Ezek a tanórán kívüli feladatok szintén hozzájárulnának a rendőr hallgatók intézkedéstaktikai fejlődéséhez. Ezek elmaradása miatt elméletem szerint ismét 3%-ot csökken az oktatás hatékonysága.

Egyéb pedagógiai módszerek

Az oktatóknak, instruktoroknak érdemes gazdag pedagógiai módszertani repertoárral rendelkezni és ezeket változatos formákban használni. A konstruktivista pedagógia szerint a

megértés nem olyan egyszerű folyamat, hogy a tanuló csak egyszerűen magába olvasztja a külső forrásokból származó tudáselemeket, hanem annál sokkal komplexebb. E komplexitás kiszolgálása nem lehetséges egy beszűkült módszertani repertoárral. A számtalan pedagógiai módszer közül, amit még fontosnak tartok megemlíteni és intézkedéstaktika foglalkozásokon alkalmazni, az a motiváció felkeltése és fenntartása, a többféle megközelítés elve, valamint a játékoság.

A motiváció felkeltése és fenntartása

Szakértők szerint a tanulás egyik belső feltétele a motiváció.¹⁹⁰ Nem minden hallgató érdeklődik egyformán az intézkedéstaktika tantárgy iránt. Aki veszít az érdeklődéséből, vagy kevés az ezzel kapcsolatos sikerélménye, az hajlamosabb lesz a következő foglalkozáson még kevesebb energiát fektetni a tanulásba, esetleg már a foglalkozáson sem fog megjelenni. A motiváció megszerzése vagy megtartása egyrészt az egyén saját feladata, másrészt viszont egy jó oktatónak kötelessége ebben segíteni. A kellően motivált és sikerélményekben gazdag tanulók nem csak jobban érzik magukat a foglalkozásokon, de munkavégzésük hatékonysága is hatványozódik. Tapasztaltam intézkedéstaktika foglalkozások megfigyelésekor, hogy az oktatók a motivált hozzáállást teljes mértékben a hallgatók felelősségének tekintik, nem érzik benne saját felelősségüket. Ebből adódóan a gyengébben teljesítő és emiatt érdeklődésüket teljesen elvesztett tanulókat engedik a háttérbe szorulni, így ők a gyakorlati foglalkozásokon szinte csak megfigyelőként vesznek részt, és nem fejlődnek.

Molnár Katalin munkájában olvashatunk a hallgatók motiválásának jelentőségéről, és emellett kiváló módszertani lehetőségeket említ ennek megvalósítására, speciálisan a rendészeti oktatás keretei között.¹⁹¹ Ilyen többek között a „szakmai műhely” és „kávéház” kialakítása, a szemléltetés, a közös élmények felhasználása és sok más módszer, melyekről részletes leírást találunk a dolgozatban.

A többféle megközelítés elve

A többféle megközelítés elve szintén arra utal, hogy minden ember másként működik, és más módszerrel tudja leghatékonyabban elsajátítani a tanultakat, másra tud ráhangolódni. Van, akinek elég elmagyarázni valamit, van, akinek egy konkrét példával kell illusztrálni, van, akinek táblázatban kell megmutatni, és van, akinek le kell rajzolni. Mikor egy oktató elmagyaráz valamit a hallgatóknak, hajlamos azt gondolni, hogy teljesen érthető és világos

¹⁹⁰ Tanulási módszerek, avagy hogyan tanuljunk hatékonyan: <https://szakmablog.hu/tanulasi-modszerek/>

¹⁹¹ Molnár Katalin: A motiválás módszertani lehetőségei a felsőfokú rendészeti képzésben. Nemzeti Közszerológiai Egyetem, 2019.

volt, hiszen ő maga így tanulta meg a legkönnyebben. A többféle megközelítés elve arra mutat rá, hogy ugyanazt az információt mindig többféle-képpen kell tudni átadni, majd a hallgatók visszajelzéseit figyelembe véve újabb és újabb módon megismételni. Éppen ezért tartom célravezetőnek, hogy mindig más-más oktató vezesse az egymást követő foglalkozásokat, így lehetőség van az ismétlések alkalmával arra, hogy a hallgatók mástól hallják ugyanazt az információt.

Játékosság

Általános iskolában szokták volt mondani a testnevelő tanárok, hogy ha jól dolgozik a társaság, akkor az óra végén lesz játék. Véleményem szerint a játékra nem csak jutalomként lehet tekinteni, hanem alapvetésként. A felnőttek ugyanúgy szeretnek játszani, akár a gyerekek, és sokszor többet is tanulnak belőle. A játék fenntartja a figyelmet, élvezetesebbé teszi az órát, összekovácsolja a társaságot, jobb hangulatot teremt, pozitív hatással van az egyén lelki fejlődésére, mozgáskultúrájára, társas kapcsolataira, kommunikációjára és számos egyéb tulajdonságára. Játékos körülmények között hatékonyabbá és élvezetesebbé válik az oktatás. Manapság az oktatásról szóló szakirodalmak egyre nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a játékosításnak, mint motiváló eszköznek.¹⁹²

Az intézkedéstaktika oktatásában nem elterjedt szempont a játékosság. Ezt komoly tantárgynak tekintik az oktatók, és esetenként hajlamosak bizonyos mozdulatokat kimondottan monoton módon unalomig ismételtetni a hallgatókkal, ami sokszor ellenkező hatást vált ki, mint aminek az elérésére törekszenek. Pedagógiai tanulmányaim és oktatói munkám során tapasztaltam, hogy szinte bármilyen tananyagot – akár elméleti, akár gyakorlati – lehet, sőt érdemes játékos formában oktatni, vagy játékokkal színesíteni.

Elméletem bemutatásához tegyük fel, hogy az intézkedéstaktika oktatók és instruktorok jelentős része nem képes a megfelelő motiválásra, nem alkalmazza a többféle megközelítés elvét, valamint nélkülözi a játékosságot. Fentiek hiánya miatt újabb 10%-ot veszít az oktatás a hatékonyságából.

Intézkedéstaktika oktatásához felhasználható szakirodalmak

Az intézkedéstaktika oktatásához az első lépés a megfelelő szakirodalom összegyűjtése, mely mind az iskolákban történő oktatáshoz, mind a továbbképzésekhez elengedhetetlen segítséget nyújthat. Kutatásaimból az derül ki, hogy minden rendőrököt képző intézményben,

¹⁹² Milu Ildikó, Balogh Bence, Nagy Dávid, Kocsis Zsófia: A kreatív tanulás és tanítás szolgálatában – Gamifikációs értékelés a saját fejlesztésű MotivApp applikációval. Képzés és Gyakorlat, 20.évf., 1-2.sz., 2022., absztrakt.

illetve instruktorkat képző tanfolyamon ugyanazt a 2-3 jogszabályt és ORFK utasítást használják az oktatáshoz, nem többet. Ezeken túl elmondható, hogy az intézkedéstaktika oktatók az ország különböző pontjain a saját elképzeléseik és tapasztalataik mentén, saját tanmenet alapján hajtják végre a rendőr tanulókat oktatását. Egyéb intézkedéstaktikai módszertani, vagy az oktatáshoz segítséget nyújtó szakirodalom szinte egyáltalán nincs használatban egyik iskolában vagy instruktori képzésen sem. Az intézkedéstaktika témakör egy másik kutatója megerősít abban a megállapításomban, miszerint az intézkedéstaktikához viszonylag kevés szakirodalom található¹⁹³, tehát valóban nincs könnyű dolga annak, aki erről szeretne informálódni.

Az elmúlt 20-25 évben rengeteg kiváló intézkedéstaktikai szakember dolgozott azon, hogy a rendőri intézkedéstaktika tudásanyagát bővítse, pontosítsa. Közülük néhányan írásban is összefoglalták tudásukat, ám ezekre igen nehéz rátalálni. Ezen túl több ORFK utasítás is született, melyben hasznos információk találhatók, nem beszélve egyéb olyan írásokról, melyek nem rendőr szakemberek keze által születtek, mégis rengeteg felhasználható tudásanyagot hordoznak.

Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül bemutatom az általam összegyűjtött intézkedéstaktika oktatásához és tanulásához felhasználható írásokat:

- **Kocsis István, Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc című munkája**¹⁹⁴- amit még az ORFK adott ki 1992-ben szakanyagként rendőr iskolák részére - mind a mai napig érvényes tudásanyagot halmoz fel az intézkedéstaktikáról, azon belül is a testi kényszer alkalmazásáról.

- **Miglécz Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I.**¹⁹⁵ című könyve egyetlen rendőrököt képző iskola irodalmából sem hiányozhat.

- **Szikszai Tamás: Lövésziskola** című könyve¹⁹⁶ az egyik legfrissebb és legátfogóbb könyv a lövészet és annak oktatása témakörén belül.

- **Rác Ferenc** 2001-ben jelentetett meg rendészeti szakközépiskolák tanulói számára készített jegyzetet **A rendőri intézkedések kommunikációja** címmel¹⁹⁷.

- **Nyakó Lászlónak** 2004-ben jelent meg **A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai** című munkája¹⁹⁸.

¹⁹³ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. 21.o.

¹⁹⁴ Kocsis István, Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc.

¹⁹⁵ Miglécz Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2010.

¹⁹⁶ Szikszai Tamás: Lövésziskola.

¹⁹⁷ Rác Ferenc: A rendőri intézkedések kommunikációja. BM Oktatási Főosztály, jegyzetek a rendészeti szakközépiskolák tanulói számára, 2001.

- **Csomós Istvánnak** két 2008-ban megjelent önálló írása is segítséget nyújt a rendőri kommunikáció fejlesztéséhez: **Intézkedés-lélektan és kommunikáció**¹⁹⁹, valamint **A kommunikáció alapjai**²⁰⁰.

- **Daniel Shapiro, Roumen Valchev és Fran Donelan: Konfliktus és kommunikáció. Át a konfliktuskezelés labirintusán**²⁰¹ című munkája a konfliktuskezelés mellett önismeret, énkép témakörökkel is foglalkozik.

- **Csomós István és Fodor Sándor: Pszichológiai alapismeretek**²⁰² című közös munkája a fentiekhez hasonló témakörben nyújt segítséget.

- **Barlai Róbert és Kővágó György: Krízismenedzsment, kríziskommunikáció**²⁰³ címmel dolgoztak ki tankönyvet.

- **Kelemen András** – a Rendőrtiszti Főiskola egykori oktatója – két jegyzetet is készített a rendőr tanulóknak: **A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja**²⁰⁴ és **A testi kényszer, elfogások realizálásának oktatásmódszertana**.²⁰⁵

- **Az Önvédelem és intézkedéstaktika I-II-III.** kötete^{206,207,208} elsősorban középiskolások számára készült, azonban bármely része felhasználható a felsőoktatásban, a technikai képzésben, vagy a Rendőrképző Akadémián.

- **Rivasz Gábor** pénzügyőr 2009-ben jelentette meg **Az intézkedéstaktika alapjai** című könyvét²⁰⁹.

- **Krauzer Ernő: Intézkedéstaktika Személy- és vagyonőrök, valamint Fegyveres biztonsági őrök részére**²¹⁰ címmel adott kézikönyvet.

- **Szeles Erika** rendőr és szakpszichológus **Szituációs gyakorlat-gyűjtemény az intézkedéstaktikai és intézkedéslélektani képzésekhez intézkedéstaktikai instruktorkok és**

¹⁹⁸ Nyakó László: A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai. Sportévkönyv, 2004.

¹⁹⁹ Csomós István: Intézkedés-lélektan és kommunikáció. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.

²⁰⁰ Csomós István: A kommunikáció alapjai. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.

²⁰¹ Daniel Shapiro, Roumen Valchev és Fran Donelan: Konfliktus és kommunikáció. Át a konfliktuskezelés labirintusán. Open Society Institute, Budapest, 1995.

²⁰² Csomós István, Fodor Sándor: Pszichológiai alapismeretek, BM Oktatási Főosztály, Budapest, 2001.

²⁰³ Barlai Róbert, Kővágó György: Krízismenedzsment, kríziskommunikáció. Budapesti Kommunikációs Főiskola Tankönyvei, Századvég Kiadó, Budapest, 2004.

²⁰⁴ Kelemen András: A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapja. Budapest, NKE RTK nyomdája, 2012.

²⁰⁵ Kelemen András: A testi kényszer, elfogások realizálásának oktatásmódszertana. RTF, jegyzet, 2011.

²⁰⁶ Fónagy István: Önvédelem és intézkedéstaktika I. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.

²⁰⁷ Nyilas István: Önvédelem és intézkedéstaktika II. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.

²⁰⁸ Garadnai Ottó: Önvédelem és intézkedéstaktika III. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.

²⁰⁹ Rivasz Gábor: Az intézkedéstaktika alapjai. Budapest, Viva Média Holding, 2009.

²¹⁰ Krauzer Ernő: Intézkedéstaktika Személy- és vagyonőrök, valamint Fegyveres biztonsági őrök részére. PRO-SEC Kft., 2012.

pszichológusok számára című munkáját²¹¹ 2014-ben adta ki az ORFK, mely elsősorban az oktatóknak nyújt kiváló segítséget.

- **Retek Amadé könyve**²¹² új megközelítésből, a pszichológia oldaláról mutatja be az intézkedéstaktikát.

- **Lehóczki Ágnes** írásában²¹³ az intenzív stresszhelyzet intézkedések közben lejátszódó lélektanát dolgozza ki.

- Bár nem rendészeti tárgyú, hanem hétköznapi szituációkat mutat be, de nagyon hasznosnak tartom **Allan Pease: Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból** című munkáját²¹⁴, mely szintén elengedhetetlen segítséget nyújthat a rendőri intézkedésekhez azáltal, hogy segít a rendőrnek felismerni az intézkedés alá vont személy testbeszédéből, viselkedéséből annak gondolatait, lelki állapotát.

- **Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Viselkedésértés (Behavioral Insight)**²¹⁵ című könyve az átlagember viselkedésének értelmezéséhez és ezen képesség hatékony használatához ad átfogó útmutatót.²¹⁶

- **Farkas István és Végh József: A lélektani képzés elvei, módszerei, gyakorlati tapasztalatai** címmel²¹⁷ jelentették meg munkájukat.

- **Farkas Johanna és Krauzer Ernő: Suicide by cop jelenség és intézkedéstaktikai megoldásának lehetőségei**²¹⁸ című munkája a rendőrök egy speciális intézkedési szituációjához és a fegyverhasználathoz nyújt segítséget.

- **Freyer Tamás** néhány kollégájával együtt a fizikai felkészítést támogatja az alábbi munkáikkal: **A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük lehetőségei**²¹⁹, **Katonai közelharc mozgásanyag, jellege, oktatása, kapcsolatrendszere**²²⁰,

²¹¹ Szeles Erika: Szituációs gyakorlat-gyűjtemény az intézkedéstaktikai és intézkedéslélektani képzésekhez intézkedéstaktikai instruktorok és pszichológusok számára. ORFK, 2014.

²¹² Retek Amadé: Az intézkedéstaktika pszichológiájáról.

²¹³ Lehóczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben.

²¹⁴ Allan Pease: Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból. Budapest, Park kiadó, 1989.

²¹⁵ Michael Hallsworth, Elspeth Kirkman: Behavioral Insight. The Mit Press Essential Knowledge Series, 2020.

²¹⁶ Németh Viktor, Fazekas-Pátyodi Szandra: Viselkedésértés. Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Behavioral Insight című könyvének ismertetője. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023., 1301.o.

²¹⁷ Farkas István, Végh József: A lélektani képzés elvei, módszerei, gyakorlati tapasztalatai. Magyar Rendészet, 3.évf., 3.sz., 2003.

²¹⁸ Farkas Johanna, Krauzer Ernő: Suicide by cop jelenség és intézkedéstaktikai megoldásának lehetőségei. Belügyi Szemle, 67.évf., 2.sz., 2019., 109-126.o.

²¹⁹ Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük lehetőségei. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, jegyzet, 1996.

²²⁰ Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: Katonai közelharc mozgásanyag, jellege, oktatása, kapcsolatrendszere. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, jegyzet, 1993.

Katonai testnevelés oktató módszertana²²¹ és Fizikai felkészítés a rendészeti felsőoktatásban.²²²

- **Doroszlai András** szintén a fenti témakörben adta ki alábbi munkáit: **A tökéletes közérzet kialakítása²²³, Az önvédelmi képzés alapelvei az I. évfolyam testnevelési óráin²²⁴, valamint A magyarországi rendvédelmi iskolák önvédelmi és kondicionális képzési anyagának összehasonlító elemzése.²²⁵**

- **Daniel Goleman: Érzelmi intelligencia a munkahelyen című munkája²²⁶** a társakkal való együttműködésben és a munkahelyi stressz feldolgozásához nyújthat segítséget.

- **Rory Miller: Konfliktus és erőszak. A harcművészetek haszna és hatásossága valódi konfliktusokban²²⁷** című könyvéről dolgozatom későbbi részében még említést teszek, mert véleményem szerint kisebb átdolgozással még tankönyvként is funkcionálhat a rendőr hallgatók számára.

- **A 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás** a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról elsősorban a csapattevékenységekhez nyújt taktikai ajánlásokat, ám azok megismerésével és megértésével az egyéni taktikai képességek is fejlődnek.²²⁸

- **A 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv békeidőszaki fegyverzeti és vegyivédelmi szakanyagellátás biztosításáról és tartalékkészletének meghatározásáról felsorolja a rendőrök felszereléseit és említést tesz az ellátás szabályairól.²²⁹

- **A 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás** a rendőrség kutyás és lovas szolgálati szabályzatáról azoknak nyújt hasznos információkat, akik a szolgálati állatok igénybevétele iránt mutatnak érdeklődést.²³⁰

²²¹ Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: Katonai testnevelés oktató módszertana. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, tankönyv, 1994.

²²² Freyer Tamás: Fizikai felkészítés a rendészeti felsőoktatásban. In: Sport, egészség, életmód, Budapest, konferencia előadás rövidített változata, 2013.

²²³ Doroszlai András: A tökéletes közérzet kialakítása. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 229-232.o.

²²⁴ Doroszlai András: Az önvédelmi képzés alapelvei az I. évfolyam testnevelési óráin. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 136-137.o.

²²⁵ Doroszlai András, Somlai József: A magyarországi rendvédelmi iskolák önvédelmi és kondicionális képzési anyagának összehasonlító elemzése. Rendvédelmi Füzetek 2, 2000., 1-42.o.

²²⁶ Goleman Dániel: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Humánpolitikai Szemle, 17.évf., 7-8.sz., 2006.

²²⁷ Rory Miller: Konfliktus és erőszak.

²²⁸ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról.

²²⁹ 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv békeidőszaki fegyverzeti és vegyivédelmi szakanyagellátás biztosításáról és tartalékkészletének meghatározásáról.

²³⁰ 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőrség kutyás és lovas szolgálati szabályzatáról.

- A **34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás** a rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról napjainkban egyre aktuálisabb, hisz 2023 januárja óta jelentősen megnövekedett azon esetek száma, amikor a Tevékenységirányítási Központ a járőröket lövedékálló mellények használatára utasítja.²³¹

- A **37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás** a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról tartalmazza az élettársi vitáknál intézkedő rendőrök feladatait.²³²

- A **32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás** a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására²³³ tartalmaz a rendőrök számára intézkedési és kommunikációs ajánlásokat is.

- A Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bünmegelőzési Osztálya **Gyakorlati útmutató rendőrök számára családon belüli erőszak esetén** címmel jelentette meg munkáját.²³⁴ Megjegyzem, a családon belüli erőszakra több módszertani útmutató is található, de a szakirodalom összegyűjtésekor igyekeztem kimondottan a rendőrök által és rendőrök számára készített írásokra koncentrálni.

- A **44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás** az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról tájékoztatást nyújt a védőeszközök használati rendjéről.²³⁵

- Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló **57/2013. (XII. 21.) ORFK utasításnak** elsősorban a 10. fejezetét ajánlom rendőrök figyelmébe, melyben a Tevékenységirányítási Központ és az állomány közti kommunikációról és az EDR rádiók alkalmazásáról esik szó.²³⁶

Az általam felsorolt könyvek, jegyzetek, publikációk, szabályzók kivétel nélkül mind az intézkedéstaktikáról, vagy annak egyes elemeiről szólnak, esetleg oktatásához, elsajátításához

²³¹ 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás a rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról.

²³² 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról.

²³³ 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására.

²³⁴ Vinczéné Kárpátfalvi Erika (szerk.): Gyakorlati útmutató rendőrök számára családon belüli erőszak esetén. Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Rendőr-főkapitányság Bünmegelőzési Osztály, Miskolc, 2010.

²³⁵ 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról.

²³⁶ 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről.

nyújtanak segítséget. Természetesen vannak témakörök (például ilyen a kommunikáció), melyekről több száz irodalmat lehetne találni, én csupán egy-két konkrét művel teszek javaslatot a témakör figyelembevételére. Érdeemes lehet a rendőr iskolákban vagy instruktor képzéseken ezeket az írásokat is felhasználni az oktatáshoz, illetve a tanulók és rendőrök figyelmébe ajánlani. Ezeken túl számtalan témába vágó könyv is megjelent, melyek az oktatók, instruktorok feldolgozására várnak.

Ugyan nem említettem a felsorolásban, de érdemes lenne esetleg különböző harcművészetekről, küzdősportokról, önvédelmi rendszerekről, közelharcról szóló könyveket is a szakirodalom részévé tenni. Habár nem kimondottan az intézkedéstaktika témakörén belül helyezkednek el, de mindenképpen érintik azt. Még ha egyes küzdősportok nem is igazán illeszthetők az intézkedéstaktika mozgásanyagába, az abban szerzett jártasság nem gyengíti a rendőrt. Az erről szóló könyvek meghozhatják a kedvet a gyakorláshoz, átfogó tájékoztatást adnak a keletkezéséről, kultúrájáról, alapelveiről, elsajátításának módjáról, gyakorlati alkalmazásáról, hasznáról.

A szakirodalmak bővebb ismerete nem csak az oktatóknak és instruktoroknak nyújtana plusz információt a már meglévő tudásukon túl, de a hallgatóknak is lehetőséget biztosítana arra, hogy képezzék magukat, több elméleti tudást szívjanak magukba, tájékozottabbak legyenek, több szemszögből vizsgálhassák a tananyag egyes részeit, illetve akár a szakdolgozataikhoz is mélyebb tudást merítsenek. Az intézkedéstaktika elsősorban gyakorlati tantárgy, az elméletnek kisebb a súlya, de a szakirodalmak hiányos használata vagy teljes nélkülözése további 3%-kal csökkenti az oktatás hatékonyságát.

5.3 Oktatói hatékonyság összegzése

Tehát az elméletemben – az állandók megléte miatt - 85%-os az oktatás hatékonyságában elérni kívánt maximális eredményt. A differenciálási képességek hiánya miatt 20%-ot, a tanmenetek, óravázlatok elkészítésének és alkalmazásának hiánya miatt 25%-ot, egyéb pedagógiai módszerek használatának hiánya miatt 10%-ot, tanórán kívüli feladatok hiánya miatt 3%-ot, valamint a szakirodalom megfelelő használatának hiánya miatt 3%-ot veszít az oktatás a hatékonyságából. Így a hatékonyság összességében 24%-ra csökken. Mivel az oktatók és instruktorok kis százaléka pedagógiai végzettséggel rendelkezik, és a végzettséggel nem rendelkezők egy része is birtokában lehet kiemelkedő pedagógiai érzéknek, ezért ez a 24% felkerekíthető 30%-os hatékonyságra. Mindezt a 8. számú táblázat szemlélteti.

12. táblázat: A jelenlegi intézkedéstaktika oktatás hatékonyságának mutatói.

Tökéletes oktatás hatékonysága	100%
Reálisan elérhető cél az oktatás hatékonyságában	85%
Differenciálási képesség hiánya	-20%
Tervező, előkészítő munka hiánya	-25%
Egyéb pedagógiai módszerek hiánya	-10%
Tanórán kívüli feladatszabás hiánya	-3%
Hiányos szakirodalom	-3%
Jelenlegi oktatás hatékonysága	24% felkerekítve: 30%

Forrás: Saját szerkesztés.

Az intézkedéstaktikát oktató rendőrök jelentős hányada anélkül utasítja el a pedagógia tudományát, hogy belelátnának annak az oktatás minőségére kifejtett hatásával, így semmiképp nem tartom célravezetőnek az ő véleményük alapján eljárni az oktatás hatékonyságának javítása érdekében. A szaktudásra minden körülmények között szükség van, de az oktatás fejlesztése már más szakemberek: pedagógusok munkája kell, hogy legyen.

Jelenleg nem sok a rendőri és pedagógiai végzettséggel egyaránt rendelkező személy, illetve ezek jelentős része testnevelő tanári beosztásban dolgozik a rendőr iskolákban. Ugyanakkor nyitva áll a lehetőség minden oktatással foglalkozni kívánó rendőr előtt, hogy fejlessze pedagógiai képességeit, megfigyelje mások óráit, kikérje mások véleményét, hospitáljon pedagógusnál, pedagógiai könyveket olvasson, bármely egyéb módszerrel igényt mutasson a pedagógiai fejlődésre. Véleményem szerint eljött a paradigmaváltás ideje, amikor az intézkedéstaktikát már nem szabadna pedagógiai ismeretek hiányában oktatni.

A fejezetben eddig tett megállapítások alátámasztják negyedik és ötödik hipotézisem helyességét.

5.4 A kreatív tanulási program felhasználási lehetőségei az intézkedéstaktikában

A Nemzeti Közszerződési Egyetem honlapján az Oktatás menüpontban találunk információkat a Kreatív Tanulási Programról (a továbbiakban KTP), amely az intézmény 2020 és 2025 közötti időszakra szóló fejlesztési terve. Alapvetéseit az egyetem Intézményfejlesztési Terve határozza meg. Fő célja az oktatásfejlesztés. A KTP egy olyan pedagógiai fordulat, melynek lényege a hallgatói képességek fejlesztése, az egyéni tanulás mentorálása és a szakmai közösségek művelése. Stratégiai céljai között szerepel a közösségi

tanulás melletti egyéni fejlődés, a közös tanulást vezető és egyéni alkotómunkát mentoráló tanárideal megteremtése, tömegoktatás helyett kiscsoportos képzések tartása, a hallgató tudásának megfelelő értékelése és a kulcsképessegek fejlesztése.²³⁷ A stratégiai célokön belül részcélokat is megfogalmaz, miszerint a hagyományos oktatási alapelvek felülvizsgálata, az egyetem tervezési dokumentumainak modernizálása, az egyes tanegységek módszertani keretének újragondolása, hallgatóközpontú és tanulást támogató környezet létrehozása, a tanulási folyamat tervezésekor a teljes tanév figyelembevétele, az oktatók tervező és értékelő munkájának megújítása, egyéni tanulási utak mentorálása, az oktatói képessegek fejlesztése, a közszolgálathoz szükséges kulcskompetenciák azonosítása és azok fejlesztésének kidolgozása valamint egyéb tanulás-támogató eszközök és módszerek kidolgozása.

A honlapon találunk a kreatív tanulási programhoz kapcsolható jó gyakorlatokat²³⁸, melyekből bemutatok néhányat, elsősorban azokat, amelyek az intézkedéstaktika tantárgy oktatásában is felhasználhatók.

Café módszer használata az oktatásban²³⁹

Ez a módszer az amerikai World Café²⁴⁰ közösségi alkotótechnikának és a magyar Police Cafének²⁴¹ az adaptálásából született meg. A résztvevők létszáma elérheti akár a 30 főt is. A lényege mindössze annyi, hogy egy megfelelő méretű tanteremben asztalokat helyezünk el, melyeknél a résztvevők kisebb – 3-6 fős - csoportokban helyezkednek el, mintha csak egy kávéházban ülnének. Minden társaság más-más témát dolgoz fel, és minden asztalnál kijelölünk egy témagazdát. Az ő feladatuk az, hogy az adott témát viszik magukkal asztról asztrra, és az ott ülő társasággal megbeszélnek, megvitatják, információt cserélnek. Közben folyamatosan jegyzetelnek, majd miután minden asztaltársasággal megvitták a témát, a végén összefoglalják a hallottakat. Minden résztvevő aktívan részt vesz a téma feldolgozásában, amelyek a módszer segítségével teljes egészében feldolgozásra kerülnek. A tanulás hatékonyá válik az információmegosztás által és a résztvevők együttműködő képessege is fejlődik. A módszerről a fejlesztő és az angol rendészeti szaknyelvet oktató,

²³⁷ Kreatív tanulási program: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/celok>

²³⁸ Jó gyakorlatok a kreatív tanulási programban: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/szakmai-anyagok/jo-gyakorlatok>

²³⁹ Kidolgozója: Dr. Molnár Katalin, egyetemi docens, Police Café képző és moderátor.

²⁴⁰ World Café: <http://www.theworldcafe.com>

²⁴¹ Police Café: <http://policecafe.hu>

valamint rendészeti digilektust kutató szerzőtársa tanulmányokat is megjelentetett, ahol a fenti pedagógiai alapelveket bővebben is kifejtették.^{242,243}

Az intézkedéstaktika elsősorban gyakorlati tantárgy, ugyanakkor elméleti felkészültséget is igényel, amelyhez a Café módszer igen hatékony segítséget nyújthat. Lehetőség nyílik feldolgozni például a kényszerítő eszközök témáját oly módon, hogy minden témagazda egy adott kényszerítőeszköz mindennapi gyakorlati felhasználásának lehetőségei kérdéskörét viszi asztalról asztalra. A foglalkozás végére a csoporttagok széleskörű információkkal fognak rendelkezni arról, hogy milyen intézkedési szituációkban mely eszközök használata javasolt és miért. Például megvadult kutya támadása esetén a vegyi eszköz, a bot vagy a lőfegyver használata a legjobb megoldás?

Elmélet a gyakorlatban – problémaorientált tanulási-tanítási módszer²⁴⁴

Ennek a módszernek a lényege, hogy a hallgatók önállóan dolgoznak egy probléma megoldásán, a tanár csupán mentoráló szerepet tölt be. A tanulás szintén kisebb csoportokban történik. A tanár felvet egy problémát, amit a csoportok önállóan oldanak meg a tagok aktív részvételével, és ehhez bármilyen segédeszközt használhatnak (szakirodalmat akár elektronikus, akár nyomtatott formában, filmrészleteket, tanárral folytatott beszélgetést). A probléma megoldását követően minden csoport bemutatja az eredményeit egy rövid prezentáció keretében.

A gyakorlat alkalmazója egy vállalat alapításának teljes folyamatával mutatja be a módszert, de a rendőri tevékenységek, azon belül az intézkedéstaktika témakörén belül is éppen olyan jól alkalmazható. Feldolgozhatnak a csoporttagok akár egy esettanulmányt, ami éppen aktuális a mindennapokban. Ilyen például a 2023 januárjában történt rendkívüli esemény, melynek során egy rendőr kérelés áldozata lett. A csoporttagok feladata megállapítani, hogy a rendőri intézkedések mennyire voltak jogszerűek és szakszerűek. Melyik része volt biztonságos, és melyik kevésbé? Hogyan lehetett volna elkerülni a sérüléseket. A lőfegyver használatának mikor és hol volt, vagy lehetett volna szerepe? A központi ügyelet utasításától kezdve a rendőrök egymás közötti kommunikációján át a védőfelszerelésekig bármely részlet feldolgozásra kerülhet. Ehhez használhatnak a hallgatók

²⁴² Molnár Katalin, Uricska Erna: A Café módszer alkalmazásának tapasztalatai a rendészeti felsőoktatásban. Magyar Rendészet, 4.sz., 2019., 69-80.o.

²⁴³ Molnár Katalin, Uricska Erna: Police Café EFLE. Alkalmazott nyelvtudomány – Alkalmazott nyelvészet és kriminalisztika, különszám, 2022., 23-36.o.

²⁴⁴ Alkalmazta: Szekrényesné dr. Rádi Éva Ágota, adjunktus, NKE ÁNTK Idegen Nyelvi és Szaknyelvi Lektorátus

jogszabályokat, belső rendőrségi szabályzókat, az intézkedéstaktikából eddig megszerzett tudásukat és kérdezhetnek az oktatójuktól is.

Elméletből gyakorlat a szerepjáték segítségével²⁴⁵

Ahogy a nevéből is kiderül, a módszer a szerepjáték által válik élvezhetővé. A hallgatók egyénileg vagy kisebb csoportokban dolgozva lemodelleznek egy adott szituációt a tanár által előre meghatározott szerepkártyák segítségével. A kártyákon megtalálható maga a szerep, amit az egyén vagy a csoport betölt, valamint az álláspontok, amiket képviselnek. Ennek segítségével önállóan, vagy csoportosan felkészülnek egy meghatározott téma köré felépített vitára. A feladat végén szavazással dől el, hogy mely szerepekbe helyezkedő egyének vagy csoportok nyerték meg a vitát.

A gyakorlat kidolgozója az Európai Unió döntéshozatali mechanizmusának modellezésén keresztül mutatja be a módszert, de az intézkedéstaktikában éppen olyan hatékonyan felhasználható. Feldolgozható lenne például egy intézkedési szituáció adott pillanatának kiragadása és a résztvevők adott álláspontjának megvitatása. Úgy is el lehet képzelni, mintha intézkedés közben hirtelen képzeletben megállítanánk az időt és egy vita keretén belül a rendőrök és az intézkedés alá vont személyek megvitatnák egymással az intézkedés jogszerűségi, szakszerűségi, arányossági, objektivitási, eredményességi, biztonsági vagy akár etikai kérdéskörét. Mindkét fél érvekkel támasztaná alá a véleményét, gondolatait, amihez bármilyen elektronikus vagy papíralapú segédeszköz felhasználható.

Ismert mozifilm részlet használata a tanórákon²⁴⁶

A gyakorlat kidolgozója elsősorban jogtörténeti szemináriumokon való alkalmazás céljából hozta létre a módszert, azonban minimális átdolgozással bármely témában felhasználható. Frontális oktatás keretein belül alkalmazható, de annak rugalmasabb változata, amikor a tanórát vetítéssel, kötetlen beszélgetéssel, véleménynyilvánítással, vitával, szerepjátékokkal tördeljük. A hallgatókkal megtekintünk egy mozifilmet vagy annak egy részletét, és a film által feldolgozott probléma köré építjük fel a tanórát. Ez történhet úgy, hogy szóban megvitatjuk a kérdéskört, vagy akár az érvelési ütközőpontok mentén több csoportot is alkothatunk a hallgatókból, akik egymással szemben álló véleményeket képviselnek. Ha a filmrészlet erre alkalmasnak bizonyul, rövid felkészülés során akár az

²⁴⁵ Kidolgozója: Dr. Ördögh Tibor adjunktus, NKE ÁNTK, Európa-tanulmányok Tanszék

²⁴⁶ Kidolgozója: Kelemen Miklós egyetemi docens, NKE ÁNTK Állam- és Jogtörténeti Tanszék

egyres szerepek eljátszásával is lefolytatható a vita. A végén a szemben álló felek egymást értékelik.

A módszer intézkedéstaktika órán történő alkalmazása igen könnyen megvalósítható. Csúpan ki kell választanunk hozzá egy filmet, melyben rendőri intézkedéseket láthatunk. Ez lehet akár magyar film, akár amerikai vagy más nemzetiségű is. A példa kedvéért válasszuk a Támadás a Fehérház ellen III. (Angel has fallen) című film azon jelenetét, amikor a polgárőrség tagjai megpróbálják lefegyverezni Mike Banning-et. Meg lehet vitatni, hogy a jelenetet magyar jogszabályi környezetbe ültetve vajon hogyan kellett volna végigvinni az intézkedést a lehető legbiztonságosabban. Vajon a polgárőrök kommunikációja, elhelyezkedése, távolságtartása, fellépése, eszközhasználata megfelelő volt-e? A főszereplő reakciója életszerű volt, vagy ilyen a valóságban nem fordulhat elő? Ilyen és ehhez hasonló kérdések tisztázásával számtalan információhoz juthatnak a hallgatók az intézkedéstaktika témakörén belül. A fent leírt módszer megvalósítható házi feladat formájában is, amikor a hallgatók megadott szempontok alapján egymaguk elemeznek egy filmrészletet, majd a későbbiekben csoportos keretek között elemzik és értékelik egymás gondolatait.

5.5 A lökiképzéssel kapcsolatos észrevételek, fejlesztési lehetőségek

A lökiképzők képességeire és oktatási módszereire feltétlenül szükség van, tehát nem bírálni szeretném őket. Elsősorban a jelenlegi képzés fejlesztési lehetőségeit keresem, illetve esetleges hiányosságaira hívom fel a figyelmet.

A Lövésziskola című könyv szerzője bevezetőjében említi, hogy a rendőr az a személy, aki kevés tüzerővel és kevés gyakorlattal rendelkezik, valamint minden nap úgy végzi az utcán a munkáját, hogy csak nagyon keveset gyakorolhat, és ha mind fizikálisan, mind mentálisan jól képzett, akkor direkt támadás esetén 20% a túlélési esélye. Megjegyzem, ez a gondolat szintén alátámasztja a rendőrök intézkedéstaktikai képességeiről alkotott hipotézisemet. Tovább nehezíti a helyzetet, hogy a rendőr hátrányban van a támadójával szemben a nem kezdeményező, hanem reagáló szerepe miatt.²⁴⁷ Ez egy igen elkészerítő és egyben ijesztő megállapítás, de sajnos ezek a tények. Említi továbbá, hogy a kiképzés nem egy fontos szempont a rendőrségen, melynek részben a költségvetés, részben a vezetői hozzáállás az oka.²⁴⁸ A szerző említést tesz az amerikai rendőrségről, ami véleménye szerint

²⁴⁷ Szikszai Tamás: Lövésziskola. 21.o.

²⁴⁸ Szikszai Tamás: Lövésziskola. 22.o.

fényévekkel előttünk jár. Példaként hozza fel az FBI alapképzését, ahol a jelentkezők fejenként 10000 lőszeret használnak el hat hónap alatt, és 2-4 havonta ismét több ezret lőnek.²⁴⁹ Megjegyzem, nem tartom szerencsésnek az amerikai rendőrséggel való példálózást. Az ott működő rendőrségek legfeljebb az intézkedéstaktikában és fegyverzetben fejlettebbek másoknál, a rendőri működés számtalan egyéb aspektusában alulmaradnak jó néhány európai ország rendőrségével szemben. Az USA - amelynek a néhány évszázados történelmét és vagyonszerzésének módszereit nem kell bemutatni - könnyedén ad ilyen mennyiségű lőszeret és ilyen fejlett felszereléseket a rendőreinek. Természetesen érdemes lehet ellesni tőlük egyes taktikai elemeket, de csak alapos átgondolás után érdemes ezeket beépíteni a magyar rendőrök tananyagába.

2018 és 2020 között két és fél évig figyeltem és segítettem a Nemzeti Közszerzési Egyetemen a hallgatók lökiképzését és lövészetének lebonyolítását. Visszaemlékszem a Rendőrtiszti Főiskolán kapott lökiképzésekre, az éves kötelező lövészetekre, melyeken az elmúlt 18 évben részt vettem, számos fegyverkezelési képzésekre a rendőrségen belül és egyéb képzéseimre, melyekre önszorgalomból mentem el. Megállapításaimat ezen alkalmak megfigyeléséből alakítottam ki. A rendőrök lökiképzésével kapcsolatos észrevételeimet a következő pontokban foglalom össze:

- Csípőre leadott lövések.
- Fegyvervédelem gyakorlása.
- Lámpakezelési technikák gyakorlása.
- Az élet kioltására irányuló lögyakorlatok.
- Etikai kérdések a lökiképzésben.
- A fedezékhasználat elsajátítása.
- A lőfegyverhasználati jog felismerése a gyakorlatban.

Kutatásom nem hiánytalan, de véleményem szerint az általánosításhoz eddig tett megfigyeléseim elegendőek. Igyekeztem elkerülni, hogy az alábbi gondolataim egyoldalúnak tűnjenek, ezért észrevételeimről kikértem egy tapasztalt lökiképző: Szikszai Tamás²⁵⁰ véleményét. (7. számú melléklet) Elfoglaltságai miatt nem tudtam vele személyesen interjút készíteni, ezért írásban válaszolt kérdéseimre.

²⁴⁹ Szikszai Tamás: Lövésziskola. 23.o.

²⁵⁰ Lövésziskola c. könyv szerzője.

Csípőre leadott lövések

Magyarországon a rendszerváltást követően megindult a rendőrség, és azon belül az intézkedéstaktika és lökiképzés fejlődése is. A fejlesztések éllovasai elsősorban külföldi mintákból, külföldi képzésekből merítették tudásukat, tanulhattak belga, német vagy akár amerikai módszereket.²⁵¹ A sok összegyűjtött tapasztalat között szerepelt az a felismerés is, hogy egyetlen lövés gyakran nem elegendő ahhoz, hogy egy elszánt támadót megállítson, mivel a kilőtt lövedék energiaátadása nem elég nagy ehhez. Ez fokozottan igaz akkor, ha a támadó valamilyen tudatmódosító szer hatása alatt áll, és kevésbé, vagy egyáltalán nem érez fájdalmat. Számtalan megtörtént eset és kamerák által rögzített felvételek bizonyítják, hogy hiába ad le a rendőr akár két-három lövést is a felsőtestére, a támadó néhány másodpercig még harcképes tud maradni és előre tud törni a rendőr felé.

A csípőre leadott lövés több szempontból is hatékonyabbnak tűnik számomra. Az emberi anatómia szerint, ha a test csípő része – vagyis a medencecsont, a combcsont felső része és a combfej, amely az ízületi vápába illeszkedik - megsérül, a test nem tud állva maradni, mert nem lesz, ami megtartsa a súlyát, összeroskad, vagyis a támadó megáll. Az említett testrészek viszonylag nagy felületet biztosítanak, tehát eltalálásukat sem tartom lehetetlen küldetésnek. Iménti gondolataimmal Szikszai úr nem ért egyet, és ezt a következőkkel indokolta. Az, hogy – többek között - csípőtalálat esetén a támadó összerogy, és nem tud tovább támadni, nem törvényszerű és nem bizonyított tény. Elmondása szerint történt már olyan eset, ahol a rendőr combtőre adott le lövést, a támadó mégis tovább folytatta tevékenységét. Továbbá a csípő a felsőtest területének csupán egyharmada, ezért eltalálása is sokkal nehezebb, különösen akkor, ha figyelembe vesszük a magyar rendőrök hiányos lőfegyverkezelési képességeit.

A magyar jogszabályok szerint a rendőrnek lehetőleg kerülnie kell az élet kioltását.²⁵² Ha van lehetőség megfelelően célozni, akkor mindenképpen törekedni kell a végtag eltalálására.²⁵³ A testre leadott lövés mindig csak végső megoldás kell, hogy legyen. Ugyanakkor a végtagok kisebb felületet biztosítanak, és legtöbbször folyamatos mozgásban is vannak, ezért nehezebb őket eltalálni. Ebben az esetben a rendőr a saját vagy mások élete és testi épségének megóvása érdekében választhat más találati felületet. Továbbá a katonai ügyészség nem preferálja a dupla lövéseket (két egymást azonnal követő lövést) sem a rendőrök részéről, mert álláspontjuk szerint az egyértelműen az élet kioltására irányul. A lökiképzők az emberi

²⁵¹ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07.

²⁵² A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, 17. § (1).

²⁵³ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet, 47. § (1).

testen megkülönböztetnek „*halálos és nem halálos találati zónákat*”. „*Halálos találati zóna*” az, ahol olyan szervek, testrészek találhatóak, melyek lövés általi sérülése azonnali vagy gyors halálhoz vezet. A „*nem halálos találati zónák*” azok, melyek sérülése nem vezet azonnali halálhoz. Természetesen a „*nem halálos találati zónák*” meglövése esetén is bekövetkezhet a halál attól függően, hogy milyen hamar érkezik segítség vagy ellátás a személy részére, de a lényeg, hogy nem következik be azonnali halál. Az ember csípőjét, illetve a medencecsontot és annak tájékát a lökiképzők a „*leghatékonyabb nem halálos találati zónának*” tartják, mivel ott kevesebb a létfontosságú szerv, mint a felsőtesten vagy a fejen. Tehát ha fennáll a lőfegyverhasználat feltétele a rendőr számára, és nincs lehetőség végtagra leadni a lövést, akkor számomra a csípőre leadott lövés tűnik a leghatékonyabb módszernek a támadó megállítására, illetve ledöntésére. Szikszai úr a fent leírtakkal kapcsolatban elmondta, hogy a támadók több okból kifolyólag, még halálos sérüléssel is képesek lehetnek a támadásukat a végtelenségig folytatni. A jogrend és az írott jogszabály nem teljesen egyezik. Ha a jogszerű és szakszerű intézkedés során több lövés leadására van szükség a támadó cselekményének megállításához, akkor abban az esetben szabályos és jogszerű lehet több lövést is leadni. Nem jó megoldás az, hogy a rendőr lő egyet (egy kisebb területet biztosító nem halálos találati zóna irányába), majd vár és nézi, hogy eltalálta-e, mert ez a magatartás az életébe került már több rendőrnek. Ha egy lövés – bármely testrészt találjon is el – nem elég, akkor többet kell lőni, és lehetőleg a támadó legnagyobb területű testrészére, mert így a legbiztosabb a találat. Szikszay úr szerint a világ legtöbb részén – hazánkat kivéve – azt oktatják, hogy szükséges esetben addig kell lőni a támadót, amíg mozog a keze, de nálunk a jelenlegi jogszabályok ezt az elvet távolról elkerülik.

Szintén lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy a közterületen szolgáló rendőrök lőfegyvert az esetek szinte 100%-ában 1-3 méteres távolságon belül használnak, vagyis nagyon közel van hozzájuk a támadó. Az én álláspontom szerint ebből a távolságból a csípőre leadott lövésnek szintén lehet relevanciája, hiszen könnyebb eltalálni, mint 10 méterről. Szikszai úr véleménye – folytatva az előző bekezdésben leírt gondolatait -, hogy ilyen kis távolságon belül nem éri meg kockáztatni a rendőr életét azzal, hogy mindenáron jogkövető magatartásra törekedve próbáljuk megóvni a támadó életét, majd várjuk, hogy sikerült-e megállítanunk őt.

A lökiképzők megfigyelték azt a tényt is, hogy a rendőrök fegyverhasználatuk során szinte soha nem alkalmaznak célzást, vagyis nem figyelik az irányzék, a célgömb és a cél egymáshoz viszonyított helyzetét, csupán előre tartják a fegyvert a betanult és begyakorolt

mozdulattal és a cél irányába elsütik azt. Ennek az oka a fegyverhasználat miatti felfokozott stresszhelyzet, a vérbe kerülő adrenalin mennyisége, illetve az időhiány. Ahhoz, hogy valaki célzás nélkül találjon el egy kisebb célt, rengeteg gyakorlás szükséges, de mindenképpen több mint amennyi jelenleg a rendőröket vagy más hivatásosokat képző iskolákban és továbbképzéseken rendelkezésre áll. A lökiképzők a képzések felépítésekor mindig a nagyobb célok egyre gyorsabban történő eltalálásától haladnak a kisebb célok eltalálásáig. Tehát eleinte az emberalakot ábrázoló céllap bármely részének eltalálása a cél, majd fokozatosan egyre kisebb célok kerülnek meghatározásra. Megfigyeléseim szerint a gyakorlások, a fenti fokozatosság betartásával ugyan, de inkább irányulnak az emberalakot ábrázoló lőlapokon a halálos találati zónák (mellkas, fej) eltalálására. Szárazgyakorlások alkalmával is azt a feladatot kapják a hallgatók és rendőrök, hogy a tokból elővett és szemmagasságba emelt fegyvert egyenesen előre tartsa, vagyis a saját fejével azonos magasságba célozzon. Ezek a gyakorlatok valós lőfegyverhasználat esetén jelentősen megnövelik az élet kioltásának esélyét. A Magyarországon jelenleg működő képzési rendszerek egyikében sem áll rendelkezésre sem elegendő idő, sem elegendő lőszer ahhoz, hogy a végzett hallgató vagy rendőr magabiztosan és gyorsan eltaláljon egy vétagot, vagy bármely kisebb célt. Ahogyan Simonyi Ottó fogalmazott a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök lőfegyverhasználati képességeiről: „... az utcai rendőr a jelenlegi állásban nincs a teljes képzettség birtokában.”²⁵⁴ Figyelembe véve ezen tényeket lökiképzések során törekedni kellene arra, hogy a hallgatók, tanulók, ha nem is jutnak el olyan képzettségi szintre, mint kellene, mégis meglegyen azon képességük, hogy meg tudjanak állítani egy életükre törő támadót, de ezzel egy időben elkerüljék az élet kioltását is. Ehhez továbbra is a csípőre leadott lövések gyakorlása tűnik számomra a leghatékonyabb módszernek. Az én elképzelésem szerint ez kivitelezhető lenne akár úgy, hogy gyakorlások alkalmával egy emberalakot ábrázoló lőlapon a csípőre történik a célzás, akár úgy, hogy bármilyen lőlapot egy átlag magasságú ember csípőjének magasságába helyezünk fel, és arra adunk le lövéseket, de akár szárazgyakorlások alkalmával is kondicionálni lehetne a tanulókat arra, hogy a tokból elővett fegyver csövét ne mell- vagy fejmagasságba, hanem 10-20 fokkal lejjebb irányítsák és tartsák célra. Szikszai úr nem ért egyet a felvetésemmel, amit a következőkkel indokolt: A rendőrök 90%-a nem tud biztonságosan fegyvert kezelni és löni. Lövéskor 80%-uk még nyugodt körülmények között is „beleránt” (vagyis az elsütő billentyű elhúzásakor a fegyver csövét valamilyen irányba mozdítja), nem hogy stresszhelyzetben. A csípő felülete nagyjából az

²⁵⁴ Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07., (41. min.).

egyharmada a mellkasnak. Amikor valaki a mellkas közepére célozva ad le lövést, a találat legtöbb esetben kissé alá vagy mellé fog menni. Csípőre célozva ugyanezekkel a hibákkal számolva egy combot horzsoló találattal vagy lágyéki találattal számolhatunk, aminek egyáltalán nem lesz megállító ereje.

A lőfegyver kezelésének mozgástani vizsgálata

Vizsgáljuk meg mozgástani szempontból a lőfegyver tokból történő elővételének, tűzkésszé tételének, valamint célra tartásának folyamatát!

Véleményem szerint egy felkészült rendőr esetében ez egy automatikus mozdulat kell, hogy legyen. Automatikus mozgásnak nevezzük a genetikusan vagy mozgástanulással beprogramozott mozgást, amely akaratlagosan indul, de nem igényel folyamatos, tudatos ellenőrzést.²⁵⁵ A mozgástanulás – mint minden tanulási folyamat – egy központi idegrendszeri folyamat, amely eredménye, hogy többszöri ismétlés után egy bizonyos inger azonos viselkedést vált ki. Vagyis az inger és az általa kiváltott viselkedés között tartós kapcsolat fog kialakulni.²⁵⁶ Ez a tartós kapcsolat annak köszönhető, hogy az ebben szerepet játszó idegsejtek és az ezeket összekapcsoló idegrostok megerősödnek. Ebben az esetben az inger legyen a rendőrt fenyegető veszély, a kiváltott viselkedés pedig a fent leírt mozdulat a lőfegyverrel!

A mozgástanulásnak három idegrendszeri szabályozó mechanizmusát ismerjük:

- a visszacsatolt szabályozást,
- az előreccatolt szabályozást
- és a programozott szabályozást.

A visszacsatolt szabályozás esetében a felsőbb agyterületekből érkező ingerületek aktiválják a központi idegrendszer alfa-motoneuronjait, amelyek kiváltják a test adott izmában az összehúzódást. Az izomban lévő receptorok ezt érzékelik, és visszacsatolással az alfa-motoneuronok működését szabályozzák attól függően, hogy nagyobb vagy kisebb izomfeszülésre van szükség. Ez a szabályozás a lassan történő mozgások esetében működik, mert csak így van lehetősége az izomnak visszacsatolást adni az alfa-motoneuronoknak.²⁵⁷ A mi példánkban tehát ez a szabályozás legfeljebb a gyakorlások alkalmával működik, amikor lehetőség van a lőfegyverrel történő mozgásokat lassabban végrehajtani.

²⁵⁵ Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. Motio Kiadó, Pécs, 2005., 119.o.

²⁵⁶ Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. 124.o.

²⁵⁷ Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. 128.o.

Az előrecsatolt szabályozás az előbbinél bonyolultabb folyamat, mely a célirányos mozgások esetében játszik szerepet. A mi példánkban nincs jelentősége.

A harmadik mechanizmus, a programozott szabályozás nem más, mint a központi idegrendszerbe beírt mozgásprogramokkal történő mozgásszabályozás. Ez a mechanizmus a gyors mozgások szabályozásában játszik szerepet. (Például amikor egy zongorista gyorsan mozgatja az ujjait a billentyűkön.) Ilyen esetben a szervezetnek nincs ideje megadni a visszacsatolást, mint az első mozgástanulási mechanizmus esetében. Vagyis, ha egy mozdulat hibás, nincs lehetőség azonnali korrekcióra.²⁵⁸

Véleményem szerint a lőfegyver gyors elővétele, tűzkésszé tétele és célra tartása a programozott szabályozási mechanizmus szerint játszódik le. Vagyis, ha a rendőr lökiképzés során többször ismételi egy mozdulatot, akkor a visszacsatolt szabályozó mechanizmus segítségével az a mozdulat programmá válik, a neuronok és azokat összekötő rostok megerősödnek, beíródnak a központi idegrendszerébe, és vészhelyzetben ezt a programot fogja végrehajtani a programozott szabályozási mechanizmus alapján. Ahogy az 1. fejezetben írtam, az automatikus mozgás kialakulásához körülbelül 2100 ismétlés szükséges.

Magyarán, ha a rendőrnek hirtelen kell gyors mozdulatot végrehajtania, akkor azt fogja csinálni, amit évekig gyakorolt. Ha pedig évekig azt gyakorolta, hogy a tokból elővett fegyvert szemmagasságban egyenesen előre tartva adja le a lövést, akkor valós veszély esetén nem fog tudni arra odafigyelni, hogy a mellkas vagy fej helyett a csípőre célozzon. Az ehhez szükséges tudatosság elérhető lenne, de ehhez szintén sokkal több gyakorlással töltött idő szükséges, mint amennyi jelenleg a rendőrök számára rendelkezésre áll.

A fenti mozgástani folyamatokat szem előtt tartva érdemes a hallgatókat vagy rendőröket már a kezdetektől arra edzeni, idegrendszerüket arra kondicionálni a visszacsatolt szabályozási mechanizmus által, hogy a tokból elővett fegyver csövét az elképzelt támadó testfelületének azon részére irányítsák, amellyel a leghatásosabb találatot érik el. Ha ez a testfelület továbbra is a mellkas, akkor arra, ha pedig a csípő, akkor arra.

A mozgástani vizsgálatból kiderül továbbá az is, hogy gyakorlások alkalmával érdemes mindig lassan és nagyon pontosan ismételni a mozdulatokat, hiszen csak így válhat a központi idegrendszer programjává. Nem szerencsés már az első néhány alkalommal felgyorsítani a mozgást, vagy egymással versenyeztetni a hallgatókat vagy rendőröket, mert a gyorsított mozgás egyre pontatlanabb mozgást eredményez, ami hibás mozdulat bevéődéséhez vezet.

²⁵⁸ Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. 130.o.

Új expanzív lőszer rendszeresítése a rendőrségen

Részemről további aggodalomra adott okot az a tény is, hogy a rendőrségnél eddig alkalmazott lőszeremből kilőtt lövedékek alkalmasak voltak arra, hogy akár 4-5 emberi testen is áthatoljanak, mivel nem deformálódtak el. Természetesen ezt sok minden befolyásolhatja, de a lényeg annak a veszélye, hogy lőfegyverhasználat esetén a célszemélyen áthatolhat a lövedék, és az esetlegesen mögötte álló végtelen személyeket is megsebesítheti. A rendőrök az elméleti képzésük során tanulják, hogy figyeljenek a környezetükre, és csak akkor és úgy adjanak le lövést, ha az a környezetük szempontjából biztonságos. Azonban éles helyzetben lőfegyverhasználat esetén a magas fokú stressz, a vérbe kerülő nagy mennyiségű adrenalin és az időhiány miatt jellemzően csőlátás alakul ki, vagyis a rendőr nem tud odafigyelni a környezetére. Ennek kiküszöböléséhez szintén több lélektani képzésre lenne szükségük. A csípőre leadott lövés véleményem szerint erre is részleges megoldást jelenthetett volna az elmúlt években, ugyanis ha a rendőr csípőre céloz, az a célszemély távolságától függően a vízszinteshez képest 10-30 fokkal is lefelé irányíthatja a lövedék útját, így az kisebb eséllyel fog eltalálni valaki mást. Mivel a rendőrségen a közelmúltban bevezetésre került az új RUAG Action5 SFX expanzív lőszer²⁵⁹ – amely a testbe érve deformálódik, és így nem halad át azon – az ezzel kapcsolatos aggodalmamnak már nincsen alapja.

Érdekes megfigyelni, hogy az erről szóló hír az új pisztolylőszer bevezetését jelentős részben a 2021 karácsonyán, Újpesten történt rendőri lőfegyverhasználat következményének tulajdonítja, amely az eddig használt lőszer tulajdonsága miatt majdnem tragédiához vezetett. Az eset hasonlatos ahhoz, amikor 2008-ban egy rendőr halálának következményeként született meg a 18/2008 ORFK utasítás, amely előírta a rendőrök intézkedéstaktikai továbbképzését.

A csípőre leadott lövések vizsgálatának összegzése

Általánosan megfigyelhető jelenség a rendőrök körében, hogy egyetlen lövési találatnak legtöbbször nincs stophatása a támadóra nézve. Anatómiai tény, hogy a csípő széttrancsolódása következtében nem lesz, ami a testet megtartsa, ezáltal az összerogy, az ember nem képes tovább állva maradni. Ennek okán felmerült, hogy érdemes lenne-e a rendőrök részére már a kiképzésük kezdetétől a csípőre leadott lövéseket oktatni. Lőkiképzők egyetértenek azzal, hogy a rendőrök a lőfegyvert szinte minden esetben 1-3 méteres távolságon belül használják, ezáltal – habár a találati felület kisebb, mint a mellkas - a

²⁵⁹ Kaliberinfo: <http://www.kaliberinfo.hu/hirek/breaking-uj-expanziv-pisztolyloszer-rendszeresitese-a-magyar-renorsegnel-megerositve/>

hibázási lehetőség is kisebb, mint nagyobb távolságról. Tény, hogy a jelenlegi magyar jogszabályok szerint a rendőrnek lehetőség szerint kerülnie kell az élet kioltását, a csípő pedig az emberi testen a „nem halálos találati zónák” közé sorolható. Mivel a csípő eltalálásához (sík terepen) a fegyverrel kissé lefelé kell célozni, ezáltal csökkenthető az esélye annak is, hogy a támadón áthaladó vagy mellette elsuhanó lövedék véletlen személyeket sebesít meg. Mindezeket figyelembe véve úgy gondoltam, érdemes lenne a csípőre leadott lövés oktatását a rendőrök képzésének részévé tenni. Az általam megkérdezett lökiképző részben cáfolta gondolataimat. Konkrét példát hozott fel arra vonatkozóan, hogy a csípőtalálatnak sincsen mindig stophatása, a támadó még akkor is képes állva maradni, esetleg folytatni a támadását. Egyetért azzal, hogy a rendőrök legtöbbször kis távolságokon belül használják a lőfegyverüket, azonban szerinte még így is nagy a hibázási lehetőség a rendőrök fegyverkezelési hiányosságai miatt. Tehát semmi nem garantálja, hogy akár egyméteres távolságról sikerül eltalálni a támadó csípőjét, ezáltal a rendőr továbbra is komoly veszélynek lenne kitéve. A jelenlegi magyar jogszabályok valóban megkövetelik az élet kioltásának elkerülését és tiltják a dupla lövéseket, azonban ezek sajnos nincsenek hozzáigazítva a nemzetközi helyzethez. A csípő valóban a „nem halálos találati zónák” közé sorolható, de eltalálása ugyanúgy lehet halálos, mint ahogy egy mellkas lövés nem minden esetben az. Szikszai úr véleménye szerint a világon napi szinten dokumentálják azokat a cselekményeket, amelyekből a lökiképzők tanulhatnak, és a csípőlövés nem szerepel ezek között. Szakértelmét elfogadva úgy vélem, hogy a csípőre leadott lövések megfelelő helyen és megfelelő módon történő oktatása bizonyos feltételek mellett még jó szolgálatot tehet a magyar közterületen szolgálatot teljesítő rendőröknek. Ennek végleges eldöntése már egy másik kutatás témája lesz.

Fegyvervédelem gyakorlása

Lökiképzés során a rendőrök azt tanulják, hogy a tokból elővett és tűzkésszé tett fegyvert két kézzel fogva, nyújtott könyökkel előre tartásuk. Habár erről szóló statisztikákat nem készített az ORFK, a lökiképzők feltehetőleg mind egyetértenek abban, hogy a rendőrök lőfegyverhasználata szinte 100%-ban igen kis távolságokon belül történik. Krauzer Ernő dolgozatában úgy fogalmaz, hogy „jellemzően a rendőr a lőfegyverét 3-5 méter távolságon belül használja.”²⁶⁰ Számos más lökiképző szerint (ahogyan pár sorral feljebb írtam) ez a távolság maximum 1-3 méter. A tapasztalatok és a fegyverhasználatról készült videófelvevételek erről tanúskodnak. Ez azt jelenti, hogy az intézkedés alá vont személyek

²⁶⁰ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. 34.o.

legtöbbször nagyon közel vannak a rendőrhöz. Ha ilyen távolságból nyújtott könyökkel előre tartja a rendőr a fegyverét, több esélyt ad az elkövetőnek, hogy azt megszerezze tőle, vagy megfogva azt működésképtelenné tegye. Ilyen esetekben a rendőr rákényszerül arra, hogy a lőfegyvert a testéhez közelebb tartva, akár csípőjéhez behúzva adja le a lövéseket, míg a másik karjával háritást végezhet, illetve védekezhet. A két kézzel fogott és nyújtott könyökkel előre tartott fegyverrel nagy részben korlátozza a rendőr a periférikus látását is, ugyanis a két karjától és a fegyvertől nem látja azt, ami előtte talajmagasságban történik. A rendőrnek gyakran kell intézkednie szűk helyeken, például lépcsőházban, kis helyiségekben, ahol nincs lehetőség a lőfegyver nyújtott kézzel történő kiszűrésére. Ilyenkor szintén rákényszerül a rendőr arra, hogy fegyverét behúzott könyökkel testéhez közelebb tartsa, és ha kell, ebben a pozícióban adjon le lövést. Fenti tények ellenére nem tapasztaltam azt, hogy az iskolai hallgatók vagy a rendőrök lökiképzés vagy lövészet alkalmával testhez behúzott fegyverrel lőnének.

Egyes lökiképzők ezt a technikát fegyvervédelemnek, mások készenléti helyzetből lövésnek nevezik. A rendőrök szolgálati lőfegyvereit nemrégiben lecserélték új CZ típusú lőfegyverekre. Ehhez minden rendőrnek el kellett végeznie egy átképzőt, aminek a tananyagában a fegyvervédelem is szerepelt. Mivel minden rendőr megkapta az új szolgálati lőfegyverét (köztük én is), ebből az következik, hogy minden rendőrnek el kellett volna sajátítania a fegyvervédelmi technikát. Az általam megkérdezett, közrendvédelmi területen dolgozó rendőrök egybehangzóan úgy nyilatkoztak, hogy az átképzésük során nem gyakoroltak ilyen vagy ehhez hasonló technikát. Számomra ellentmondásos továbbá az is, hogy a rendőrök általam megfigyelt (több éves) képzésének idejébe a tapasztalatok alapján nem fér bele a fegyvervédelem, de a pár napos átképző tananyagának elméletben részét képezi.

Szikszai Tamás könyvében²⁶¹ ír a lőfegyverkezelés oktatásáról, ám az általa felvázolt tréningek nem elsősorban a rendőr iskoláknak készültek. Hozzá önként jelentkeznek a tanítványok, őket nem kimondottan rendőri munkára készíti fel, feltehetően a képzések létszáma sem éri el a 25-30 főt, illetve az oktatást nem igazítja iskolai tanmenethez. Ő a pisztoly alapszintű kezelésének megtanítására hat alkalmat szán. Ezt követi a több modulból álló középhaladó képzés, melyben már előkerül az említett fegyvervédelmi technika.²⁶² Ez azt jelenti, hogy az ő oktatói stílusában már a 14. alkalommal eljutnak oda a növendékek, hogy

²⁶¹ Szikszai Tamás: Lövésziskola.

²⁶² Szikszai Tamás: Lövésziskola. 152.o.

behúzott könyökkel adjanak le lövéseket. Ezt olyan elemek előzik meg, mint a lámpahasználat, vagy a fegyverrel való mozgás, ami nem előfeltétele ennek a technikának, tehát már akár a 8. vagy 10. alkalommal is sor kerülhet ennek az oktatására. Ebből arra következtetek, hogy a rendőriskolákban – figyelembe véve az előzőekben megállapított intézkedéstaktika óraszámokat – már fél év után el lehet jutni a fegyvervédelmi technika gyakoroltatásához. Mivel az elmúlt 30 év tapasztalatai arra mutatnak, hogy a rendőr 1-3 méteres távolságon kívül szinte soha nem használ lőfegyvert, véleményem szerint a rendőrök biztonsága és a fegyverük védelme érdekében érdemes lenne átgondolni azt, hogy a két kézzel és nyújtott könyökkel történő fegyverfogás rövidebb ideig történő oktatása után hamarabb át lehetne térni a behúzott fegyverrel történő fegyverhasználat oktatására, így ez a képesség hamarabb ki tudna fejlődni és jobban el tudna mélyülni.

Az interjúban is megkérdeztem Szikszai úr véleményét a fent említett technika oktatásáról. Elmondta, hogy test mellé behúzott fegyverrel három méteren belül még egy rutinos lövőnek is komoly feladat eltalálni valakit, ezért ő mindig javasolja, hogy a lövés pillanatában legyen kitalva a fegyver. Ő valóban oktatja ezt a technikát, de az élesben való alkalmazását csak azoknak engedné, akik rendszeresen járnak edzésekre. Akik csak hivatalos órákra járnak – mint a rendőrök –, azoknak nem.

Lámpakezelési technikák gyakorlása

A közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök a munkájuk felét éjszakai körülmények között töltik. Ezen kívül előfordulhat az is, hogy nappal egy sötét helyiségben kell intézkedniük. A lámpa nélkülözhetetlen eszköz a munkájukhoz. A fegyver kezelésekor a rendőr többnyire mindkét kezét használja, hiszen szüksége van rá akár a fegyver tűzkészé tételekor, akár a helyes fegyverfogás kialakításához vagy tárcseréhez. Ebből adódik, hogy ha a rendőr a lőfegyver mellett még egy zseblámpát is a kezében akar tartani, ahhoz a megfelelő mozdulatokat be kell gyakorolnia. A 18/2008. ORFK utasítás mellékletének 9.5/1) pontja²⁶³ tartalmaz is lámpakezelési technikákat Megfigyeléseim szerint az egyetemen a hallgatók lökiképzésében a lámpahasználat egyáltalán nem kapott figyelmet, valamint 21 éves hivatásos pályafutásom alatt egyszer sem részesültem olyan képzésben, amely kitért volna a lámpahasználatra.

A lámpahasználatról szóló képzésnek nem abban látom a lényegét, hogy a hallgatók, vagy rendőrök sötétben löjjenek, hiszen nem minden lőtéren van lehetőség annak besötétítésére,

²⁶³ 18/2008 ORFK utasítás.

illetve az éjszakai lögyakorlatok megszervezése is problémákba ütközne. Nem is azt tartom fontosnak, hogy a lámpakezelési technikákat hibátlanul elsajátítsák. Elsősorban annak gyakorlására helyezném a hangsúlyt, hogy a fegyver mellett megtanuljanak a kezükbe fogni és kezelni egy másik eszközt is anélkül, hogy a lőfegyverkezelési képességük eközben csorbát szenvedne. Ehhez a gyakorláshoz véleményem szerint nincs is szükség minőségi elemlámpák beszerzésére. Megfelelne bármilyen hasonló formájú (henger alakú) tárgy, például egy vastag filctoll, egy fadarab, egy műanyag cső, és a lökiképzések alkalmával néha elhangozna az az utasítás, hogy fogjanak a kezükbe lámpát (vagy az ezt helyettesítő tárgyat) és úgy hajtsák végre a gyakorlatokat. A gyakorlás elmaradásának nem lehet oka az elemlámpák hiánya. Véleményem szerint az iskoláknak javasolt lenne a tanmenet részévé tenni a fegyverhasználat közbeni lámpahasználat gyakoroltatását. Továbbá az intézkedéstaktikai továbbképzéseken, valamint az éves lövészetek alkalmával újra fel kellene eleveníteni az állomány ezen ismereteit, hogy az megfelelően el tudjon mélyülni. Szikszai úr egyetértett velem abban, hogy valóban nem valósul meg kellőképpen a lámpahasználat folyamatos gyakorlása, pedig szükség lenne rá, hogy növeljük a túlélési esélyüket.

Az élet kioltására irányuló lögyakorlatok

Vannak bizonyos lögyakorlatok, melyeket külföldi mintára gyakoroltatnak a lökiképzők, más országok kiképzéséből építették be a hazai képzésbe. Ilyenek például az „*el president*” vagy a „*mozambik drill*” nevű lögyakorlatok. Előbbi egy személyvédelmi gyakorlat, ahol az elnök életére törő elképzelt támadókat kell semlegesíteni, utóbbi pedig az amerikai katonák által kifejlesztett lövés-kombináció, mellyel a mozambiki ellenségeiket próbálták likvidálni. Előbbinél fordulás után kell három célt leküzdeni a lehető legrövidebb időn belül, minden célba négy találatot juttatva dupla lövések leadásával, közben pedig tárcserével. Utóbbinál három gyors, egymást követő lövésből kell leküzdeni egy célt, melyből kettő mellkasra, egy pedig fejre irányul. Egyértelműen megállapítható, hogy ezek a lögyakorlatok az élet kioltására irányulnak, és erre trenírozzák a rendőröket is.

Mint azt a korábbiakban is említettem, a magyar jogszabályok szerint a rendőrnek lehetőleg kerülnie kell az élet kioltását, nem pedig törekedni rá. Magyarországon már évek óta az az elfogadott gyakorlat, hogy tilos dupla lövéseket leadni, mert azok egyértelműen emberölésre irányulnak. Helyette, ha szükséges, két egymást követő lövést adhat le a rendőr. Ha ilyen és ehhez hasonló lögyakorlatokat végeztetünk a rendőrökkel, féltő, hogy elegendő gyakorlás után - a fentebb leírt mozgástani vizsgálatok szerint - automatizmussá válhatnak a mozdulatok, esetleg egyesek félreérthetik, és azt gondolhatják, ezeket azért gyakorolták, hogy

éles helyzetben is alkalmazzák. Annak, aki komolyabban foglalkozik a lőkészsége fejlesztésével, természetesen ajánlott minél változatosabb és érdekesebb feladatokat gyakorolnia, de az iskolában tanulók és a lőfegyverekkel csak alapszinten foglalkozó rendőrök képzésénél véleményem szerint ez nem szerencsés. A magyar lőkiképzés kellően magas szinten tart ahhoz, hogy a magyarok a saját jogszabályaikhoz igazodó saját lögyakorlatokat vagy lövés-kombinációkat találjanak ki, melyek alkalmasak akár a céláthelyezés, akár más egyéb lőfegyverkezelési képességek fejlesztésére.

Etikai kérdések a lőkiképzésben

A fenti lögyakorlatokat - a szakszerűtlenségen kívül - etikátlannak is tartom, mert sejteni lehet mögötte valami harcra irányuló vágyat, melynek során előszeretettel oltjuk ki más emberek életét, holott Magyarországon az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv közterületen dolgozó tagjai körében ezt egyelőre semmi nem indokolja. 1995-ben Frankfurtban tartottak tudományos tanácskozást, melynek során összegyűjtöttek tíz vezérelvet, ami az európai rendőrökkel szemben támasztott morális követelményeket foglalja össze. Köztük szerepel az is, hogy a továbbiakban nem tartható fenn az a rendőri hivatáshoz tartozó hősmítosz, amely nem közszolgálatnak, hanem harci küldetésnek tekinti a rendőri tevékenységet²⁶⁴, márpedig megfigyelhető, hogy a lőkiképzők jelentős része éppen azért vonzódik a fegyverekhez és azok használatához, mert rendelkezik az említett harci kedvvel. A rendőrségnek egyre inkább távolodnia kell a militarizáltságtól, amit az ilyen jellegű lögyakorlatok és az ezek gyakoroltatását preferáló oktatók akadályoznak.

Az etika témakörén belül említést kell tennem még egy dologról, melyről a *Lövésziskola* című könyvben olvashatunk. A szerző úgy fogalmaz: „*egy fegyveres Rossz Embert csak egy fegyveres Jó Ember tud megállítani...*”²⁶⁵ A rossz ember - jó ember kifejezést más lőkiképzőktől is hallottam már, és véleményem szerint ezekkel a szavakkal oktatni a fegyverkezelést igen káros lehet a fiatal hallgatók gondolkodására nézve. Nem általánosíthatunk oly módon, hogy az emberek vagy jók, vagy rosszak, és ha rosszak, akkor el lehet venni az életüket. Nem állíthatjuk azt, hogy minden olyan személy, aki bűncselekményt követ el, vagy fegyver van nála, az rossz ember. Az emberek jelentős része nem rossz, csupán néha rosszul cselekszik amiatt, hogy elkeseredett, hirtelen haragú, túl büszke, esetleg gyenge idegzetű. Emiatt elvenni az életét, és a rendőrt a jó embernek beállítani rendkívül egyszerű ugyan, de közel sem etikus. Természetesen végszükség esetén használni kell a lőfegyvert, de

²⁶⁴ Finszter Géza: Rendészettan. 180.o.

²⁶⁵ Szikszai Tamás: Lövésziskola. 24.o.

legtöbbször ez elkerülhető, ha a rendőr rendelkezik a megfelelő kommunikációs és önismereti képességekkel. Amennyiben ehhez a jó ember – rossz ember gondolkodásmódhoz még párosul a fent már említett harci kedv is, az könnyebben mozdíthatja el a rendőrt olyan irányba, ahol egyre magabiztosabban és felelőtlenül veszi el más emberek életét.

Egy konkrét példával illusztrálom a fenti gondolataimat. 2021-ben történt egy Budapesthez közeli kis városban, hogy egy férfi két karddal a kezében jött ki a kapuján, mikor a rendőrök már a háza előtt intézkedtek. A férfinál azért voltak kardok, mert el akarta ijeszteni azt a két fiataalt, akik rendszeresen zavarták őt az éjszakai nyugalmában. A férfi nem tett semmilyen támadó mozdulatot, csupán állt egy helyben, két kezében egy-egy kard, és közben kiabálta a magát. A rendőrök kézbe vették a pisztolyaikat és megfelelő távolságról hosszasan utasították a férfit a kezében lévő tárgyak letételére, melynek csupán több perc elteltével tett eleget. A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán intézkedéstaktika órán lemodelleztük a fenti szituációt, melynek során a hallgatókat helyeztük az intézkedő rendőrök szerepébe. Többen azonnal mellkason lötték az intézkedés alá vont személyt. Mikor oktató társammal rákérdeztünk az okára, a hallgatók a rendőrségről szóló törvényben található lőfegyver használati pontokkal (a), b), i), k) pontok) igazolták a döntésüket. Tehát, ha a jogszabály engedélyt ad rá, akkor ők ölni szeretnének, hiszen ők a jó emberek, és a kardos férfi a rossz ember. Eszükbe sem jutott, hogy a jogszabály engedélyének ellenére el lehet kerülni az élet kioltását. Az sem merült fel a hallgatókban, hogy egy végtagra célozzanak, ami könnyen kivitelezhető lett volna, hiszen az intézkedés alá vont személy végig egy helyben állt. Bárki, aki megfelelő önismerettel (és ezáltal emberismerettel) rendelkezik, láthatta, hogy az a kardos férfi nem egy rossz ember, csupán mérges volt, a kardokkal rá akart ijeszteni a fiatalokra, és az ordibálásával levezette a benne lévő feszültséget, majd miután megnyugodott, letette a kardokat és együttműködővé vált. Ezért elvenni valakinek az életét nem etikus dolog, de ha ráragasztjuk a rossz ember jelzőt, akkor nyugodtabb szívvel sűtjük el a fegyvert. Szerencsére a valóságban intézkedő rendőrök nem ezt tették. A jó ember – rossz ember kifejezést véleményem szerint távol kell tartani az iskoláktól. Hogy azokon kívül a lőkiképzők mit oktatnak, az már a lelkiismeretükre van bízva. Ahogyan utaltam rá, ehhez a témához igen szorosán kapcsolható az oktatók és rendőrök önismerete, illetve tudatossági szintje. Aki csupán ebbe a két csoportba (jó és rossz) sorolja az embereket, annak érdemes lehet több időt fordítani az önismerete vizsgálatára.

A fedezékhasználat elsajátítása

A fedezékhasználat a lökiképzés szerves része. A lőtereken jellemzően osb lapokból, vagy fa deszkákból készült paravánokat használnak a kiképzők a fedezék mögül történő lövések gyakorlására. Ezek tökéletesen alkalmasak arra, hogy a hallgatók megtanulják a helyes testtartás kialakítását, és az ebben a helyzetben történő lövések leadását. A hallgatók elméletben tanulnak arról is, hogy mi a különbség fedezék és rejtekhely között. Ez fontos kérdés, hiszen az életük múlhat rajta, ha a kettőt összekeverik. Pár évvel ezelőtt a Nemzeti Közszolgálati Egyetem egyik helyiségében a végzős hallgatók egy csoportját megkérdeztem, hogy ott és akkor szerintük mi az, ami megfelelő fedezéket nyújtana számukra. Kiderült, hogy nem rendelkeznek használható tudással arra vonatkozóan, hogy egy átlagos pisztolyból kilőtt lövedék milyen anyagokon képes könnyen áthatolni és milyen anyagokon nem. Az épületben nem tudtak különbséget tenni gipszkartonfal, téglafal és betonfal között. Nem tudták megmondani, hogy a helyiségben található szekrényajtó vagy az asztal alkalmas-e fedezéknek. Szikszai úr egyetértett velem abban, hogy a rendőröknek szükségük van arra vonatkozó használható tudásra, hogy mi az, ami mögé elbújva túlélhetnek egy támadást. Az ő meglátása szerint eddig erre azért nem helyeződött nagyobb hangsúly, mert nincs rá elég idő és pénz, a kiképzésnek szakmai, anyagi és technikai akadályoztatásai vannak. Értette ez alatt azt, hogy az éves lövészetek rövid időtartamába nem fér bele ennek az oktatása, az egyes iskolákban pedig más egyéb felesleges tantárgyak veszik el a képzéstől az időt.

Véleményem szerint ennek a képességbeli hiányosságnak a pótlása igen könnyedén kivitelezhető, és nem igényel sem idő, sem pénz ráfordítást. Érdemes lenne az iskolákban a szárazgyakorlásokat – ha nem is a foglalkozás teljes időtartamára, csak rövid időre - lőtéren kívüli helyiségekbe (udvarra, folyosókra, parkolóba, erdőbe) áthelyezni, és konkrét példákön keresztül illusztrálva megtanítani részükre, hogy mely tereptárgyak nyújthatnak nekik valódi fedezéket, és melyek nem. Érdemes lenne továbbá váratlan helyeken és időpontokban (intézkedéstaktika órák különböző helyiségeiben, szünetekben, eligazításon, továbbképzéseken) azt a feladatot adni nekik, hogy gyorsan találjanak fedezéket maguknak. Ha minden alkalommal csak egy osb paraván mögé bújnak, valós veszély esetén nem fognak tudni helyes döntést hozni a fedezékhasználatot illetően.

A lőfegyverhasználati jog felismerése a gyakorlatban

A rendőrségről szóló törvény tíz pontban foglalja össze, hogy mely esetekben használhat a rendőr lőfegyvert.²⁶⁶ Ezen pontok megtanulása és értelmezése általában nehéz feladatnak tűnik a kezdő, de még a tapasztaltabb rendőrök számára is, hiszen rendkívül összetettek.

A pontok között akadnak olyanok, amelyek leginkább csak a rendőrség speciális szervezeti egységeit érintik. Egy utcai rendőr ritkán találkozik például jármű hatalomba kerítésével vagy robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekménnyel. Ugyanakkor nap mint nap találkozhat élet elleni közvetlen fenyegetéssel vagy támadással. Felmerül a kérdés, hogy mit jelent a közvetlen fenyegetés, a közvetlen támadás, illetve honnan lehet tudni, hogy élet ellen irányul. Ezeket a kérdéseket egészen biztosan minden iskolában átbeszéljük az oktatók a rendőr hallgatókkal, de ettől még nem tudják majd a gyakorlatban alkalmazni.

Tegyük fel, hogy egy kezében kést tartó személy közeledik egy másik személy felé, és közben hangosan közli, hogy meg akarja őt ölni! Ebből a leírásból egyértelműnek tűnik, hogy a rendőr használhatná a lőfegyverét a támadóval szemben. Mit tegyen a rendőr akkor, ha a támadó annyira ittas, hogy még az egyenes járás is gondot okoz számára, és könnyedén ki lehet térti az útjából? Mit tegyen akkor, ha a támadó egy apró termetű nő, ő maga pedig egy erős testalkatú férfi, és könnyedén ki tudná csavarni a nő kezéből a kést? Mit tegyen a rendőr, ha ő maga képzett közelharcos, vagy tonfahasználó, és lőfegyver nélkül, más kényszerítő eszköz alkalmazásával is biztonságosan meg tudja akadályozni a támadást? Használjon lőfegyvert vagy sem? Rengeteg ehhez hasonló kérdést fel lehetne tenni, és nem vagyok meggyőződve arról, hogy minden rendőr birtokában van a megfelelő válaszoknak. Az ilyen és ehhez hasonló szituációkat át kell ültetni gyakorlatba, mert csak így lehet a rendőröket a megfelelő döntések meghozatalára kondicionálni. Minden rendőr más-más képességekkel rendelkezik a gyorsaság, az erő, a közelharc tudás, a tapasztalat vagy akár a lélektani felkészültség terén. Ez azt jelenti, hogy ugyanabban a szituációban két különböző képességű rendőr különböző módon fog reagálni. A jogszabály előírja ugyan, hogy mikor használhatnak lőfegyvert, de adott szituációban előfordulhat, hogy az egyik rendőrnek tényleg szükséges használnia, a másik viszont egyéb képességeivel helyettesíteni tudja azt és eltekinthet tőle.

Érdemes lenne intézkedéstaktika, illetve lökiképzés foglalkozásokon néhány lőfegyverhasználati pontot gyakorlati szituációkba átültetni, elsősorban azokat a pontokat,

²⁶⁶ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény, 54.§ (1).

amelyekkel egy utcai járőr rendszeresen találkozhat. Ezek véleményem szerint az Rtv. 54. § (1) a), b), e), i) és k) pontjai:

- *„... az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására,*
- *a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására,*
- *lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására,*
- *azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal,*
- *a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.”*

Ezeket a pontokat demonstráló változatos szituációkat érdemes lenne minden egyes hallgatóval rendszeresen gyakoroltatni, átbeszélni és az egyéni képességeikhez igazítani. A gyakorlat után tudatosítani kell a hallgatókban, hogy most éppen melyik jogszabály melyik pontja alapján jártak el, így válik majd az intézkedésük és a lőfegyverhasználatuk egyre magabiztosabbá és tudatosabbá. Fenti gyakorlat véleményem szerint hatékonyan növeli a hallgatók és rendőrök önismeretét is. Felfedezik saját képességeiket és megtanulnak ennek megfelelően cselekedni. Amennyiben ezek az egyéni képességek nincsenek felszínre hozva, úgy előfordulhat, hogy a rendőrök a jogszabály engedélye mögé bújva felhatalmazva érzik magukat lőfegyverük használatára, habár az elkerülhető lett volna más kényszerítő eszköz vagy megfelelő kommunikáció segítségével.

Záró gondolatok a lökiképzésről

A Szikszai Tamással készített interjúból megtudtam, hogy ő a magyar rendőrök lőfegyverkezelési képességeire egytől tízig terjedő skálán egy pontot adna, amit azzal indokolt, hogy nincs megfelelő képzés, sem elegendő gyakorlás, sem elégséges számú lőszer. Az évi 28 lőszer, amit a magyar rendőrök felhasználnak, meg sem közelíti az elégséges szintet. Rákérdeztem, milyennek ítéli a magyar lökiképzés hatékonyságát, amire úgy válaszolt, hogy vannak oktatni tudó jó szakemberek, de az időhiány, pénzhiány és a vezetés akarathiánya miatt nem tudják az oktatást a megfelelő színvonalra eljuttatni.

Szikszai úr csupán az oktatókon kívül álló tényezőket sorolt fel, amelyek befolyásolják az oktatás színvonalát. Véleményem szerint az oktatók pedagógiai képességeinek fejlesztésével – ahogyan azt az intézkedéstaktika oktatás hatékonyságáról szóló alfejezetben leírtam – a lökiképzés hatékonysága is nagymértékben növelhető lenne. Fontosnak tartom, hogy a

lőkiképzői társadalom, és ugyanúgy az intézkedéstaktika oktatók és instruktorok csoportja is nyitott legyen más tudományterületek – főleg a pedagógia - tudásának és az övékétől esetlegesen eltérő vélemények befogadására. Első lépésként a különböző álláspontokat képviselők közötti folyamatos és asszertív kommunikációt lenne érdemes szokássá tenni, amely megfigyelésem szerint évtizedek óta akadályokba ütközik. A nyitott kommunikáció létrejötte megindítana egyfajta kapcsolatteremtést az eddig különböző területeken dolgozó és gondolkodó szakemberek között, amely egyre hatékonyabb és ismeretgazdagabb munkát eredményezne. Az egyes menedzsértechnikák egyre nagyobb szerepet kapnak a rendőrség működésében, melyek ajánlásai között szerepel a kollektív tudás kiaknázása és a szervezet megújulásra való készsége is.²⁶⁷ Rendkívül hasznosnak tartanám, ha valamennyi rendészeti tantárgy, vagy olyan terület, ahol tudás átadása történik, teret engedne a pedagógia tudományának, hiszen enélkül mindig csorbát fog szenvedni az oktatás. A lőkiképzők, a jogászok, a kriminológusok, vagy más szakmaspecifikus tantárgyak oktatói csak gazdagodnának a pedagógiai ismeretek elsajátításával, sőt elmondható, hogy enélkül mindig szegényebb marad az oktatói eszköztárunk.

5.6 Az önismeret szerepe a rendőrök képzésében

„Az önismeret önmagunk jellemének, képességeinek megismerése, illetve ismerete.” – írja kissé röviden és leegyszerűsítve az enciklopédia²⁶⁸, pedig ennél jóval többről van szó. Az önismeret bármely emberi tevékenység alapja. Ezáltal ismerjük meg és teremtünk kapcsolatot önmagunkkal, és ez segít hozzá minket a külvilág és más személyek megismeréséhez, más emberekkel való kommunikációhoz, kapcsolatteremtéshez.²⁶⁹ Születésünktől kezdve – sőt már magzat korunktól is – folyamatosan formálódik a személyiségünk, minden egyes életszakaszunk új kihívásokat állít eléink, melyeket kisebb-nagyobb sikerrel veszünk, és amelyekről felnőtt korunk előtt még igen kevés fogalmunk van. Az önismeret az az út, mely tükröt állít eléink, majd megmutatja, hogy amit a tükörben látunk, az hogyan formálódott olyanná, milyen hatások következtében alakult ki. Önismeret hiányában az ember torzítva látja saját személyiségét, és ezáltal a külvilágot is torzán érzékeli. Enélkül nehezebben vesszük fel a kapcsolatot a külvilággal, hibásan érzékeljük mások külső visszajelzéseit,

²⁶⁷ Finszter Géza: Rendészettan. 173.o.

²⁶⁸ Magyar Larousse Enciklopédikus szótár, III. kötet, Akadémia Kiadó, Budapest, 1994.

²⁶⁹ Svelta Erzsébet: Önismeret és együttműködés a közszolgálatban. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Magyar Program, Budapest, 2014.

megnyilvánulásait. Ken Wilber könyvében egy egyszerű példával illusztrálja mindezt: Amikor egy gyereket elhagy az apja, a gyerekek haragudnia kéne az apjára, de mivel ezt az érzelmet nagyon veszélyesnek tartja, ráadásul úgy gondolja, hogy egy apára nem szabad haragudni, ezért tudattalanul átváltoztatja a haragját szomorúsággá. Egész életében hordozza magában a szomorúságot, ami így lassan depresszióvá nő. Nem vallja be magának, hogy valójában nagyon haragszik az apjára, félreértelmezi a lelke mélyén zajló folyamatokat, tehát hazudik önmagának. Gyermekként nem tudott róla, hogy hazudott önmagának, felnőttként pedig meg van győződve róla, hogy ő az igazat mondja, vagyis, hogy szomorú. Bárki kérdezi tőle, ő azt fogja válaszolni, hogy szomorú, pedig ez nem igaz, de ő igaznak hiszi. És mivel ez a személy félreérti a saját belső világát – mivel nincs meg a kellő önismerete -, más emberek belső világát is félre fogja érteni. Ez a gyakorlatban úgy nyilvánulhat meg például, hogy valaki másnak az ártatlan mondatára valami elképesztően furcsa választ ad, amire a másik személy csak annyit tud mondani: „*Én egyáltalán nem így értettem.*”²⁷⁰ Az önismeret hiánya okozza az emberek közti kommunikációs félreértéseket, konfliktusokat. Az önismeret segít a lelkünk mélyén és a viselkedésünkben zajló folyamatokat összhangba hozni, valamint az integritást elérni, vagyis, hogy másoknak az legyen a benyomása rólunk, hogy ez a személy nem hazudik nekünk, mert önmagának sem hazudik.

A Nemzeti Közszerológiai Egyetemen mások is igyekeznek hangsúlyozni, hogy „*a rendészeti munka megfelelő végzéséhez elengedhetetlen a kielégítő társ- és önismeret és az ennek fejlesztésére és megértésére irányuló folyamatos igény.*”²⁷¹ Mivel a rendőrök mindennapjaik során folyamatosan kapcsolódnak másokkal – kollégákkal, vezetőkkel, intézkedés alá vont személyekkel, segítségre szoruló állampolgárokkal –, a munkájukat nem lehet anélkül végezni, hogy közben folyamatosan megfigyeljék önmaguk és mások magatartását, viselkedését. „*Az emberi magatartás megértése nélkül képtelenek leszünk emberekkel kapcsolatos munkát végezni*”²⁷² Amikor egy rendvédelmi szakember ... ismeri a társadalmi rétegeket és az azokat jellemző kulturális-emberi dinamikákat, ismeri – és tudatosan értelmezi – saját magát ahhoz, hogy megértse, egy-egy interakció során milyen folyamatok mennek benne végbe, akkor mindez a tudás képes az ő meglévő technikai

²⁷⁰ Ken Wilber: A Működő Szellem rövid története, Ursus Libris kiadás, 2009.

²⁷¹ Fekete Márta, Hegedűs Judit, Molnár Katalin, Hlavacska Gergely, Molnár Jenő István: A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. Belügyi Szemle, 70.évf., 10.sz., 2022., 2033.o.

²⁷² Pine, C. & McGoldrick, P. M.: Application of Behavioural Sciences Teaching by UK Dental Undergraduates. Eur. J. Dent. Educ., (4), 2000., 49–56.o.

készségeit (például intézkedéstaktikai, fegyverhasználati tudás) hatékonyan megtámogatni a mindennapi munkában.”²⁷³

Az önismeret szó helyett szokták használni a magas tudatossági szint vagy fejlett személyiség kifejezéseket is. A homo sapiens az egyetlen faj a Földön, amelynek tudata van. Valószínűleg erre gondolt Albert Schweitzer, amikor azt mondta: „*Embernek lenni nehéz, de másnak lenni nem érdemes.*”²⁷⁴ A téma iránt kevésbé fogékony személyek hajlamosak az önismeret szó jelentését leegyszerűsíteni. Úgy gondolják, hogy bőven elegendő, ha tisztában vannak a legfontosabb tulajdonságaikkal és ismerik képességeiket. Bármennyire is nehéz elfogadni, az önismeret olyan téma, amely minden emberi lény életében szerepet kap, és ez segíti leginkább a fejlődésünket.

Az önismeret elérésére való törekvés során az embernek megnyílik a szíve. Empatikusabban, megértőbben tud fordulni mások felé is. A személy tisztában van a saját önkifejezési szokásaival, gesztikulációival, mimikájával, szavajárásával, hogy mikor mire, hogyan, és milyen formában reagál. Ebből következik, hogy mások önkifejezését is jobban tudja olvasni. „*Az önismeret a saját belső világunk megismerése és megértése, amely magába foglalja a gondolatokat, érzelmeket, motivációkat és értékeket. Az önismeret a személyiségfejlődés egyik kulcsfontosságú eleme, és segít az egyénnek jobban megérteni önmagát, a viselkedését és a döntéseit, valamint segít az érzelmi és szociális intelligencia fejlesztésében.*”²⁷⁵ Röviden tehát az önismeret segít az egyénnek megérteni önmagát és a világot. Csíkszentmihályi Mihály, a Flow (áramlatélmény) fogalmának megalkotója is kiemeli, hogy az általa megnevezett élmény jelentősen javítja az életminőséget, ahhoz viszont szintén magas szintű önismeret szükséges.²⁷⁶ Gondolatait kiegészíti azzal, hogy az önismeret hiánya komoly károkat is tud okozni, hiszen az énkép átveszi az irányítást a tudat többi része felett. Amennyiben az énkép torzult, például hatalomra vágyó, akkor minden határon túl fog menni, hogy megszerezze, amit akar, és ezzel önmagát és másokat is tönkretesz maga körül.²⁷⁷ Az önismeret fejlesztésének ma már számtalan módja van. Akadnak különböző terápiák, egyéni és csoportos foglalkozások, de egyszerű olvasással is komoly eredmények érhetők el. A fejlesztési módszerekkel dolgozatomban nem foglalkozom.

²⁷³ McDermott, P.J. & Hulse, D.: Focus on Training. Interpersonal Skills Training in Police Academy Curriculum. Federal Bureau of Investigation, 81(2), 2012., 16–20.o.

²⁷⁴ Albert Schweitzer idézet: <https://idezetabc.hu/idezetek/albert-schweitzer/2>

²⁷⁵ Mark R. Leary, June Price Tangney: Handbook of Self and Identity. The Guilford Press, 2012., 1. fejezet.

²⁷⁶ Csíkszentmihályi Mihály: Flow. The Psychology of Optimal Experience. Harper & Row Publishers. 1990., 15.o.

²⁷⁷ Csíkszentmihályi Mihály: Flow. 184.o.

Fórizs Sándor egyik munkájában²⁷⁸ az öngyilkossági esetek vizsgálatával foglalkozik. Kiderül belőle, hogy 1983-ban a BM Határőrség Politikai Csoportfőnökség 14 oldalas jelentést készített az állományban történt öngyilkosságok problémaköréről.²⁷⁹ Megtudjuk belőle, hogy az öngyilkosságok visszavezethetők megoldatlan vagy vélt problémákra, fejletlen személyiségre, helytelen életszemléletre, illetve jellem- és akaratgyengeségre. A jelentés megállapítja ugyan, hogy az események részben visszavezethetők a negatív szolgálati körülményekre is, mégis a polgári életből hozott problémák nyomnak többet a latban, ami rámutat arra, hogy a munkahelyen a személyiség fejlesztése legalább annyira fontos, mint a szakmai képzés. Az önismeret fontosságát a rendészeti szakemberek képzésében tehát már 1983-ban is hangsúlyozták. A jelentés tartalmazza továbbá azt a megállapítást, miszerint a helyzet javulásához a parancsnoki szemlélet változására lenne szükség.

A szaktudás csak egyik eleme mind a tanári, mind a rendvédelmi hivatás hatékonyságának. A tudás átadásának eredményessége nagymértékben függ a tanár személyiségétől, vagyis a személyiség a tanár egyik fontos munkaeszköze.²⁸⁰ Akinek gondjai támadnak ezzel, nehezebbé válik a kapcsolatfelvétele a külvilággal, mert a belső figyelem zavara torzítja a külső észlelést is. Így nagyobb a valószínűsége, hogy hibásan érzékeli a külső visszajelzéseket, melyeket például a tanulóktól kap. Ezen félreértéseknek lehetnek tartós következményei is, melyek befolyásolják az oktató hallgatókhoz való viszonyát. Továbbá ha a tanár nem ismeri fel önmaga valós természetét, a külvilág és a hallgatók felé sem tudja hitelesen képviselni magát. Ennek eredményeként általában szerepeket játszanak az emberek, mely szerepek önmaguk képviselőjévé válnak, és mások felé szűrőként nyilvánulnak meg. Ugyanez a veszély a rendőrök esetében is fennáll. Ha a hivatásos nehezen veszi fel a kapcsolatot a külvilággal, hibásan érzékeli a visszajelzéseket, és rendszeresen szerepeket játszik, az negatívan hat a munkájának minőségére. Az az oktató, aki alacsony szintű önismerettel rendelkezik, a hallgatók szemében sem válhat hitelessé.²⁸¹ Ennek nyomán az a rendőr, aki alacsony szintű önismerettel rendelkezik, az állampolgárok szemében sem válhat hitelessé. Az önismeret tehát nem csak a tudás átadásához kulcsfontosságú, hanem az élet bármely területéhez, de a rendészethez különösen.

²⁷⁸ Fórizs Sándor: Öngyilkossági esetek a határőrségnél az 1980-as években. *Ügyészek Lapja*, 5-6.sz., 2022., 39.o.

²⁷⁹ A BM. Határőrségnél bekövetkezett öngyilkossági cselekmények és a megelőző tevékenység tapasztalatai. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára HOP XIX-B-10, 1983.év, 15.sz. doboz, III/1-4.tárgykör, 7.folyószám.

²⁸⁰ Kiss János, Almássy Zsuzsanna, Kovács Klára, Kovács János: Az önismeret és társas kultúra fejlesztése a pedagógusképzésben. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet (OFI), Budapest, 2015., 53.o.

²⁸¹ Svelta Erzsébet: Önismeret és együttműködés a közszolgálatban. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közszolgálati Tudásportál (jegyzet), Magyar Program, Budapest, 2014., absztrakt.

Habár leírva nem találtam egyetlen tantervben vagy képzési programban sem, mégis több rendőri vezetőtől hallottam, hogy a rendőrség céljai között szerepel a magas önbecsülésű rendőrök képzése. Az önbecsülés az önmagunkhoz való hozzáállást jelenti. Az a lelki magatartás, tény, hogy valaki tudatában van saját emberi értékeinek.²⁸² Az egyén szubjektív értékelése magáról, amely azt mutatja, hogy tudatában van a saját erkölcsi értékének, saját méltóságának, ahogyan a szóösszetétel is mutatja: önmagát becsüli.²⁸³ Az önbecsülés szó szinonimái közé tartozik a büszkeség, méltóság, magabiztosság, amelyek kimondottan jól hangzó, pozitív tulajdonságok, ugyanakkor szinonimái még az önelégültség, dölyfösség és a gőg is, amik viszont határozottan olyan tulajdonságok, melyek egy rendőr értékeit nem növelik, hanem inkább elvesznek belőle. A magas önbecsülés véleményem szerint nem feltétlenül csak pozitív tulajdonságokat kölcsönöz valakinek, mert ez önmagában annyit jelent, hogy valaki megbecsüli magát, bármilyen jellemvonásokkal is rendelkezik. Ahogyan a magabiztosság is hasznos lehet rendőri intézkedés közben, mégsem következik belőle erény, és nem is feltétlenül teszi a rendőrt hitelessé. Ez a célkitűzés véleményem szerint átgondolásra szorul. Magas önbecsülés helyett elsősorban a magas önismeret elérését kell célul kitűzni. Ebből később következni fog a magas önbecsülés is, de annak negatív oldalai nélkül. A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Rendészeti Magatartástudományi Tanszék tantárgyi programjai között egykor szerepelt szociális és életvezetési készségek elnevezésű tantárgy.²⁸⁴ Hitem szerint ez a tanszék igyekszik figyelmet fordítani az önismeret témakörére, sajnos azonban ez nem elegendő. Az önismereti munkára a rendőröket képző iskolákban sokkal nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Nem csupán egyetlen vagy néhány tantárgy képzési programjában kell szerepeltetni, hanem minden egyes tantárgy szerves részévé kell tenni. Az önismeret fejleszthető bármely elméleti vagy gyakorlati tananyag átadása közben, ehhez viszont elsősorban magas szintű önismerettel rendelkező oktatókra van szükség, akik értik ennek jelentőségét, és már legalább elindultak az önismeret útján, de még jobb, ha ezen az úton előrébb tartanak.

A rendőrök önismeretével kapcsolatban említést kell tennem a pályaszocializáció folyamatáról. A pályaszocializáció a társadalmi integrációs folyamat része, melynek során az egyén elsajátítja a munkájához szükséges ismereteket, általános kompetenciákat, valamint a

²⁸² Magyar Larousse Enciklopédia. Akadémia Kiadó, Budapest, 1994.

²⁸³ Önbecsülés fogalma: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/%C3%96nbecs%C3%BCI%C3%A9s> Más komolyabb szótárban is rákeresni!!!

²⁸⁴ Szociális és életvezetési készségek:

https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/tp_szabval_szocialis_es_eletvezetesi_keszsegek.pdf

funkcionális munkakompetenciákat.²⁸⁵ A katonai pályaszocializáció kérdéseivel Lengyel Zsuzsánna foglalkozott.²⁸⁶ Mivel a rendőrség katonai alapokra épült szervezet, és a militarizáltságtól még a mai napig sem sikerült eltávolodnunk, ezért munkájának eredményei alkalmazhatók a rendőrség szervezetén belül dolgozó egyénekre is. Megtudjuk belőle, hogy a katonai pályához szükséges kulcskompetenciáknak sokféle értelmezése lehet, de a kompetenciák listája mindenképpen kiegészítésre szorul az affektív (vagyis érzelmi) tulajdonságokkal.²⁸⁷ A katonai környezetben történő pályaszocializáció a következő szakaszokra bontható:

1. pályaválasztási döntés,
2. szakmai és kompetenciaképzés,
3. pályaadaptáció és
4. pályaegettség, beválás.²⁸⁸

A pályaválasztási döntés az egyén érdeklődésének, motivációjának az érlelődéséből születik. A képzés során az egyén elsajátítja a katonai pályához szükséges információkat, azonban ezeknek két csoportja van: a szakmai képzés és a kompetenciaképzés. A kettő között azért kell különbséget tenni, mert a teljes pályaegettség csak a személyes képességek fejlesztése által érhető el. A pályaadaptáció során a képzésben tanultak megmérettetésre kerülnek a gyakorlatban. Ha ez a szakasz eredményes, akkor a szakma az egyén számára hivatássá válik, viszont ha kudarcélmények jellemzik, akkor a szakma iránti közömbösség alakul ki. Pályaegettségről akkor beszélünk, amikor az egyénben kialakult a hivatástudat és a professzionális munkavégzéshez szükséges beidegződések rendszere. A pályavíziónak csak akkor tud megvalósulni, ha az életpálya hivatássá emelkedik, a hivatással történő azonosulás azonban csak a személyiség kognitív és affektív funkcióinak együttes fejlesztésével jöhet létre.²⁸⁹ Ez azt jelenti, hogy az adatok átadásából és gondolkodásból álló szakmai képzésen túl az érzelmi képzéssel is foglalkozni kell, vagyis itt már megjelenik az önismeret fejlesztésének igénye. A kognitív és affektív kompetenciákkal együttesen rendelkező személyiség rendkívül erős hatást gyakorol az egyén cselekvésére. Enélkül nem lehet teljes képet alkotni a szervezeten belüli viselkedéséről. Csirszka János így fogalmaz: *„Az egészséges személyiség hivatástudata természetesen és életszerűen dinamikus, érzelmekkel átítatott, és önmagán túl, a*

²⁸⁵ E. Moore Wilbert: A foglalkozási szocializáció. In: Pedagógiai szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976.

²⁸⁶ Lengyel Zsuzsánna: A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról. Hadtudományi Szemle, 69-74.sz., 2008.

²⁸⁷ Lengyel Zsuzsánna: A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról. 70.o.

²⁸⁸ Lengyel Zsuzsánna: A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról. 71.o.

²⁸⁹ Lengyel Zsuzsánna: A katonai pályaszocializáció néhány sajátosságáról. 72-73.o.

megvalósítás irányába mutat."²⁹⁰ Daniel Goleman öt különböző érzelmi és szociális (affektív) kompetenciát mutat be:

- **Én-tudatosság:** segít a pillanatnyi érzések felismerésében és ezáltal megkönnyíti a döntéshozatalt.
- **Önszabályozás:** az érzelmek megfelelő módon kezelése, hogy az akadályozás helyett előmozdítsa a feladatvégzést.
- **Motiváció:** indítékok mozgósítása a cselekvésben, hogy azok lendületet adjanak.
- **Empátia:** annak átélése, hogy mit éreznek mások.
- **Társas készségek:** az érzelmek megfelelő kezelése az emberi viszonylatokban, valamint a társas helyzetek pontos megértése.²⁹¹

Összefoglalva a pályaszocializációban már megmutatkozik az affektív kompetenciák jelentősége, és ezen kompetenciák között csupa olyan tulajdonság található, melyek az önismerettel kéz a kézben járnak. Tehát pályaszocializáció megfelelő önismeret hiányában nem valósítható meg.

Az önismeret szerepe a rendőri intézkedéstaktikában

Az intézkedéstaktika jelentős részben a másokkal való kapcsolatteremtésről szól, hiszen intézkedéseket kell kezdeményezni másokkal szemben, meg kell hallgatni mások panaszát, felvilágosítást kell nyújtani részükre, információt kell kérni tőlük. Mivel a rendőrnek jogában áll kényszerítő eszközöket használni másokkal szemben, így kiemelt jelentősége van annak, hogy ne értse félre mások mondatait, viselkedését, reakcióit. Rendőri intézkedéseknek voltam szemtanúja, ahol az intézkedés alá vont személy feldúlt állapotban volt az őt ért sérelem, vagy vélt sérelem miatt. A vele szemben intézkedő rendőr – félreértelmezve a személy magatartását – úgy gondolta, ellene irányulnak az indulatok, és ennek megfelelően agresszívan reagált, ami a másik félben újabb agressziót szült. Végül az intézkedés előállítással, esetleg kényszerítő eszköz alkalmazásával zárult, pedig a rendőr megfelelő önismeret és kommunikációs készség birtokában jogi felvilágosítással is zárhatta volna, hiszen az intézkedés alá vont személy csupán feldúlt volt, semmilyen jogellenes cselekményt nem követett el. Hangfelvételeket hallgattam végig, ahol az állampolgár a 112-es segélyhívót hívta fel, a diszpécser pedig félreértelmezve a bejelentést, egészen más intézkedést kezdeményezett, mint amire szükség lett volna. Bűnügyi nyomozók panaszfelvételénél voltam jelen, ahol az eljárás megindulása után derült ki, hogy a panasztevő valójában nem is szeretett volna eljárást indítani, csak a

²⁹⁰ Csirszka János: A személyiség munkatevékenységének pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985., 321.o.

²⁹¹ Daniel Goleman: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. SHL Hungary Kft. Kiadó, Budapest, 1998., 448.o.

megfelelő információk hiányában nem tudta ezt jól kommunikálni, a nyomozó pedig félreértelmezte a szándékait, mert nem kellő tudatossággal figyelte a bejelentését. Erre mondhatnánk azt, hogy egyszerűen a rendőrök kommunikációs képességeit kell javítani, de ez olyan, mintha csak egy betegség tünetét kezelnénk, magát a betegséget nem. A kommunikáció javulhat ugyan valamennyit a gyakorlás során, de soha nem lesz tudatos, hiszen a másik ember viselkedésének megértése nem fog változni. Míg, ha az önismeretünk fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt, azzal együtt a kommunikációnk is javulni fog, hiszen megtanuljuk értelmezni magunkat, másokat és a világot.

Ha pozitív változásokat szeretnénk elérni a rendőrök önismereti szintjében, ahhoz elsősorban magasabb tudatossági szinten lévő oktatókra van szükség. Magas tudatossági szint alatt nem azt értem, hogy jogi mestereket vagy sámánokat kell alkalmazni a rendőr iskolákban. Elegendő az is, ha az adott oktató már elindult az önismeret útján, és van róla fogalma, hogy ennek mi a jelentősége, ezáltal jó példát tud mutatni a hallgatóknak, és a személyisége is hitelessé teszi őt. Addig, amíg az iskolákban szó sem esik az önismeret jelentőségéről, vagy csupán egyetlen tantárgy programjában jelenik meg, és az oktatók sem tulajdonítanak ennek jelentőséget, nem várhatjuk el a hallgatóktól sem az ez irányú fejlődést. Minden oktatónak minden egyes órán hangsúlyoznia kellene ennek a szerepét, illetve a tananyagot az önismerettel szoros összefüggésben kellene oktatnia. Tudatosság nélkül minden ember csupán fél életet él, hiszen nincs tisztában a körülötte zajló lelki, szellemi folyamatokkal, csak egy irányból képes szemlélni a történéseket. Ezzel nincs semmi gond, ha nincs erre igénye, és nem végez olyan munkát, amelyben emberekkel foglalkozik. Azonban a rendőri munka nem ilyen, ezért jóval nagyobb felelősséget követel meg. Mivel a rendőr más emberek életére igen komoly hatást gyakorolhat, nem engedheti meg magának a tudatosság hiányát. A tudatosság szintjének növeléséhez pedig az önismeret vezet.

Nyilvánvalóan nem ismerhetem az oktatók és instruktorok önismereti szintjét, az azonban megfigyelhető, hogy az oktatói vagy instruktori beosztás betöltésekor sehol az országban nem vizsgálják a jelentkezők önismereti szintjét. Az is megfigyelhető továbbá, hogy a foglalkozásokat milyen tudatossággal tartják, hogyan azonosulnak a hallgatók vagy az állomány tagjainak érzéseivel, lelki állapotával. Fontos kérdés például, hogy az oktatók konstruktív, vagy destruktív módon befolyásolják a hallgatók személyiségét. Akinek tanórákon, foglalkozásokon rombolják az önbecsülését – például állandó szidalmazással, nyilvános megszégyenítéssel - az a való életben sem lesz majd képes magabiztosságot

sugározni, és ennek megfelelően biztonságos intézkedést lefolytatni. Sajnos ilyen destruktív oktatói magatartással folyamatosan találkoztam a rendőrök oktatásának megfigyelésekor.

Az önismeret fejlesztésére számtalan módszer és lehetőség kínálkozik, én azonban személy szerint az integrál pszichológiát tartom a legalkalmasabbnak. A módszer Ken Wilber világhírű amerikai pszichológus nevéhez fűződik, és az 1970-es években alkotta meg. A szemlélet az emberi elme fejlődési szakaszait mutatja be evolúciós fejlődéslélektani megközelítés által. A születés, a gyermekkor, a felnőttkor, a személyiségfejlődésen átesett felnőtt és a spirituális érésben elmélyült ember állomásait követhetjük nyomon egészen a szellemi felébredésig. Ezek a szakaszok nem csak az emberekre vannak hatással, hanem az egyes társadalmak fejlődésére, megteremtik a politikai és vallási különbségeket, felelnek az egyes munkahelyeken belül vagy munkahelyek közötti eltérő szervezeti kultúrákért, értékrendekért és az emberek kapcsolati világa között lévő különbségekért. Az integrál szemlélet egyesíti a nyugati pszichológiai és pszichoterápiás ismereteket, valamint a keleti spirituális hagyományokról szóló tanításokat. A Föld legtöbb kultúráját és gondolkodásmódját összegyűjti, szintetizálja, és egy összerendezett emberképet mutat számunkra, amely az élet minden területén alkalmazható, így a gyógyításban, pszichoterápiában, közgazdaságtanban, üzleti életben, jogban, politikában, művészetben vagy akár az oktatásban. Foglalkozik az ember lelkének ismeretével, de emellett a társadalom, a kultúra, az evolúció és az ökológia is nagy szerepet kap. Az ősi, több évezredes bölcsességeket integrálja a modern tudománnyal, melynek háttérében több száz rendszernek és több ezer szakirodalomnak a vizsgálata és összehasonlítása áll. Rendszerek alatt az emberiség által eddig megalkotott, az emberi létről szóló területeket értjük, vagyis a filozófiai irányzatokat, a keleti spirituális kultúrákat, a nyugati pszichológiát, a természettudományokat, társadalomtudományokat valamint egyéb rendszerelméleteket és mindazt, amit ezek a területek magukba foglalnak. Ken Wilber munkássága előtt ezek külön-külön vizsgált témák voltak, és az emberi létezésnek csupán egy-egy aspektusával foglalkoztak, ám az integrál elmélettel mindezek egy rendszerbe állíthatók. A pszichológia eddig csak megállapított tények sokasága volt egy nagy kusza halmazban, és Wilber volt az első, aki ezeket átlátható rendszerbe szedte. Ő nem a saját véleményét hangoztatja, hanem összefoglalja mindazt a tudást, amit valaha megállapítottak a fejlődéslélektanról, továbbá ehhez még hozzá veszi a spirituális tanításokat és vallásokat is. Munkássága azért elképesztő jelentőségű, mert ő az első, aki egy teljes képet mutat, szemben az elmúlt évszázadokban keletkezett apró darabkákkal. Wilber egy olyan térképet készített az emberiség számára, amelyen megtalálható minden eddigi tudás, nézőpont és modell, ami az

emberi lélek fejlődésével kapcsolatba hozható. Az integrál szemlélet magyarországi képviselője, Gánti Bence pszichológus és klinikai szakpszichológus, aki megalapította a magyar Integrál Akadémiát és a nemzetközi Integral European Conference-t.²⁹² Az integrál pszichológia fél éves tananyag a magyar egyetemek Pszichológia Szakán.²⁹³

Az integrál szemlélet több témakörrel is foglalkozik. Egyik központi témája az egyén lelki fejlődésének szintjei, amely a születéstől a felnőttkorig, majd azon túl a felnőtt fejlődés szakaszaig tart. Ezen túl tárgyalja a fejlődési szintek kivételését a társadalmakra, szervezetekre, kultúrákra, politikára, továbbá foglalkozik a hétköznapi és módosult tudatállapotokkal, a mentális zavarok világával, spirituális élményekkel és személyiségtípusokkal. Wilber az egyén lelki fejlődésének 11 szakaszát különíti el, melyek a W0–W10 jelöléseket kapták.²⁹⁴ Az egyes szinteket nem kívánom részletesen bemutatni, de a tudatosság növeléséhez érdemes lehet ezeket röviden áttekinteni és megismerni. Wilber és Gánti úr munkásságából tudjuk, hogy a magyar társadalom átlagosan a W4-W5 közötti tudatossági szinten tart, és a cél az, hogy előre mozduljon a W6 szint irányába. Véleményem szerint ez csak úgy valósítható meg, ha az oktatók már a W6 szint közelében vannak, és ezáltal húzzák magukkal a többi embert. Nagyon leegyszerűsítve úgy lehet elképzelni, hogy az a személy, aki önként elkezdett önismerettel foglalkozni, és valamennyit fejlődött benne, az már W6 szint közelében lehet. Ha az oktatók felvételekor a szakmai és egyéb kompetenciái mellett erre a tényezőre is figyelem fordulna, az jelentősen növelné az oktatás hatékonyságát. Az integrál elmélet ismertetésével a magyar rendőrök képzését is hatékonyabbá kívánom tenni. Véleményem szerint, ha nagyobb figyelmet fordítunk a rendőrök tudatfejlődésére, vagy más szóval önismeretének növelésére, azzal nem csak hétköznapi életüket könnyítjük meg, hanem jelentős mértékben növeljük munkájuk hatékonyságát, javítjuk kommunikációs képességeiket, és erősítjük az állampolgároknak a rendőrök iránti bizalmát. Mások önismeretét előmozdítani azonban csak olyan valaki képes, aki a saját önismeretében előrébb jár.

Fenti alfejezetben leírtak véleményem szerint alátámasztják hatodik hipotézisem helyességét.

²⁹² Gánti Bence honlapja: <https://www.benceganti.com/>

²⁹³ Az információ Dr. Császár-Nagy Noémi pszichológustól származik. (2023.04.12.)

²⁹⁴ Ken Wilber: A Működő Szellem rövid története.

5.7 Küzdősportok, harcművészetek szerepe az intézkedéstaktikában, avagy a Krav Maga önvédelmi rendszer bemutatása

Már említettem, hogy a magyar rendőri képzésnek jelenleg nem része egyetlen küzdősport, harcművészet vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlása sem, amit igen aggályosnak tartok. A rendőröket képző iskolákban a testnevelők foglalkoznak ugyan bizonyos önvédelmi elemek oktatásával, ám ennek időtartama csekély. Nem tapasztalható benne országos egységesség, hiszen minden testnevelő azt a küzdősport elemet gyakoroltatja leginkább a hallgatókkal, amihez ő legjobban ért. Az iskola elvégzése után pedig a rendőrök már nem részesülnek további ilyen jellegű képzésben.

A távol-keleti küzdősportok és harcművészetek az 1970-80-as években kezdtek beáramlani Magyarországra. Ezek közül többen is igyekeztek megoldani a magyar rendőri intézkedéstaktika mozgásanyagát, ám különös oknál fogva egyik sem került rendszeres használatba. Mindenki a saját maga által preferált küzdősportot tartotta a legideálisabbnak a hivatásosok képzéséhez, idővel azonban kiderült, hogy önmagában egyik sem alkalmas arra, hogy ebbe a munkába beépíthető legyen.

Véleményem szerint egy közterületen dolgozó rendőrnek mindenképpen ismernie kell olyan alapvető fogásokat, melyeket segítségül hívhat az intézkedései során. Ismernie kell, hol és hogyan lehet a legbiztonságosabban és nem méltóság- vagy szeméremcsináló módon megfogni és irányítani egy másik személyt. Tudnia kell, hogy egy ízület merre hajlik és merre feszül, hogyan lehet valakit kibillenteni az egyensúlyából, hogyan lehet távolságot tartani valakitől, hogyan lehet lefogni valakit, hogy ne tegyen kárt magában vagy másokban. Ezekre az ismeretekre nem a támadó személyekkel szembeni intézkedések során van szükség – habár abban is hatalmas segítséget tudnak nyújtani –, hanem a passzív vagy aktív ellenszegülővel szemben történő rendőri intézkedésekhez, melyek napi szinten előfordulnak egy járőrnél. Aki ilyen ismeretek birtokában van, az nem csak hatékonyabb intézkedésekre képes, de sokkal magabiztosabb is, a fellépése határozottabb. Ezt az intézkedés alá vont személyek is érzékelik, ami pedig nagyobb biztonságot generál a rendőrök részére. Ennek fényében elengedhetetlennek tartom, hogy a rendőrök országosan egységesen részesüljenek valamilyen önvédelmi vagy közelharc képzésben.

Létezik egy önvédelmi rendszer, amely egyszerűségét, hatékonyságát, praktikusságát, előkészítettségét és a rendőrség rendszerébe való illeszkedését tekintve magasan kiemelkedik

a többi közül, ezáltal nincs olyan mozgásanyag, amely a rendőrök képzésébe ennél könnyebben beépíthető lenne. Ennek bemutatására törekszem az alábbiakban.

A Krav Maga egy világszerte ismert önvédelmi rendszer, mely nem csak civilek, de rendvédelmi szervek számára is kiválóan alkalmazható. Számtalan ország rendőrei és katonái beépítették a képzésükbe. A Krav Maga héberül közelharcot, vagy kontakt harcot jelent. Ez egy modern, praktikus és jól működő önvédelmi rendszer, melyet az Izraeli Védelmi Erők (IDF: Israel Defense Forces), az Izraeli Nemzeti Rendőrség (Israeli National Police) és az összes többi izraeli fegyveres alakulat is a hivatalos kiképzés részévé tett. Az Izraeli Oktatási Minisztérium alárendeltségébe tartozó állami iskolákban és oktatási intézményekben is a tananyag részeként oktatják. A Krav Magát Imi Lichtenfeld zsidó származású férfi, az IDF vezető közelharc oktatója hozta létre katonai pályafutása alatt.²⁹⁵ 1948-tól ő lett az izraeli honvédelem közelharc instruktora. Kifejlesztett egy rendszert, amely inkább az egyszerű, ösztönös mozdulatokra támaszkodott, mint a rögzített technikákra. Húsz éven keresztül szolgált, finomította módszereit, és közben az izraeli speciális alakulatok legjobb harcosait képezte ki. Miután 1964-ben otthagyta a katonaságot, fáradhatatlanul dolgozott a Krav Maga polgári lakosság igényeihez való igazításán, fejlesztésén is. Ennek eredményeként a Krav Maga önvédelmi technikáit a legkülönbözőbb korú és fizikai képességekkel rendelkező férfiak és nők használhatják.²⁹⁶

Eyal Yanilov a 80-as évek elején lett Imi jobbkeze. Segítségével a Krav Maga a világ összes földrészén elterjedt, erősödött és fejlődött. Imi azzal a feladattal bízta meg őt, hogy írja meg a hivatalos Krav Maga kézikönyvet, amit 1984-ben kezdett el. Módosítania kellett a Krav Maga tananyagát, hogy jobban megfeleljen a modern időknek és követelményeknek. 1987-ben Imi kinevezte Eyalt a Krav Maga vezető instruktórának. Eyal 2010-ben alapította meg a Krav Maga Global szervezetét, ami ma már sikeresen működik Izraelben, a legtöbb EU-tagállamban, Oroszországban, Ausztráliában, Észak-Amerikában, Dél- Kelet-Ázsiában és a Távol-Keleten.²⁹⁷ Minden országban, ahol aktív Krav Maga Global részleg működik, helyi instruktorok vannak, akik egy igazgató felügyelete alatt végzik oktatói tevékenységüket. Az igazgató felelős a Krav Maga rendszer terjesztéséért, illetve irányítja az adott ország Krav Maga Global szervezetét. A szervezet magyarországi igazgatója Lakatos Péter.

²⁹⁵ Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga – How to defend yourself against armed assault. North Atlantic Books, California, 2001.

²⁹⁶ Krav Maga Global: <https://krav-maga.hu/>

²⁹⁷ Krav Maga Global.

A Krav Maga tehát eredetileg katonai rendszer volt, ugyanakkor a ma ismert távol-keleti rendszerek mind katonai igények alapján jöttek létre, tehát ebben semmi meglepő nincs. Felépítése logikus és érthető. Nagyon sok dicséretet kapott tapasztalt harcosoktól, harcművészeti szakértőktől, katonatisztektől és rendőrtisztektől egyaránt.²⁹⁸

A Krav Maga-t meg kell különböztetnünk a küzdősportoktól és a harcművészetektől. Küzdősport lehet bármilyen harci mozgásforma, melyben versenyezni lehet. Előre meghatározott szabályok szerint működnek, a sportolókat egymás tiszteletére, sportszerű magatartásra nevelik, míg a Krav Maga a való életben való védekezésre és harcra tanít, ami semmilyen esetben sem sportszerű. Küzdősportban az ellenfelek pusztán kézzel, vagy valamilyen előre meghatározott eszközzel viaskodnak a győzelem elérése érdekében, és egy népes mezőnyben a második helyezést megszerzése is szép eredménynek számít. A Krav Maga pusztán kézzel, vagy bármely közelben lévő tárggyal, eszközzel történő védekezésre tanít mind pusztakezes, mind fegyveres támadások ellen, ahol a második helyezést akár az ember életébe is kerülhet. A küzdősportokban a felek védőfelszereléseket hordhatnak, bírók felügyelik a küzdelmet a testi épség megővése érdekében. A Krav Magában nincsenek védőfelszerelések, sem bírók, akik megállítják a küzdelmet sérülések esetén.²⁹⁹

A harcművészet célja a testi-lelki harmónia elérése, a fizikai erőnlét megőrzése és a hagyományok ápolása. A jellem fejlesztésére, gyakorlatok tökéletesítésére törekszik. Olyan harci rendszer, melyet művelői művészi szintre fejlesztettek. A Krav Maga célja – habár szintén törekszik a jellem és a mozdulatok tökéletesítésére – nem a sport szépségének megőrzése vagy a testi-lelki harmónia elérése, hanem az élet és testi épség megvédése bármely életkorban.³⁰⁰

A Krav Maga tehát nem küzdősport és nem is harcművészet, hanem egy önvédelmi rendszer, melyet alapítója több küzdősportból vett elemekből, valamint az emberi reakciók megfigyeléséből és annak továbbfejlesztéséből hozott létre. Problémamegoldást tanít, ami az élet bármely területén használható. Segít felismerni a veszélyt, stressz alatt döntést hozni, túljutni az akadályokon és egyszerűségekre törekedni.

Az eredeti Krav Maga két összetevőből épül fel: önvédelemből és kézzel vívott közelharcból. Önvédelem az, amikor váratlanul támadás ér, amire reagálni kell. A technikák

²⁹⁸ Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga.

²⁹⁹ Rostás Tibor: Rendőri közelharc.

³⁰⁰ Rostás Tibor: Rendőri közelharc.

védelmet nyújtanak például ütések, rúgások, fojtások, átkarolások és egyéb lefogások ellen. Alkalmasak továbbá bottal, késsel vagy maroklőfegyverrel végrehajtott támadások ellen.

A kézzel vívott közelharc pedig az, amikor két ember szembe kerül egymással, egyiküknek sincs előnye, és hamarosan megkezdődik kettejük között a támadó és védekező elemeket tartalmazó harc. Ez a Krav Magának egy fejlettebb fázisa, ahol meg lehet tanulni, hogyan lehet gyorsan és hatékonyan semlegesíteni az ellenfelet. Az önvédelem is könnyen harccá fajulhat, ha a támadó az első támadáshárítás után sem adja fel a küzdelmet és tovább támad.³⁰¹

Fontos kiemelni a különbséget közelharc és a kézzel vívott közelharc között. A közelharc fogalmába belefér a kézigránát hatótávolságán belüli pusztakezes, hideg és tűzfegyverekkel megvívott harc.³⁰² A hagyományos Krav Maga pusztakezes technikákat oktat, nincs a tananyagában kés- vagy lőfegyverhasználat. Illetve annyiban módosításra szorul az iménti mondat, hogy a védekezéshez spontán jelleggel megengedett bármely közelben lévő tárgy felhasználása.³⁰³

A Krav Maga különféle fizikai technikákra tanít, de emellett mentális képességet is fejleszt, erősíti a harci szellemet. Speciális edzésmódszereket használ a támadás által okozott stressz szimulálására, felkészít a túlélésért folytatott valódi harcra. A technikák tökéletesen igazodnak a valós életviszonyokhoz, ezáltal nem csak az edzőteremben működnek, hanem lépcsőházakban, járműveken, utcákon egyaránt.³⁰⁴

Amikor szélsőséges stressznek vagyunk kitéve, a testünk különböző mirigyei hormonokat választanak ki a véráramba, ami jelentősen befolyásol minket testileg és szellemileg is. A hormonok összetétele változó. Független a stressz forrásától, intenzitásától. Más érzés egy daru tetején állni a magasban, és más érzés nyilvánosan beszédet tartani. Tehát a stressz, amit érzünk, rendkívül változatos lehet.³⁰⁵

A Krav Maga alapelvei és szabályai

A Krav Maga - Imi Lichtenfeld által megfogalmazott – alapelvei a következők:

- Ne sérülj meg!

³⁰¹ Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga.

³⁰² Zöllei Zoltán: A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, doktori (PhD) értekezés, 2003.

³⁰³ Krav Maga Global.

³⁰⁴ Krav Maga Global.

³⁰⁵ Rory Miller: Konfliktus és erőszak.

Magas szintű jártasságot kell szerezni az önvédelem és a támadás visszaszorítása, csillapítása terén.

- Légy szerény!

Kerülni kell a képességeink fitogtatását és a felesleges konfliktusokat. El kell viselni mások kritikáját, és nem szabad reagálni a provokációkra.

- Cselekedj jól!

A megfelelő helyen, a megfelelő időben kell cselekedni, teljes mértékben kihasználva képességeinket, és mindazokat az előnyöket, amelyeket a közvetlen környezetben lévő tárgyak és körülmények nyújtanak!

- Szerezz kellő tapasztalatot ahhoz, hogy ne kelljen ölnöd!

Alapvetés, hogy ha valaki meg akar ölni, akkor te öld meg őt hamarabb! Ugyanakkor a Krav Maga gyakorlott alkalmazójának nem kell feleslegesen kárt tennie ellenfelében, képes gyorsan és hatékonyan véget vetni a konfrontációnak. Ezen kívül a közelben lévő személyek biztonságára is tekintettel van.

- Tudj különbséget tenni az esetleges támadások veszélyességi szintjei között!

Ennek különösen a fiatalabbak számára van jelentősége, akiknek meg kell tanítani az önkontrollt és az erőszak kerülését úgy, hogy emellett képesek legyenek a védekezésre. Ésszerű mértékkel kell válaszolni a fenyegetésekre, támadásokra.³⁰⁶

A Krav Maga öt etikai szabálya a tudás folyamatos fejlesztésére, a társak megóvására, a tanulók tiszteletére, a tudással való vissza nem élésre és minden helyzetben professzionális viselkedésre szólít fel.³⁰⁷ Mind az alapelvek, mind az etikai szabályok teljes mértékben összeegyeztethetők a rendőri munkával.

Imi Lichtenfeld összefoglalta a Krav Maga technikai végrehajtásnak szabályait. Bárki a világon, aki Krav Maga instruktorrá válik, az alábbi szabályok mentén köteles oktatni ezt az önvédelmi rendszert:

- Mindig kerülni kell a sérülés lehetőségének kialakulását és a veszélyes helyzeteket. A mozdulatoknak elsősorban védekezésre kell koncentrálniuk.

- A Krav Maga technikáit a természetes emberi reflexek folytatásaként fejlesztették ki.

³⁰⁶ Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga.

³⁰⁷ Krav Maga Global.

- A technikák a lehető legrövidebb ideig tartó küzdelemre törekszenek bármely kiinduló helyzetből. Minden konfliktusnak egyszerűen és gyorsan kell véget vetni. Inkább oldjunk meg egy technikával öt problémát, mint fordítva!
- A védekező technikák mindig a támadás erősségéhez igazítottak a szükségtelen sérülések okozásának elkerülése érdekében. Ez a szabály teljesen megfelel az arányos rendőri intézkedés követelményének.
- A technikák az ellenfél érzékeny területeit célozzák. Nem a sportszerűsége, hanem a hatékonyságra törekszenek.
- Minden olyan tárgy felhasználható a védekezéshez és az ellentámadáshoz, amely a közelben elérhető. Erre a rendőrt is felhatalmazza a rendőrségről szóló törvény 26.§-a.
- A Krav Maga-ban nincsenek szabályok, technikai korlátozások vagy sportszerű magatartás. Minden áron önmagunk megvédése és a szemben álló fél hatástalanítása a cél.
- Folyamatos gyakorlással el lehet jutni a mereven előírt technikáktól a szabadon rögtönzött cselekvésig.³⁰⁸

A természetes emberi reflexek szemben a küzdősport mozdulatokkal

A Krav Maga technikái a természetes emberi reflexek, ösztönös reakciók folytatásán alapszanak. A reflexek a szervezet öntudatlan, akaratlan, gépies visszahatásai bizonyos külső ingerekre.³⁰⁹ Ha egy tárgy repül nagy sebességgel a fej irányába, az ember valószínűleg reflexből felkapja a kezeit a feje elé, behúzza a nyakát, becsukja a szemeit, és ehhez hasonló mozdulatokat tesz. Ez persze minden ember esetében másképp történik attól függően, kinek mennyire edzett az idegrendszere. Megvizsgáltam, hogy egy küzdősportban jártas személyt ért váratlan támadás esetén a természetes emberi reflexek, vagy az évek során ezerszer begyakorolt küzdősport mozdulatok jelennek-e meg. Muhammad Alit – a világ leghíresebb profi bokszolóját - meghívták egy tévéműsorba, ahol egy másik résztvevő megviccelve Alit váratlanul megijesztette őt azzal, hogy a feje irányába kapott a kezével. Még a világ legnagyobb bokszolója is természetes emberi reflexekkel reagált, nem pedig a begyakorolt elhajlást, vagy egyéb védekezést alkalmazta, amit edzéseken elsajátított.³¹⁰

Megfigyelések azt mutatják, hogy a képzetlen, küzdősportban járatlanabb emberek jobban küzdenek stresszhelyzetben, ugyanis a testünk rendelkezik egy programozással, ami évezredek óta működött a ragadozó támadásokkal szemben. A küzdősportban jártas

³⁰⁸ Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga.

³⁰⁹ Magyar Értelmező Kéziszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.

³¹⁰ Muhammad Ali funniest clip ever: https://www.youtube.com/watch?v=712f_313tm8&t=3s

személyek ilyen helyzetben a tanult módon megfigyelnek, tervet készítenek, finommotoros képességeikre támaszkodnak, azonban érzékszerveik érzékelése tompul, finommotoros képességeik pedig elvésznek, így a reakcióik is kevésbé hatékonyak.³¹¹ Tehát a küzdősportok vagy harcművészetek gyakorlása előnyt jelent egy küzdelemben, de váratlan támadás esetén az első reakció mindig emberi reflex lesz, a Krav Maga pedig éppen erre alapozza technikáit.

Krav Maga rendészeti szervek számára

Ma már megkülönböztetünk a Krav Magán belül civil, katonai, rendvédelmi, gyerek, női és urban tactical változatokat, vagy ahogy a Krav Maga Global szervezet nevezi: divíziókat. Ezek közül egyedül az urban tactical szorul némi magyarázatra. Ennek célja a realitás modellezése. Alkalom nyílik az edzőteremben tanult technikák egyéb, valóságos környezetben történő kipróbálására.³¹²

Krauzer Ernő dolgozatában hibásan fogalmaz, amikor azt állítja, hogy a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása annak célrendszere miatt nem elfogadott a rendészeti képzésben.³¹³ A rendszer megszületésekor valóban katonák számára lett kialakítva, azóta azonban létrejött a rendészeti divíziója, amit már számtalan ország rendőrei számára oktatnak. A rendvédelmi divíziót minden érintett ország rendvédelmi szerveinek igényeihez módosították. Le lett finomítva, hozzá lett igazítva a rendőrségi intézkedésekhez, így ezt a változatát ma már számos külföldi országban a rendőri kiképzés részévé tették. Az intézkedéstaktikai megoldások minden esetben az adott ország jogrendjéhez alkalmazkodnak. A képzés során technikai, taktikai megoldásokat oktatnak, de elsődlegesen a kommunikációs megoldások és a megelőzés szükségességét hangsúlyozzák. Krav Maga-t oktatnak jelenleg az Amerikai Egyesült Államokban az LAPD (Los Angeles Police Department) mellett körülbelül száz ügynökség, többek között az FBI (*Federal Bureau of Investigation*), a DEA (*Drug Enforcement Administration*), a Coast Guards (parti őrség) és a CIA (Central Intelligence Agency) ügynököknek is. Franciaországban a GIGN-nél (francia csendőrség), a svéd rendőrségnél, a dán rendőrségnél és speciális rendőri egységeknél, a finn rendőri egységeknél, a lengyel rendőrségnél és speciális rendőri alakulatoknál, a norvég rendőrségnél és az angol Scotland Yard-nál.³¹⁴ 2007-ben a Határőrség Országos Parancsnokság Bevetési Főosztály tagjai is részesültek Krav Maga képzésben.

³¹¹ Rory Miller: Konfliktus és erőszak.

³¹² Krav Maga Global.

³¹³ Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. 34.o.

³¹⁴ Krav Maga Global.

Magyarországon a rendőr Krav Maga instruktorok száma 20 felett van. Annak a feltétele, hogy valaki azzá váljon az, hogy az illetőnek rendelkeznie kell némi előképzettséggel és teljesítenie kell a Krav Maga Global szervezet által meghatározott civil oktatói szintet, melyet még Eyal Yanilov határozott meg a KMG megalapításakor.³¹⁵ Oktatóként volt szerencsém évekig együtt dolgozni Horváth Dávid és Lengyel Zoltán instruktorokkal, melynek során figyelemmel kísérhettem Krav Maga oktatásukat. Megállapítottam, hogy az általuk tanított elemek rendkívül egyszerűen elsajátíthatók akár gyermekek, felnőttek, idősek, férfiak és nők számára, valamint olyan hatékonyságot kölcsönöznek az önvédelem terén, melyek már kevés gyakorlás után is hozzájárulnak a magasabb fokú személyes biztonság megteremtéséhez.

A Krav Maga felhasználási lehetőségei a rendőri intézkedéstaktikában

*„A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.”*³¹⁶ - mondja ki a rendőrségről szóló törvény. A rendőrség szolgálati szabályzata testi kényszer alatt megfogást, leszorítást, elvezetést, vagy más erő kifejtéssel alkalmazott kényszerítést ért, valamint lehetővé teszi önvédelmi fogások használatát, továbbá a támadás elhárításához szükséges erejű ütést, rúgást.³¹⁷ Az önvédelmi fogás magában foglalja mindazokat a küzdősport és harcművészeti elemeket, amelyek önvédelemre, közelharcra alkalmasak.³¹⁸

Összefoglalva a rendőr bármely küzdősport, harcművészet, vagy önvédelmi rendszer bármely elemét felhasználhatja intézkedése során, ha eközben ügyel az arányosság elvére és nem okoz nagyobb kárt, mint aminek az elhárítására törekszik. Mindemellett a szolgálati szabályzat leginkább javasolt rendőri fogásai a megfogás, leszorítás és elvezetés.

A Krav Maga rendőri változata filozófiájában hasonló a civil változathoz, technikai alkalmazásában azonban jelentős különbségek találhatók. Mivel a rendőrt minden esetben intézkedési kötelezettség terheli, a védekező mozdulatokon túl egyéb fogásokat is el kell sajátítania, amelyekkel szabadságában korlátozni képes az intézkedés alá vont személyt. Foglalkozik az elvezető fogások kialakításával, leszorításokkal, bilincselésekkel, rendőrbot használatával. A Krav Maga rendvédelmi változatának oktatásához tankönyv is készült, amely részletesen leírja a technikákat, fogásokat, mozdulatokat, azonban ez nem publikus, használata csak belső körben engedélyezett.

³¹⁵ Krav Maga Global.

³¹⁶ A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény.

³¹⁷ A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011 (IX. 22.) BM rendelet.

³¹⁸ Rostás Tibor: Rendőri közelharc.

A Krav Maga az elmúlt 70 év során tökéletesített rendszer, mely minden olyan elemet, mozdulatot tartalmaz, amire egy magyar rendőrnek munkája során szüksége lehet. A rendőri intézkedéstaktikába feltétlenül beépíthető. Mindemellett segítené a rendőrök mentális felkészülését és kondíciójuk megőrzését is. Magabiztosabb fellépést és nagyobb biztonságérzetet nyújtana az intézkedésekhez. Érdemes lehet megfontolni, hogy a Krav Maga-t hivatalosan a rendőri kiképzés részévé lehetne tenni.

Említést érdemel a Tony Blauer által az 1980-as években Kanadában kifejlesztett S.P.E.A.R. system nevet viselő önvédelmi rendszer, ami az Országgyűlési Őrség állományában a kiképzésnek már szerves részét képezi. Továbbá a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán Retek Amadé tart Defendo szakosztályi foglalkozásokat. Fenti két önvédelmi rendszer közös vonása, hogy a Krav Maga-hoz hasonlóan a természetes emberi reflexekre építi a mozgásanyagát, és alapelveiben is szinte megegyezik azzal. Tehát amikor azt a javaslatot teszem, hogy a Krav Maga Magyarországon is váljon a rendőri kiképzés részévé, akkor valójában bármely olyan önvédelmi rendszerre is gondolok, amely a fejezetben felsorolt alapelveiben hasonlatos ehhez a rendszerhez.

Rory Miller gondolatai a rendőri intézkedéstaktika fejlesztéséhez

Rory Miller amerikai veterán nevelőtiszt és harcművész, aki igen elismert szakértője a konfliktusoknak és a közelharcnak. Tizenhét évet szolgált az oregoni büntetés-végrehajtási szolgálatnál, pusztá kezes harci és önvédelmi kiképzéseket vezetett, tanúsítvánnyal rendelkezik tömegoszlató eszközök, egyéb nem halálos eszközök és fegyverek használatára, sürgősségi tanfolyamot végzett, tanácsadóként szolgált kutató-mentő csapatnál, részt vett rendőrségi túsztárgyaló tanfolyamokon, valamint kríziskommunikációs, rendészeti beavatkozó és taktikai tanfolyamokat vezetett. Börtöntanácsosként is dolgozott iraki börtönökben. Világszerte szervez szemináriumokat, amelyek középpontjában az önvédelem, a konfliktushelyzetekben való kommunikáció és az erőszak elmélete áll. Rendszeresen tart tanfolyamokat a kényszerítő intézkedésekről, ezekben való döntéshozatalról, rendőrségi taktikákról, összecsapások szimulációjáról, elmebetegekkel történő válságkommunikációról. 1981 óta tanulmányozza a harcművészeteket, több száz könyvet elolvasott a témában. Versenyszerűen foglalkozott judóval, vívással, jujitsuval, több száz pusztá kezes összecsapásban vizsgálta az edzések és a valódi küzdelem közti szakadékot. Konfliktus és

erőszak című könyve³¹⁹ olyan mérföldköve a fent említett témának, hogy kisebb átdolgozással tankönyvként is használható lenne a rendőr hallgatók számára.

Könyvében hangsúlyozza annak megértését, hogy a valódi erőszakot filmekből vett mítoszok övezik, és az nagymértékben különbözik attól, amit harcművészetnek neveznek. Megmutatja a valódi erőszak arcát és összetettségét, és minden olvasónak láthatóvá teszi a különbséget a kettő között. Bemutatja az erőszak típusait, azok kialakulásának helyeit, idejét, okait és egyéb körülményeit, az ember vérében ilyenkor felszabaduló adrenalin hormon szervezetre gyakorolt hatásait. Elmagyarázza, hogy a különböző tudatmódosító szerek milyen hatással vannak a küzdelemben részt vevő személyekre.

Hasznos gyakorlatokat ajánl, melyekkel kondicionálhatja magát az ember a pánikreakció elkerülésére. Magyarországon a rendőrök képzésében ezek, vagy ilyen jellegű gyakorlatok egyáltalán nincsenek használatban, pedig igen egyszerűek, és hatásuk felbecsülhetetlen lenne a lélektani felkészítésben.

Rory Miller az alábbiakat javasolja a pánikreakció kiváltásához és kezelésének megtanulásához:

- Egy általad megbízhatónak tartott embernek (barátodnak, kollégádnak) engedd meg, hogy pofon vágjon akkor, amikor nem számítasz rá! Könyörtelennek tűnik, és a biztonságra is ügyelni kell, nem beszélve arról, hogy nyilvános helyen nem illik alkalmazni, viszont arra tökéletesen alkalmas, hogy ha a rendőr arca felé nyúl majd egy idegen, ő pánik helyett megfelelően fog reagálni.

- Kérj meg egy általad megbízhatónak tartott embert, hogy a legváratlanabb helyzetekben kést rántson rád! Nincs más dolga, mint megvillantani a pengét előtted. Ez a legtöbb embert szintén lebénítja. Neked annyi a dolgod, hogy valamit cselekedj. Ez lehet akár annyi, hogy lélegzel vagy lépsz egyet. Semmi esetre sem kell közelharcba keveredni a barátoddal, csupán érd el, hogy a pánik ne legyen úrrá rajtad!

- Ha már rendelkezzel némi önismerettel, tudod magadról, hogy mik azok a dolgok, amik lebénítanak. Ezek lehetnek akár fóbiák, történések, szavak. A fentiekhez hasonlóan kérd meg a partnered, hogy ezeket a nyomógombokat használva segítsen téged a sokkos állapot elkerülésében. Az első lépés minden esetben felismerni önmagadban, hogy pánikolsz, majd cselekedni. Ha ezt gyakorlod, növeled a túlélési esélyeidet.

³¹⁹ Rory Miller: Konfliktus és erőszak.

Rory Miller könyvében bemutatja, hogyan lehet felkészülni a minket érő erőszakra, illetve hogyan lehet a támadások elleni védekezést működőképessé tenni. Segít a harcművészeti és küzdősport képzési módszereket hozzáigazítani a valóságos küzdelem szabályaihoz. Foglalkozik az erőszakos események után a résztvevőknél jelentkező lélektani és fiziológiai eseményekkel, valamint ötletekkel szolgál a túlélők és áldozatok részére, hogy hogyan dolgozhatják fel a velük történt eseményeket.

Egy 1971-ből származó cikk³²⁰ bemutatja, hogy az akkori Német Demokratikus Köztársaság (NDK) népi rendőrségének tagjai milyen küzdősport képzésben részesültek. Érdeemes megfigyelni a párhuzamot a Rory Miller által javasolt módszerekkel. A cikk kiemeli, hogy a német rendőrök képzésében nagy hangsúlyt helyeznek a közelharc oktatásra, melynek során kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy az illeszkedjen az intézkedő rendőrök szolgálatra való felkészítésébe. Megemlíti továbbá, hogy ezek az értékek csak akkor jutnak érvényre, ha a gyakorlás a valóságot messzemenően megközelítő körülmények között zajlik, mert csak ezek által biztosítható a felkészültség a rendőröket érő támadással szemben. Ennek megfelelően a képzések a legkülönbözőbb talajviszonyok között zajlanak (épületben, terepen, fűvön, parkettán, kőburkolaton), a támadás mindig aktív és megfelelő erősségű, ügyelnek a meglepetésszerű helyzetek kialakítására és a teljesítményhatárig történő igénybevételre. Rory Miller éppen az ilyen jellegű – a valósághoz leginkább közelítő - képzéseket helyezi előtérbe.

A könyvben szereplő információk véleményem szerint elengedhetetlenek a magyar rendőrök intézkedéstaktikai felkészítéséhez, mert szükségük van arra, hogy ismerjék a rájuk leselkedő veszélyek típusait, azokra megfelelően fel tudjanak készülni, valamint a testüket és elméjüket kondicionálni tudják azokra a hatásokra, melyek érhetik őket. A pánikreakciók elkerülése és a támadásokra adott válaszreakciók megtanulása, illetve az ezeket elősegítő gyakorlatok elsajátítása és alkalmazása életmentő lehet a számukra. Miller őrmester tapasztalatai és gondolatai jó elméleti alapot adnak bármely rendészeti terület intézkedéstaktikai képzéséhez, azon belül a lélektani felkészítésekhez. A könyvben található információk jelentős része beépítésre kerülhetne a rendőriskolák, vagy a rendőrök – továbbá bármely rendészeti szervek tagjainak - továbbképzésének tananyagába.

³²⁰ Die Volkspolizei: Valóság-hű közelharc-kiképzés. Kivonatos közlés az 1971/3. számból. Belügyi Szemle, 9.évf., 6.sz., 1971.

5.8 Véggövetkeztetés

A fejezetben elkülönítettem egymástól az intézkedéstaktika oktatás és továbbképzés célját és feladatait. Bemutattam a magyar rendőrök intézkedéstaktika képzésének hatékonyságáról kialakított elméletemet, miszerint az az elvárható 85%-os szinthez képest körülbelül 30%-os. Ezzel kapcsolatos gondolataimat részletesen indokoltam. Rávilágítottam a pedagógus és kiképző munkája közti összefüggésekre, és felhívtam a figyelmet a pedagógiai ismeretek nélkülözhetetlenségére az oktatásban. Bemutattam néhány pedagógiai módszert, melyek intézkedéstaktika oktatásban való jelentőségét és alkalmazási lehetőségét részletesen kifejtettem. Felkutattam és összegyűjtöttem az intézkedéstaktika oktatásához felhasználható szakirodalmakat, melyek eddig egyetlen oktatási intézmény kötelező vagy ajánlott irodalmi között sem szerepeltek. Megvizsgáltam a Nemzeti Közszerológati Egyetem fejlesztési tervét, a Kreatív Tanulási Programot. Kidolgoztam néhány jó gyakorlat intézkedéstaktika tanórákon történő alkalmazási lehetőségét. Megvizsgáltam a lövészet szabályzatról szóló 44/2018. ORFK utasítás tartalmát, ez alapján bemutattam a rendőrök lökiképzését. Felhívtam a figyelmet néhány lökiképzésben észlelt hiányosságra, valamint etikai kérdésre. A megfelelő szakirodalmak felkutatásával megvizsgáltam a lőfegyver kezelésének mozgástani vizsgálatát, majd ez alapján javaslatot tettem a hatékonyabb gyakoroltatásra. Részletesen foglalkoztam az önismeret témakör bemutatásával. Felhívtam a figyelmet annak jelentőségére és szerepére a rendőri munkában. Részletesen elemeztem, majd röviden bemutattam az integrál pszichológiát és annak vívmányait, melyet véleményem szerint érdemes lenne a rendőri képzés részévé tenni. Felhívtam a figyelmet arra a tényre, miszerint a rendőrök képzésének jelenleg nem része semmilyen önvédelmi vagy közelharc képzés. A megfelelő szakirodalmak felkutatása után bemutattam a Krav Maga önvédelmi rendszert, és részletesen indokoltam, miért tartom a legalkalmasabbnak arra, hogy a rendőrök intézkedéstaktika képzésének részévé váljon. A fejezet végén bemutattam egy amerikai veterán nevelőtiszt javaslatait arra vonatkozóan, hogyan lehet az igazi erőszakra és konfliktusokra lélekben felkészülni. Kidolgoztam néhány jó gyakorlat intézkedéstaktika képzésbe történő integrálásának módszerét.

A fejezetben tett megállapításaim és javaslataim mind a magyar rendőrök intézkedéstaktika oktatásának fejlesztéséhez nyújtanak segítséget, valamint a továbbképzésekhez és lökiképzéshez is felhasználhatók. A fejezetben leírtak véleményem szerint alátámasztják a negyedik, ötödik és hatodik hipotézisem helyességét.

6. KÜLFÖLDI KITEKINTÉS

6.1 Jó gyakorlatok néhány európai ország rendőrképzésében

Ebben az alfejezetben elsősorban a német Sachsen-Anhalt tartományban található rendőriskola képzését vizsgálom és hasonlítom össze a magyar rendőrök képzésével, de számos egyéb európai ország módszereiről is említést teszek. Kiemelem azokat a jó gyakorlatokat, melyek véleményem szerint előrébb mozdíthatják a magyar rendőrképzést.

Németországban a rendőrök nem használják a tiszt vagy tiszthelyettes szavakat, de kétféle képzésük megfeleltethető ezeknek a magyar kifejezéseknek, ezért így fogok utalni rá.³²¹ A németeknél nincsen egységes képzés, mert mind a 16 tartománynak külön rendőrsége és külön képzési rendszere van. Igaz, ott akadnak akkora népességű tartományok is, mint egész Magyarország. Például Bajorország 14 millió lakosú, amelyre 41400 fő rendőr jut.³²² Sachsen-Anhalt tartomány 2,2 millió lakost számlál, és ebben a tartományban 5900 fő rendőr tevékenykedik. Kiszámolva mindkét tartományban közelítőleg 380 fő lakosra jut egy rendőr, ők tehát arányaiban kevesebb (közel fele annyi) rendőrt alkalmaznak, mint a magyarok, ugyanis Magyarországon 9,7 millió lakossal és 50000 rendőrrel számolva 194 főre jut egy rendőr. Ugyanez a megállapítás érvényes az osztrák rendőrségre, ugyanis a lakossága alig marad el a magyar lakosság létszámától, ugyanakkor csupán 23000 fő rendőrt foglalkoztat.³²³ Franciaországnak 68 millió lakosa van, és ebből 273000 rendőr, tehát közel 250 főre jut egy rendőr, ami szintén kevesebb, mint hazánkban.³²⁴ A finnek megközelítőleg negyed annyi rendőrt alkalmaznak, mint a magyarok. Náluk 681 lakosra jut egy fő rendőr.³²⁵ Izlandon összesen 600 rendőr jut közel 370000 lakosra.³²⁶ Az Európai Unió egyéb tagállamaiban is megvizsgáltam a rendőrök és a lakosság arányát, melyek a 9. számú táblázatból kiolvashatók.³²⁷

³²¹ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. Magyar Rendészet, 1.sz., 2022., 95.o.

³²² Sachsen-Anhalt Rendőrség honlapja: <https://polizei.sachsen-anhalt.de/>

³²³ Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. Magyar Rendészet, különszám, 2021., 133.o.

³²⁴ Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 136.o.

³²⁵ Christián László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. Belügyi Szemle, 61.évf., 7-8.sz., 2013., 130.o.

³²⁶ Az információ az izlandi rendőr kosárlabda csapat tagjaitól származik, akikkel volt szerencsém játszani.

³²⁷ Az Európai Unió tagállamainak rendőrségei:

https://bigesz.gportal.hu/portal/bigesz/upload/484971_1559131679_02531.pdf

13. táblázat: Az egy rendőrré jutó lakosok száma néhány európai országban.

Ország:	Belgium	Finnország	Izland	Olaszország	Spanyolország	Ausztria	
lakos/1 fő rendőr	870	681	617	545	521	413	
Ország:	Lengyelország	Németország Bajor tartomány	Németország Sachsen-Anhalt tartomány	Svédország	Hollandia	Csehország	
lakos/1 fő rendőr	381	380	380	322	298	256	
Ország:	Franciaország	Szlovénia	Málta	Görögország	Magyarország	Észtország	Ciprus
lakos/1 fő rendőr	250	250	230	203	194	185	150

Forrás: Saját szerkesztés.

Érdekes megfigyelni, hogy Magyarországon a többi európai országhoz képest igen magas a rendőrök száma, ennek ellenére – ahogy korábbi vizsgálataim igazolják – igen nagy a rendőrhány.

Németországban Sachsen-Anhalt tartományban Ascherslebenben található rendőriskola. Ennek képzési körülményeit vizsgáltam meg³²⁸, és megállapítottam, hogy tiszthelyetteseket és tiszteket egyaránt képeznek. A felvett hallgatók az első héten fogadalmat tesznek, és őrmester jelölt rendfokozatba kerülnek. Természetesen németül nem őrmesternek hívják őket, de ennek a magyar kifejezésnek megfeleltethető ez a rendfokozat.³²⁹

A német iskolában 2021-ben 50 fő tiszthelyestest és 70 fő tisztet avattak fel. A magyarok országos szinten képeznek nagyjából ugyanennyi tisztet, tiszthelyettesből viszont jóval többet. Figyelemre méltó, hogy a németek ugyanannyi tisztet alkalmaznak a 2,2 millió lakosságú tartományban, mint a magyarok az egész országban, habár azt is figyelembe kell venni, hogy náluk a főtisztek igen kevesen vannak, csupán az állomány 2-3%-át alkotják.³³⁰ Az osztrákoknál a tisztek hasonlóan kevesen vannak, mint a németeknél a főtisztek, csupán a rendőrök 2%-a az.³³¹

Sachsen –Anhalt tartományban a rendőr iskolába történő felvételi eljárás sokban hasonlít a magyar rendőrök felvételijéhez. Eltérés abban mutatkozik például, hogy a németek nem tűrik el a látható helyen lévő piercingeket, illetve azokat a tetoválásokat, amelyek a nyári egyenruha alól kilátszanak. A 2000-es évek elején, ebben a tekintetben Magyarországon

³²⁸ Sachsen-Anhalt. Rendőr Szakfőiskola honlapjai: <https://fh-polizei.sachsen-anhalt.de/startseite-fachhochschule>

³²⁹ Sachsen-Anhalt rendőrség. Jelentkezési és képzési feltételek: www.ausbildungspark.com/news/polizei-sachsen-anhalt-bewerbung-und-ausbildung

³³⁰ Főrizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 124. o.

³³¹ Főrizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 134.o.

hasonlóan szigorú volt a felvételi. Szemmel láthatóan ez mára sokat változott, hiszen a legtöbb rendőr kollégámnak már látható helyeken (alkar, nyak) is vannak tetoválásai és piercingjei (orr, szemöldök) egyaránt. Még ehhez a kategóriához sorolnám a műkörmöket is, amelyek egyes rendőrök esetében olyan hosszúak, hogy akadályozzák is őket mind az eszközhasználat (fegyver, vegyi eszköz), mind a számítógép használat közben. A berlini rendőrség nemrégiben módosította a tetoválásokhoz való hozzáállását, ugyanis már engedik a nyári szolgálati öltözet alól kilátszó tetoválásokat, de csak abban az esetben, amennyiben a felvételi bizottság úgy dönt, hogy azok a nyilvánosság előtt összeegyeztethetők a rendőri semleges viselkedéssel. Ugyanakkor a felvételin kizáró ok, ha valakinek a tetoválása extrémizmust képvisel, szexuális jellegű, erőszakot hirdet, vagy megalázó, lealacsonyító, függetlenül attól, hogy látható helyen van, vagy sem.³³²

A tetoválás készíttetésének lehetnek egyszerű esztétikai okai, vagy egy csoporthoz tartozás jelzése, főleg a fiatal felnőttek körében jelenik meg fő motivációként az ellenállás vagy dac, akik a tiltás ellenére készíttetnek tetoválást, de akad olyan is, aki a szexuális vonzerejét akarja ezáltal növelni.³³³ A szakemberek szerint a tetoválás készíttetésének vezető oka a tetoválást megelőzően lezajlott élethelyzeti krízisek, traumák feldolgozása. Valamilyen kép, szimbólum vagy írás testre való felvarrása által a személy maga ellen irányítja azt a dühöt, haragot, amelyet a krízise által élt át, így könnyebbé válik számára a feldolgozás.³³⁴ Bárkinek joga van a tetoválásokhoz, de nem vet jó fényt egy szervezetre, ha a legitim hatalommal bíró tagjai - akik napi rendszerességgel intézkednek az állampolgárokkal szemben, és megmondják nekik, hogy mit tehetnek és mit nem - közszemlére teszik akár csoporthoz tartozásuk, életfilozófiájuk, vagy feldolgozott kríziseik tényét. Kimondottan károsnak tartom, ha valaki ezeken túl erőszakos, félelmet keltő képeket hord magán. Egykor egy igen nagydarab, erős testalkatú kollégám szinte egész testét esztétikus tetoválások borították, beleértve az alkarját és nyakát is. Feltételezem, hogy ő is esztétikai célokkal készíttette azokat. Előfordult, hogy egy állampolgár, akinek jogi felvilágosítást nyújtott, megijedt a kollégám megjelenésétől, és panaszt is tett ellene, melyben kiemelte a tetoválásainak rá gyakorolt negatív hatását.

A német iskola felvételi követelményei közé tartozik a rendezett anyagi körülmények megléte. Feltehetően ezzel a korrupció megelőzését próbálják elősegíteni, ugyanakkor a német kezdő

³³² Fórizs Sándor: A német rendőrségek felvételi rendszere. *Belügyi Szemle*, 69.évf., 9.sz., 2021., 1574.o.

³³³ A tetoválás motivációs háttere: <https://mipszi.hu/cikk/091110-tetovaltatas-motivacios-hattere>

³³⁴ Hárdi István: *Az agresszió világa*. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2000.

rendőrök fizetése is igen megnyugtató: körülbelül 2300 euro.³³⁵ A szubjektivitása miatt nehéz lenne meghatározni a rendezett anyagi körülmény fogalmát, de a magyar rendőr tiszthelyettesek anyagi körülményeire nem a rendezett kifejezés a legjellemzőbb.

Érdekesség, hogy a vizsgált német tartományban a felvételi eljárás részét nem képezi fizikai felmérés, helyette a jelentkezők testtömeg indexét mérik, amely nem lehet kevesebb, mint 18, sem pedig több mint 27,5.³³⁶ A testtömeg indexet BMI indexnek is szokták nevezni, amit a testmagasság és a testsúly hányadosából lehet kiszámolni, és jó iránymutatóként szolgál a személy egészségi állapotára vonatkozóan. Leegyszerűsítve annyit jelent, hogy akinek a testtömeg indexe a meghatározott értékek között van, az egész biztosan jól terhelhető és megfelel majd a rendőri munka elvárásainak. Hátránya, hogy a fizikai képességekre (állóképesség, erő, gyorsaság) nem lehet belőle egyértelműen következtetni. Hazánkban egy komplex fizikai felmérésen esnek át a jelentkezők, melynek részleteit a 4. fejezetben mutattam be. Ennek a felmérésnek a hátrányát abban látom, hogy igen könnyen manipulálhatók. Az egyes feladatok ismétlésszámai rögzítésre kerülhetnek akár a felmért személy bemondása alapján, a felmérést végző személy nyomhatja a stopperórát jóindulatúan, de még arra is lehetőség van, hogy a felmérést végzők vezetői utasításra nem buktathatnak meg senkit a felmérőn, elősegítve ezzel egyes szervezeti egységek létszámhiányos állapotának megszüntetését. Természetesen ezek csak a fantáziám szüleményei, valóságtartalmukat alátámasztani nem tudom. Az viszont biztos, hogy a testtömeg index mérésekor kisebb a tévedési lehetőség, így nehezen elképzelhető, hogy a németek túlsúlyos vagy akár erőtlén személyeket vennének fel a kötelékükbe. Testnevelő tanárként – és a BMI indexről tanulmányokat folytató személyként – állíthatom, hogy a magyar közterületen szolgáló rendőrök igen jelentős hányadának testtömeg indexe jóval meghaladja a 27,5-es értéket. Hogy ezek a rendőrök hogyan tudták és tudják a mai napig teljesíteni a fizikai felmérés követelményeit, arra választ adnak a 4. fejezetben végzett vizsgálataim.

Európa legtöbb országában és a legtöbb német tartományban is egyébként létezik fizikai állapotfelmérés a rendőrök felvételekor. Ezekben jelentős különbségek nem mutatkoznak. Hasonló vagy ugyanolyan gyakorlatokkal mérik a fizikális képességeket, és csupán kevés a kirívó eltérés. A németeknél minden tartományban³³⁷, valamint a szlovákoknál is jellemző, hogy felmérik az úszástudást. A német Alsó-Szászország tartományban például kiemelt figyelmet fordítanak az 1000

³³⁵ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. 97.o.

³³⁶ Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 126.o.

³³⁷ Fórizs Sándor: A német rendőrségek felvételi rendszere. 1582.o.

méteres úszás teljesítésére, a vízből mentésre és a merülési képességekre.³³⁸ Hazánkban úszásoktatásban csupán a Terrorelhárítási Központ munkatársai részesülnek. A román csendőrséghez az elvárt testmagasság minimum 170 cm, ami kiemelkedően magas más rendőrségekhez mérten, hiszen mindenhol a 155-165 cm közötti magasságot határozzák meg minimumként. Egyes német tartományokban különbözik a férfiak és nők magasságkövetelménye, más tartományokban nemtől függetlenül egységesen határozzák meg. Mindenhol 160 és 165 cm között van a minimum elvárt magasság, kivéve Niedersachsen és Nordrhein-Westfalen tartományokban, ahol a nők magasságát 163 cm-ben, a férfiak magasságát 168 cm-ben minimalizálták.³³⁹ A román tisztképzésre jelentkezőknek képesnek kell lenniük a földről felemelni egy saját testsúlyukkal megegyező súlyt, valamint egy 60 kg-os bábút elvinni tíz méter távolságra.³⁴⁰ A francia csendőrség felvételi eljárásának szintén részét képezi a bábucipelés. Egyes híresztelések szerint ennek legfőbb oka az, hogy a nőnemű jelentkezőket távol tudják tartani a csendőri pályától, hiszen számukra ez nehezebben teljesíthető követelmény. Szlovákiában a felvételi részét képezi a 100 méteres futás férfiaknál és az 50 méteres futás nőknél.³⁴¹ Ezek sprint gyakorlatok, melyek a gyorsaság mérésére alkalmasak. Más országokhoz képest ez egyedülálló, hiszen más országokban jellemzően állóképességet vagy erőt mérő gyakorlatokat alkalmaznak, gyorsaságot mérőket nem.

Visszatérve a német Sachsen –Anhalt tartományban található rendőr iskola képzésére, a felvett hallgatók képzési ideje két és fél év.³⁴² Hazánkban kétéves, másféléves, egyéves, illetve tízhónapos képzések zajlanak, vagyis mindegyik jóval rövidebb, mint a németeké. Dolgozatom 2. fejezetében visszatekinttem a magyar rendőrképzés múltjába, és megállapítottam, hogy a 2. világháború után szinte folyamatosan úgynevezett „gyorstanfolyamokkal” próbálták pótolni a rendőrhíányt, amelyek soha nem jelentettek valódi megoldást a problémára. Napjainkban ez megfeleltethető a 10 hónapos képzéseknek. A németek tantárgyai között található a rendőri gyakorlati kiképzés (402 tanóra) és az önvédelem (158 tanóra). Ezek felelnek meg a magyar intézkedéstaktika, illetve testnevelés óráknak. Az önvédelem mellett a németek részesülnek úszásoktatásban és sportmozgásos foglalkozásokban is, de azok az önvédelem óraszámain túl történnek, tehát a fent említett 158 órát tisztán önvédelem oktatására fordítják. Ezeken felül a hallgatók 80 óra gyakorlaton vesznek részt bevetési egységeknél. A Miskolci Rendvédelmi Technikumban az

³³⁸ Fórizs Sándor: Az alsó-szászországi rendőrtisztképzés. Magyar Rendészet, 3.sz., 2014., 129. o.

³³⁹ Polizeitest: <https://www.polizeitest.de/polizei-bewerbung-koerperliche-voraussetzung-der-polizei/>

³⁴⁰ Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 146.o.

³⁴¹ Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. 149. o.

³⁴² Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. 99.o.

intézkedéstaktika és önvédelem órák az alábbiak szerint valósulnak meg. A sport a következő tantárgyakból tevődik össze:

- rendőri testnevelés alapjai,
- fizikai képességfejlesztés,
- rendőri önvédelem és közelharc alapismeretek,
- valamint rendőri önvédelmi alaptechnikák.

Az utóbbi kettő 10 és 18 óraszámában történik. A lökiképzés alapjai tantárgyat 24 órában oktatják.³⁴³ Ha az említett tantárgyakat egy kalap alá vesszük, akkor mondható, hogy az intézkedéstaktika oktatásra összesen 52 óra áll rendelkezésre.

A német iskolában tantárgyként megjelenik a biztonsági járművezetés (40 óra). A szolgálati gépjárművek vezetésének módja szorosan kapcsolódik a rendőri intézkedéstaktikához. A magyar rendőrök vezetéstechnikai tréningen vesznek részt, ami egy egynapos elfoglaltság. Ez a feltétele az ügyintézői igazolvány megszerzésének, amely feljogosítja őket a szolgálati gépjárművek vezetésére. A megkülönböztető jelzéssel ellátott szolgálati jármű vezetéséhez egy egyhetes tréningen kell részt venniük, mely három nap vezetéstechnikai gyakorlásból és két nap elméleti képzésből áll. Véleményem szerint szükséges lenne a vezetéstechnikai képzésre – a németekhez hasonlóan – több időt fordítani.

A német rendőrök az iskola végeztével külön tanúsítványt kapnak az egyes kényszerítő eszközeik használatáról, így rendelkeznek tanúsítvánnyal a rendőrbot alkalmazására vonatkozó vizsga letételéről, a vegyi eszköz alkalmazásáról szóló vizsga letételéről és az előírt lögyakorlatok eredményes teljesítéséről.³⁴⁴ Ebből az következik, hogy mindegyik eszköz használatából külön vizsgát kell tenniük. A magyar rendőrök intézkedéstaktika oktatásában ez nem jellemző, csupán a lövészet különül el az intézkedéstaktika többi részéről. Meglátásom szerint a kényszerítő eszközök alkalmazását mindig egyszerre kell oktatni, nem pedig egymástól elkülönítve. Ugyanabban a szituációban az egyik rendőr testi kényszert alkalmaz, a másik rendőr tonfát, a harmadik pedig vegyi eszközt. Mivel különbözőek a képességeik más-más módon oldják meg ugyanazt a szituációt. Külön vizsgáztatni őket az egyes kényszerítő eszközök használatából nem célravezető. Ezért van arra szükség, hogy a rendőr hallgatók intézkedéstaktika foglalkozásokon mindig hordják a kényszerítő eszközeiket az oldalukon.

³⁴³ Tájékoztató a rendőr tiszthelyettes szakmára felkészítő szakmai oktatásról:
https://www.mrszg.hu/images/docs/kepzesek/tajekoztato_alap.pdf

³⁴⁴ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. 102.o.

A németek gyakorlatában kiemelendő, hogy az iskolákban igen jelentős szakirodalom áll a rendőrök rendelkezésére, ami mutatja, mennyire fontos, hogy a tiszthelyettes állomány részére megadják a lehetőséget az önképzésre, fejlődésre.³⁴⁵ Az 5. fejezetben bemutattam, hogy a magyar iskolák intézkedéstaktika oktatásához használt szakirodalom igen szegényes, ennek megoldására javaslatokat is tettem.

A német rendőr hallgatók minden képzési szakasz végén vizsgákat tesznek. A kiképzés végén a vizsga tartalmaz esetfeldolgozás gyakorlatot, amely tartalmaz elméleti megközelítést, szituációs gyakorlati részt, írásos dolgozatot és végül értékelő részt. Láthatóan nagy hangsúlyt fektetnek a szakma gyakorlati képzésére. Fentiekén túl – habár a felvételi eljárás nem tartalmazott fizikai felmérést – a sport területén kilenc számban mérik fel a végzeteket, ami igen alapos és mindenre kiterjedő számonkérés.³⁴⁶

Két dolgot fontosnak tartok még megjegyezni a német képzéssel kapcsolatban. Az első, hogy ők külön hangsúlyt fektetnek az anyanyelvük, vagyis a német nyelv ápolására. Ezzel elősegítik, hogy a rendőreik szabatosabban tudjanak megírni egy rendőri jelentést és kommunikálni az állampolgáraikkal. Jobb benyomást keltenek, ezáltal elismertebbek, tiszteletre méltóbbak lesznek a lakosok szemében. A hamburgi iskolában például a felvételi eljárás részét képezi egy tollbamondás, mellyel a jelentkezők helyesírási képességeit ellenőrzik.³⁴⁷ Érdeemes lenne ezt a gyakorlatot is átültetni a magyar rendőrök felvételi eljárásába, vagy képzésébe, mert a magyar nyelvtan nehézségei rendszerint megmutatkoznak a rendőrök által írt jelentésekben, vagy a kommunikációjukban. A másik kiemelendő dolog, hogy a németek az oktatásukban fennmaradó időt, vagyis a tartalék órákat elsősorban gyakorlati és csak másodsorban elméleti képzésre fordítják, ami szintén jelzi, hogy náluk a gyakorlati tudás fontosabb.³⁴⁸ A Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán a rendészeti szocializációs foglalkozások azok, melyek az oktatásban fennmaradó időnek megfelelnek. Tapasztalataim szerint ezek az órák – a németekkel ellentétben – elsősorban elméleti vagy alaki foglalkozások.

Egyes német tartományokban találkozni lehet a Wachpolizei kifejezéssel³⁴⁹, melynek jelentését nem találni se a nagy német rendőr lexikonban³⁵⁰, se a német-magyar szótárban.³⁵¹

³⁴⁵ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban, 103.o.

³⁴⁶ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban, 101.o.

³⁴⁷ Fórizs Sándor: A német rendőrségek felvételi rendszere. 1573.o.

³⁴⁸ Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. 104.o.

³⁴⁹ Fórizs Sándor: Speciális állománykategória a német rendőrségnél. Belügyi Szemle, 64.évf., 11.sz., 2016.

³⁵⁰ Martin H. W. Möllers: Wörterbuch der Polizei. Verlag C. H. Beck, München, 2001.

³⁵¹ Halász Előd, Földes Csaba, Uzonyi Pál: Német-magyar nagyszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 2000.

Ez egy olyan nem hivatásos állománykategóriát jelöl, amely tagjainak jogosultságait külön törvény határozza meg. Elsősorban a rendőrök támogató és objektumőrzési feladatokat látnak el. A szervezet megalapításának legfőbb oka a migrációs hullám kezelésének segítése volt, melyről az erről szóló könyvben³⁵² olvashatunk bővebben. A Wachpolizei tagjainak felvételi követelményei alig térnek el a német rendőrök felvételi követelményeitől, valamint kiegészítő felkészítéssel és vizsgával átvehetők a rendőri állományba. Meglátásom szerint ez a szervezet a magyar fegyveres biztonsági őrsegnek (fbő) feleltethető meg, amit hazánkban szintén abból a célból hoztak létre, hogy a rendőrök munkáját támogassák. Az ő jogállásukról, feladataikról és a velük szemben támasztott követelményekről az erről szóló törvény rendelkezik.³⁵³ 2012-ben újabb törvény született³⁵⁴, melyben az fbő-vel és egyéb rendészeti feladatokat ellátó szervekkel (közterület-felügyelő, mezőőr, hegyőr stb.) igyekezett az állam a rendőrség munkáját támogatni. Ahogyan az 1. fejezetben említettem ezen a területen nem történt előre mozdulás. A fegyveres biztonsági őrök felkészítése, a rendőrséggel való együttműködése nem lett megfelelően kialakítva, ezáltal nem alkalmasak arra, hogy valós segítséget nyújtsanak a hivatásosok részére, holott erre igen nagy szükség lenne. Boruzs Hunor erről szóló munkájában kifejti, hogy „*a fegyveres biztonsági őrzés a hazai rendészeti struktúra által ki nem töltött területeket hivatott lefedni*”, ugyanakkor térnyerését nem csak szakmai érvek indokolják, hanem finánciális okai is vannak.³⁵⁵ A fegyveres biztonsági őrök bére – a velük szemben támasztott alacsonyabb képzettségi feltételeknek megfelelően – a rendőrökénél jóval kevesebb. Ezen túl az fbő megléte a rendőrség létszámproblémáira is megoldást kíván nyújtani, ami további bizonyítéka annak, hogy a rendőrség valóban létszámproblémával küzd. A németek példáját követve érdemes lenne a fegyveres biztonsági őrök kiválasztása és képzése elé nagyobb követelményeket támasztani, részükre komolyabb életpálya lehetőséget biztosítani, ezáltal sokkal nagyobb mértékben lennének képesek a rendészeti feladatok támogatására.

Dolgozatom korábbi részeiben utaltam rá, hogy a Krav Maga önvédelmi rendszert tartom a legalkalmasabbnak arra, hogy a rendőrök közelharc képzésének részévé tegyék. Továbbá kifejtettem, hogy a taktikai házban történő gyakorlás a legjobb lélektani tréning minden rendőr számára. A német rendőrök kidolgoztak egy edzésmódszert, ami valahol félúton

³⁵² Ritecz György, Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2015.

³⁵³ A fegyveres biztonsági őrsegről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról szóló 1997. évi CLIX. törvény.

³⁵⁴ Az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról szóló 2012. évi CXX. törvény.

³⁵⁵ Boruzs Hunor: A fegyveres biztonsági őrzés helye, szerepe és jelene a rendészeti struktúrában. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023., 1283.o.

található a közelharc képzés és a lélektani képzés között. Interact Defense Combat-nak nevezték el, ami az én fordításomban védekező közelharcot jelent.³⁵⁶ Ez egy kimondottan rendőrök számára kifejlesztett harci módszer, amelyet életveszélyes bevetési szituációk túlélésére találtak ki. A lényege annak felismerésében rejlik, hogy amikor egy rendőr életveszélybe kerül, akkor - függetlenül a korától és képességeitől - életében először fog találkozni azokkal a tapasztalatokkal, melyeket a túlélésért folytatott küzdelemben szerez. Éppen ezért a németek az edzések intenzitását egészen az emberi feszültséghatárig, illetve picit azon túl tolják, ezzel tágítják a rendőrök feszültségtűrő képességét, és egyben növelik a túlélési esélyüket. A rendszernek nem előfeltétele a sportos életmód. Magyarországon hiányolom a rendőrök megfelelő intézkedéstaktika képzését, közelharc képzését és rendszeres lélektani felkészítést egyaránt, pedig bármelyik elősegítené a rendőrök túlélési esélyeinek növelését. Szorgalmazom, hogy mindhárom terület nagyobb figyelmet kapjon, de amíg ez nem történik meg, addig érdemes lehet a németek által alkalmazott Interact Defense Combat rendszer magyar rendőri képzésbe történő integrálásának lehetőségeit megvizsgálni.

6.2 A finn rendőrök képzésének bemutatása

A finn rendőrök képzését európai viszonylatban kiemelkedőnek tartom. Hogy alátámasszam ezt az állítást, előbb bemutatom az általános finn oktatást és a finnek oktatáspolitikáját. Nem elsősorban oktatási módszerekről, inkább oktatási alapelvekről kívánok szót ejteni, melyek szintén adaptálhatóak a magyar rendőrképzésbe. A magyar rendőrség igyekszik egyre távolodni a militarizáltságtól, és befogadni a civil tudományokat is. Ennek első és legfontosabb lépése az oktatók pedagógiai képzése lenne, ugyanis a rendőrök professzionális képzésével kell elkezdni a változtatást. A pedagógiai módszereket és elveket nem elsősorban a rendőriskolákból lehet eltanulni, inkább az általános oktatás területéről. Mivel a finn rendőrök képzése is az általános finn oktatáspolitikai irányvonalai mentén történik, érdemes megvizsgálni, mitől vált az általános finn oktatás sikeressé.

Az UNICEF - az ENSZ által létrehozott, gyermekek jogaiért küzdő szervezet - szerint az oktatás, amellyel, hogy minden embernek egyetemes joga, egyben a szegénység, betegség és egyéb társadalmi problémák leküzdésének eszköze is, melynek segítségével bárki számára megteremthetjük a biztos jövőt, és a közösségeket is erősebbé teszi.³⁵⁷ A finnek nem csak

³⁵⁶ Interact Defense Combat: <https://www.polizeitrainer.de/ueber-pid/interact-defense-combat/>

³⁵⁷ Unicef honlapja: <https://unicef.hu/oktatás>

Európában, de az egész világon élen járnak ennek a felismerésében, ezért ők az erőforrásaik jelentős részét – a nemzeti költségvetés 7,5%-át - az oktatásuk fejlesztésére fordítják. A PISA (Programme for International Student Assessment: nemzetközi tanulói teljesítménymérés programja) rendszeresen vizsgálatokat folytat, melyek célja, hogy minden országban felmérjék a közoktatás eredményességét. Kimondottan azon kompetenciák mérésére koncentrálnak, amelyek a mindennapi életben való boldoguláshoz, munkához vagy továbbtanuláshoz szükségesek.³⁵⁸ Finnország már 2000-ben meglepte az egész világot kiemelkedő eredményeivel. A PISA 2018-as felmérési eredményei szerint szintén magasan átlag feletti eredményeket produkált. Őket a világon csak Kanada, Észtország, Kína és Szingapur előzte meg.³⁵⁹ Említésre méltó, hogy a legerősebb és leggyengébb tanulók között kicsi volt a képességbeli különbség, ahogyan az iskolák és régiók között is, ami azt mutatja, hogy nem különböztetnek meg erős vagy gyenge tanulókat, sem erős vagy gyenge iskolákat.³⁶⁰ Mindez csak a differenciálás mesterei szintre emelésével lehetséges. A finn miniszterelnök, Sanna Marin 2022 szeptemberében kijelentette, hogy tovább fejlesztik a finn oktatást, és a cél az, hogy világelső legyenek. Szerinte egy ország csak az oktatás fejlesztésével lehet sikeres.³⁶¹ Szavaival messzemenően egyetértek. Magyarország teljesítménye a felmérésen minden tekintetben átlag alatti volt, és érezhető, hogy napjainkban sem az oktatás minőségének fejlődése a kormány célja. A finn oktatási rendszernek köszönhetően náluk az analfabéták aránya 0%, és az anyanyelvük mellett az angol szinten minden lakos kiválóan beszél.³⁶² Az oktatáspolitikájuk egyik meghatározó eleme a decentralizáció, ami azt jelenti, hogy a finn helyi önkormányzatok önálló döntéseket hozhatnak az illetékességi területükön lévő iskolák működésével kapcsolatban, és egyéb feladataik mellett minőségbiztosítási és tanterv-ellenőrzési feladatokat is ellátnak. A Nemzeti Oktatási Testület továbbtanulási és képzési lehetőséget biztosít a tanároknak, és segít az oktatási anyagok fejlesztésében. Az oktatáspolitikai hangsúlyozza az egyéniség és a választás szabadságának fontosságát, illetve olyan tantervek kidolgozását teszi lehetővé, amelyek megteremtik a differenciált oktatás lehetőségét. Ennek köszönhetően lehetőség nyílik egyéni

³⁵⁸ Oktatási Hivatal honlapja (1.): <https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa>

³⁵⁹ Oktatási Hivatal honlapja (2.): https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa/pisa_2018_meres

³⁶⁰ Szabó Andrea: Finn rendészeti felsőoktatás. Belügyi Szemle, 61.évf., 7-8.sz., 2013., 144.o.

³⁶¹ Nyugati fény honlapja: <https://nyugatifeny.hu/2022/09/06/kesz-a-terv-atfogo-oktatasi-reformmal-keszul-a-kormany-finnorszagban?fbclid=IwAR1tKYWoUGVshWMZUAeKHdWDHr1vytGPMPRY1ZzR6rsUPgbXhdu-muXQT-g>

³⁶² Hornyák Balázs: A tehetséggondozás pillérei Finnországban és a Päivölä Iskola matematika programja. In: A tehetséggondozás Nemzetközi Horizontja, I., 2011., 75.o.

tantervek kidolgozására is, ami véleményem szerint a differenciált oktatás legmagasabb foka.³⁶³

Lényeges eleme a finn oktatásnak az esélyegyenlőségre törekvés. A PISA vizsgálatok eredményei arról tanúskodnak, hogy a tanulók teljesítménybeli különbségeit nagymértékben magyarázzák a gazdasági és szociális különbségek.³⁶⁴ Vagyis a jómódú családokból nagyobb eséllyel kerülnek ki tanult emberek, mint a szegényebbek közül. A finnek ezt az egyenlőtlenséget igyekeznek kiküszöbölni már 1978-tól az úgynevezett komprehenzív iskolák bevezetésével. A komprehenzív iskolák alapelve, hogy mindenki részesülhet kiváló minőségű oktatásban, vagyis a társadalmi-szociális háttér senkit sem gátolhat meg abban, hogy személyre szabott oktatást kapjon. Ennek az iskolareformnak a következményeként Finnországban egyedülállóan igazságos társadalom alakult ki.³⁶⁵ Az iskola mindenki számára ingyenes, alanyi jogon jár mindenkinek, bármilyen háttérrel is rendelkezik. Az intézmények nem válogathatják meg, hogy mely diákokat hajlandóak oktatni, és melyeket nem, egyforma esélyekkel indul minden gyermek. Az iskolások egyénre szabott tanácsadásban részesülnek. A tanterv mindenki számára azonos, de a fejlesztés az egyéni szükségletek figyelembevételével történik. Értékeléskor nincsenek rangsorok, igyekeznek ösztönzőleg értékelni a tanulókat. A finnek felszámolták a versengést az oktatási rendszer minden szintjén.

A McKinsey cég jelentése 2006 és 2007 között megvizsgálta a PISA felméréseken legjobban teljesítő tíz ország oktatási sikerének titkát. A vizsgálatok három megállapításra vezettek:

- pedagógiai pályára csak a legrátermettebbek léphetnek,
- a tanároknak minőségi képzésben kell részesülniük, és
- minden tanuló számára biztosítani kell a személyre szabott, igényeihez igazodó oktatást.

A siker elsősorú kulcsa tehát egyértelműen az oktató, illetve annak felkészítése.³⁶⁶ Ez érvényes bármely oktatási formában, legyen az rendőrök képző akadémia, technikum vagy egyetem. Finnországban a tanárok hatalmas elismertségnek örvendenek, mert a rendszer feltétel nélkül elfogadta a McKensey-jelentés eredményeit, és felismerte, hogy az oktatási rendszer működőképessége az ő teljesítményüktől függ. Ezért tisztelik őket és elismerik a

³⁶³ Hornyák Balázs: A tehetséggondozás pillérei Finnországban és a Päivölä Iskola matematika programja. 76.o.

³⁶⁴ Oktatási Hivatal honlapja (1.).

³⁶⁵ Pasi Sahlberg: A finn példa – Mit tanulhat a világ a finnországi oktatási rendszer reformjából? Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2013.

³⁶⁶ McKinsey & Company: Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének hátterében? (2007.): <http://www.iskola.cece.hu/documents/IPR/szakirodalom/Mckinsey.pdf>

munkájukat, ugyanakkor nagyon szigorú követelményeknek kell megfelelni ahhoz, hogy valaki taníthasson. Az iskolákban csak a legmagasabb egyetemi végzettségű tanárok oktathatnak, akiknek ezen túl még az egyes munkahelyek szigorú felvételi követelményeinek is meg kell felelniük. Nem reális elvárás az, hogy a magyar rendőröket képző iskolákban minden oktató rendelkezzen pedagógus diplomával, ugyanakkor elvárható, hogy aki oktatói pályára lép, az folyamatosan fejlessze pedagógiai képességeit akár más pedagógusok megfigyelésével, velük való konzultálással, hospitálással, olvasással. A finn oktatók minden egyes tanévben új terveket dolgoznak ki, melyek összhangban állnak az intézmények adott tanévre kitűzött céljaival. Így nem történhet meg, hogy elavult tanmenet szerint halad a képzés. A tanárok az oktatást olyan környezetbe helyezik, ahol a tanulás örömet jelent a tanulóknak, így tartják fent a motivációjukat, hiszen nem a tanulók dolga és kötelessége, hogy önmaguktól motiváltak legyenek.³⁶⁷

Az oktatói munka nem merül ki csupán az órák megtartásában, ugyanis a finn modell kutató-fejlesztő folyamatként tekint erre a hivatásra, vagyis a tanároktól elvárt a folyamatos olvasás, önfejlesztés, kutatás. Az egyes tanárok rendszeresen látogatják egymás óráit, konzultálnak, segítik egymást a fejlődésben és akár közös óraterveket is készítenek.³⁶⁸ Ez a figyelemre méltó gyakorlat szerepet kell hogy kapjon a magyar rendőr iskolákban is. Finnországban 2001-ben indult a pedagógusképzés fejlesztését célul kitűző program, amely mind a pedagógusképző iskolába jelentkezők szelekciójára, mind a tanulmányaikra, mind pedig a már diplomával rendelkezők folyamatos szakmai fejlesztésére kiterjedt. A pedagógusjelöltek kiválasztása igen összetett folyamat, melynek során figyelembe veszik a jelölt korábbi oktatáshoz köthető munkatapasztalatait, valós szituációkba ágyazott helyzetgyakorlatokban ellenőrzik a megszerzett tudás alkalmazásának képességét, végül egy személyes interjúval készítik velük, ahol a pedagógussá válási motivációjukról kérdezik őket. A magyar rendőrök képzésében az oktatók felvételekor ezek egyike sem jelenik meg. Írásban nincs rögzítve a követelmények között, tőlem pedig három oktatói helyre történt jelentkezéseim során egyszer sem kérték számon. Csupán a jelentkezők rendőrszakmai képzettsége, tapasztalata releváns (például az intézkedéstaktika oktatóknál az, hogy dolgozott-e bevetési vagy közrendvédelmi szolgálati ágban), amely eljárás alkalmatlan az oktatói képességek felmérésére. Nem derül ki belőle, hogy a jelentkező milyen oktatói

³⁶⁷ Medovarszki István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből. *Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp*, 2021., 219.o.

³⁶⁸ Hornyák Balázs: A tehetséggondozás pillérei Finnországban és a Päivölä Iskola matematika programja. 78-79.o.

tapasztalatokkal rendelkezik, mennyire képes bizonyos pedagógiai szituációk megoldására, vagy mennyire motivált a hallgatók képzése tekintetében. Csupán arra vonatkozóan lehet következtetéseket levonni belőle, hogy a jelentkező mennyire ért gyakorlatban ahhoz a szakmához, aminek az oktatására vállalkozik. A finn oktatóknak évente 3-5 nap pedagógiai továbbképzésen kell részt venniük. Ezzel szemben a magyar rendőr oktatóknak egyhetes rendőrszakmai továbbképzésen, ami szintén nem alkalmas a tanítási képességek fejlesztésére.³⁶⁹ Egy finn rendőr, aki hatvanévesen iratkozott be angol nyelvtanfolyamra, úgy nyilatkozott, hogy náluk az élethosszig tartó tanulás egy princípium, és mint rendőrnek, illik világnyelven kommunikálnia. Hozzátette, hogy az oktatás és képzés kulcságazat a finn társadalomban.³⁷⁰ A finnek külön figyelmet szánnak a tanulási környezetnek, vagyis olyan tereket, tantermeket építenek az oktatási intézményekbe, amelyek inspirálják a tanulókat és támogatják a tanulást. Az erre a célra indított projektjük kiterjed a tantermek egyedi felosztására, az asztalok kialakítására és a letisztult színvilágra is.

Összefoglalva elmondhatjuk, hogy a finnek úgy tekintenek az iskolákra, mint egy olyan helyre, ahol minden ember eljuthat a saját teljesítőképessége csúcsára. A rendszer erőssége az önszabályozáson alapuló tanulás. A tanárok megbecsült és magasan kvalifikált szakemberek, akik folyamatosan bővítik pedagógiai eszköztárukat és kutatásokat folytatnak.³⁷¹

A finn rendőrök képzésének alapelvei nem sokban különböznek az általános finn oktatás alapelveitől. Mutatja ezt az is, hogy a skandináv ország a közbiztonsági statisztikák tekintetében is kiemelkedik az Európai Unió tagállamai közül. Ez köszönhető a 2009-ben végrehajtott kormányzati és közigazgatási reformoknak, amelyek más országok számára példaértékű rendészeti módszerek alkalmazását tették lehetővé. Elmondható továbbá, hogy a finn lakosság rendőrség iránti bizalma meglehetősen magas.³⁷² Ez azért számít komoly teljesítménynek, mert a rendőreik létszáma igen alacsony. Az unió tagállamaiban az egy fő rendőrré jutó lakosok száma a finneknél a legmagasabb, vagyis arányaiban náluk a legkisebb a rendőrség létszáma.³⁷³ A lakosság rendőrökbe vetett bizalmát jelzi, hogy az ezredfordulón a

³⁶⁹ Kálmán Orsolya: A folyamatos szakmai fejlődés helyzete Finnországban, különös tekintettel a pedagógusképzés bemeneti és kimeneti feltételeire. In: Tanári pályaalakalmasság – kompetenciák – sztemderdek. Nemzetközi áttekintés, Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2011., 149.o.

³⁷⁰ Fenyvesi Csaba: Világjárás bűnügyekkel. 33 ország az utazó kriminalista szemszögéből. Kódex Kiadó, Pécs, 2022., 103.o.

³⁷¹ Medovarszki István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből. Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp, 2021., 222.o.

³⁷² Juha Kääriäinen: Why Do the Finns Trust the Police? Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention. Vol.9., iss.2., 2008., 141.o.

³⁷³ Christián László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. Belügyi Szemle, 61.évf., 7-8.sz., 2013., 130.o.

megkérdezettek 88%-a volt elégedett a napi munkavégzésükkel, amiben szintén az élen járnak Európában. Svédország és Dánia hasonlóan jó eredményeket tud felmutatni ezen a téren, tehát úgy tűnik, a skandináv térségre érdemes odafigyelni.³⁷⁴ Természetesen statisztikák alapján nem összehasonlítható két ország közbiztonsága vagy a rendőrök munkavégzése. Az is elképzelhető, hogy a finneknél jóval kevesebb a bűnözés, esetleg más összetételű a lakosság, mint hazánkban, viszont a lakosok elégedettsége már beszédes adat.

A finn lakosság rendőrök iránti bizalmának a kialakulásában nagy szerepet játszottak olyan, már 1960 óta alkalmazott módszerek, melyek a rendőrség és a helyi közösségek közötti kapcsolatépítést segítik. A helyi rendőri szervek a látható, közterületi jelenlétükkel és a szolgáltató jellegű munkájukkal bizalmi viszonyt alakítottak ki a lakossággal. Mindezt egy finn tanulmányra alapozva tették, mely szerint a rendőrség és a rendőri munka láthatósága szorosan összefügg a bűnözéstől való félelemmel. A tanulmány megkülönbözteti a járőrautóval és a gyalogosan végzett rendőri tevékenységet, valamint a vagyon és a személy elleni bűncselekményeket. A megkérdezett személyek közül azok a felnőttek, akik gyakrabban észleltek gyalogosan közlekedő rendőröket, kevésbé tartottak a vagyon elleni bűncselekményektől. A tinédzserek ezzel ellentétben a személy elleni bűncselekmények tekintetében voltak nyugodtabbak. Ugyanakkor a járőrautóval végzett tevékenység láttán mind a felnőtt, mind a tinédzser lakosok körében nagyobb volt a félelem mindkét bűncselekmény kategóriától. A tanulmány azt a következtetést vonta le, hogy a rendőröknek az az egyszerű cselekedete, hogy időnként – nem csak bűnözéssel összefüggésben - kiszállnak a szolgálati gépjárműből, igen pozitív hatással van az állampolgárok biztonságérzetére, illetve a bűnözéstől való félelemre.³⁷⁵ Magyarországon a lakossággal való kapcsolatépítésre egy külön szolgálati formát hoztak létre: a körzeti megbízotti szolgálati formát. Ők ritkábban vettek részt intézkedésekben. Napjainkban - elsősorban a budapesti kerületi kapitányságok illetékességi területén - a járőrhiány miatt már ők is inkább járőrfeladatokat látnak el, illetve irodai tevékenységet folytatnak. A magyar járőrök túlterheltek. Szolgálat közben megállás nélkül az ügyelet által meghatározott címeket látogatják, majd írásos tevékenységet látnak el, rendszeresen túlóráznak és másodállásban dolgoznak. Ilyen feltételek mellett nehezen elvárható tőlük, hogy rendszeresen kiszálljanak a szolgálati gépjárműből, és gyalogos tevékenységet is folytassanak, amely közben kapcsolatba kerülnek a lakosokkal.

³⁷⁴ Christián László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? 136.o.

³⁷⁵ Satu Salmi, Martti Grönroos, Esko Keskinen: The role of police visibility in fear of crime in Finland. *International Journal of Police Strategies and Management*, vol.27., iss.4., 2004., 573-591.o.

A finn rendőrség tehát célul tűzte ki a lakossággal való közvetlen kapcsolatfelvételt, ezáltal a szubjektív biztonságérzetük erősítését. Médiakampányt folytatnak, melynek segítségével az állampolgárok tisztában lehetnek a rendészet működési eredményeivel, és érzékelik a folyamatos rendészeti tevékenységeket. Az internetet, azon belül elsősorban a Facebook, Twitter, MySpace és IRC-Gallery közösségi oldalakat, mint aktív kommunikációs felületet használják, valamint tájékoztató anyagokat tesznek közzé a You Tube-on. Interneten keresztül lehetővé teszik a folyamatos kétirányú kommunikációt a rendőrség és a lakosság között.³⁷⁶ Megfigyelhető, hogy hazánkban is egyre több a közösségi oldalakon megjelenő rendőrséget népszerűsíteni próbáló reklám. Találhatunk sikeres rendőri intézkedéseket hirdető Facebook-posztokat, a közlekedésben úgynevezett „*pofátlanító*” akciókról készült videókat, rendőriskolákat vagy képzéseket bemutató plakátokat, esetleg a hallgatók egy átlagos napjáról szóló rövidfilmeket. Ezek egyelőre inkább hasonlítanak a bulvár sajtó anyagaira, melyek a rendőri munka népszerűsítése közben celebeket gyártanak a rendőrökből, akik különösebb kiemelkedő teljesítmény nélkül kapnak öt perc hírnevet. Minden rendőr igyekszik kiválóan végezni a munkáját a körülményeihez képest, de közülük kiválasztani néhányat, és a mindennapi tevékenységük apró eredményeit felnagyítva úgy bemutatni, mintha ezzel kiemelkednének a társaik közül, nem etikus. A rendőri munkát belülről ismerők tudják, hogy a rendőrökről, hallgatókról készült hírek, videók erősen ferdítik az igazságot, de legalább is rendkívül hiányosan tálalják a tényeket, elhallgatva más jelentős információkat. Mindez a lakosság egy részében jó érzéseket kelthet, de semmilyen körülmények között nem helyes a valótlan, vagy fél információkból történő tájékoztatást, amely alkalmas a lakosság félrevezetésére., továbbá egyes rendőrökkel vagy hallgatókkal elhitetni, hogy az ő munkájuk kiemelkedőbb volt a többinél, holott nem. Egyik rendőrt vagy hallgatót sem szabadna az eleve romlott magyar média eszközeivel kirakatba tenni, mert ez negatív hatást gyakorolhat a személyiségének és az egész társadalomnak a fejlődésére is. Véleményem szerint a lakosság bizalmának kiépítésére más tisztább és erkölcsösebb eszközök is rendelkezésre állnak. Ahogyan a rendőrség szolgálati feladatai, úgy az etikai normák is folyamatosan változnak, azonban a helyes és helytelen közötti különbségtételben továbbra is az egyéni értékrend és morál marad a meghatározó.³⁷⁷ A társadalom azt várja el a rendőrtől, hogy hiteles tájékoztatást adjon a részére, igazat mondjon, és ne torzítsa el a valós körülményeket.³⁷⁸

³⁷⁶ Christián László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? 141.o.

³⁷⁷ Éberhardt Gábor: Hogyan tovább, magyar rendőri hivatásetikai kódex? Rendészeti Tanulmányok, 3.évf., 1.sz., 2020., 128.o.

³⁷⁸ Janza Frigyes: A rendőri hazugságokról. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI., „Quo vadis rendvédelem?” Pécs, 2010., 45–62.o.

1829-ben az akkori angol miniszterelnök, Sir Robert Peel lefektette a rendőri munka kilenc alapelvét, melyek között szerepelt az is, hogy a rendőri munkát a társadalommal való együttműködésre, az állampolgárok támogatására kell építeni.³⁷⁹ Ezek a gondolatok tehát nem új keletűek, már majdnem kétszáz éve léteznek. Egy másik kutatás ugyanakkor hozzáteszi, hogy ez az együttműködés csak úgy valósulhat meg, ha a két fél - vagyis a rendőrség és a lakosság között - valódi partneri viszony van.³⁸⁰ Az ilyen viszony kialakításának folyamatában ismét kiemelt szerepet kap az önismeret, melynek fontosságára már utaltam. A finn rendőrség 1993-ban a szolgáltatások minőségének javítására irányuló programot indított, melynek keretein belül felmérte a lakosság igényeit. Ennek megfelelően együttműködést alakított ki önkormányzatokkal, közigazgatási hatóságokkal, gazdasági szereplőkkel, oktatási intézményekkel és olyan helyi szervezetekkel, melyek tevékenysége érintett lehet a rendőri munkában.³⁸¹ Mindezek az intézkedések szintén aktívan hozzájárultak a lakosok bizalmának kiépítéséhez.

Megemlítem, hogy a finn rendőrök képzésének része a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása, melyet dolgozatom 5. fejezetében mutattam be részletesen, és aminek a magyar rendőrök képzésébe való bevezetését szorgalmazom.

Néhány jó gyakorlat a finn rendőrtiszti főiskoláról

Finnországban – ahogyan hazánkban is – egyetlen rendőrtiszteket képző iskola működik, ami Tamperében található. Érdeemes megvizsgálni ennek az iskolának a működését, és néhány ponton összehasonlítani a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karával.

A finn rendőrtiszti főiskola a felsőoktatási rendszer szerves részét képezi.³⁸² A felsőoktatási rendszer két intézményrendszerből tevődik össze: az egyetemekből és a politechnikumokból. Az egyetemek főleg tudománnyal és művészettel foglalkoznak, míg a politechnikumok szakmai területen nyújtanak oktatást, és a munkaerőpiac igényeihez igazodva az alkalmazott tudás megteremtésére koncentrálnak. A finn rendőrtiszti főiskola 1998 óta politechnikumnak számít.³⁸³ A rendőri oktatásban folyamatos reformok mennek végbe, melyek előkészítő munkálatai 2011-ben fejeződtek be. A reformoknak két tényező szolgált alapul:

³⁷⁹ Sir Robert Peel: A rendőri munka kilenc alapelve. Metropolitan Police, London, 1829.

³⁸⁰ Linda S. Miller, Karen Matison Hess, Christine Hess Orthmann: Community Policing Partnerships for Problem Solving. Sixth Edition, Delmar, 2011., 5-7.o.

³⁸¹ Christián László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? 137.o.

³⁸² Szabó Andrea: A finn rendészeti felsőoktatás. Belügyi Szemle, 61.évf., 7-8.sz., 2013., 143.o.

³⁸³ Szabó Andrea: A finn rendészeti felsőoktatás. 144.o.

- a társadalomban és a rendőrségben végbemenő változások elemzésére irányuló törekvés, valamint
- az a szándék, hogy a rendőrtisztai főiskola stratégiáját összhangba hozzák más európai egyetemek stratégiájával.

A finnek tehát felismerték, hogy a változás állandó, akár az állampolgárokat, akár a rendőröket veszik figyelembe, és előre felkészültek ezekre a változásokra, illetve igyekeznek alkalmazkodni és közös nevezőre jutni az Európai Unió értékeivel. A reformok keretében változtattak a főiskolások oktatásának módján, ami annyiban nyilvánult meg, hogy a hallgatók tanításának és iránymutatásának aránya inkább az utóbbi felé tolódott el. Mindez annyit jelentett, hogy nem erőltették szigorúan a tanítási módszereket, hanem többet hagyták a hallgatókat maguktól tanulni, hogy kibontakoztathassák saját képességeiket. Nem zavarták meg őket ebben a folyamatban, csak akkor, ha láthatóan rossz irányba haladt és szükség volt az útjának egyengetésére.³⁸⁴ Szorosan ehhez a módszerhez kapcsolható a probléma alapú tanítás, melynek célja, hogy az elméleti és gyakorlati ismereteket ötvözi, és ezáltal fejleszti a hallgatók problémamegoldó képességét. Mindez úgy valósítható meg, hogy a tanár nem ragaszkodik görcsösen a tanári szerepéhez, hanem inkább vezetővé, támogatóvá, asszisztálóvá válik.³⁸⁵ Ez az oktatói viselkedés meglehetősen magas pedagógiai ismereteket és tudatossági szintet is igényel, mellyel ismét utalnék a pedagógiai képességek és az önismeret fontosságára.

A főiskolán működik egy minőségbiztosítási rendszer, melynek célja az oktatás és a kutató tevékenység folyamatos fejlesztése, így nem kell attól tartani, hogy a tananyag, vagy akár az oktatási módszerek elavulttá válnak. A rendszer felé természetesen az iskola tanárai is teljesen elkötelezettek, vagyis nyitottak a változásra és önmaguk folyamatos fejlesztésére. A minőségbiztosítási folyamat keretein belül a kutatás-fejlesztési osztály publikációkat feldolgozó tevékenységet végez. Ennek köszönhetően az új tudományos eredmények szinte azonnal felhasználásra kerülnek és beépülnek az oktatásba. A kutatásokból információt nyer az iskola a rendőrség működéséről, így segíti az oktatást életközeli tenni. Fentiek miatt a kutatási információknak hatalmas szerepük van az iskola fejlődésében. A kutatók nem csupán adatot gyűjtenek és publikálnak, hanem részt vesznek a tanításban is, és figyelik a hallgatók munkáját diplomájuk készítésekor.

³⁸⁴ Szabó Andrea: A finn rendészeti felsőoktatás. 146.o.

³⁸⁵ Olavi Kujanpaa: Problem-Based Learning (PBL). Bridging work challenges and education. In: Policing meets new challenges Preventing Radicalization and Recruitment Security and Police Management publications 13/2008. Department of Management Studies, University of Tampere, Finland, 132-136.o.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetemen rengeteg kiváló pedagógus dolgozik, én azonban elsősorban az intézkedéstaktika oktatását veszem górcső alá, mivel ennek a tantárgynak a fejlesztési lehetőségeit vizsgálom. Az ott dolgozó oktatók jelenleg (2023 tavaszán) nem rendelkeznek pedagógiai végzettséggel. Álláspontjuk szerint erre, vagy bármilyen pedagógiai képzésre a munkájukhoz nincs szükségük, elegendő a lőkészségüket és az intézkedéstaktikai tudásukat fejleszteni. Az egyetem igyekezett lépéseket tenni annak érdekében, hogy a pedagógiai képességeiket fejlessze. Ebből a célból még 2018-ban más tanszék pedagógus kollégái látogatták meg az intézkedéstaktika órákat, de a kezdeményezés nem vezetett eredményre. Az intézkedéstaktika oktatók szerint egy pedagógus nem alkalmas arra, hogy javítson a munkájuk minőségén, hiszen ő nem rendőr, ebből következően nem érthet az intézkedéstaktika oktatásához. Említettem az intézkedéstaktika oktatók körében elterjedt 20-60-20 szabályt. Érdekes ezt a szemléletet összehasonlítani a finn oktatáspolitikával, amely lényege, hogy minden tanuló (akár az alsó, akár a felső 20%-ba tartozik) képességeit maximálisan ki kell bontakoztatni. Ennek köszönhetően a finnek a leggyengébb és legerősebb tanuló közti különbséget is a lehető legkisebbre csökkentették, és pont ez emeli ki őket a világ összes országa közül. Mindez persze csak a tanári, azaz pedagógiai képességek meglétével és folyamatos fejlesztésével vált lehetségessé. Fenti gondolatokat érdemes kiegészíteni azzal, hogy a még fiatal Rendészettudományi Doktori Iskola hallgatói és végzett doktorai egyre több kutatást végeznek, egyre több tudományos eredményt produkálnak a rendőrség és más rendészeti szervek számára. Az intézkedéstaktika oktatók képességeinek fejlődéséhez – a finnekhez hasonlóan - a pedagógiáról, a nevelésről, önismeretről, vagy rendészetről szóló kutatások eredményeinek, vagy más hasonló publikációknak a rendszeres olvasása, tanulmányozása is nagyban hozzájárulna. Ezáltal még a diplomamunkájukon dolgozó hallgatók részére is hasznosabb tanácsokkal, több szakirodalommal szolgálhatnának, ami által a hallgatók kutatási képességei is fejlődnének.

A finn főiskola erősségei közé tartozik a szakmai élet és a képzés közti szoros kapcsolat, aminek köszönhetően az oktatás anyaga nem a valóságtól elrugaszkodott. A tanulók valós és alkalmazható tudást szerezhetnek. A főiskola pedagógia iránti elkötelezettségét az is jelzi, hogy 2011-ben pedagógiai stratégiával egészítették ki a működési stratégiájukat, továbbá az, hogy az alkalmazott oktatók 70%-a tanári diplomával rendelkezik. A pedagógiai stratégia részét képezi az online tanítás fejlesztése is, ami elsősorban az e-learning és videokonferencia-rendszer alkalmazására koncentrál. Az iskola a személyzetétől és a hallgatóitól rendszeresen visszajelzéseket kér annak érdekében, hogy feltérképezzék az iskola

szolgáltatásairól alkotott véleményüket. A visszajelzési rendszert kétévente frissítik.³⁸⁶ Ugyanígy az oktatók is rendszeres visszajelzéseket kérnek a hallgatóiktól a tanítási módszereiket illetően. Külön kiemelendő, hogy az oktatók is reagálhatnak ezekre a visszajelzésekre, így nyílt kommunikáció alakul ki a tanárok és diákok között. Az intézkedéstaktika egy gyakorlatközpontú tantárgy. A Nemzeti Közszerológati Egyetemen a pandémia megjelenésekor a legtöbb tantárgy oktatása online zajlott tovább, viszont az intézkedéstaktika oktatása teljesen leállt. Az oktatók úgy vélték, nincs semmilyen lehetőségük a képzés folytatására. A megfelelő pedagógiai módszerek ismerete (pl. házi feladat³⁸⁷) és az online tanítás eszközeinek kombinálásával elérhető lett volna, hogy a hallgatók intézkedéstaktikai képzése tovább haladjon.

Szintén 2011-ben készült egy tanulmány, amely a finn rendőri képzés hatékonyságát vizsgálta. Kiderült belőle, hogy a finn rendőrtiszti főiskola kiváló alapkompétenciákat nyújt a rendőri munka elvégzéséhez, valamint hogy a végzős hallgatók értik a rendőri munka felelősségét, továbbá kellően elkötelezettek a hivatásuk iránt.³⁸⁸ Az iskola igazgatója, Kimmo Himberg 2011-ben egy mondatban összefoglalta az iskola működésének lényegét: *„Oktatjuk a teljes finn rendőrséget, és kutatási adatokkal szolgálunk, hogy fenntartsuk a belső biztonságot az országunkban, azaz mi hozzuk létre a jövő biztonságát.”*³⁸⁹

6.3 A finn oktatási módszerek adaptálásának lehetőségei

A fentiekben bemutattam számos oktatási alapelvet és módszert, melyeket a finn rendőrök képzésében alkalmaznak, azonban ezek adaptálása a magyar rendőrök képzésébe nem tűnik egyszerű feladatnak. Medovarszky István szerint a finn oktatáspolitikai teljes lemásolása és az oktatási módszerek maradéktalan befogadása még nem jelentené a magyar oktatási rendszer fejlődését. Ezt azzal magyarázza, hogy a finn rendszer olyan sajátosságokat hordoz, melyek csak az ő országukban értelmezhetők. Náluk az oktatással kapcsolatban egyedi gondolkodás alakult ki. Az ott lezajlott reformfolyamatok háttérében olyan társadalmi és politikai tényezők álltak, melyek alkalmasak voltak a változás megteremtésére, így az ő rendszerüknek komoly legitimitása van. Medovarszky úgy gondolja, hogy Magyarország a finn modell számos elemét átvehetné, azonban ehhez kormányzati ciklusokon átívelő politikai és társadalmi

³⁸⁶ Szabó Andrea: A finn rendészeti felsőoktatás. 147.o.

³⁸⁷ Dolgozatom 5. fejezetében kifejtem ennek alkalmazási lehetőségeit az intézkedéstaktikában.

³⁸⁸ Szabó Andrea: A finn rendészeti felsőoktatás. 152.o.

³⁸⁹ Annual Report 2011/2012. Police College of Finland: <http://www.polamk.fi/annualreport12/index.html>

reformokra lenne szükség.³⁹⁰ Ha nálunk csak a tanárok megbecsültségére és a kormány oktatáshoz való hozzáállására gondolunk, szinte lehetetlen elképzelni, hogy a finnekhez hasonló változások menjenek végbe.

Medovarszky gondolatait alátámasztja az a tény is, hogy Magyarország a rendszerváltást követően célul tűzte ki egy professzionális rendőri szervezet létrehozását, amihez a Team Consult nevű svájci céget kérte fel segítségül. Ők másokhoz hasonlóan szorgalmazták a demilitarizációt és a lakossággal való kapcsolatfelvételt, azonban a rendőrség továbbra is katonai elvek mentén működött tovább, és nem tudott hatékonyan reagálni a kihívásokra.³⁹¹ Kiderült, hogy a bajok a rendőrség és a társadalom közti kapcsolatból eredeztethetők.³⁹²

Elképzelhetőnek tartom, hogy Medovarszkynek igaza van, és a magyar oktatási rendszer reformjához mélyebbre nyúló változások szükségesek, mindezek ellenére úgy gondolom, a magyar rendőrök képző intézmények – a kormány és a politika álláspontjától függetlenül – tehetnek apró lépéseket, melyekkel jelentős javulást érhetnének el az oktatás színvonalában. Ez pedig legfőképpen a pedagógiai szemlélet-, sőt kultúraváltással lenne elindítható és elérhető. Például az oktatói pozíció betöltésekor a jelentkező adjon tanúbizonyosságot oktatói képességeiről, önismeretéről és megfelelő motiváltságáról! A már felvett oktatók legyenek rákényszerítve a folyamatos pedagógiai és szakmai önfejlesztésre, önismeretük fejlesztésére! Tanóráiknak egy részén legyen jelen tapasztalt pedagógus, akivel átbeszélhetik az oktatással kapcsolatban felmerült gondolatokat! Az intézkedéstaktika oktatók legyenek nyitottak a pedagógusok javaslataira, észrevételeire! Gyakorolják és fejlesszék a differenciált oktatásra irányuló módszereket! Havonta dolgozzanak fel egy-két - munkájához hasznos – publikációt, az ezekben található eredményeket beszéljék meg egymás között! Vizsgálják meg, mi és hogyan építhető be a tananyagba! Ne az Amerikai Egyesült Államokban látott módszerek gondolkodás nélküli adaptálására törekedjenek elsősorban, mert azok nem biztos, hogy illeszkednek a rendőrség rendszerébe! Vegyék fel a kapcsolatot más tantárgyak oktatóival, látogassák egymás óráit! Dolgozzanak ki tanmenetet, melyet igyekezzenek más tantárgyak tanmenetéhez igazítani!

Mindezek a tevékenységek nem igénylik a teljes magyar oktatáspolitikai megreformálását, csupán egyes személyek oktatáshoz való hozzáállásának változását, finomodását. Azt sem lehet állítani, hogy mindez túl nehéz és bonyolult feladat lenne, hiszen rengeteg segítséget

³⁹⁰ Medovarszky István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből. 215-222.o.

³⁹¹ Christián László: Egy feledésbe merülő közösségi rendészeti modellkísérlet margójára. Gondolatok a rendészettudományról, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019., 79.o.

³⁹² Szikinger István: Rendőrség a demokratikus jogállamban. Sík Kiadó Kft., Budapest, 1998., 28.o.

lehet kérni pedagógus kollégáktól, akik csupán arra várnak, hogy a rendőr oktatók mutassanak némi nyitottságot felénk. Az intézkedéstaktika oktatásában mindenképpen paradigmaváltó gondolkodásra lenne szükség, mely a fenti tevékenységek mindennapi munkába való integrálásával és gyakorlásával elérhető.

Ha a finn oktatási rendszer bármely elemét megvizsgáljuk, nem találunk olyan módszert, alapelvet, gondolatot, melynek kialakítása rendkívüli képességeket igényelne, vagy gondot okozhatna bármely országnak, mégis azt tapasztaljuk, hogy csak kevés nemzet foglalkozik ezzel komolyabban. Ennek oka véleményem szerint visszavezethető az integrál pszichológia tudományos eredményeire, melyek szerint a skandináv országok a világ legtöbb országához képest magasabb tudatossági szinten vannak.³⁹³ Ennek kifejtésével dolgozatomban nem foglalkozom, azonban az 5. fejezetben javasoltam az integrál pszichológia egyes vívmányainak bevezetését a rendőrök képzésébe, ami sokat segítené az önismeretük és tudatossági szintjük növelésében, és ami hozzájárulna az intézkedéstaktikai képességeik fejlődéséhez.

6.4 Végkövetkeztetés

A fejezetben megvizsgáltam néhány európai ország rendőrképzésével kapcsolatos gyakorlatait, azokat összehasonlítottam a magyar rendőrök képzésével. A német Sachsen-Anhalt tartomány rendőrképzési gyakorlatát alaposabb vizsgálatnak vettem alá. Megállapítottam, hogy a magyar rendőrök a lakosság arányához mérten jóval többen vannak, mint Európa legtöbb országában, ennek ellenére állandó rendőrhiány tapasztalható az egyes kapitányságokon. Megállapítottam, hogy a rendőrök felvételének gyakorlata az egyes európai országokban kevésben különbözik. A német tartományban a jeletkezők testtömeg index alapján történő kiválasztását követendőnek tartom. Jó gyakorlat továbbá a bőséges szakirodalom rendelkezésre bocsátása a rendőr hallgatók számára, valamint az anyanyelv ápolása, amely a rendőrök tekintélyét javítaná az állampolgárok és más szervezetek szemében.

Kiemelt figyelmet fordítottam a finn rendőrök oktatásának vizsgálatára. Bemutattam, hogy a finn általános oktatás mitől vált világszinten kiemelkedővé, majd rámutattam, hogy a rendőrök képzése ugyanezen alapelvek mentén történik. A finnek jó gyakorlatainak

³⁹³ A tudatfejlődési szintek megértése 3. rész:

<https://www.youtube.com/watch?v=TkGKK3Mq2w8&list=RDLVnUF1Vh1Cdwo&index=2>

vizsgálatával ismét rámutattam a pedagógia jelentőségére az oktatásban, miszerint a tanár az oktatás sikerének a kulcsa. Követendőnek tartom a finn rendőrök azon módszerét, mely által bizalmi viszonyt alakítottak ki a lakossággal. A médiában vagy közösségi oldalakon való szereplés már megjelent a rendőrség tevékenységei között is, egyelőre azonban kétségesnek tartom annak eredményességét. Megállapítottam, hogy a finn rendőrök képzésének része a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása, melynek bevezetését szorgalmazom a magyar rendőrök képzésébe is. Alaposabb vizsgálatnak vettem alá a finn rendőrtiszti főiskolát, amely működésének egyes aspektusait összevettem a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának működésével. Ahogyan más finn iskolákban, itt is kiemelt szerepet kap a pedagógia. Kiemelendő jó gyakorlatnak tartom, hogy az oktatók folyamatosan fejlesztik pedagógiai képességeiket, valamint kutató tevékenységet is végeznek abból a célból, hogy a tudomány friss vívmányait beépíthessék a munkájukba. További jó gyakorlatnak tartom a visszajelzési rendszer kiépítését, ami lehetővé teszi a hallgatóktól érkező oktatással kapcsolatos visszajelzések feldolgozását, valamint közvetlenebbé teszi az oktatók és hallgatók közti kommunikációt.

Megvizsgáltam az általam feltárt jó gyakorlatok adaptálásának lehetőségeit a magyar oktatáspolitikára és a rendőrség eddig tapasztalt attitűdjének tükrében. Megállapítottam, hogy a gyakorlatok adaptálásának több akadálya is lehet, azonban a megfelelő szándék kialakításával bármelyik megvalósítható.

A finn rendőrök képzési módszereit több tekintetben is követendőnek tartom. Az általános oktatás területén elért kiemelkedő teljesítményük is jelzi hozzáértésüket a rendőrképzéshez, illetve a skandináv térség tudatossági szint tekintetében is kiemelkedik a világ többi országa közül. A finn lakosság egészen más összetételű, mint a magyar, ezáltal a bűnözési statisztikák is jelentősen eltérhetnek a miénktől. Ezen különbségek miatt a magyar rendőrök képzésében az egyes technikák és taktikák oktatásának módszertana eltérő lehet ugyan a finnekétől, de a képzés alapelveit (például a pedagógia szerepének hangsúlyozását) mindenképp érdemes lehet az ő mintájukra kialakítani.

A fenti fejezetben leírtak véleményem szerint tovább erősítik negyedik hipotézisem helyességét.

7. ÖSSZEGZETT KÖVETKEZTETÉSEK

Dolgozatom második fejezetében elemeztem az intézkedéstaktika fogalmát. Megállapítottam, hogy az tartalmaz ugyan nélkülözhetetlen elemeket, azonban nem alkalmas a szó valódi jelentésének meghatározására. Javaslatot tettem egy új fogalom létrehozására. Bemutattam az intézkedéstaktika kifejezést néhány idegen nyelven, azokat összevettem a magyar jelentéssel, melyből kiderült, hogy más országok is hasonlóan gondolkodnak az intézkedéstaktikáról, mint a magyarok. Összegyűjtöttem és egymástól elhatároltam az intézkedéstaktikával kapcsolatba hozható más kifejezéseket, fogalmakat. Megvizsgáltam az intézkedéstaktika kialakulásának folyamatát, összegyűjtöttem és rendszerbe állítottam főbb állomásait. Ehhez segítségül interjút készítettem az intézkedéstaktika egyik kiemelkedő alakjával: Kocsis Istvánnal. Megállapítottam, hogy az intézkedéstaktika Magyarországon a távol-keleti küzdősportok beáramlásával kezdődött, majd ezeknek a rendőri képzés mozgásanyagába történő beépítésének kísérletével fejlődött tovább. A küzdősport mozdulatok speciális rendőr fogásokká alakultak. Egyre inkább bővült a technikai és taktikai paletta. A lőfegyverkezelés oktatása átalakult, megjelentek a lélektani tréningek, és a rendőrök képzésében erős differenciálódás alakult ki. Az intézkedéstaktika teljes tudásanyaga mára olyan hatalmasra duzzadt, hogy azt csak több különböző területre specializálódott szakember képes hiánytalanul oktatni.

A harmadik fejezetben igyekeztem megvizsgálni a magyar rendőrök intézkedéstaktikai képességeit. Ehhez összegyűjtöttem és megvizsgáltam a rendőri munka hatékonyságának mérésére szolgáló módszereket, eljárásokat. Megállapítottam, hogy egyetlen módszer sem alkalmas arra, hogy hiteles képet fessen a rendőrök képességeiről, ezért többirányú kutatást hajtottam végre. Először közvetlen közelről megfigyeltem a rendőrök munkáját, és saját tudásom alapján elemeztem a képességeiket. Ezt követően interjút készítettem három különböző szolgálati helyen dolgozó intézkedéstaktikai instruktornal, akik a rendőrök továbbképzéséért felelősek, és így rendszeresen megfigyelhetik a képességeiket. Végül országos kérdőíves felmérést végeztem a közterületen szolgáló rendőrök körében, hogy megismerjem a személyes gondolataikat saját, illetve társait intézkedéstaktika képességeiről. A három kutatás eredménye ugyanabba az irányba mutatott, miszerint a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök intézkedéstaktikai felkészültsége rendkívül hiányos és a biztonságosság érdekében feltétlenül fejlesztésre szorul. A rendőrök jelentős hányada nem tudná magát megvédeni egy ellene intézett támadás során, eszközeiket nem

használják kellő szakszerűséggel, és nincsenek teljesen tisztában saját képességeikkel, illetve hiányosságaikkal.

A negyedik fejezetben azt a három területet vizsgáltam meg, ahol a rendőrség hatással lehet a rendőrök intézkedéstaktika képességeire. Ezek az alkalmasságvizsgálatok, az oktatások és a továbbképzések. Megvizsgáltam a korábbi és az új alkalmasságvizsgálatokat szabályozó normákat, azokat elemeztem és összehasonlítottam egymással. Megállapítottam, hogy az új alkalmasságvizsgálatok alább adnak a rendőrség abbéli igényéből, hogy fizikailag fittebb jelentkezőket vegyen fel az állományába, ezáltal az intézkedéstaktikai képességek kialakítása is nehezebbé válik. Továbbá az időszakos vizsgálatok is kevésbé segítik elő az állomány fitness tartását. Az oktatás megvizsgálásához a korábbi fejezethez hasonlóan megfigyelést, interjúkat és kérdőíves kutatásokat végeztem, melyek az ország mind az öt rendőrséget képző intézményére kiterjedtek. Megállapítottam, hogy intézkedéstaktika oktatásához szükséges erőforrások többé-kevésbé rendelkezésre állnak mindenhol, azonban a pedagógiai módszerek alkalmazása háttérbe szorul. Megvizsgáltam és elemeztem a továbbképzések megtartásáról szóló norma tartalmát, valamint interjúk segítségével információt gyűjtöttem a normában foglaltak gyakorlati megvalósulásáról. Megállapítottam, hogy a normában foglalt továbbképzések szinte egyáltalán nem valósulnak meg a gyakorlatban, illetve annak tartalma a hiánytalan megvalósulás esetén sem lenne képes elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődését vagy szinten tartását.

Az ötödik fejezetben elsősorban a pedagógia jelentőségére hívom fel a figyelmet, ami a rendőrök oktatásában nem kap megfelelő szerepet. A Kreatív Tanulási Program segítségével kidolgoztam néhány intézkedéstaktika oktatáshoz alkalmazható jó gyakorlatot. Ezt követően kidolgoztam és levezettem a rendőrök oktatásának hatékonyságáról szóló elméletemet, miszerint az a pedagógia vívmányainak alkalmazása nélkül csupán 30%-osan működik, pedig a pedagógia segítségével 85%-os szintre is felemelhető lenne. Sem az oktatási intézmények nem követelik meg az ilyen irányú képességeket az oktatóiktól, sem az oktatók nem törekszenek kellő mértékben önmaguk pedagógiai fejlesztésére. A finn társadalom már bizonyította, hogy a pedagógus és annak képessége a legmeghatározóbb tényező egy oktatási intézmény, sőt egy egész társadalom fejlesztésében. Egyes pedagógiai módszerek bevezetése már önmagában növelné az intézkedéstaktika oktatás minőségét, ha pedig az oktatók és kiképzők rendszeres pedagógiai képzésben vennének részt, az intézkedéstaktika oktatás hatékonysága a többszörösére nőhetne. Részletesen bemutattam azokat a pedagógiai módszereket, melyeket kutatásaim és eddigi tapasztalataim során hiányolok a rendőrök

oktatásából. Bemutattam és pedagógiai szempontból elemeztem több általam megfigyelt rendőrségi képzést, melyekkel a pedagógiai hiányosságokra vonatkozó állításomat támasztottam alá. Összegyűjtöttem az intézkedéstaktika oktatásához felhasználható, azok elsajátításához segítséget nyújtó jelentősebb szakirodalmakat, melyek eddig szintén hiányként jelentkeztek az oktatásban. Bemutattam a rendőrök lökiképzését, és felhívtam a figyelmet ezzel kapcsolatban néhány hiányosságra és etikai kérdésre. Rávilágítottam az önismeret vagy tudatosság fejlesztésének nélkülözhetetlenségére a rendőrök munkájában, ami egyelőre nem kap meghatározó szerepet a rendőrség életében, pedig jelentősége kiemelkedő. A járőrök intézkedéstaktikai képességei és az oktatók oktatói képességei is nagymértékben növelhetők lennének az önismeret növelésével, elhanyagolásával vagy figyelmen kívül hagyásával pedig negatív, káros következményekre lehet számítani. Érdekes egybeesés, hogy a finnek és általában a skandináv népek tudatossági szintje jóval magasabb, mint a Föld átlag lakosságáé, és emellett az oktatásban is kiemelkedőbb teljesítményt nyújtanak. Feltártam, hogy a rendőrök minimális önvédelmi vagy közelharc képzésben részesülnek, amelynek minősége és az elsajátított technikák általában az adott oktató képességeitől függenek. Részletesen elemeztem a Krav Maga önvédelmi rendszert és megállapítottam, hogy az teljesen alkalmas és egyben szükséges lenne a rendőrök képzésébe való integrálásra. Már évtizedek óta kihasználatlanul rendelkezésre áll. Mozgásanyaga a rendőrség feladataihoz és a magyar jogrendhez van igazítva, és az országban fellelhető számos - ennek a rendszernek az oktatására - kiképzett rendőr. A Krav Maga rendőri képzésbe való bevezetésével rendkívüli mértékben növelhető lenne a magyar rendőrök intézkedéstaktikai képessége és intézkedéseik biztonsága, csökkenthető lenne a rendőrök intézkedés közbeni sérüléseinek száma, és növekedne a rendőrök önbizalma, fellépésének határozottsága, intézkedéseik eredményessége.

A hatodik fejezetben először néhány európai ország rendőrképzéssel kapcsolatos jó gyakorlatait gyűjtöttem össze. Megállapítottam, hogy a rendőrök felvételi követelményei országonként kevés különbséget mutatnak. A finn oktatás bemutatására kiemelt figyelmet fordítottam. Megvizsgáltam a finnek általános oktatási elveit és a pedagógiához való viszonyukat. Bizonyítottam, hogy gondolkodásmódjuk, alkalmazott alapelveik, módszereik, prioritásaik követendő példaként állnak az egész világ, így a magyar rendőrség előtt is, valamint hogy az oktató, aki folyton fejleszti pedagógiai képességeit, az oktatás sikerének a kulcsa. A magyar intézkedéstaktika képzés területén jelenleg még ismeretlen a pedagógia, pedig sok tekintetben érdemes lenne a finneknél alkalmazott módszereket követni. A finn rendőrképzésből kiemeltem néhány jó gyakorlatot, valamint bemutattam azok integrálási

lehetőségét a magyar rendőrök oktatásába. Felhívtam a figyelmet arra, hogy a finnek szintén a képzésük részévé tették a Krav Maga önvédelmi rendszert, melyet én is javaslok beépíteni a magyar rendőrök képzésébe.

7.1 Új tudományos eredmények

1. Részeire bontottam és elemeztem az intézkedéstaktika kifejezést és annak fogalmát. Megállapítottam, hogy a magyar meghatározás olyan általánosan van megfogalmazva, hogy az akár több tevékenységet is jelölhet. Javaslatot tettem az intézkedéstaktika új fogalmának létrehozására.

2. Többirányú kutatómunka segítségével megvizsgáltam a magyar közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök intézkedéstaktikai képességeit és megállapítottam, hogy a magyar rendőrök intézkedéstaktikai felkészültségében a szakemberek által elvárt szinthez képest jelentős mértékű hiányosságok találhatók. A rendőrök gyakran hamis énképpel rendelkeznek a saját képességeiket illetően. Bizonyítottam, hogy az intézkedéstaktikai hiányosságok komoly veszélyt jelentenek, elsősorban a rendőrök saját biztonságára és testi épségére nézve, de ezáltal a teljes lakosságra nézve is.

3. Részeire bontottam és elemeztem a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008-as ORFK utasítás tartalmát és megvizsgáltam az abban foglaltak gyakorlati megvalósulását. Megállapítottam, hogy az utasítás sem elméletben, sem gyakorlatban nem képes elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztését vagy szinten tartását. Fenti cél megvalósításához egy új szabályozás létrehozása vagy a meglévő szabályozás jelentős mértékű átdolgozása volna szükséges. Megállapítottam továbbá, hogy a továbbképzések jelentős része a gyakorlatban egyáltalán nem valósul meg.

4. Elemeztem a rendőri alkalmasságvizsgálatokról szóló korábbi és új jogszabályokat, majd összehasonlítottam őket egymással. Megállapítottam, hogy az új jogszabályban foglalt egészségügyi, pszichikai és fizikai vizsgálatok elméletben alkalmasak a rendőri pályára készülő megfelelő képességű személyek kiválasztására, gyakorlati megvalósulásuk sikerességét ugyanakkor nem sikerült megállapítanom. Mivel az új jogszabály tágabbra kívánja nyitni az iskolák kapuit a jelentkezők előtt, a felvételt nyert hallgatók gyengébb fizikális képességekkel rendelkeznek. A jogszabály ezen hiányosságát felzárkóztató program bevezetésével kívánja pótolni, melynek eredményességét csupán néhány év múlva lehet majd

vizsgálni. Feltártam, hogy a fizikális képességek hatással vannak az intézkedéstaktikai képességekre, tehát a rendőr iskolákba felvételt nyert hallgatók gyengébb intézkedéstaktikai képességekkel rendelkezhetnek majd.

5. Felsorakoztattam néhány – az oktatás folyamatának eredményességéhez általam nélkülözhetetlennek vélt - pedagógiai módszert. Megállapítottam, hogy a felsorolt módszerek oktatásban és továbbképzésekben történő alkalmazása nélkül nem valósulhat meg a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődése. Bizonyítottam, hogy a pedagógia tudástárának felhasználása nélkülözhetetlen a rendőr oktatók képességeinek fejlesztéséhez. Megfigyeltem és elemeztem továbbá egy budapesti rendőrkapitányságon megtartott továbbképzést, a BRFK Intézkedéstaktikai Alosztálya által tartott továbbképzéseket, valamint az éves lövészeteket. Feltártam a foglalkozások pedagógiai gyenge pontjait, és rámutattam a hatékonyságuk hiányára.

6. Elemeztem a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Kreatív Tanulási Programját, feldolgoztam belőle néhány jó gyakorlatot, és kidolgoztam ezek beépítési lehetőségét a rendőrök intézkedéstaktika oktatásába.

7. Bemutattam a Krav Maga önvédelmi rendszer kialakulásának és fejlődésének történetét, valamint alkalmazási lehetőségeit a rendészeti területen belül. Megállapítottam, hogy jelenleg ez az önvédelmi rendszer a legalkalmasabb arra, hogy a rendőrök kiképzésének részévé váljon, valamint ez a leghatékonyabb eszköz a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlesztéséhez és saját életük és testi épségük megvédéséhez.

8. Megvizsgáltam a finn rendőrök oktatáspolitikáját, és megállapítottam, hogy a magyar rendőrök oktatásában nem jelennek meg azok az elvek és a módszerek többsége sem, melyek a finn oktatást sikeressé tették. Megvizsgáltam ezek adaptálási lehetőségét, és arra jutottam, hogy azok egy része – a megfelelő szándék megléte mellett - a magyar oktatáspolitikai változtatása nélkül is átültethető a magyar rendőrök képzésébe.

9. Bemutattam az önismeret és a tudatosság fogalmát és általános jelentőségét az emberi életben. Megvizsgáltam az önismeret és a rendőri intézkedéstaktikai, valamint annak oktatása közti összefüggéseket. Megállapítottam, hogy az önismeret fejlesztésével az intézkedéstaktikai képességek is fejlődnek, valamint, hogy az oktatók megfelelő önismerete nélkül az oktatás hatékonysága csorbát szenved.

7.2 A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Kutatási eredményeim felhívják a rendőri vezetők figyelmét arra, hogy az állományukban a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök testi épségéről a korábbiaknál jobban kell gondoskodniuk, valamint kötelességük ügyelni rá, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű képzésben részesüljenek és intézkedéstaktikailag felkészültebben lépjenek az utcára. Felhívja továbbá a közterületen rendszeresen dolgozó rendőrök figyelmét arra, hogy az intézkedéstaktika képességeik kiemelt jelentőséggel bírnak, és annak fejlesztése, szinten tartása kiemelt feladatuk.

A 18/2008-as ORFK utasítás hiányosságaira való rámutatással elősegítem egy újabb szabályozás létrejöttét, ami valós megoldást jelenthet az intézkedéstaktikai továbbképzések hatékonyabbá tételére és ezáltal a rendőrök képességeinek növelésére. Ismét a rendőri vezetők figyelmét hívom fel arra, hogy a fenti utasításban foglaltak maradéktalan betartása sem lenne elegendő az állomány megfelelő szintű továbbképzésére.

Rámutatok, hogy az új alkalmasságvizsgálatok megeremtik egy fizikailag és ezáltal intézkedéstaktikailag is gyengébb állomány létrejöttének lehetőségét, ezzel további nyomatékot adva az intézkedéstaktikai képességek fejlesztésének szükségességének. Felhívom a rendőr iskolák testnevelőinek figyelmét a felzárkóztató programok jelentőségére. Jelzem az állomány tagjai és vezetői részére, hogy fizikai fittségük karbantartása egyre nagyobb jelentőséggel bír.

Az általam javasolt pedagógiai módszerek bevezetése és az oktatók képességeinek fejlesztése minden rendőroket képző iskolában felhasználható. Elsősorban az intézkedéstaktika és a lökiképzés oktatásához igyekszem segítséget nyújtani, de javaslataim bármely tantárgy esetében jól hasznosíthatók. Azok igen egyszerűek és könnyen megvalósíthatók, és mindemellett nagyot lendítenének a képzések hatékonyságán. Kutatási eredményeim emellett az iskolákba oktatónak jelentkező rendőrök alkalmasságának vizsgálatához is segítséget nyújtanak.

A finn rendőrképzés bemutatásával megerősítem azt a megállapításomat, hogy a pedagógia nélkülözhetetlen bármely tantárgy hatékony oktatásához, illetve további olyan oktatási elvekre, módszerekre hívom fel a figyelmet, amelyek a magyar rendőrképzésnek új irányt szabnak. Ezek a gondolatok, módszerek és a finnek által képviselt attitűd bármely magyar rendőroket képző intézményben hasznosíthatók, és elősegíthetik az oktatás hatékonyságának növelését.

Hitem szerint az emberek önismerete, tudatossági szintje bármely tevékenységben a legfontosabb tényező, és idővel a magyar társadalomban is egyre nagyobb szerephez fog jutni. A rendőröknek és az oktatóknak érdemes lenne ennek fejlesztését mihamarabb az életük és munkájuk részévé tenni, ezáltal növelve a rendőrség működésének hatékonyságát. Azok az oktatók, akik magasabb tudatossági szintet értek el, csak előre képesek mozdítani a társadalmat, a rendőr iskolákban pedig elősegítik a magas önismerettel rendelkező rendőrök felavatását.

7.3 Javaslatok

- Javaslom, hogy a rendőröket képző intézményekben az intézkedéstaktika oktatók felvételénél legyen vizsgálendő szempont a pedagógiai képességek megléte, illetve az azok fejlesztésére irányuló törekvési szándék! Jelenleg intézkedéstaktika oktatói beosztás betöltéséhez az egyetlen szempont a rendőr szakmai képességek megléte, holott a pedagógiai tudás rengeteget lendítene az oktatás hatékonyságán. Új oktató felvételekor érdemes lenne előnyként feltüntetni a pedagógiai végzettséget, képességet vagy tapasztalatot. A felvételi elbeszélgetésen legyen jelen egy pedagógus munkatárs is, aki ellenőrzi, hogy a jelentkező tisztában van-e a pedagógiai alapfogalmakkal, módszerekkel! A beosztás betöltése előtt a jelentkező egy vagy több pedagógus jelenlétében vegyen részt próbaoktatáson!

- Javaslom, hogy a rendőröket képző intézményekben az intézkedéstaktika oktatók felvételénél legyen vizsgálendő szempont a megfelelő szintű önismeret, illetve az ennek fejlesztésére irányuló törekvés! Az oktatói pályára lépni szándékozók adjanak tanúbizonyítást arról, hogy értik az önismeret jelentését, és elismerik annak jelentőségét a rendőri intézkedéstaktika és az oktatás területén egyaránt! A felvételi elbeszélgetésen akár egy pedagógus, akár egy pszichológus munkatárs néhány erre irányuló kérdéssel tárja fel a jelentkező ez irányú érdeklődését, önismeretének, tudatosságának szintjét!

- Javaslom az intézkedéstaktika oktatói beosztásban dolgozó személyek pedagógiai képessége és önismerete folyamatos fejlesztésének megkövetelését a munkaköri leírásuk részévé tenni! Az oktatók tanóráin havonta egy vagy több alkalommal megfigyelőként vegyen részt egy pedagógus kolléga (lehetőleg minden hónapban más), aki a tanórát követően átbeszéli az oktatóval az alkalmazott és alkalmazandó pedagógiai módszerek, eszközök előnyeit és hátrányait, valamint javaslatokat tesz az oktatás hatékonyságának növelésére, az esetleges oktatói hiányosságok javítására. Érdemes lenne az oktatók munkaköri leírásának

részévé tenni elsősorban az intézkedéstaktikai és pedagógiai tudományos szakirodalmak rendszeres tanulmányozását és kollégákkal való átbeszélését. Az oktatók rendszeresen látogassák más oktatók, elsősorban pedagógusok tanóráit! Konzultáljanak azon oktatótársaikkal, akik által tanított tananyag szoros összefüggésben van az intézkedéstaktikával, tehát elsősorban a rendőri testnevelés, kriminalisztika, kommunikáció, önismeret, jogi ismeretek, informatika tárgyak oktatóival!

- Az oktatók törekedjenek önismeretük fejlesztésére! Mivel ennek számtalan módja létezik, nem érdemes a részükre ezzel kapcsolatos konkrét feladatot szabni, ugyanakkor kapjanak erre vonatkozó részletes tájékoztatást a pszichológus kollégáktól és minden év végén számoljanak be a vezetőjüknek arról, hogy milyen lépéseket tettek ennek érdekében!

- Javaslom a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatását minden magyar rendőr intézkedéstaktikai képzésének részévé tenni mind az iskolákban, mind a továbbképzések alkalmával. A Krav Maga a világ minden táján bizonyítottan jól működő önvédelmi rendszer. Különböző divíziói (rendőri, katonai, civil) tökéletesen alkalmazkodnak minden olyan ország jogrendjéhez és az azon belül működő szervezet feladataihoz, ahol bevezetésre került. A magyar rendőrségnél jelenleg hivatalosan nem része a kiképzésnek egyetlen küzdősport vagy önvédelmi rendszer oktatása sem. A Krav Maga egy rendőrök számára is kifejlesztett és az évek során tökéletesített rendszer, mely minden olyan mozdulatot tartalmaz, amire egy rendőrnek munkája során önmaga, társa, vagy más állampolgár megvédéséhez és testi kényszer alkalmazásához szüksége lehet. Nem igényel semmilyen küzdősport előképzettséget, így a kevésbé képzett vagy koordinált mozgású rendőrök számára is könnyen elsajátítható. Az intézkedéstaktikába könnyűszerrel beépíthető, az alapelvekkel maradéktalanul összeegyeztethető. Mindemellett nem csak a rendőrök biztonságát szolgálná, hanem segítené a mentális felkészülést és kondíciójuk megőrzését is. Magabiztosabb fellépést és nagyobb biztonságérzetet nyújtana az intézkedésekhez. A Krav Maga Global szervezet magyarországi igazgatója Lakatos Péter, akinek az irányítása alatt számos instruktor dolgozik. Közülük több mint húsz a rendőrség állományában van, és segíthetik a rendőrök képzését az egész országban. Így már az instruktorok kiképzésére sem kell annyi időt és energiát áldozni.

- Javaslom a 18/2008-as ORFK utasítás jelentős átdolgozását, vagy helyette egy új szabályzó létrehozását, amely a magyar rendőrök intézkedéstaktikai továbbképzéséről rendelkezik. A 18/2008-as utasítás nem képes elősegíteni a rendőrök intézkedéstaktikai képességeinek fejlődését, a mellékletében található módszertani ajánlások pedig már részben idejétmúltak, elavultak. Az új szabályzónak érdemes lenne arról rendelkeznie, hogy a

közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő magyar rendőrök mindegyike havonta legalább két alkalommal 4-4 óra időtartamban részesüljön intézkedéstaktika képzésben. A képzésnek – az általános intézkedéstaktikai elemeken túl - legyen része a Krav Maga önvédelmi rendszer oktatása és a szolgálati lőfegyver kezelésének gyakorlása is! Ezen túl kötelező legyen minden rendőrnek évente legalább két alkalommal lélektani felkészítésen részt venni, az erre kialakított taktikai házakban gyakorolni! Az új szabályzó melléklete tartalmazza a naprakész, modern taktikai módszertani útmutatásokat, melyeket az ország vezető instruktoraik közösen hoznak létre! Ezt követően továbbra is készítsék el és küldjék meg a saját főkapitányságuk illetékességi területén lévő szervezeti egységek számára az éves továbbképzési tervet! A vezető instruktoroknak érdemes lenne évente legalább két alkalommal konzultálni, tapasztalatot cserélni, ezáltal a tudásukat bővíteni és biztosítani az intézkedéstaktikai továbbképzések országos egységességét. Az instruktorok könnyített szolgálati feladatok mellett lássák el instruktori feladataikat, hogy a továbbképzések megtervezésére és megtartására több figyelmet tudjanak fordítani! Javaslom, hogy az instruktorok képzése országosan egységesen történjen a vezető instruktorok által kidolgozott részletes oktatási tananyag mentén, és a képzés során fektessenek nagyobb hangsúlyt az oktatás-módszertani és pedagógiai elemek gyakorlására. A magyar rendőrség a 90-es évektől folyamatosan távolodik a militarizáltságtól. Már nem tömegként tekint a kiképzendő állományra, hanem különböző képességű egyénként. Ezáltal nagyobb hangsúlyt kap a differenciált oktatás, az egyénre szabott képzések, az egyén erősségeinek kiaknázása, ami mindenképpen pedagógiai tudást igényel. Az új szabályzó létrejötte után a vezető instruktorok fektessenek nagyobb hangsúlyt a továbbképzések megtartásának ellenőrzésére!

- Javaslom, hogy mind a rendőröket képző intézmények intézkedéstaktika tantárgyi programjában mind az instruktorokat képző tanfolyamok ajánlott irodalmában legyen feltüntetve bőséges szakirodalom! Bármely oktatási intézményt vagy instruktor tanfolyamot vizsgálva csupán 3-4 irodalmat találunk feltüntetve, holott az elmúlt évtizedekben ennél jóval több keletkezett. Dolgozatomban igyekeztem összegyűjteni minél több olyan könyvet, jegyzetet, publikációt vagy normát, amely az intézkedéstaktikai elemek elsajátításához, megértéséhez nyújthatnak segítséget. Ezek feltüntetésével lehetőséget adunk a lelkesebb és érdeklődőbb hallgatóknak és instruktoroknak a fejlődésre és a hatékonyabb önképzésre, nem utolsósorban pedig elősegíthetik egyes egyetemi hallgatók szakdolgozatának elkészülését. Amennyiben az említett dokumentumokban korlátozva van a megjeleníthető szakirodalmak száma, abban az esetben az összegyűjtött szakirodalmak egy külön dokumentumban legyenek

a hallgatók vagy rendőrök számára elérhetővé téve akár az egyes iskolák honlapján, akár a rendőrség honlapján, akár nyomtatott formában!

- Javaslom, hogy a magyar rendőrképzés követendő példaként tekintsen a finn rendőrök képzésére, és törekedjen minél több oktatás-módszertani elem adaptálására. A finn oktatáspolitikát világhírű. Az oktatási alapelveket és módszereket országszerte minden képzési formában, így a finn rendőrök képzésében is alkalmazzák. Ebből következően a finn rendőrök képzése hasonlóan magas színvonalú. Az ott alkalmazott módszerek adaptálásával a magyar rendőrképzés csak gazdagodna.

- Javaslom, hogy az integrál pszichológia oktatása váljon a rendőrtisztképzés részévé. Véleményem szerint Ken Wilber forradalmi elmélete jelenleg a legalkalmasabb az emberi tudat fejlődésének bemutatására és ezáltal az önismereti munka megértetésére. Az integrál pszichológia az első, amely egyesíti a pszichológia szinte teljes tudásanyagának eddig különálló elemeit, azokat is, melyek oktatása jelenleg is követelmény a rendőr tisztjelöltek számára.

- Javaslom, hogy a rendőrök – hasonlóan a kötelező alkalmasságvizsgálatokhoz és lövészethez - évente teljesítsenek egy intézkedéstaktika vizsgát, melyet egy taktikai házban egy intézkedési szituáció megoldásával kell végrehajtaniuk. Ez a bizonyos szituáció a fiatalabb rendőrök számára legyen egyszerűbb, az idősebb rendőrök számára nehezebb! A vizsgáztató instruktorok hozzanak létre egy 20-30 szituációból álló gyűjteményt, melyből a vizsgázók véletlenszerűen választanak! Amennyiben egy rendőr nem teljesíti a vizsgát úgy, hogy az az összes intézkedéstaktikai alapelvnek megfelel, ismétlje meg egészen addig, míg hibátlan lesz!

- Javaslom, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök évente legalább egy alkalommal vegyenek részt egy általuk választott lövészversenyen vagy intézkedéstaktika versenyen. Az egyes szervezeti egységekben szolgálatot teljesítő instruktorok gyűjtsék össze, hogy az országban mikor és hol rendeznek ilyen versenyeket, és erről mindig időben tájékoztassák az állományt! Illetve előremutatónak tartanám azt is, hogy az egyes rendőrkapitányságok rendezzenek házi intézkedéstaktika bajnokságot, melyen az adott szervezeti egység tagjai indulhatnak, és összemérhetik intézkedési képességeiket.

- Javaslom, hogy a rendőriskolákban a hallgatók részesüljenek olyan képzésben, amely a magyar szókincsüket, fogalmazókészségüket és helyesírásukat fejleszti. A rendőri jelentéseket, jegyzőkönyveket, hivatalos feljegyzéseket az állampolgárok, ügyészek, bírók is elolvassák. A magyartalan, helyesírási hibákkal teli, pongyolán megfogalmazott írások rossz

színen tüntethetik fel a rendőröket és ezzel együtt a rendőrséget is. A rendőri jelentések írásának gyakorlásakor az oktatók hívják fel a figyelmet az ilyen jellegű hibákra, és segítsék a hallgatókat ennek kijavításában! A rendőrkapitányságokon a szolgálatirányító parancsnokok követeljék meg a járőröktől a szabatos fogalmazást és a helyesírási hibák kijavítását!

- Javaslom, hogy a közterületen rendszeresen szolgálatot teljesítő rendőrök részesüljenek angol nyelvi képzésben, melynek során elsajátítják azokat a kifejezéseket, melyekre az intézkedéstaktika alkalmazása során leggyakrabban szükségük van. Ez lehet akár tíz, húsz vagy ötven mondat. Nem kell rákényszeríteni a tiszthelyettesekre a teljes idegen nyelv megtanulását, csupán segítsük elő a növekvő számú külföldiekkel szembeni intézkedésüket. A Magyarországra látogató turisták, migránsok gyakran nem beszélnek a magyar nyelvet, és kultúrabeli különbségekből adódóan nem mindig értik a rendőrök utasításait.

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE:

1. táblázat: Egyes bűncselekmények számának változása az elmúlt 15 évben.	9
2. táblázat: Az elvégzett kutatások összefoglalása.	24
3. táblázat: A kérdőívet kitöltők aránya.	67
4. táblázat: A rendőrök társaikra adott pontszámának átlaga a szolgálatban eltöltött évek függvényében.	73
5. táblázat: Az egyes rendőr iskolákban végzett rendőrök intézkedéstaktikai igényei.	75
6. táblázat: A bevezető kérdésekre adott válaszok.	95
7. táblázat: Állandók és változók az oktatásban.	119
8. táblázat: Az állandók és változók működési aránya.	120
9. táblázat: A kerettantervben található tantárgyak és a hozzájuk rendelt oktatási módszerek.	123
10. táblázat: Oktatás differenciálás nélkül.	134
11. táblázat: Oktatás differenciálással.	134
12. táblázat: A jelenlegi intézkedéstaktika oktatás hatékonyságának mutatói.	147
13. táblázat: Az egy rendőrrre jutó lakosok száma néhány európai országban.	191

ÁBRÁK JEGYZÉKE:

1. ábra: Az intézkedéstaktika viszonya a többi tárggyal.	116
2. ábra: A tudásátadás korlátai.	126
3. ábra: A tanulási hatékonyság.....	129
4. ábra: Tanulási piramis.	136

DIAGRAMOK JEGYZÉKE:

1. diagram: Rendőrök ellenszegülő személlyel szembeni intézkedések alapján önmaguknak adott pontszámai..... 71
2. diagram: 10-es pontszámú rendőr ismerete a szolgálatban eltöltött évek függvényében. ... 76

FELHASZNÁLT IRODALOM

Magyar irodalmak:

1. 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. 2023. május 18-19. Szimpózium.
2. A BM. Határőrségnél bekövetkezett öngyilkossági cselekmények és a megelőző tevékenység tapasztalatai. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára HOP XIX-B-10, 1983.év, 15.sz. doboz, III/1-4.tárgykör, 7.folyószám.
3. A Belügyminisztérium irányítása mellett elindult KÖFOP-2.1.5–VEKOP-16-2016-0001 azonosító jelű, A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása című projekt keretében végzett alapkompétencia-kutatás.
4. A csendőr kézikönyve. Várnay Könyvkiadó, Szeged, 1894.
5. Adámly István: Kyokushin karate. Zrínyi Katonai Kiadó, Budapest, 1985.
6. Alatrach Mohamed Fuad: Integráció és biztonság. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.
7. Áldassy Antal, Ábrányi Kornél, Aczél Károly, Ágoston József (szerk.): A Pallas Nagy Lexikona. Magyar Elektronikus Könyvtár, Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., 2000.
8. Ángyán Lajos: Az emberi test mozgástana. Motio Kiadó, Pécs, 2005.
9. Babus László: Tények és képek az iskola múltjából és jelenéből. Budapesti Rendészeti Szakközépiskola, Budapest, 2002.
10. Bakondi György: A határbiztonság aktuális kérdései. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.
11. Balla Zoltán: A rendészettudomány, mint még nem rendészettudomány, különös tekintettel a biztonságra. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.
12. Balla Zoltán: Az igazgatásrendészet, mint a rendészet „irodai” ágazata. Rendőrségi Tanulmányok, 3.évf., különszám, 2020.
13. Barlai Róbert, Kővágó György: Krízismenedzsment, kríziskommunikáció. Budapesti Kommunikációs Főiskola Tankönyvei, Századvég Kiadó, Budapest, 2004.
14. Báthory Zoltán: Differenciálás a tanulás-szervezésben In: Balogh László és Tóth László: Fejezetek a pedagógiai pszichológia köréből, Neumann Kht., Budapest, 2005.
15. Beregnyei József (szerk.): Magyar Rendészettudományi Társaság, Rendészettudományi Szószedet. Budapest, 2008.
16. Boda József: A rendészettudomány helyzete – nemzetközi kitekintés. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
17. Boda József (főszerk.): Rendészettudományi Szaklexikon. Dialog Campus Kiadó, Budapest, 2019.
18. Boruzs Hunor: A fegyveres biztonsági őrzés helye, szerepe és jelene a rendészeti struktúrában. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023.
19. Christian László: A komplementer rendészet perspektívái. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.

20. Christián László: Egy feledésbe merülő közösségi rendészeti modellkísérlet margójára. Gondolatok a rendészettudományról, Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
21. Christian László: Miért bíznak a finnek a rendőrségben? Új rendészeti megoldások Finnországból. Belügyi Szemle (2010-), 61.évf., 7-8.sz., 2013., 130-142.o.
22. Csendőrségi Lapok, Erő és erőszak, 27.évf, 18.sz, 1937.
23. Csirszka János: A személyiség munkatevékenységének pszichológiája. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1985.
24. Csomós István: Intézkedés-lélektan és kommunikáció. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.
25. Csomós István: A kommunikáció alapjai. Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet, 2008.
26. Csomós István, Fodor Sándor: Pszichológiai alapismeretek. BM Oktatási Főosztály, Budapest, 2001.
27. Dallos Sándor: A nagy csendőr. Napkelet, 4.évf., 6.sz., 1926., 517-533.o.
28. Daniel Goleman: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. SHL Hungary Kft. Kiadó, Budapest, 1998.
29. Doroszalai András, Somlai József: A magyarországi rendvédelmi iskolák önvédelmi és kondicionális képzési anyagának összehasonlító elemzése. Rendvédelmi Füzetek 2, 2000., 1-42.o.
30. Doroszalai András: A tökéletes közérzet kialakítása. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 229-232.o.
31. Doroszalai András: Az önvédelmi képzés alapelvei az I. évfolyam testnevelési óráin. Magyar Rendészet, 1.sz., 2000., 136-137.o.
32. Erdős Ákos, Magasvári Adrienn, Szabó Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In: Gaál Gyula, Hautzinger Zoltán (szerk.): Gondolatok a rendészettudományról, Budapest, 2019., 89-102.o.
33. Éberhardt Gábor: Hogyan tovább, magyar rendőri hivatásetikai kódex? Rendőrségi Tanulmányok, 3.évf., 1.sz., 2020.
34. Farkas István, Végh József: A lélektani képzés elvei, módszerei, gyakorlati tapasztalatai. Magyar Rendészet, 3.évf., 3.sz., 2003.
35. Farkas Johanna, Krauzer Ernő: Suicide by cop jelenség és intézkedéstaktikai megoldásának lehetőségei. Belügyi Szemle, 67.évf., 2.sz., 2019., 109-126.o.
36. Fekete Márta, Hegedűs Judit: A rendészeti felsőoktatás átalakulásának pedagógiai dilemmái, lehetőségei. In.: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpózium, 2023.
37. Fekete Márta, Hegedűs Judit, Molnár Katalin, Hlavacska Gergely, Molnár Jenő István: A magatartástudomány helye és a kompetenciafejlesztés lehetőségei a rendészeti felsőoktatásban. Belügyi Szemle, 70.évf., 10.sz., 2022.
38. Fenyvesi Csaba: Világjárás bűnügyekkel. 33 ország az utazó kriminalista szemszögéből. Kódex Kiadó, Pécs, 2022.
39. Finszter Géza: Rendészettan. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.

40. Finszter Géza: Vállalható és nem vállalható biztonság. A Biztonság Védelme a Rendészetben konferencia, Pécs, 2023.06.22., előadás.
41. Fónagy István: Önvédelem és intézkedéstaktika – középiskolások számára. Tansegédlet 2018.
42. Fórizs Sándor: A német rendőrségek felvételi rendszere. Belügyi Szemle, 69.évf., 9.sz., 2021.
43. Fórizs Sándor: Az alsó-szászországi rendőrtisztképzés. Magyar Rendészet, 3.sz., 2014.
44. Fórizs Sándor: Egy rendőr tiszthelyettes alapképzés Németországban. Magyar Rendészet, 1.sz., 2022.
45. Fórizs Sándor: Öngyilkossági esetek a határőrségnél az 1980-as években. Ügyészek Lapja, 5-6.sz., 2022.
46. Fórizs Sándor, Mészáros Bence: Rendőrtisztképzés az Európai Unió néhány országában, jó gyakorlatok. Magyar Rendészet, különszám, 2021.
47. Fórizs Sándor: Speciális állománykategória a német rendőrségnél. Belügyi Szemle, 64.évf., 11.sz., 2016.
48. Freyer Tamás: Fizikai felkészítés a rendészeti felsőoktatásban. In: Kissné, Ferencz Éva (szerk.) Sport, egészség, életmód, Budapest, 2013. Rendészeti konferencia: A Budapesten azonos címmel rendezett konferencia előadásainak rövidített változata.
49. Freyer Tamás: Testnevelési és Küzdősportok Tanszéke. In: Budaházi Árpád (szerk.): 40 éves a Rendőrtiszt Főiskola, Jubileumi évkönyv 1971-2011., Budapest, Rendőrtiszt Főiskola, 2011.
50. Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: A közelharc mozgásanyagához szükséges testi képességek és fejlesztésük lehetőségei. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, jegyzet, 1996.
51. Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: Katonai közelharc mozgásanyag, jellege, oktatása, kapcsolatrendszere. (tudományos kutatás összefoglaló tanulmánya) Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, 1993.
52. Freyer Tamás, Kelemen András, Kovács Károly: Katonai testnevelés oktató módszertana. Kossuth Lajos Katonai Főiskola, Szentendre, tankönyv, 1994.
53. Garadnai Ottó: Önvédelem és intézkedéstaktika III. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.
54. Garamvölgyi László (szerk.): Rendészeti Kommunikációs Lexikon, Pallas Antikvárium Kft., 2010.
55. Goleman Dániel: Érzelmi intelligencia a munkahelyen. Humánpolitikai Szemle, 17.évf., 7-8.sz., 2006.
56. Halász Előd, Földes Csaba, Uzonyi Pál: Német-magyar nagyszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 2000.
57. Hamvas Béla: Az ősök útja és az istenek útja. Medio Kiadói Kft., 1943.
58. Harmat László: Taekwon-do. Lapkiadó Vállalat, Budapest, 1984.
59. Hárdi István: Az agresszió világa. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 2000.
60. Hegedűs Judit: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. 16. Képzés és Gyakorlat Nemzetközi Neveléstudományi Konferencia. Szimpózium, absztrakt, 2023.

61. Hegedűs Judit, Fekete Márta: Oktatói narratívák a közszolgálati felsőoktatásban: a változások tükrében. In.: Pedagógiai paradigmaváltás a rendészeti felsőoktatásban. Szimpózium, 2023.
62. Hornyák Balázs: A tehetséggondozás pillérei Finnországban és a Päivölä Iskola matematikaprogramja. In: A tehetséggondozás Nemzetközi Horizontja, I. Szerk.: Gordon Győri János, Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, 2011.
63. Jámbor János: A BM személyi állományának önvédelmi-közelharc kiképzése és a kényszerítő eszközök alkalmazása. Belügyi szemle, 8. évf., 8.sz., 1970.
64. Jámbor János: Az önvédelem-közelharc szerepe a fegyveres testületek szolgálati és harci feladatai végrehajtásában. Belügyi szemle, 4.évf., 12.sz., 1966.
65. Janza Frigyes: A rendőri hazugságokról. In: Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XI., „Quo vadis rendvédelem?” Pécs, 2010.
66. Juhász József, Szőke István, O. Nagy Gábor, Kovalovszky Miklós (szerk.): Magyar Értelmező Kéziszótár. Akadémia Kiadó, Budapest, 1992.
67. Kálmán Orsolya: A folyamatos szakmai fejlődés helyzete Finnországban, különös tekintettel a pedagógusképzés bemeneti és kimeneti feltételeire. In: Falus Iván (szerk.): Tanári pályaalakosság – kompetenciák – sztenderdek. Nemzetközi áttekintés. Eszterházy Károly Főiskola, Eger, 2011.
68. Kelemen András: A testi kényszer alkalmazásának és a rendőr fizikai konfrontációjának oktatás módszertani alapjai. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar nyomdaja, Budapest, 2012.
69. Kelemen András: A testi kényszer, elfogások realizálásának oktatásmódszertana. Jegyzet, Rendőrtiszti Főiskola, 2011.
70. Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettesképzés története I. rész. Hadtudományi Szemle, 3.sz., 2008.
71. Kenedli Tamás: A Budapesti Rendészeti Szakközépiskola és a rendőr tiszthelyettesképzés története II. rész. Hadtudományi Szemle, 1.sz., 2009.
72. Kiss János, Almássy Zsuzsanna, Kovács Klára, Kovács János: Az önismeret és társas kultúra fejlesztése a pedagógusképzésben. In: A tanárképzés jövőjéről, Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2015., 53-68.o.
73. Kocsis István, Rostás Tibor: Rendőri önvédelem-közelharc. Országos Rendőr-főkapitányság Oktatási és Kiképző Központ, Szakanyag rendőr iskolák részére, 1992.
74. Korinek László: Utópia. Gondolatok a rendészettudományról. In: Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
75. Kovács Gábor: A rendészeti vezetés- és szervezélmélet elméleti alapjai. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
76. Kovács István: Egy valós kihívás: toborzás vezetői szemmel. Avagy hogyan tehető vonzóbbá a rendőri hivatás a pályaválasztás előtt álló Z generáció számára? Rendőrségi Tanulmányok, 2.évf., 2.sz., 2019., 75-138.o.
77. Kozári Andrea: Töprengések a biztonságról és a rendőrségbe vetett bizalomról. Gondolatok a rendészettudományról. Magyar Rendészettudományi Társaság, 2019.
78. Kó József: Miért csökken a regisztrált bűncselekmények száma? Belügyi Szemle, 67.évf., 6.sz., 2019.

79. Kraiciné Szokoly Mária, Csoma Gyula: Bevezetés az andragógia elméletébe és módszertanába. ELTE, Budapest, 2012.
80. Krauzer Ernő: A rendőr tiszthelyettes képzés oktatás-módszertani fejlesztése. Doktori (PhD) értekezés. Témavezető: Prof. Dr. Kovács Gábor. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Rendészettudományi Doktori Iskola, 2023.
81. Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika oktatásánál alkalmazott didaktikai módszer kiterjesztése a teljes rendőr tiszthelyettes képzésre. Rendőrségi Tanulmányok, 5.évf., 2.sz., 2022., 104-120.o.
82. Krauzer Ernő: Az intézkedéstaktika, mint oktatásmódszertan, a korszerű és gyakorlatorientált képzés alapja. Belügyi Szemle, 67.évf., 7-8.sz., 2019.
83. Krauzer Ernő: Intézkedéstaktika Személy- és vagyonőrök, valamint Fegyveres biztonsági őrök részére. PRO-SEC Kft., 2012.
84. Kutassi László: A főiskolai sportmozgalom egyetemes története. Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
85. Lehóczki Ágnes: Intézkedéslélektan intenzív stresszhelyzetben. Nemzeti Közszerológati Egyetem, Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal, 2023.
86. Linder Viktória, Kovácsné Szekér Enikő: A közszerológati személyi állomány kiválasztása. Közszerológati életpályák a közigazgatásban és a rendvédelemben. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2018.
87. Magyar Larousse Enciklopédia. Akadémia Kiadó, Budapest, 1994.
88. Magyarország Alaptörvénye, 2011.
89. Malét-Szabó Erika, Balázs Katalin, Kurucz Győző, Münnich Ákos: Kompetenciarendszerek kialakítási és mérési módszertana a belügyi alkalmasságvizsgálati rendszerben. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., 1361-1383.o.
90. Malét-Szabó Erika, Hegyi Hella, Hegedűs Judit, Szeles Erika, Ivaskevic Krisztián: Rendőri alapkompenciák az egységes közszerológati alapkompenciák tükrében. Rendőrségi Tanulmányok, 1.sz., 2018.
91. Malét-Szabó Erika, Takács-Fehér Mária: A Kétlépcsős Alkalmasságvizsgálati Rendszer – a tudomány válasza a rendvédelmi hivatásos állomány alkalmasságvizsgálatának kihívásaira. Belügyi Szemle, 69.évf., 8.sz., 2021., 1385-1409.o.
92. Medovarszki István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből. Tantárgy-pedagógiai kaleidoszkóp, 2021.
93. Miglécz Gyula: Lőkiképzési alapismeretek I. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 2010.
94. Milu Ildikó, Balogh Bence, Nagy Dávid, Kocsis Zsófia: A kreatív tanulás és tanítás szolgálatában – Gamifikációs értékelés a saját fejlesztésű MotivApp applikációval. Képzés és Gyakorlat, 20.évf., 1-2.sz., 2022.
95. Molnár Edit Katalin: A tantervelmélet és a pedagógiai értékelés alapjai. Szte BTK Pedagógiai Értékelés és Tervezés Tanszék, Mentor(h)áló 2.0 program, TÁMOP-4.1.2.B.2-13/1-2013-0008 projekt., 2015., 1.3 fejezet
96. Molnár Katalin: A motiválás módszertani lehetőségei a felsőfokú rendészeti képzésben. In: Hegedűs J. (szerk.): A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben. Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2019.

97. Molnár Katalin, Uricska Erna: A Café módszer alkalmazásának tapasztalatai a rendészeti felsőoktatásban. Magyar Rendészet, 4.sz., 2019.
98. Molnár Katalin, Uricska Erna: Police Café EFLE. Alkalmazott nyelvtudomány – Alkalmazott nyelvészet és kriminalisztika, különszám, 2022.
99. Moór Gyula: A jogbölcselet problémái. Hatágú Síp Alapítvány, Budapest, 1992.
100. Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok. Dialóg Campus Kiadó, 2011.
101. Nemeskéri Gyula: A kiválasztási eljárások megbízhatósága. Munkaügyi Szemle, 4. sz., 2013.
102. Németh Viktor, Fazekas-Pátyodi Szandra: Viselkedésértés. Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Behavioral Insight című könyvének ismertetője. Belügyi Szemle, 71.évf., 7.sz., 2023., 1301-1306.o.
103. Németh Zsolt: A rendőrségi bűnmegelőzés közösségi rendészet. In: A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés, mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin 70. születésnapja tiszteletére. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014.
104. Nyakó László: A modern intézkedéstaktika és edzéselmélet alapjai. Sportévkönyv, 2004.
105. Nyilas István: Önvédelem és intézkedéstaktika II. kötet - Középiskolások számára. Tansegédlet, 2018.
106. Pavlicsek Zsolt: Zsolnai József professzor és a harcművészetek pedagógiája. Iskolakultúra: pedagógusok szakmai-tudományos folyóirata, 21.évf., 10-11.sz., 2011.
107. Rácz Ferenc: A rendőri intézkedések kommunikációja. BM Oktatási Főosztály, jegyzetek a rendészeti szakközépiskolák tanulói számára, 2001.
108. Retek Amadé: Az intézkedéstaktika pszichológiájáról. Nemzeti Kutatási, Fejlesztési És Innovációs Hivatal, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2023.
109. Ritecz György, Sallai János: A migráció trendjei, okai és kezelésének lehetőségei. Hanns Seidel Alapítvány, Budapest, 2015.
110. Rivasz Gábor: Az intézkedéstaktika alapjai. Viva Média Holding Kiadó, Budapest, 2009.
111. Rostás Tibor: Rendőri közelharc. Tökéletes Másolat Kiadó, Budapest, 2008.
112. Sebestyén László: Önvédelem. BM Könyvkiadó, 1984.
113. Sebestyén László: Véd magad! Sportpropaganda Vállalat, 1985.
114. Sebestyén László: Véd magad! (2., bővített kiadás), Sportpropaganda Vállalat, 1987.
115. Stadler Béla, Horváth István: Önvédelem. BM Tanulmányi és Kiképzési Csoportfőnökség, 1966.
116. Svelta Erzsébet: Önismeret és együttműködés a közszolgálatban. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Közszolgálati Tudásportál, Magyar Program, Budapest, 2014.
117. Szabó Andrea: Finn rendészeti felsőoktatás. Belügyi Szemle (2010-), 61.évf., 7-8.sz., 2013., 143-158.o.
118. Szabó Henrik (r. alezredes, rendőrségi projektkoordinátor, az Állandó Szakértő Csoport vezetője, ORFK Többszintű Közösségi Rendőrségi Hálózat Az Együttműködés alapú Bűnmegelőzésért): A közösségi rendészet hazai modelljének bemutatása. 2013.

119. Szabó József (főszerk.): *Hadtudományi Lexikon A-L*. Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest, 1995.
120. Szeles Erika: *Szituációs gyakorlat-gyűjtemény az intézkedéstaktikai és intézkedéslélektani képzésekhez intézkedéstaktikai instruktorok és pszichológusok számára*. Országos Rendőr-főkapitányság Humánigazgatási Szolgálat Egészségügyi Szakirányító és Hatósági Főosztály, 2014.
121. Szikinger István: *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. Sík Kiadó Kft., Budapest, 1998.
122. Szikszai Tamás: *Lövésziskola. Lőkiképzési és lövészeti útmutató*. Gabbiano Print Kft., 2021.
123. Tegye Andrea: *A "Z generáció" címke - Jogos félelmek, vagy lehetőség a megújulásra?* Rendőrségi Tanulmányok, 1.évf., 3.sz., 2018., 81-97.o.
124. Vavró István: *A demográfiai-társadalmi tényezők és a bűnözés kapcsolata*. Statisztikai Szemle, 1.sz., 1994.
125. Vedó Attila: *A Magyar Királyi Csendőrség közbiztonsági tevékenységének megszervezése 1881-1918*. Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis), HU-ISSN 1216-6774, 25.évf., 43-44-45-46.sz., 2015.
126. Vinczéné Kárpátfalvi Erika (szerk.): *Gyakorlati útmutató rendőrök számára családon belüli erőszak esetén*. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Rendőr-főkapitányság Bűnmegelőzési Osztály, Miskolc, 2010.
127. Vári Vince: *A rendőrség hatékonyságmérése*. Belügyi Szemle, 67. évf., 6.sz., 2019.
128. Virányi Gergely: *Gondolatok a rendészettudományhoz*. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények I., Pécs, 2002.
129. Zöllei Zoltán: *A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére*. Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, doktori (PhD) értekezés, 2003.

Külföldi irodalmak:

130. Adam Kalunta-Crumton: *Patterns of community policing in Great Britain*. In: *Community Policing: International Patterns and Comparative Perspectives*, Boca Raton, Florida: CRC Press, 2009., 149–166.o.
131. Allan Pease: *Testbeszéd. Gondolatolvasás gesztusokból*. Budapest, Park kiadó, 1989.
132. Andy Myhill and Paul Quinton: *It's a fair cop? Police legitimacy, public cooperation, and crime reduction*. National Policing Improvement Agency, 2011.
133. Bernhard Prestel (magyar rendőrséget átvilágító Team Consult egyik vezetője): *Police et management moderne*. *Revue internationale de criminologie et de police technique*, Vol.50, No.2. 139-145.o.
134. Csíkszentmihályi Mihály: *Flow. The Psychology of Optimal Experience*. Harper & Row Publishers. 1990.
135. Daniel M. Blumberg, Michael D. Schlosser, Konstantinos Papazoglou, Sarah Creighton, Chief Chuck Kaye: *New Directions in Police Academy Training: A Call to Action*. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol.16., 2019.

136. Daniel Shapiro, Roumen Valchev és Fran Donelan: Konfliktus és kommunikáció. Át a konfliktuskezelés labirintusán. Open Society Institute, Budapest, 1995.
137. Dan Kiley: The Peter Pan Syndrome: Men Who Have Never Grown Up. Avon Books, New York, 1983.
138. Die Volkspolizei: Valóságghű közelharc-kiképzés. Kivonatos közlés az 1971/3. számból. Belügyi Szemle, 9.évf., 6.sz., 1971.
139. E. Moore Wilbert: A foglalkozási szocializáció. In: Pedagógiai szociálpszichológia. Gondolat Kiadó, Budapest, 1976.
140. Imi Sde-Or (Lichtenfeld): Krav Maga – How to defend yourself against armed assault. North Atlantic Books, California, 2001.
141. Juha Kääriäinen: Why Do the Finns Trust the Police? Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention. Vol.9., iss.2., 2008.
142. Ken Wilber: A Működő Szellem rövid története, Ursus Libris kiadás, 2009.
143. Laurent Obertone: Gerilla. Franciaország utolsó napjai. Kárpátia Stúdió Kft., Budapest, 2019.
144. Linda S. Miller, Karen Matison Hess, Christine Hess Orthmann: Community Policing Partnerships for Problem Solving. Sixth Edition, Delmar, 2011.
145. Malcolm Knowles: The Adult Learner: A Neglected Species. Gulf, 1990.
146. Mark R. Leary, June Price Tangney: Handbook of Self and Identity. The Guilford Press, 2012.
147. Martin H. W. Möllers: Wörterbuch der Polizei. 3. Auflage. Verlag C. H. Beck, München, 2018.
148. Martin H. W. Möllers: Wörterbuch der Polizei. Verlag C. H. Beck, München, 2001.
149. Maryellen Weimer: Learner-Centered Teaching. Five Key Changes to Practice. Jossey-Bass, 2013.
150. Max Weber: Gazdaság és társadalom I. KJK Budapest, 1987.
151. McDermott, P.J. & Hulse, D.: Focus on Training. Interpersonal Skills Training in Police Academy Curriculum. Federal Bureau of Investigation, 81(2), 2012.
152. Michael Hallsworth és Elspeth Kirkman: Behavioral Insight. The Mit Press Essential Knowledge Series, 2020.
153. Michael L. Birzer and Ronald Tannehill: A More Effective Training Approach for Contemporary Policing Police Quarterly, 4(2), 2001.
154. Olavi Kujanpaa: Problem-Based Learning (PBL). Bridging work challenges and education. In: Sirpa Virta (ed.): Policing meets new challenges Preventing Radicalization and Recruitment Security and Police Management publications 13/2008. Department of Management Studies, University of Tampere, Finland, 132-136.o.
155. Pasi Sahlberg: A finn példa – Mit tanulhat a világ a finnországi oktatási rendszer reformjából? Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó, Budapest, 2013.
156. Peter A. Hancock and James L. Szalma: Performance under stress. University of Central Florida, USA, Ashgate Publishing Company, 2008.

157. Pine, C. & McGoldrick, P. M.: Application of Behavioural Sciences Teaching by UK Dental Undergraduates. Eur. J. Dent. Educ., (4), 2000.
158. Rory Miller: Konfliktus és erőszak. A harcművészetek haszna és hatásossága valódi konfliktusokban. YMAA Publication Center Inc., 2008. Magyar kiadás: Lunarimpex Kiadó, Budapest, 2010.
159. Satu Salmi, Martti Grönroos, Esko Keskinen: The role of police visibility in fear of crime in Finland. International Journal of Police Strategies and Management, vol.27., iss.4., 2004., 573-591.o.
160. Sir Robert Peel: A rendőri munka kilenc alapelve. Metropolitan Police, London, 1829.
161. Walter Schneider and Richard M. Schiffrin: Controlled and automatic human information processing: I. Detection, search, and attention. Psychological Review, 84(1), 1977.

Jogszabályok, normák:

162. 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól.
163. 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról.
164. 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv békeidőszaki fegyverzeti és vegyvédelmi szakanyagellátás biztosításáról és tartalékkészletének meghatározásáról.
165. 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőrség kutyás és lovas szolgálati szabályzatáról.
166. 18/2008-as ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról.
167. 26/2013. (VI. 26.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes fegyveres szervek hivatásos állományú tagjai teljesítményértékelésének ajánlott elemeiről, az ajánlott elemek alkalmazásához kapcsolódó eljárási szabályokról, a minősítés rendjéről és a szervezeti teljesítményértékelésről
168. 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról.
169. 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás a családon belüli erőszak kezelésével és a kiskorúak védelmével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására.
170. 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás a rendőrség személyi állománya lövedékálló védőmellényének használatáról.
171. 35/2020. (XII. 23.) ORFK utasítás a rendőrség állományának alkalmasságvizsgálatáról
172. 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható ideiglenes megelőző távoltartás rendőrségi feladatainak végrehajtásáról.
173. 43/2010. (OT 24.) ORFK utasítás a beosztáshoz szükséges fizikai alkalmasság
174. ellenőrzéséről
175. 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv személyi állománya egyéni védőeszközzel való ellátásának biztosításáról.
176. 44/2018. ORFK utasítás a lövészet szabályzatáról.

177. 45/2020. (XII. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló egyes rendvédelmi feladatokat ellátó szerveknél foglalkoztatott hivatásos állomány és rendvédelmi igazgatási alkalmazotti állomány alkalmasságvizsgálatáról.
178. 57/2009. (X. 30.) IRM-ÖM-PTNM együttes rendeletet egyes rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjai egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról, közalkalmazottai és köztisztviselői munkaköri egészségi alkalmasságáról, a szolgálat-, illetve keresőképzetlenség megállapításáról, valamint az egészségügyi alapellátásról.
179. 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről. 10. fejezet: A TIK
180. és az irányított állomány kommunikációja, EDR rádiók alkalmazásával kapcsolatos feladatok.
181. 1744/2013. (X.17.) Korm. határozat a Nemzeti Bűnmegelőzési Stratégiáról (2013-2023) 8.1.1.
182. 1994. évi XXXIV. évi törvény a Rendőrségről.
183. 1997.évi CLIX. törvény a fegyveres biztonsági őrségről, a természetvédelmi és a mezei őrszolgálatról.
184. 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.
185. 2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról.
186. 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról.
187. 2018. évi CXVI. törvény a munkaidő-szervezéssel és a munkaerő-kölcsönzés minimális kölcsönzési díjával összefüggő egyes törvények módosításáról.
188. 7001/2006. (IV. 6.) ORFK irányelv a közúti járművek megállításának és követésének módszereiről és taktikáiról.

Internetes hivatkozások:

189. 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás: http://www.police.hu/sites/default/files/11_1998.pdf (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
190. 16/2012. (VIII. 31.) ORFK utasítás: <http://www.police.hu/kereses?q=orfk+utas%C3%ADt%C3%A1s> (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
191. 17/2009. (OT 10.) ORFK utasítás: <https://www.police.hu/kereses?q=17%2F2009.+%28OT+10.%29+ORFK+utas%C3%ADt%C3%A1s+> (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
192. 32/2007. (OT 26.) ORFK utasítás: https://www.police.hu/sites/default/files/32_2007.pdf (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
193. 34/2008. (OT 18.) ORFK utasítás: <http://www.police.hu/kereses?q=orfk+utas%C3%ADt%C3%A1s> (A letöltés dátuma: 2022.10.22.)

194. 37/2009. (OT 22.) ORFK utasítás: http://www.police.hu/sites/default/files/37_2009.pdf (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
195. 44/2014. (XII. 23.) ORFK utasítás: <http://www.police.hu/kereses?q=orfk+utas%C3%ADt%C3%A1s> (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
196. 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás: <http://www.police.hu/kereses?q=orfk+utas%C3%ADt%C3%A1sok> (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
197. A csendőr kézikönyve: <https://mek.oszk.hu/16500/16514/16514.pdf> (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
198. A fegyveres erők megítélése a társadalomban: https://www.youtube.com/watch?v=18Pw5P2TZ74&ab_channel=M5 (A letöltés dátuma: 2023.04.17.)
199. A tetoválás motivációs háttere: <https://mipszi.hu/cikk/091110-tetovaltatas-motivacios-hattere> (A letöltés dátuma: 2022.12.05.)
200. A tudatfejlődési szintek megértése 3. rész: <https://www.youtube.com/watch?v=TkGKK3Mq2w8&list=RDLVnUF1Vh1Cdwo&index=2> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
201. Az Európai Unió tagállamainak rendőrségei: https://bigesz.gportal.hu/portal/bigesz/upload/484971_1559131679_02531.pdf (A letöltés dátuma: 2023.04.22.)
202. Albert Schweitzer idézet: <https://idezetabc.hu/idezetek/albert-schweitzer/2> (A letöltés dátuma: 2023.04.14.)
203. Annual Report 2011/2012. Police College of Finland: <http://www.polamk.fi/annualreport12/index.html> (A letöltés dátuma: 2022.12.17.)
204. Budapesti Zsaruk Podcast – Mesterlövész. 2022.07.07.: <https://www.youtube.com/watch?v=xtnoAIn5mC0&t=2s> (A letöltés dátuma: 2022.10.10.)
205. Childrens Defense Found – The State of Americas Children. 2020. (A letöltés dátuma: 2023.06.29.)
206. Cooper skála: https://personalprotection.blog.hu/2009/04/10/eberseg_szinkodokban (A letöltés dátuma: 2023.02.03.)
207. Csendőrségi lapok: https://epa.oszk.hu/03000/03096/00943/pdf/EPA03096_csendorsegi_lapok_1937_18.pdf (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
208. Dallos Sándor: A nagy csendőr: http://epa.oszk.hu/02000/02076/00037/pdf/Napkelet_1926_06_517-533.pdf (A letöltés dátuma: 2020.09.12.)
209. Enneagram: http://maga-a-valosag.com/?page_id=966 (A letöltés dátuma: 2023.03.31.)
210. Erdős Ákos, Magasvári Adrienn, Szabó Andrea: Új generáció a rendészeti felsőoktatásban: <http://real.mtak.hu/93732/1/MRTT15.pdf> (A letöltés dátuma: 2022.06.15.)

211. Fónagy István: Önvédelem és intézkedéstaktika – középiskolások számára: http://bmkszf.hu/dokumentum/2710/Onvedelem_es_intezkedestaktika_I.pdf (A letöltés dátuma: 2023.03.28.)
212. Gánti Bence honlapja: <https://www.benceganti.com/> (A letöltés dátuma: 2023.04.15.)
213. Index honlapja: <https://index.hu/belfold/2022/05/10/rendorseg-letszamhiany-utanpotlas/> (A letöltés dátuma: 2023.02.01.)
214. Interact Defense Combat: <https://www.polizeitrainer.de/ueber-pid/interact-defense-combat/> (A letöltés dátuma: 2023.07.13.)
215. Jó gyakorlatok a kreatív tanulási programban: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/szakmai-anyagok/jo-gyakorlatok> (A letöltés dátuma: 2023.03.14.)
216. Kaliberinfo: <http://www.kaliberinfo.hu/hirek/breaking-uj-expanziv-pisztolyloszer-rendszeresitese-a-magyar-renorsegnel-megerositve/> (A letöltés dátuma: 2022.10.12.)
217. Kenedli Tamás:
http://epa.oszk.hu/02400/02463/00004/pdf/EPA02463_hadtudomanyi_szemle_2009_1_027-039.pdf (A letöltés dátuma: 2022.06.02.)
218. Központi Statisztikai Hivatal honlapja:
https://www.ksh.hu/stadat_files/iga/hu/iga0003.html (A letöltés dátuma: 2024.06.27.)
219. Krav Maga Global hivatalos honlapja (by Eyal Yanilov): <https://krav-maga.hu/> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
220. Kreatív tanulási program: <https://www.uni-nke.hu/oktatas/kreativ-tanulas-program/celok> (A letöltés dátuma: 2023.03.13.)
221. Magyar Helsinki Bizottság: www.helsinki.hu (A letöltés dátuma: 2023.05.15.)
222. Mandiner honlapja:
https://makronom.mandiner.hu/cikk/20230130_javult_kozbiztonsag_elmult_kilenc_evb_en?fbclid=IwAR3Wub7yZhs0S3e8JzoTZpIWvBH35m2doyfdPIpLaPy_QkiYkwmGtNBA3Xw (A letöltés dátuma: 2023.02.01.)
223. McKinsey & Company: Mi áll a világ legsikeresebb iskolai rendszerei teljesítményének háttérében? (2007.):
<http://www.iskola.cece.hu/documents/IPR/szakirodalom/Mckinsey.pdf> (A letöltés dátuma: 2022.12.30.)
224. Medovarszki István: A finn oktatási rendszer sajátosságai a tanári professzió szemszögéből: http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7323/1/215_223_Medovarszki.pdf (A letöltés dátuma: 2022.12.19.)
225. Morvay-Sey Kata: Küzdősportok, küzdőjátékok:
https://regi.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0025_Morvay-Sey_Kata_Kuzdosportok_kuzdojatekok/ch06.html (A letöltés dátuma: 2021.04.22.)
226. Muhammad Ali funniest clip ever:
https://www.youtube.com/watch?v=712f_313tm8&t=3s (A letöltés dátuma: 2020.12.02.)
227. Népszava honlapja: https://nepszava.hu/3182005_budapest-ujbuda-rendorgyilkossag-megelozes (A letöltés dátuma: 2023.01.16.)
228. NKE – Testnevelési és Küzdősportok Tanszék: <https://rtk.uni-nke.hu/oktatasi-egysegek/testnevelesi-es-kuzdosportok-tanszek/rolunk> (A letöltés dátuma: 2021.04.26.)

229. Növekedés: <https://novekedes.hu/elemezsek/nagyon-sok-embert-lonek-le-amerikaban-de-nem-csak-azert-mert-sok-a-fegyver> (A letöltés dátuma: 2023.06.05.)
230. Nyugati fény honlapja: <https://nyugatifeny.hu/2022/09/06/kesz-a-terv-atfogo-oktatasi-reformmal-keszul-a-kormany-finnorszagban?fbclid=IwAR1tKYWoUGVshWMZUAeKHdWDHr1vytGPMPRY1ZzR6rsUPgbXhdu-muXQT-g> (A letöltés dátuma: 2022.12.19.)
231. Oktatási Hivatal honlapja (1.): <https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa> (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
232. Oktatási Hivatal honlapja (2.): https://www.oktatas.hu/kozneveles/meresek/pisa/pisa_2018_meres (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
233. Origo honlapja: <https://www.origo.hu/nagyvilag/20230503-szerbiai-iskolai-lovoldozes.html> (A letöltés dátuma: 2023.06.16.)
234. Önbecsülés fogalma: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/%C3%96nbecs%C3%BC1%C3%A9s> (A letöltés dátuma: 2023.04.15.)
235. Pénzcentrum honlapja: <https://www.penzcentrum.hu/karrier/20210521/orult-sok-fiatal-jelentkezik-a-rendorseghez-ennyit-fognak-keresni-ez-var-rajuk-1114746> (A letöltés dátuma: 2023.01.16.)
236. Police Café: <http://policecafe.hu> (A letöltés dátuma: 2023.02.10.)
237. Polizeitest: <https://www.polizeitest.de/polizei-bewerbung-koerperliche-voraussetzung-der-polizei/> (A letöltés dátuma: 2023.07.09.)
238. Rendőrség a világháborúk idején: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyarorszag-a-masodik-vilaghaboruban-lexikon-a-zs-F062E/r-F0D11/rendorseg-F0D32/> (A letöltés dátuma: 2021.03.25.)
239. Rendőrség honlapja: <http://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/nincs-leszerelesi-hullam-a-rendorsegnel> (A letöltés dátuma: 2021.04.30.)
240. RKSZO oktató videók: <http://portal.police.hu/helyek/RKSZO/Eligazitas> (A letöltés dátuma: 2023.01.19.)
241. Sachsen-Anhalt rendőrség honlapja: <https://polizei.sachsen-anhalt.de/> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
242. Sachsen-Anhalt rendőrség. Jelentkezési és képzési feltételek: www.ausbildungspark.com/news/polizei-sach-sen-anhalt-bewerbung-und-ausbildung (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
243. Sachsen-Anhalt. Rendőr Szakfőiskola honlapjai: <https://fh-polizei.sachsen-anhalt.de/startseite-fachhochschule> (A letöltés dátuma: 2023.03.29.)
244. Svelta Erzsébet: Önismeret és együttműködés a közszolgálatban: <http://hdl.handle.net/20.500.12944/100461> (A letöltés dátuma: 2023.02.26.)
245. Szabó Henrik: A közösségi rendészet hazai modelljének bemutatása: http://www.rendeszetelmelet.hu/Graphics/pdf/Szabo_Henrik_eloadas_vazlat_20131016.pdf (A letöltés dátuma: 2023.01.28.)
246. Szakképzési kerettanterv a rendőr tiszthelyettes (közrendvédelmi rendőr) szakképesítéshez:

- 54_861_01_Rendor_tiszthelyettes_kozrendvedelmi_rendor_1_5_ev.pdf (A letöltés dátuma: 2023.03.13.)
247. Szinonimaszótár: <http://www.szinonimaszotar.hu> (A letöltés dátuma: 2019.10.15.)
248. Szociális és életvezetési készségek: https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/tp_szabval_szocialis_es_eletvezetesi_keszsegek.pdf (A letöltés dátuma: 2023.01.13.)
249. Szótár: <http://www.wikiszotar.hu> (A letöltés dátuma: 2019.10.15.)
250. Taktisches Verhalten: <https://quizlet.com/ch/421062693/taktisches-verhalten-schiessenpsi-flash-cards/> (A letöltés dátuma: 2023.05.19.)
251. Tanulási módszerek, avagy hogyan tanuljunk hatékonyan: <https://szakmablog.hu/tanulasi-modszerek/> (A letöltés dátuma: 2023.06.29.)
252. Tanulási piramis: Rapid e-Learning master. Varsó, 2017. https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/project-result-content/ef5f4e36-8f26-49ab-83cc-066417053b2b/O8-RELM_methodology_HU_web.pdf (A letöltés dátuma: 2023.05.07.)
253. Tájékoztató a rendőr tiszthelyettes szakmára felkészítő szakmai oktatásról: https://www.mrszg.hu/images/docs/kepzesek/tajekoztato_alap.pdf (A letöltés dátuma: 2022.12.02.)
254. Unicef honlapja: <https://unicef.hu/oktatas> (A letöltés dátuma: 2022.12.14.)
255. Vívás sporttörténet: https://sportszertar.wordpress.com/vivas_tortenet/ (A letöltés dátuma: 2021.03.25.)
256. World Café: <http://www.theworldcafe.com> (A letöltés dátuma: 2023.02.10.)
257. Vedó Attila: http://real.mtak.hu/88480/1/RTF_XXVevf_43-44-45-46sz_171-190.pdf (A letöltés dátuma: 2021.09.20)
258. Zöllei Zoltán: A katonai közelharc- és kézitusa-kiképzés az első világháborútól napjainkig, valamint ezek hatása a magyar honvédség kiképzési rendszerére: <https://adoc.pub/a-katonai-kzelharc-es-kezitusa-kikepzes-az-els-vilaghaboruto.html> (A letöltés dátuma: 2021.03.03)

MELLÉKLETEK

1. számú melléklet: Értékelő lap intézkedési készségről;
2. számú melléklet: Interjúkérdések intézkedéstaktika instruktorokhoz;
3. számú melléklet: Intézkedéstaktika kérdőív közterületen szolgálatot teljesítő rendőrök részére;
4. számú melléklet: Kérelem az országos rendőr-főkapitányhoz az országos kérdőíves kutatás elvégzésére, valamint az erre kapott engedély;
5. számú melléklet: Kérdőív intézkedéstaktika oktatók részére;
6. számú melléklet: Interjúkérdések intézkedéstaktika oktatókhoz;
7. számú melléklet: Interjúkérdések Szikszai Tamáshoz.

ÉRTÉKELŐ LAP I INTÉZKEDÉSI KÉSZSÉGRŐL

A RENDŐRI INTÉZKEDÉS ANALIZÁLÁSA AZ ALÁBBI KÖVETELMÉNYEK ALAPJÁN

Dátum:	Intézkedési helyzet:	Intézkedő rendőr:	Értékelő:
OBJEKTÍV OLDAL		SZUBJEKTÍV OLDAL	
JOGSZERŰSÉG	SZAKSZERŰSÉG	ATTITŰD	PONTSZÁM
<p>A történeti tényállásnak megfelelő intézkedés:</p> <ul style="list-style-type: none"> intézkedési kötelezettség és szilárdságosság felismerése jogerő és egyéb esetekben, objektívítás és arányosság elvének érvényesítése, emberei jogok törvény által engedélyezett korlátozása. <p>Különös tekintettel:</p> <ul style="list-style-type: none"> az élet, testi épség megővése, a személyi szabadság korlátozására, a közszertű eszközök kivételére, az erőszak minimalizálására. 	<p>Az intézkedés lefolytatása:</p> <ul style="list-style-type: none"> szolgálati fellépés módjék, kommunikáció, pszichológia, az intézkedés biztonságos, ruházat-, csomag-, jármű átvizsgálása, képzettítő eszközök alkalmazása, használat. 	<p>Az azonosítás megvalósulása:</p> <ul style="list-style-type: none"> humánitás, hozzátállás, magatartás, reakció, átéltés. <p>A poitárokhoz való viszonyulás:</p> <ul style="list-style-type: none"> tolerancia, tűrési küszöb, stressz levezetés, rendőrszemp. 	<p>MAXIMÁLISAN ELÉRHETŐ: 100</p>
50	40	10	ELÉRT

IK minősítés	Pontszám
KIVÁLÓ (5)	91 - 100
JÓ (4)	81 - 90
MEGFELELŐ (3)	71 - 80
GYENGE (2)	61 - 70
ALKALMATLAN (1)	0 - 60

IK

Egy intézkedésből az aktuális **IK** állapítható meg. Általános **IK** megállapításához minimum 10 mérés (különböző intézkedés végrehajtása) szükséges.

PULZUS MÉRÉSE (FIZIOLÓGIAI TULAJDONSÁG)

Intézkedés előtt:

Intézkedés után:

Különbség:

Készítette: Krauzer Ernő

2. számú melléklet

Interjú kérdések (intézkedéstaktika instruktorokhoz)

Szervusz! Az interjú kb. 60 percet vesz igénybe. Kérlek intézd úgy, hogy ezalatt ne legyen más feladatod, és nyugodtan tudjunk beszélgetni!

Az interjú teljesen anonim. Kérlek, hogy válaszadásnál legyél teljesen őszinte!

Tájékoztatlak, hogy az interjúról hangfelvétel készül.

Kezdhetjük?

1. Kérlek mutatkozz be! Ki vagy és hol dolgozol?
2. Mióta vagy hivatásos és instruktor?
3. Mit jelent az, hogy instruktor vagy? Milyen feladatokkal jár ez? Milyen gyakran és mennyi időtartamban kell ezt csinálnod?
4. Ezek a foglalkozások rendszeresek? Mindig meg vannak tartva?
Ha nem, miért nem?
5. Mekkora létszámnak tartasz foglalkozásokat? Hányan szoktak megjelenni?
6. Ezzel megvalósul a szabályzatban leírt havi 4 óra minden járórnek, vagy azért vannak hiányosságok?
Mi hiányzik ahhoz, hogy ez megvalósuljon?
7. Mi lenne a célja ezeknek a foglalkozásoknak? Kifejtenéd?
8. És mit gondolsz, elérik a céljukat, vagy sem?
Ha igen, ha nem: Megindokolnád, hogy miért gondold így?
9. Le tudnád írni, hogyan zajlik egy ilyen foglalkozás! Hol tartod, hogyan épül fel, mit csináltok, stb.?
10. Mit gondolsz egyébként ezekről a továbbképzésekről? Kifejtenéd a véleményed?
Az állításokra visszakerdeznél: Miért mondd ezt? Honnan vetted ezt?
11. Meséld arról, milyennek tartod a járőrök képességeit! (Azokét, akikkel együtt dolgozol.) Bármi a válasz: Miért gondold így?
12. Szerinted mi a járőrök véleménye a foglalkozásaidról? Szoktatok erről beszélgetni?
13. Szerinted hogyan lehetne hatékonyabbá tenni a foglalkozásaidat? Van-e bármi ötleted, akár olyan is, ami szerinted nem megvalósítható?
14. Szerinted szükség van arra, hogy a járőrök intakt képességei fejlődjenek, vagy ez a szint elég ahhoz, hogy ellássák a feladataikat? Miért igen/nem? Indokold meg a válaszod!
15. A jelenlegi továbbképzési rendszer (tehát az előírt havi 4 óra, évente 5 nap) - ebben a formájában, ahogy megvalósul - szerinted alkalmas arra, hogy a járőrök intakt tudását megfelelő szintűre fejlessze, vagy szinten tartsa? Miért igen/nem? (8-as kérdésre visszautalhat.)
16. Szerinted mire lenne szükség ahhoz, hogy a járőrök intakt tudása megfelelő szintű legyen? Van-e bármi ötleted, javaslatod?
A jelenleg működő továbbképzési rendszerben eszközölnél változásokat, vagy teljesen új eszközöket, módszereket alakítanál ki?

Köszönöm az idődet és a segítségéd!

Intézkedéstaktika kérdőív

Üdvözöllek!

Mátés Gábor r. szds. vagyok. A BRFK XX. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitányságon dolgozom, közben pedig a Rendészettudományi Doktori Iskolában folytatom tanulmányaimat és a rendőri intézkedéstaktika területét kutatom.

Az alábbi kérdőívben az intézkedéstaktikai képességekről szeretnék megkérdezni.

A kérdőív névtelen. Rajtam kívül a válaszlapokhoz senki nem fér hozzá.

A kérdőív kitöltése önkéntes, de nagy segítség lenne számomra, és mindössze 10 percet vesz igénybe.

Segítségedet előre is köszönöm!

*** Kötelező kérdés**

1. 1. Hány éves vagy? *

2. 2. Kérek add meg a nemed! *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

férfi

nő

3. 3. Melyik megyei vagy fővárosi főkapitányság illetékességi területén látod el szolgálatodat? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- Bács-Kiskun
- Baranya
- Békés
- Borsod-Abaúj-Zemplén
- Budapest
- Csongrád
- Fejér
- Győr-Moson-Sopron
- Hajdú-Bihar
- Heves
- Jász-Nagykun-Szolnok
- Komárom-Esztergom
- Nógrád
- Pest
- Somogy
- Szabolcs-Szatmár-Bereg
- Tolna
- Vas
- Veszprém
- Zala

4. 4. Milyen beosztásban látsz el szolgálatot? *

Soranként csak egy oválist jelöljön be.

- Járőr/járőrvezető/járőrparancsnok
- Körzeti megbízott
- Egyéb: _____

5. 5. Melyik rendőr iskolába jártál? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Adyligeti Rendészeti Szakgimnázium
- Körmenyi Rendészeti Szakgimnázium
- Miskolci Rendészeti Szakgimnázium
- Szegedi Rendészeti Szakgimnázium
- BRFK IRK (iskolarendszeren kívüli) képzés
- Egyéb: _____

6. 6. Mióta vagy hivatásos? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- 0-5 éve
- 6-10 éve
- 11-15 éve
- több, mint 15 éve

7. 7. Fogalmazd meg egy-két mondatban, hogy szerinted mit jelent az intézkedéstaktika? *

8. 8. Melyek azok a képességek, amik szerinted a legfontosabbak a jó rendőri intézkedéshez? Jelölj be, vagy írd be hármat! *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Testi erő, fizikum;
- Jó eszközhasználati képességek (pl magabiztosan használ lőfegyvert, tonfát, stb.);
- Kiváló kommunikáció;
- Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- Határozott, magabiztos fellépés;
- Jogszabályok hiánytalan ismerete;
- Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- Egyéb: _____

9. 9. Melyik az a három képesség, ami szerinted neked az intézkedéstaktikában az erősséged? *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Testi erő, fizikum;
- Jó eszközhasználati képességek (pl magabiztosan használ lőfegyvert, tonfát, stb.);
- Kiváló kommunikáció;
- Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- Határozott, magabiztos fellépés;
- Jogszabályok hiánytalan ismerete;
- Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- Egyéb: _____

10. 10. Melyik az a három képesség, ami szerinted neked biztosan hiányzik, de szükséged lenne rá? *

Válassza ki az összeget, amely érvényes.

- Testi erő, fizikum;
- Jó eszközhasználati képességek (pl. magabiztosan használ lőfegyvert, tonfát, stb.);
- Kiváló kommunikáció;
- Küzdősport vagy harcművészeti tudás;
- Határozott, magabiztos fellépés;
- Jogsabályok hiánytalan ismerete;
- Sokévnnyi intézkedési tapasztalat;
- Egyéb: _____

11. 11. Volt már olyan intézkedésed, amikor nem együttműködő személlyel/személlyekkel szemben testi kényszert, vegyi eszközt, rendőrbotot, esetleg lőfegyvert kellett használnod? (A társad biztosítása vagy kis mértékű segítése jelen esetben nem számít, csak az, amikor önállóan végzed az intézkedést, vagy aktívan kiveszed a részed a feladatból.) *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- Nem volt.
- Igen, egy-kettő volt.
- Igen, több volt.

12. Ha a fenti kérdésre igennel válaszoltál, a fent leírt situáció(k) közben mennyire érezted stabilnak az intézkedéstaktikai képzettséged egytől tízig terjedő skálán?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Nagyon stabil

13. 12. Véleményed szerint a magyar rendőr járőröknek szükségük lenne rá, hogy *
fejlesszék az intézkedéstaktikai tudásukat?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

- igen
- nem

14. 13. Válaszodat kérek indokold egy-két mondatban! *

15. 14. Mennyire értékelnéd a saját intézkedéstaktikai képességeidet egytől tízig *
terjedő skálán?

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Kiváló

16. 15. Mennyire értékelnéd átlagosan kollégáid intézkedéstaktikai képességeit egytől tízig terjedő skálán? *

Soronként csak egy oválist jelöljön be.

Nagyon gyenge

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

Kiváló

17. 16. Mire lett volna szükséged a rendőriskolában, hogy a fenti kérdésre maximális pontszámot adj magadnak? (többet is megjelölhetsz) *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Több intézkedéstaktika órára;
- Jobb kiképzőkre, oktatókra;
- Modernebb gyakorló felszerelésekre;
- Több edzési lehetőségre (konditerem, küzdősport stb.);
- Több jogi ismeretre;
- Több közrendvédelmi ismeretre;
- Több közlekedési ismeretre;
- Több csapatszolgálati ismeretre;
- Több rendőri testnevelési és önvédelmi foglalkozásra;
- Több lökiképzési foglalkozásra;
- Több informatikai ismeretre;
- Több idegen nyelvi ismeretre;
- Több kommunikációs ismeretre;
- Több pszichológiai (intézkedés-lélektani) ismeretre;
- Több etikai ismeretre;
- Több intézkedési szituáció gyakorlására (taktikai házban);
- Egyéb: _____

18. 17. Mire lenne most szükséged, hogy a fenti kérdésre maximális pontszámot adj magadnak? (többet is megjelölhetsz) *

Válassza ki az összeset, amely érvényes.

- Több intézkedéstaktika továbbképzésre;
- Jobb intézkedéstaktikai instruktork(ok)ra;
- Képzettebb járőrtárs(ak)ra;
- Több edzési lehetőségre munkaidőben (konditerem, futás stb.);
- Egy küzdősport, harcművészet vagy önvédelmi rendszer folyamatos gyakorlására;
- Kommunikációs tréningekre;
- Önismereti tréningekre;
- Pszichológia ismeretekre;
- Jogszabályismereti képzésekre;
- Informatikai képzésekre;
- Egyéb: _____

19. 18. Ismersz olyan rendőr járőrt, vagy körzeti megbízottat, akinek 10-es pontszámot adnál az intézkedéstaktikai képességeire? *

Soronként csak egy oválit jelöljön be.

- igen
 nem

20. 19. Mi bizonyította Számodra, hogy az általad ismert jó intézkedéstaktikus rendőr olyan kiváló? Mit tud szerinted vagy mit csinált, ami neked ezt bizonyította? Kérlek, írd le néhány mondatban! *

21. 20. Van olyan kérdés, amit hiányoltál, és elmulasztottam feltenni? Ha igen, mi lenne az? *

Ezt a tartalmat nem a Google hozta létre, és nem is hagyta azt jóvá.

Google Űrlapok

**BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
XX. ÉS XXIII. KERÜLETI RENDŐRKAPITÁNYSÁG**

Kérelem

**Balogh János r. Altábornagy
Országos Rendőrfőkapitány részére**

Tisztelt Altábornagy Úr!

Jelentem, a BRFK XX. és XXIII. Kerületi Rendőrkapitányság Büntügyi Osztály állományában látok el szolgálatot. Emellett tanulmányokat folytatok a Rendészettudományi Doktori Iskolában és a rendőri intézkedéstaktika területén végzek kutatásokat.

2021 őszén szeretnék végezni egy kérdőíves felmérést, melyben az ország különböző megyei főkapitányságainak illetékességi területén szolgálatot teljesítő járőr és körzeti megbízott beosztású rendőrök segítségét szeretném igénybe venni. Témája a saját és társaik intézkedéstaktikai képességéről alkotott megfigyelésük, elképzelésük. A kérdőív egy példányát mellékletként csatolom kérelmemhez.

Kérem tisztelt Altábornagy Urat, hogy a fenti kutatást részemre engedélyezni szíveskedjen!
Támogatását előre is köszönöm!

Budapest, 2021.08.27.

Tisztelettel:

Mátés Gábor r. százados

Támogatom:

**Makádi Katalin r. ezredes
rendőrségi tanácsos
kapitányságvezető**

**BUDAPESTI RENDŐR-FŐKAPITÁNYSÁG
XX. ÉS XXIII. KERÜLETI RENDŐRKAPITÁNYSÁG
VEZETŐJE**

Szám: 01200-101/190/2021. Szű.

Tárgy: Tájékoztató
Hív. szám:
Üi.: Bartus Annamária ra.
Tel.: 60-103

**Mátés Gábor c. r. százados
részére**

Tisztelt Százados Úr!

Tájékoztatom, a benyújtott szolgálati jegyében foglaltak támogatására tett javaslatot a ROKK igazgatója, amellyel Dr. Pozsgai Zsolt r. vezérőrmagy, személyügyi országos rendőrkapitányság-helyettes úr egyetértett.

A rendőri intézkedéstaktika területén végzett kutatás keretében a kérdőíves fejmérés elvégezhető.

Budapest, "időbélyegző szerint"

Tisztelettel:

**Makádi Katalin r. ezredes
rendőrségi tanácsos
kapitányságvezető**

Cím: 1204 Budapest Török Flóris utca 78-82
Telefon: +36-1-421-1800
e-mail: 20rk@budapest.police.hu

Kérdőív intézkedéstaktika oktatóknak!

Üdvözöllek!

Mátés Gábor r. örgy. vagyok. A Nemzeti Közszoigálati Egyetemen oktatok intézkedéstaktikát, és ezzel párhuzamosan a Rendészettudományi Doktori Iskolában tanulok, ahol az intézkedéstaktika a kutatási területem.

Az alábbi kérdéseket kimondottan intézkedéstaktikával foglalkozó szakembereknek teszem fel, és megválaszolásával nagymértékben hozzájárulnál a kutatásom sikerességéhez.

Válaszaidat előre is köszönöm!

- 1. Mennyi ideje foglalkozol intézkedéstaktika oktatásával?**
- 2. Milyen irodalom áll a rendelkezésedre a témával kapcsolatban? Milyen kiadványokat tudsz nekem javasolni?**
- 3. Találkoztál-e már valaha, valahol az *intézkedéstaktika* szó fogalmával?**
(Ha igen, kérlek, írd le a fogalmat, vagy az előtalálásának pontos hivatkozási helyét!)
- 4. Véleményed szerint mi az az intézkedéstaktika?**
(Amennyiben az előző kérdésre nemmel válaszoltál, próbáld megalkotni a fogalmát egy, vagy akár több mondatban! Kérlek, hogy munkatársaiddal ne beszéljeteK össze! Minél több különböző szakember különböző gondolataira vagyok kíváncsi. A fogalmazás szavatossága jelen esetben másodlagos. Csak a fogalmi elemek legyenek érthetőK!)
- 5. Az elmúlt 10 évben – vagy amennyire vissza tudsz tekinteni – miben változott az intézkedéstaktika oktatása?**
(Új módszerek, új eszközök, több-kevesebb óraszám? Bármí, amí eszedbe jut.)
- 6. Mit tanácsolsz nekem segítségként a kutatásomhoz? Szerinted mit érdemes megvizsgálni az intézkedéstaktika témakörén belül?**

Interjú kérdések intézkedéstaktika oktatók részére

Oktatási intézmény neve:

1. Hány intézkedéstaktika oktató dolgozik az intézményben?
2. Milyen óraszámokban oktatnak intézkedéstaktikát? (Szakasz/félév)
3. Mekkora a hallgatók létszáma órákon?
4. Egyszerre hány oktató van bent az órákon?
5. Az oktatók rendelkeznek pedagógiai végzettséggel? Véleményük szerint szükség lenne rá?
6. Az oktatók rendelkeznek közelharc képzettséggel? Ha igen, milyennel?
7. Az oktatók milyen képességek/végzettségek/kompetenciák alapján nyertek felvételt az oktatási intézménybe? Mik voltak az intézmény követelményei?
8. Az oktatók milyen jegyzeteket, tankönyvet, egyéb szakirodalmat használnak az oktatáshoz?
9. Milyen eszközök, helyiségek állnak rendelkezésre az oktatáshoz?
10. Az oktatók hogyan készülnek fel az egyes tanórákra? (Tervezés/rögtönzés) Mennyi időt szánnak a tervezésre? Készítenek-e féléves/éves tervet? Használnak-e tanmenetet?
11. Ismerik-e a 20-60-20-as elméletet? Egyetértenek-e vele?
12. Van-e olyan hallgató/tanuló az iskolában, akit véleményük szerint el kellene távolítani az iskolából, mert szerintük nem alkalmas rendőrnak?
13. Észleltek-e különbséget a régi és az új generáció képességei között? Mik ezek?
14. A hallgatók tesznek-e vizsgát intézkedéstaktikából az iskola elvégzése előtt? (Mik a minimum követelmények?)
15. Értékeljék 1-10-ig terjedő skálán a végzett hallgatók átlagos intézkedéstaktika képességeit!
16. Mire lenne szüksége az oktatóknak a hatékonyabb oktatáshoz?
17. Bármilyen egyéb észrevétel, gondolat?

Interjú kérdések

Szikszai Tamás

Szervusz Tamás!

A Rendészettudományi Doktori Iskola végzős hallgatója vagyok. Az elmúlt években kutatásokat végeztem a rendőri intézkedéstaktika oktatása területén, és ezen belül megvizsgáltam a magyar rendőrök lökiképzését is. Felmerült néhány gondolatom ezzel kapcsolatban, melyekre eddig nem sikerült választ találnom. Szeretném ezeket megosztani veled, mint a szakma egyik elismert alakjával. Kérlek, hogy ezekre reagálj!

A gondolataimat témákra bontom. Minden egyes témához leírom az észrevételeimet, megfigyeléseimet, majd ezek után teszem csak fel a kérdéseket.

1. téma: Csípőre leadott lövések

Észrevételek:

Eddigi tapasztalatom, illetve más lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy az emberi testen halálos találati zónának számít a fej és a szív tájéka, míg a csípő a nem halálos találati zónák közé tartozik.

Szintén lökiképzők egybehangzó véleménye, hogy a rendőrök lőfegyverhasználata az esetek szinte 100 %-ában 1-3 méteren belüli távolságról történik.

Lökiképzőktől származik az az információ is, miszerint a csípőre leadott lövésnek lehet a legnagyobb stophatása, hiszen a medencecsont roncsolódása által a támadó összerogy és nem tud tovább támadni, míg más találatok esetében (has, mellkas) a támadó még hosszú másodpercekig támadóképes marad.

A magyar jogrendszer jelenleg a dupla lövést nem preferálja annak ellenére sem, hogy egy szimpla lövés gyakran nem elegendő ahhoz, hogy megállítson egy támadót.

A jelenlegi jogszabályok előírják, hogy a rendőrnek lehetőség szerint meg kell védenie még a támadó életét is, ha ez lehetséges.

Véleményem szerint a csípőtalálatnak nagyobb a stophatása, a magyar jogszabályokhoz is jobban illeszkedik, elkerülhető általa a dupla lövés és az élet kioltása, nem nehezebb eltalálni, mint egy felsőtestet, 3 méteren belül pedig még kisebb a hibázási lehetőség. Fentiek ellenére azt tapasztalom, hogy a lökiképzők a lőfegyverkezelés oktatásakor azt tanítják, hogy a tűzkészé tett fegyvert egyenesen előre, fej- vagy mellmagasságba szúrják ki és arra a felületre adják le a lövéseket.

1. kérdés:

Egyet értesz-e a fenti gondolatokkal? Melyikkel igen és melyikkel nem? Amelyikkel nem, azzal miért nem? Kérlek fejtsd ki pár mondatban!

2. kérdés:

Te mit gondolsz a csípőre leadott lövésekről? Szerinted érdemes lenne ezt oktatni a rendőr állománynak a mellkasra leadott lövések helyett, vagy sem? Válaszodat kérek indokold!

2. téma: Fedezékhasználat

Észrevételek:

Tapasztalatom szerint a lökiképzők azt tanítják meg a rendőröknek, hogy egy átlagos pisztoly nagyjából milyen átütő erővel rendelkezik, hogy a lövedék milyen mélyre fúródik a fába, téglába, betonba, illetve más anyagokba. Néhol még videók is készültek erről. Megtanítják azt is, hogy mi a különbség fedezék és rejtékhely között. Ez első hallásra nagyon jónak tűnt, azonban egy alkalommal megkérdeztem végzős rendőr hallgatók egy csoportját, hogy szerintük itt és most mi nyújtana nekik fedezéket, és azt tapasztaltam, hogy semmi használható tudásuk nincs erről, ugyanis nem ismerték fel a körülöttük lévő anyagokat. Nem tudták megmondani, hogy egy szekrény, egy ajtó, egy gipszkarton fal vagy egy téglafal megfelelő fedezéket nyújtana-e.

1. kérdés:

Mit gondolsz, a rendőröknek szükségük van használható tudásra arról, hogy különböző terepeken (épületben, utcán) mi nyújthat számukra fedezéket?

2. kérdés:

Szerinted a lökiképzők elég hangsúlyt helyeznek ennek a gyakorlati oktatására?

3. téma: Fegyvervédelem

Észrevételek:

Fegyvervédelem alatt azt értem, amikor a rendőr nem előre kinyújtott karokkal tartja a lőfegyvert, hanem egy kézben, test mellé behúzva, és ha kell, ebből a pozícióból ad le lövéseket, míg a másik karjával ha kell, távolságtartó technikát tud alkalmazni.

A lökiképzők azt oktatják a rendőröknek, (legalább is az oktatás első néhány évében) hogy a lőfegyvert tüzkésszé tétel után két kézben, nyújtott könyökkel előre, fejmagasságban kell tartani. Fent már utaltam rá, hogy a rendőrök lőfegyverhasználatának a nagy része 1-3 méterrel belül történik. A rendőrök rendkívül gyakran intézkednek szűk helyeken, szobákban, lépcsőházban, stb. Fentieket figyelembe véve biztonságosabbnak tartom a tüzkésszé tett fegyvert test mellé behúzni, és szükség esetén ebben a pozícióban működtetni. Véleményem szerint ezzel a találati arány sem romlana, és a fegyver rendőrtől való elvétele is nehezebb lenne a támadó számára. Azt tapasztalom, hogy ezt a fegyverkezelési módot szinte sehol nem oktatják a rendőröknek. (Se a 2 éves technikumokban, se a 4 éves egyetemen, se az éves lövészeteken.)

1. kérdés:

Mit gondolsz, szerinted szükség van arra, hogy a fegyvervédelem (test mellé behúzott fegyverrel való lövés gyakorlása) nagyobb szerepet kapjon a rendőrök lökiképzésében? Válaszodat kérlek indokold!

2. kérdés:

Egyetértesz azzal a gondolattal, vagy sem, hogy a fegyvervédelmi technika oktatását a rendőr iskolákban akár az első év után el lehetne kezdeni, valamint az éles lövészeteken rendszeresen gyakorolni kellene? Válaszodat kérlek indokold!

4. téma: Lámpahasználat

Észrevételek:

A rendőrök a szolgálatuk felét éjszakai körülmények között töltik. Sem a rendőr oktatási intézményekben, sem az éves lövészeteken nem tapasztaltam egyetlen alkalommal sem, hogy a lökiképzők oktatják a lámpahasználatot. (Az oktatása alatt nem elsősorban a speciális lámpafogási technikákat értem, csupán annyit, hogy a rendőrök tanulják meg kezelni a lőfegyverüket úgy, hogy eközben egy másik eszköz is van a kezük ügyében. Véleményem szerint ha éles helyzetbe kerülnek, és nem gyakorolták, hogy hogyan kezeljenek egyszerre két eszközt, elügyetlenkedhetik, amiből baleset is bekövetkezhet.)

1. kérdés:
Mít gondolsz, a rendőröknek szükségük lenne a lámpa fegyverrel együtt való használatának folyamatos gyakorlására?
2. kérdés:
Hogy látod, mennyire valósul meg a gyakorlatban a rendőröknél a lökiképzők által a lámpahasználat oktatása?
3. kérdés:
Amennyiben úgy gondolod, hogy nem valósul meg kellő mértékben, szerinted mi lehet ennek az oka?

5. téma: Egyéb kérdések

1. kérdés:
Van-e bármi észrevételed, gondolatod a fenti témákkal, kérdésekkel kapcsolatban?
2. kérdés:
Látva a magyar közterületen dolgozó rendőrök (járőrök, körzeti megbízottak) lőfegyverkezelési képességeit, egy egytől tízig terjedő skálán, hány pontot adnál a képességeikre? (1-es a leggyengébb, 10-es a legerősebb.) Válaszodat indokold egy-két mondatban!
3. kérdés:
Egy egytől tízig terjedő skálán milyennek ítéled a magyar rendőrök lökiképzésének hatékonyságát? Válaszodat kérlek indokold!
4. kérdés:
Szerinted napjainkban mi a legnagyobb gyengesége a magyar rendőrök lökiképzésének? Többet is megnevezhetsz. Válaszodat kérlek indokold!
5. kérdés:
Válaszaidat szeretném felhasználni a phd dolgozatom, illetve publikációk megírásához. Hozzájárulsz ahhoz, hogy a nevedet megemlítsen ezek kapcsán, vagy szeretnél anonim maradni?

Válaszaidat köszönöm!

PUBLIKÁCIÓS JEGYZÉK:

Ssz.	Cím	Megjelenés helye	Megjelenés éve
1.	Gondolatok a jó és a rossz oktatásról – A pedagógia szerepe a felsőoktatásban	Magyar Rendészet, 19/4. szám, 61-67.o.	2019
2.	Gondolatok az intézkedéstaktikáról	Belügyi Szemle (2010-), 68/5. szám, 71-89.o.	2020
3.	A Krav Maga felhasználási lehetőségei a rendőri intézkedéstaktikában	Rendőrségi Tanulmányok, 4/2. szám, 95-110.o.	2021
4.	A magyar rendőri intézkedéstaktika kialakulásának vizsgálata	Rendőrségi Tanulmányok, 4/4. szám, 126-143.o.	2021
5.	Gondolatok az intézkedéstaktika oktatás fejlesztési lehetőségeiről a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Karán	Magyar Rendészet, 21/4. szám, 243-253.o.	2021
6.	A rendőri intézkedéstaktikai továbbképzések gyakorlati megvalósulásának vizsgálata	Rendőrségi Tanulmányok, 4/2. szám, 104-128.o.	2022
7.	Elmélet az intézkedéstaktika oktatás és továbbképzés hatékonyságáról	Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 24. szám, 159-168.o.	2022
8.	A magyar közterületi szolgálatot ellátó rendőrök intézkedéstaktikai énképének és gondolatainak vizsgálata	Magyar Rendészettudományi Társaság, Multidiszciplinaritás: a rendészettudomány sokszínűsége tanulmánykötet, 98-110.o.	2022
9.	Examining the connections between police aptitude tests and tactical skills in police procedures	Police Review, 147/3. szám, 23-32.o.	2022
10.	A magyar rendőrök lökiképzésének fejlesztési lehetőségei	Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, 25. szám, 135-145.o.	2023